



วารสารราชนครินทร์

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม- ธันวาคม 2566)

Journal of Rajanagarindra

Vol. 20 No. 2

July – December 2023

ISSN 2774-1230 (Online)

วารสารราชนครินทร์

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Journal of Rajanagarindra

ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2566)

ISSN (Online) 2774 – 1230

เจ้าของ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

ที่ปรึกษา อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
รองอธิการบดีวิชาการ

- วัตถุประสงค์**
1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความวิชาการของคณาจารย์นักศึกษา ในสาขาวิชาต่าง ๆ
 2. เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ และประสบการณ์การวิจัยจากคณาจารย์ นักศึกษา ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย
 3. เพื่อส่งเสริมเครือข่ายนักวิจัยและความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัย
 4. เพื่อรายงานผลการดำเนินงานด้านวิจัย ด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

การพิจารณาบทความ

1. บทความทุกบทความจะต้องผ่านการประเมินก่อนการเผยแพร่จากผู้ทรงคุณวุฒิจากหลากหลายสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในศาสตร์ด้านต่าง ๆ อย่างน้อย 3 ท่าน
2. บทความได้รับการตรวจประเมินแบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้ประเมินและกัน (double-blind review)
3. บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ทั้งหมดได้รับการพิจารณาเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ	(ข้าราชการบำนาญ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.สนธิ อักษรแก้ว	(ข้าราชการบำนาญ) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.ปานมนัส ศิริสมบุญ	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รองศาสตราจารย์ ดร.ธรร สุนทรายุทธ	(ข้าราชการบำนาญ) มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.นพคุณ ศิริวรรณ	(ข้าราชการบำนาญ) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย แหวนเพชร	(ข้าราชการบำนาญ) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา เลาหันันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
รองศาสตราจารย์ฉวีวรรณ แก้วไทรฮะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา วิไลลักษณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทระ คมขำ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทบรรณาธิการ

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ได้ดำเนินการจัดทำวารสารราชชนครินทร์ ซึ่งเป็นวารสารด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มาเป็นปีที่ 20 โดยมีการเผยแพร่อย่างต่อเนื่องปีละ 2 ฉบับ เป็นประจำทุกปีคือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม ซึ่งฉบับนี้เป็นวารสารปีที่ 20 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2566) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความวิชาการของคณาจารย์ นักศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์การวิจัยจากคณาจารย์ นักศึกษา ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมเครือข่ายนักวิจัยและความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัย และเพื่อรายงานผลการดำเนินงานด้านวิจัย ด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ในรูปแบบวารสารออนไลน์ ประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 10 บทความ ซึ่งบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ได้ผ่านการพิจารณาประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากหลากหลายสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์ด้านต่าง ๆ จำนวน 3 ท่าน ต่อ 1 บทความ จึงถือว่าบทความที่ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิเป็นบทความที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อวงการการศึกษาไทย และสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยต่อไปในภายภาคหน้า

วารสารราชชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความ (Peer review journal) กองบรรณาธิการวารสารราชชนครินทร์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน และขอขอบคุณผู้เขียนบทความทุกท่านที่กรุณาส่งบทความมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ทำให้วารสารราชชนครินทร์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี ในโอกาสนี้กองบรรณาธิการใคร่ขอเชิญชวนผู้ที่สนใจส่งบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ลงวารสารราชชนครินทร์ โดยส่งต้นฉบับมาตามคำแนะนำของวารสารหรือติดต่อมายังฝ่ายจัดการวารสารตามที่อยู่ท้ายเล่ม

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมของชุมชน
เมืองจันท์ ตำบลเมืองจันท์ อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน1-10

ธีรโชติ สัตตาคม, วรณารถ ดวงอุดม และ กนกกรัตน์ ยศไกร

การส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองด้วยชุดกิจกรรมนิทานธรรมชาติสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2
โรงเรียนอนุบาลชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1.....11-23

กรรณิการ์ ขอแจ้งกลาง, ธิติรัตน์ อธิปัญญาพงษ์ และ ญาณวีร์ คำแฝง

การใช้ชีวิตคู่ของนักศึกษาหญิง ระดับปริญญาตรีในภาคเหนือตอนล่าง.....24-35

สมศรี คะสัน, เยาวเรศ แดงจวง และ วิทยา สุขสา

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E)
ด้วยสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล ที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง แรงในชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5...36-52

นันทพงษ์ เกตุศุกร์

ผลการใช้โปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูหรือผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน
ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม53-71

สายสุดา คำสุข, สุวรี ฤกษ์จारी และ ประกฤติยา ทักษิโณ

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
ด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก72-90

ทิพย์วิมล วังแก้วหิรัญ, กิรติ นันทพงษ์, ธนเทพ ศิริพัลลภ และ กุสสาวดี คุณแก้ว

การศึกษาการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์91-104

ทัศนีย์ รอดมันคง

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การประเมินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียน ของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา	105-120
เยาวนาตร อินทร์สำเภา, พรทิพย์ อันเกษม, จิราภรณ์ พจนารีย์วงศ์, อังคณา กุลนภาดล และ ธนเทพ ศิริพัลลภ	
ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์	121-136
พรทิพย์ อันเกษม, อังคณา กุลนภาดล, ประภาพร ชนะจันะศักดิ์ ธารทิพย์ ขุนทอง และ ทิพย์วิมล วังแก้วหิรัญ	
การบูรณาการการทำงานบูรณาการศิลปวัฒนธรรมและการบริการวิชาการรายวิชาดนตรี ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง	137-152
เฉลิมพล อะทาโส, ทินกร อัดไพบูลย์ และ ศิริเพ็ญ อัดไพบูลย์	

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมของชุมชนเมืองจาง
ตำบลเมืองจาง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน
Factors Contributing to the Success in the Development of the Social
Innovation Village of Muang Chang Community, Muang Chang Sub-district,
Phu Phiang District, Nan Province

ธีรโชติ สัตตาคม^{1*}, วรณารต ดวงอุดม² และกนกรัตน์ ยศไกร³
Teerachod Sattakom¹, Woranart Duangudom² and Kanokrat Yossakrai³

¹นักศึกษาประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

¹Interdisciplinary for Development Chandrakasem Rajabhat University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

²Assistant Professor Chandrakasem Rajabhat University

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

³Assistant Professor Bangkok Thonburi University

*Corresponding email: ssran1969@gmail.com

Received: April 19, 2023 ; Revised: June 23, 2023 ; Accepted: June 30, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมของชุมชนเมืองจาง และ 2) ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมชุมชนเมืองจาง ตำบลเมืองจาง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน ซึ่งชุมชนเมืองจางได้รับการจัดสรรงบประมาณในการนำนวัตกรรมเพื่อสังคม มาประยุกต์ใช้ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) คือผู้นำและสมาชิกกลุ่มที่นำนวัตกรรมไปประยุกต์ใช้ ตัวแทนผู้บริหารภาครัฐ ผู้นำชุมชน นักวิชาการเจ้าของผลงานนวัตกรรมสังคม จำนวน 30 คน และจัดการสนทนากลุ่มกับตัวแทนผู้เข้าร่วมขับเคลื่อน โครงการนวัตกรรมเพื่อสังคมทั้ง 6 โครงการ จำนวน 12 คน และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ระยะเวลาการวิจัยตั้งแต่ ตุลาคม 2564 ถึง ตุลาคม 2565 ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของ การพัฒนาหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมชุมชนเมืองจาง ประกอบไปด้วย ศักยภาพผู้นำและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานการจัดการและพัฒนาศักยภาพชุมชน ความสัมพันธ์เชิงสังคมในชุมชน ความต้องการแก้ปัญหาของชุมชนและรัฐ การสร้างแรงจูงใจ การร่วมมือของภาคีเครือข่าย ทักษะการปรับตัวของชุมชนต่อโลกาภิวัตน์ และการสนับสนุนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นอกจากนี้ยังพบข้อแตกต่างจากงานวิจัยอื่นที่ว่าปัจจัยที่

ทำให้ประสบความสำเร็จ คือ ทักษะการปรับตัวของชุมชนที่มีต่อโลกาภิวัตน์ และ 2) ปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคม ประกอบด้วย ด้านระบบการปฏิบัติงานของภาคีเครือข่าย ด้านโครงสร้างหน้าที่เกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับด้านทักษะความสามารถการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรม ด้านทัศนคติและแรงจูงใจที่มีต่อการเปลี่ยนแปลง และด้านความรู้ความเข้าใจในทรัพยากรชุมชน

คำสำคัญ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ, การพัฒนา, หมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคม

ABSTRACT

The objective of this qualitative research is to study 1) the factors affecting success, and 2) the problems and obstacles of the development of the social innovation village of Muang Chang Community, Muang ChangSub-district, Phu Phiang District, Nan Province, whereby the budget for the innovation implementation has been allocated to the community. Data were collected through in-depth interviews with 30 key informants, focus group discussions with 12 members, and observation, duration from October 2022 to October 2023. The results revealed that the factors contributing to the success of the development of The social innovation village of Muang Chang Community consisted of the potential leaders and operational staff, the management and development of community's potential, the management of social relations in the community, the needs of problem-solving by the community and the state, the motivation and cooperation of network partners, the skills of community adaptation for the globalization, and the supports from stakeholders. In addition, the success factor in terms of skills of adaptation for globalization was found which is different from other studies. As for the problems and obstacles of the development of social innovation villages, they can be listed as the aspect of the operational system of network partners, the aspect of duty structure regarding laws and regulations, the aspect of skills and abilities in using innovative technology, the aspect of attitude and motivation towards change, and the aspect of knowledge and understandings regarding community resources.

Keywords : success factor, development, social innovation village

บทนำ

จากแนวทางการพัฒนาในประเทศไทยในระยะ 50 ปีที่ผ่านมาคล้ายคลึงกับที่เกิดขึ้นทั่วโลก เริ่มจากการสงเคราะห์มาเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวให้กับปัจเจก จากนั้นค่อยพัฒนามาเป็นเศรษฐกิจ-สังคม คือมีการจัดการสังคม มีการรวมกลุ่ม มีการเรียนรู้และทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจร่วมกัน มีอำนาจการต่อรอง (เสรี พงศ์พิศ, 2551) ซึ่งในระยะต่อมาเกิดการเผยแพร่แนวคิดของนวัตกรรมเพื่อสังคม (Social Innovation) ซึ่งเป็นแนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรม ผลิตภัณฑ์ หรือบริการใหม่ ที่มุ่งตอบสนองความต้องการของสังคม โดยมีการพัฒนาและเผยแพร่ผ่านองค์กร โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อสังคม (Mulgan, Tucker, Ali, & Sanders, 2007) นวัตกรรมเพื่อสังคมมีส่วนช่วยในการพัฒนาสังคม ชุมชนและสิ่งแวดล้อม การยกระดับคุณภาพชีวิต และลดความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคม นวัตกรรมเพื่อสังคมจึงเป็นพลังขับเคลื่อนประเทศสู่ความยั่งยืนดังที่ นายแพทย์ประเวศ วะสี กล่าวไว้ว่า นวัตกรรมเพื่อสังคมเป็นแกนหลักในการพัฒนาประเทศโดยมีนวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นตัวเสริมทำให้เกิดภาวะสมดุลสุขภาวะ (ประเวศ วะสี, 2546)

โครงการหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคม (Social Innovation Village) เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างชุมชน ภาคประชาสังคมและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ทำงานร่วมกับสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ จัดทำขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมด้วยการนำนวัตกรรมไปใช้แก้ปัญหาในชุมชนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต คุณภาพสินค้าและบริการ ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน สร้างการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นให้กับสังคมและสิ่งแวดล้อม สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนารักษา อนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น และส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะด้านเทคโนโลยีนวัตกรรมให้กับประชาชน

หมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมชุมชนเมืองจิ้ง ตำบลเมืองจิ้ง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดน่าน “ตำบลแห่งความมั่นคงทางอาหาร งดงามวัฒนธรรม แหล่งป่าชุมชนต้นน้ำ” มีพื้นที่ประมาณ 86.45 ตารางกิโลเมตร ประกอบไปด้วย 11 หมู่บ้าน ประชากรกว่า 6,000 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ทำไร่ข้าวโพด และสวนผลไม้ประเภทลำไย ลิ้นจี่ มะม่วง และยางพารา ด้วยสภาพพื้นที่ลาดชันและเชิงเขาสูง ทำการเกษตรค่อนข้างลำบาก ต้องอาศัยน้ำจากธรรมชาติ และน้ำอยู่ในร่องห้วยลึกบริเวณหุบเขา ชุมชนมีปัญหาหลายด้าน เช่น ปัญหาการทำเกษตรแบบพันธนาการ ระบบเกษตรเชิงเดี่ยว การตกค้างของสารเคมีในดิน การขาดแคลนน้ำเพื่อการบริโภคและการเกษตร การขาดเทคโนโลยีในการทำเกษตร การจัดการขยะในครัวเรือน หนี้สินสะสมซ้ำซากและความเหลื่อมล้ำของรายได้ เป็นต้น ส่งผลให้จังหวัดน่านมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนค่อนข้างต่ำเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ SROI, 2564)

ในปี พ.ศ. 2562 สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติได้กำหนดให้เป็นปีแห่งนวัตกรรมสังคม ภายใต้แนวคิดนวัตกรรมเพื่อสังคมเพื่อเป็นการประยุกต์ใช้ความคิดใหม่และเทคโนโลยีอย่างเหมาะสมในการแก้ปัญหาของชุมชน: ซึ่งชุมชนเมืองจิ้งได้รับเลือกเป็นชุมชนนำร่อง 1 ใน 6 ชุมชนของโครงการหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคม จากสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ จำนวน 6 โครงการ คือ 1) โครงการ Organic Circle นวัตกรรมปลูกผักและเลี้ยงสัตว์อินทรีย์ครบวงจร 2) โครงการระบบสูบน้ำแบบขั้นบันไดพลังงานแสงอาทิตย์ 3) โครงการ Neo-Solar ระบบบริหารจัดการน้ำเพื่อเกษตรบนที่สูง 4) โครงการระบบอบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์แบบโดมร่วมกับการแผ่รังสีอินฟราเรดระยะไกลจากแผ่นเซรามิก 5) โครงการนวัตกรรมการบริหารจัดการขยะชุมชนเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ 6) โครงการ YAKSA เครื่องแยกขยะในครัวเรือนภายใต้โครงการพัฒนาหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมจึงเป็นหน้าที่ของทุกคนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมร่วมมือเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้เป็นการส่งเสริมให้คนในชุมชนได้มีโอกาสเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ แก้ปัญหา และการพึ่งพาตนเองโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์และช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและเป็นการ

ขับเคลื่อนชุมชนให้มีความเข้มแข็งและความยั่งยืนต่อไป (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2564)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมของชุมชนเมืองจันทราบึงเมืองจันท์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดน่าน ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการพัฒนาหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมชุมชนเมืองจันท์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการถอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาวิสาหกิจสังคมในชุมชนต้นแบบ ของการพัฒนาที่ยั่งยืน และได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการขยายผลไปยังพื้นที่อื่น ๆ และเป็นแนวทางการพัฒนานโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวข้องในระยะต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนาหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมของชุมชนเมืองจันท์ ตำบลเมืองจันท์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดน่าน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมของชุมชนเมืองจันท์ ตำบลเมืองจันท์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดน่าน

แนวคิดทฤษฎี

งานวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมของชุมชนเมืองจันท์ ตำบลเมืองจันท์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดน่าน ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีนวัตกรรมเพื่อสังคม (Social Innovation Theory) แนวคิดทฤษฎีดังกล่าวจะสามารถนำมาอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยความหมายของนวัตกรรมสังคมในงานวิจัยนี้วิเคราะห์โดยใช้แนวคิดของ Mulgan (2007) อ้างอิงที่ว่านวัตกรรมสังคม (Social Innovation) หมายถึง การปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมและการให้บริการ ที่เกิดจากแรงจูงใจในการดำเนินการ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมซึ่งกิจกรรมอาจอยู่ในรูปของการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานต่าง ๆ ที่มีอยู่ก่อนหน้านี้และมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสังคม ซึ่งมีความแตกต่างจากนวัตกรรมทางธุรกิจที่มุ่งต้องการเพิ่มกำไรหรือผลประโยชน์จากการดำเนินงาน (Mulgan, 2007)

ทั้งนี้ผู้วิจัยยังใช้ความหมายของนวัตกรรมสังคม ตามแนวคิดของ เสรี พงศ์พิศ (2551) และ ศรีสักร วัลลิโภดม (อ้างใน ชื่นฤทัย กาญจนะจิตรา และวาสนา อัมเมม, 2546) ที่ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมสังคม ในแนวทางเดียวกันว่าเป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ที่เกิดขึ้นจากบุคคลในชุมชนร่วมคิดค้นขึ้น โดยให้ความสำคัญต่อพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น และการผสมผสานกับความรู้ที่เป็นสากล หรือองค์ความรู้จากวัฒนธรรมอื่น เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาสังคมในชุมชน โดยอาศัยทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นหลัก หรืออาศัยจากทรัพยากรจากภายนอก

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ใช้แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น แนวคิดการพัฒนาชุมชน แนวคิดการจัดการความรู้ กระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรมสังคม กระบวนการจัดการนวัตกรรม รวมทั้งศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคม เป็นโครงการที่เป็นการทำงานร่วมกันของภาครัฐ ภาคประชาสังคมและองค์กรบริหารส่วนตำบล เป็นการนำผลงานนวัตกรรมเพื่อสังคมไปแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตลดความเหลื่อมล้ำในชุมชนและเป็นการสร้างระบบนิเวศนวัตกรรมในชุมชน (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2549) ซึ่งแต่ละชุมชนมีสภาพปัญหาที่แตกต่างกัน เช่น ปัญหาเรื่องน้ำทำการเกษตร ปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือการจัดการขยะ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลเฉพาะหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมของชุมชนเมืองจาง ตำบลเมืองจาง อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตในด้านพื้นที่วิจัย คือ หมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมชุมชนเมืองจาง ตำบลเมืองจาง อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ที่ได้นำนวัตกรรมเพื่อสังคม 6 นวัตกรรมไปประยุกต์ใช้ คือ 1) โครงการ Organic Circle นวัตกรรมปลูกผักและเลี้ยงสัตว์อินทรีย์ครบวงจร 2) โครงการระบบสูบน้ำแบบขึ้นบันไดพลังงานแสงอาทิตย์ 3) โครงการ Neo-Solar ระบบบริหารจัดการน้ำเพื่อเกษตรบนที่สูง 4) โครงการระบบอบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์แบบโดมร่วมกับการแผ่รังสีอินฟราเรด ระยะไกลจากแผ่นเซรามิก 5) โครงการนวัตกรรมบริหารจัดการขยะชุมชนเป็นผลิตภัณฑ์ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ 6) โครงการYAKSA เครื่องแยกขยะในครัวเรือน

2. ขอบเขตในด้านเวลาในการวิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ ตุลาคม 2564 ถึง ตุลาคม 2565

3. ขอบเขตเนื้อหาการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ และปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมชุมชนเมืองจาง ตำบลเมืองจาง อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) การทบทวนและสังเคราะห์วรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้องรวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคม ของสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ จำนวน 6 กลุ่ม รวมจำนวน 30 คน โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก แบบเจาะจง (Purposive selection) โดยกำหนดคุณสมบัติผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้ 1) กลุ่มหน่วยงานราชการ ที่ขับเคลื่อนนโยบาย จำนวน 3 คน 2) ประธานและคณะกรรมการกลุ่มที่นำนวัตกรรมสังคมไปประยุกต์ใช้ 6 กลุ่ม ๆ ละ 2 คน รวมจำนวน 12 คน 3) กลุ่มผู้นำท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองจาง จำนวน 4 คน 4) กลุ่มบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่สมาชิก กลุ่มจำนวน 2 คน 5) กลุ่มนักวิชาการ นักวิจัยด้านการพัฒนาชุมชน และสังคม จำนวน 3 คน และ 6) กลุ่มนักวิจัย ผู้ประกอบการที่เจ้าของผลงานนวัตกรรมสังคม จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ด้วยคำถามกึ่งโครงสร้าง 2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้แบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่มกับผู้ร่วมซึ่งเป็นแกนนำและสมาชิกที่มีประสบการณ์ในการขับเคลื่อนโครงการ จำนวน 12 คน และ 3) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observing) โดยสังเกตกระบวนการดำเนินการของโครงการนวัตกรรมในแต่ละพื้นที่ และผลที่เกิดขึ้นกับชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งสังเกตกระบวนการถอดบทเรียนการจัดการความรู้ ผ่านศูนย์การเรียนรู้ ร่วมกับคณะกรรมการ และสมาชิกกลุ่มที่ได้นำนวัตกรรมสังคมไปประยุกต์ใช้ และมีการตรวจสอบคุณภาพข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูล จากแหล่งข้อมูลหลายแหล่งทั้งภายในและภายนอกชุมชน และตรวจสอบผลที่ได้ทั้งจากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น รายงานผลการประเมินผลตอบแทนทางสังคมของโครงการและอื่น ๆ รวมทั้งข้อมูลจากลงพื้นที่ภาคสนามของผู้วิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ในประเด็นเกี่ยวข้องกับปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนาหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคม และปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมของชุมชนเมืองจาง อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมของชุมชนเมืองจิ้ง ตำบลเมืองจิ้ง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดน่าน ดังแผนภาพที่ 1



แผนภาพที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคม ชุมชนเมืองจิ้ง

จากแผนภาพที่ 1 ผลของการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมของชุมชนเมืองจิ้ง ตำบลเมืองจิ้ง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดน่าน สรุปปัจจัยได้ 8 ด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้

1) ศักยภาพผู้นำและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีภาวะความเป็นผู้นำสูง มีประสบการณ์ทำงานกับชุมชน เป็นผู้มีความวิสัยทัศน์ มองเห็นปัญหาของชุมชนอย่างจริงจัง มีทักษะความรู้ความสามารถในการจัดการปัญหา มีทักษะการสื่อสารที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชน ส่วนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต้องมีทักษะความรู้ความสามารถ เข้าใจในบทบาทหน้าที่ กฎระเบียบราชการต่าง ๆ และเป็นผู้ที่มีจิตอาสาทำงานช่วยเหลือชุมชนได้เป็นอย่างดี

2) การจัดการและพัฒนาศักยภาพชุมชน หมายถึงความเข้มแข็งของชุมชน มีการจัดการภายในตนเอง ต้องค้นหาศักยภาพในชุมชน เช่น ทรัพยากรมนุษย์ ความรู้ ทรัพยากรภายในชุมชน นำมาใช้ประโยชน์ให้แก่ชุมชน และต้องมีระบบการบริหารจัดการตนเองภายในชุมชนที่เข้มแข็ง

3) ความสัมพันธ์เชิงสังคมในชุมชน ประกอบไปด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง และหน้าที่ การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนและได้รับการยอมรับจากสมาชิก และการเกื้อหนุนแบ่งปันปัจจัยต่าง ๆ ในชุมชน

4) ความต้องการแก้ปัญหาชุมชนและรัฐ หมายถึงความต้องการของประชาชนในพื้นที่ในการตอบสนองจากภาครัฐในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาหนี้สิน และยกระดับ

คุณภาพชีวิตด้านสุขภาวะกายใจ

5) การสร้างแรงจูงใจ เป็นความพยายามที่จะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในชุมชนซึ่งประกอบไปด้วยแรงจูงใจทางบวก เช่น แรงจูงใจที่เป็นตัวเงินหรือไม่ใช่ตัวเงิน ส่วนแรงจูงใจทางลบ เช่น การขู่บังคับ การลงโทษ การตำหนิ เป็นต้น

6) ความร่วมมือของภาคีเครือข่าย หมายถึง การทำงานระหว่างผู้คน กลุ่มและองค์กรทั้งภายในและภายนอกชุมชน ประกอบด้วย ภาครัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม หน่วยงานที่ไม่หวังผลกำไร ต้องมีเป้าหมายร่วมกันทำงานด้วยความสมัครใจ มีการทำงานแบบบูรณาการร่วมกัน

7) ทักษะการปรับตัวต่อโลกาภิวัตน์ เป็นการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตเข้ากับเทคโนโลยีใหม่ องค์ความรู้ใหม่ การฝึกอบรมการพัฒนาเรียนรู้เพื่อเพิ่มทักษะในด้านต่าง ๆ

8) การสนับสนุนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมของบุคคลและกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้เสียต่อชุมชน ซึ่งเป็นการปฏิบัติตัว หน้าที่ความรับผิดชอบต่อชุมชน เช่น การวางแผน การคิดและตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ เป็นต้น

2. ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการพัฒนาหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมชุมชนเมืองจาง จากสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม มีดังนี้

1) ด้านระบบการปฏิบัติงานของภาคีเครือข่ายที่มีกิจกรรมมากเกินไป และมีความแตกต่างกัน ในรูปแบบวิธีการทำงาน การวางแผนงบประมาณ การประสานงาน การทำงานที่มีช่วงเวลาแตกต่างกัน ขาดการประสานงาน และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

2) ด้านโครงสร้างหน้าที่ บทบาท กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ เช่น บทบาท องค์กรการบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจทำได้เพียงให้การสนับสนุนทางอ้อม ซึ่งทำให้ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงาน

3) ด้านทักษะความสามารถ เนื่องจากการใช้งานเทคโนโลยีนวัตกรรมบางตัวเช่น Neo-Solar ระบบสูบน้ำ พลังงานแสงอาทิตย์ที่ต้องทำงานร่วมกับระบบ IOT โดยส่งงานผ่าน Smart Phone ไม่สะดวกต่อการใช้งานที่ห่างไกล

4) ด้านทัศนคติแรงจูงใจ ต่อการยอมรับเทคโนโลยีนวัตกรรมใหม่ ๆ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุมีทัศนคติแบบเดิม แบบอนุรักษ์นิยมซึ่งต่อต้านการเปลี่ยนแปลง และขาดแรงจูงใจในการทำงานเนื่องจากปัญหาด้านสุขภาวะ

ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรภายในชุมชน เช่น ชุมชนขาดการเรียนรู้ และการค้นหาศักยภาพของทุนทางสังคมที่ชุมชนมี รวมถึงการมองข้ามคุณค่าของทุนทางสังคมในชุมชน เช่น ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมของชุมชนเมืองจาง ตำบลเมืองจาง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน สามารถอภิปรายผลของการวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมของชุมชนเมืองจาง โดยทั้ง 6 โครงการนวัตกรรมสังคมให้ความสำคัญอันดับแรกคือ ปัจจัยด้านศักยภาพของผู้นำและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ที่รับผิดชอบโครงการ อันดับที่ 2 คือ ระบบการบริหารจัดการและพัฒนาศักยภาพชุมชน และอันดับที่ 3 การจัดการความสัมพันธ์เชิงสังคมในชุมชน ส่วนปัจจัยที่ชุมชนให้ความสำคัญน้อยที่สุด คือปัจจัยด้านการสนับสนุนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นว่าชุมชนให้ความสำคัญกับปัจจัยภายในชุมชนที่เป็นกลไกหลักสำคัญในการพัฒนาชุมชนให้มีความยั่งยืน ผลวิจัยมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ศรมณ เทพแก้วและคณะ (2561) ที่พบว่าการพัฒนาชุมชนผ่าน 3 กลไกหลักคือ ผู้นำ กรรมการ สมาชิก และมีการนำระบบพี่เลี้ยงมาช่วยสร้างความเชื่อถือ และวิธีการผลิตใหม่ และมีความสอดคล้องกับ ปัญญรัตน์ รัตตรัตน์ (2564) ที่พบว่าความสำเร็จเกิดจาก การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำของประธาน ความรู้ความสามารถของคณะกรรมการ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และงานวิจัยบางส่วนมีความสอดคล้องกับ นิสร ใจซื่อ (2559) ที่พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง 8 ด้าน ประกอบด้วยปัจจัย ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านจิตใจ ด้านสังคมวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านผู้นำหมู่บ้าน และด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ อีกทั้งงานวิจัยนี้ยังมีความแตกต่างกับงานวิจัยของ แก้วจรรยา คงนุ่น และคณะ (2562) ที่มีการจัดหมวดหมู่ของและการจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ประสบความสำเร็จแตกต่างกัน โดยปัจจัยความสำเร็จของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ อันดับที่ 1 คือการพัฒนาตนเอง อันดับที่ 2 การมีส่วนร่วม อันดับที่ 3 การมีประชาธิปไตย อันดับที่ 4 การพึ่งตนเอง และอันดับที่ 5 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และวิจัยนี้ยังเป็นการต่อยอดแนวคิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ที่ชี้ให้เห็นว่าการอาศัยความร่วมมือจากภายนอกทั้งด้านนโยบายรัฐ หน่วยงานด้านนวัตกรรมสังคม สถาบันการศึกษา และภาคเอกชนบนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง สามารถช่วยให้ชุมชนประสบความสำเร็จในการพัฒนาโครงการหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมได้รวดเร็ว ยิ่งขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งมีมิติความร่วมมือที่กว้างขวางและหลากหลายเพิ่มขึ้นจากงานวิจัยของ โกวิท พวงงาม (2553) ที่พบว่าการพัฒนาชุมชนคือ การเปลี่ยนแปลง การสร้างสรรค์ปรับปรุงอย่างมีกระบวนการ จากการกระทำของภาครัฐ และภาคเอกชนหรือเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับเอกชน ทั้งนี้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้นเพื่อให้ชุมชนพึ่งตนเองได้

2. ปัญหาและอุปสรรคในพัฒนาหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมชุมชนเมืองจิ้ง มีดังนี้ ด้านระบบการปฏิบัติงานของภาคีเครือข่ายที่มีลักษณะการทำงานและพันธกิจ ที่แตกต่าง ด้านโครงสร้างหน้าที่เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ไม่เอื้อต่อการทำงานส่งผลให้เกิดความล่าช้าและไม่มีประสิทธิภาพ ด้านทักษะความสามารถใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมของชุมชนมีข้อจำกัด เนื่องจากเทคโนโลยีมีความล้าสมัยยากต่อการเรียนรู้ ด้านทัศนคติแรงจูงใจในการยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ในกลุ่มผู้สูงอายุ เนื่องจากยังคงยึดติดกับสิ่งแวดล้อมเดิม ด้านความรู้ความเข้าใจทรัพยากรภายในชุมชน ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของทุนทางสังคมและการสร้างสรรค์ทรัพยากรที่มีในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของสนธยา พลศรี (2550) ที่พบว่าปัญหาของสมาชิกเครือข่ายมีคุณลักษณะแตกต่างกัน กิจกรรมยากและซ้ำซ้อน มีจำนวนมากเกินไป เทคนิคการบริหารจัดการไม่เหมาะสม และผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรมัตถ์ โปตาพล และคณะ (2565) ที่พบว่างบประมาณไม่เพียงพอ โครงการภาครัฐมีจำนวนมากเกินไป และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนจิรา พวงผกา (2559) พบว่าปัญหาเกิดจากตัวบุคคลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านเวลาการดำเนินโครงการไม่ตรงกันกับชุมชน และประชาชนบางส่วนยังไม่เข้าใจ ไม่เห็นประโยชน์ของแผนงาน และมองว่าเป็นหน้าที่ของภาครัฐ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรกำหนดนโยบายและเป้าหมายการส่งเสริมระบบนิเวศนวัตกรรมในชุมชนให้เป็นรูปธรรม เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านนวัตกรรมเพื่อสังคมในอนาคต
2. หน่วยงานและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนนโยบายด้านนวัตกรรมเพื่อสังคมควรมีการ บูรณา

การความร่วมมือระหว่างกันเพื่อเรียนรู้ถึงปัญหา ความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

3. ควรมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีนวัตกรรมเพื่อสังคมสำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาดูงานสำหรับชุมชนและภาคีเครือข่าย

4. ชุมชนควรมีการเตรียมความพร้อมให้กับแกนนำและสมาชิกกลุ่มในการเรียนรู้ด้านการจัดการนวัตกรรมสังคมและพัฒนาทักษะใช้นวัตกรรมเพื่อสังคม

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท พวงงาม. (2553). **การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- แก้วจรรยา คงนุ่น และสมบุรณ์ ศิริสรหิรัญ. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ. **วารสารสังคมวิจัย**. 10(1), 24-37.
- ชินุทัย กาญจนะจิตรา และวาสนา อิมเอม.(2546). นวัตกรรมทางสังคม : ทางเลือกเพื่อประเทศไทยรอด. **วารสารสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข**. (1), 145.
- ธนจิรา พวงผกา (2559). **ปัจจัยที่มีผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลบางเตือ อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิสรา ใจชื่อ. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง. **วารสารสุทธิปริทัศน์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต**. 30(96), 108-120
- ประเวศ วะสี. (2546). วิถีมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 สู่ภูมิใหม่แห่งการพัฒนา. **วารสารหมออนามัย**. 12(4), 7-12.
- ประเวศ วะสี. (2556). **นวัตกรรมทางสังคมกับการพัฒนาประเทศ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- ปรมัตถ์ โปคาพล และพูนสุข จันทศิลป์. (2565) แนวทาง ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาชุมชนให้น่าอยู่ บ้านท่าม่วง ตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด**. 16(1), 267-277.
- ปัญญารัตน์ รัตรัตน์.(2564). **ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารและพัฒนาหมู่บ้านของคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ในพื้นที่ตำบลวังสรรพรส อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี**. งานค้นคว้าอิสระปริญญาโท ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ตรมณ เทพแก้วและคณะ. (2561). การสร้างสรรค์นวัตกรรมสังคมในวิสาหกิจชุมชนข้าวบ้านอุ่มแสง จังหวัดศรีสะเกษ. **วารสารบริหารและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์**. 8(1), 60-73.
- สนธยา พลศรี. (2550). **เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน**. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2549). **สุดยอดนวัตกรรมไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2564). รายงานการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน(SROI). กรุงเทพฯ: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ.กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2549). **พลวัตนวัตกรรม**. กรุงเทพฯ:สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2564). **ชุมชนเมืองจั้ง หมู่บ้านนวัตกรรม คืบความยั่งยืน ผืนป่า และผู้คน**. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2565. จาก <https://www.nia.or.th/muangchang>
- เสรี พงศ์พิศ. (2551). **ยุทธศาสตร์พัฒนาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: พลังปัญญา.
- Giovany Cajasiba-Santana. (2014). “Social Innovation: Moving the field forward”. A conceptual
- Mulgan, G., Tucker, S., Ali, R., & Sanders, B. (2007). **Social Innovation: What It Is, Why It Matters and How It Can be Accelerated**. Retrieved February 18, 2022 from <https://youngfoundation.org/wp-content/uploads/2021/10/Social-innovation-what-it-is-why-it-matters-how-it-can-be-accelerated-March-2007.pdf>.

การส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองด้วยชุดกิจกรรมนิทานหรรษาสำหรับนักเรียน

ชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนอนุบาลชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาชลบุรีเขต 1

The Promotion of self-confidence with a Set of Activities fun story for 2nd Kindergarten from Kindergarten Chonburi Under Chonburi Primary Educational Service Area Office 1

กรณิการ์ ขอแจ้งกลาง¹, ธิดารัตน์ อธิปัญพงษ์^{2*} และ ญาณวีร์ คำแผลง³

Kannikar Khojanglang¹, Thidarat Athipanchapong² and Yannawee Kamplang³

¹นักศึกษาสาขานิเทศศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

¹Student of Early Childhood Education Program, Faculty of Education, Rajanagarindra Rajabhat University

²อาจารย์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

²Lecturer, Department of Early Childhood Education, Faculty of Education, Rajanagarindra Rajabhat University

³ครูประจำการ ครูระดับชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนอนุบาลชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1

³Permanent teacher, kindergarten 2 teacher, Chonburi Kindergarten School Under the Office of Chonburi Primary
Educational Service Area 1

*Corresponding email: Kruapple.rnu@gmail.com

Received: August 12, 2023.; Revised: October 8, 2023.; Accepted: October 26, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ที่ได้รับจากการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานหรรษา และเพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานหรรษา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ นักเรียนชาย - หญิง อายุ 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ของโรงเรียนอนุบาลชลบุรี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งเลือกแบบเจาะจง จำนวนทั้งหมด 33 คน ใช้เวลาในการทดลองจำนวน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 18 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานหรรษา จำนวน 18 แผน และแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านความกล้าแสดงออก สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานหรรษาหลังจัดกิจกรรม เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองที่สูงขึ้นสังเกตได้จากผลการประเมินจากแบบสังเกตรายข้อคือ เด็กมีการแสดงออกทางวาจา ทางท่าทาง ด้วยความมั่นใจ แสดงตัวเป็นอาสาสมัครในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นขณะทำกิจกรรม และแสดงออกทางความคิดเป็นตัวของตัวเอง โดยรวมผลคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.94 อยู่ในระดับดี และ 2) ผลคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองด้านการกล้าแสดงออก ก่อนการทดลองของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 มีผลคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.79 ส่วนหลังการทดลองจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานหรรษามีผลคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.94 เมื่อนำคะแนนมาเปรียบเทียบกับพบว่าผลความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานหรรษา หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

คำสำคัญ : นักเรียนชั้นอนุบาล2, ความเชื่อมั่นในตนเอง, กิจกรรมนิทานหรรษา

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the self-confidence behavior of Kindergarten 2 students obtained from the experience with the Fun Story activity set. And compare the self-confidence of Kindergarten 2 students before and after the experience with the Fun Story Activity Set. The sample group used in the research study includes male and female students aged 4-5 years. Currently studying at Kindergarten 2, Semester 2, Academic Year 2022, Chonburi Kindergarten School Bang Pla Soi Subdistrict, Mueang District, Chonburi Province 33 student The tools used for data collection were 18 storytelling experience plans and the self-confidence behavior observation form. assertiveness The statistics used in the research were mean, standard deviation. and test the hypothesis t-test (Dependent Samples).

The results of the research were as follows: 1) The self-confidence of preschool children received from the storytelling experience after the children's activities. There was a higher self-confidence observed from the results of the assessment from the individual observations. Children express themselves verbally, gestures with confidence. Show yourself as a volunteer in doing activities on your own. Interacting with others while doing activities and express their own thoughts Overall, the average score was 14.94

Keywords : Kindergarten 2 students, Self-confidence, A fun story activity set

บทนำ

สถานการณ์โลกในปัจจุบันที่เกิดการเปลี่ยนแปลงและมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคม เศรษฐกิจในประเทศ เป็นเหตุให้มนุษย์ทุกคนต้องมีการพัฒนาและเตรียมความพร้อมสู่การเปลี่ยนแปลง ด้วยเหตุนี้ครูปฐมวัยจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กรุ่นใหม่เกิดความมั่นใจในการคิด การตัดสินใจแก้ปัญหาสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งทักษะต่าง ๆ นั้นจะเป็นประสบการณ์ชีวิตที่มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตในยุคที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคมในศตวรรษที่ 21 การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูอยู่และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรักความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ (คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2560:2) การจัดการศึกษาควรเริ่มต้นในช่วงปฐมวัยซึ่งเป็นช่วง ที่สำคัญมากในการวางรากฐานบุคลิกภาพมนุษย์ และในปัจจุบันนี้มีผลการศึกษาค้นคว้ามากมายที่สนับสนุนและบ่งชี้ว่าการพัฒนาคุณภาพของประชากรจำเป็นต้องเริ่มต้นตั้งแต่ปฐมวัย ซึ่งเด็กวัยนี้ควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปีเพราะช่วงอายุ ดังกล่าวเป็นช่วงวิกฤตของมนุษย์ ซึ่งควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทุก ๆ ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (เยวพา เดชะคุปต์ (2542, น. 9)

ในสภาพสังคมยุคปัจจุบันที่เป็นครอบครัวเดี่ยวมีแค่พ่อแม่ลูก ส่งผลให้การสร้างปฏิสัมพันธ์ต่อกันในครอบครัวค่อนข้างน้อย ต่างจากในสมัยก่อนที่เป็นครอบครัวใหญ่มีทั้งพ่อแม่ พี่ป้าอา ปู่ย่าตายาย ทำให้เด็กในสมัยนี้ ส่วนใหญ่มักมีปัญหาเรื่องความกล้าแสดงออก ไม่กล้าเข้าสังคม ไม่กล้าพูดคุยกับคนแปลกหน้า ซึ่งสร้างความกังวลกับพ่อแม่จำนวนไม่น้อยซึ่งการที่เด็กไม่กล้าเข้าสังคม หรือไม่กล้าแสดงออก ส่งผลเสียต่อพัฒนาการของเด็กในหลายด้าน (สุภาพรณศรีสุข, 2563) แต่เนื่องจากปัญหาของสังคมที่มีผลกระทบอย่างยิ่งต่อเด็กปฐมวัย คือ ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัวในการทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กปฐมวัย จะเห็นว่ามีผู้ปกครองจำนวนหนึ่งที่ขาดความรู้ความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูและเสริมพัฒนาการจึงส่งผลให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นปัญหาสำคัญของการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยในปัจจุบัน ตามแนวคิดที่ สุริยา ช้องเสนาะ (2560) ได้กล่าวไว้ ดังนี้

1. การขาดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มองขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการที่สำคัญตามช่วงวัยของเด็ก จึงมีความคาดหวังที่ต้องการให้เด็กอ่านออกเขียนได้ จึงส่งลูกเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีระบบการสอนแบบ “เร่งเรียนเขียนอ่าน” นอกจากนี้การใช้สื่อเทคโนโลยีในการเลี้ยงดูเด็ก เช่น ไอแพด โทรศัพท์มือถือ หรือโทรทัศน์ ก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้เด็กมีความบกพร่องในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

2. การขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการศึกษาปฐมวัยของครู ผู้บริหารและสถานศึกษา การขาดแคลนความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย จึงทำให้ครูเน้นให้เด็กอ่านเขียนมากกว่าวัย และเน้นการสอนที่มีลักษณะให้เด็กท่องจำมากกว่าทักษะด้านการคิด การตัดสินใจ ในขณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนบริหารงานเพื่อชื่อเสียงของโรงเรียนจึงเตรียมความพร้อมของเด็ก

เพื่อการแข่งขันมากกว่าการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็ก รวมถึงปัญหาสถานศึกษาไม่สามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง จึงทำให้เกิดการเรียนรู้เพื่อสอบเข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงตั้งแต่ระดับอนุบาล

3. ระบบการผลิตครูปฐมวัย จากค่านิยมของการเข้ารับราชการที่มีสวัสดิการที่ดีและมีความมั่นคงในชีวิต จึงเกิดความต้องการเพิ่มคุณวุฒิด้านการศึกษาของครูให้สูงขึ้น แต่ระบบการผลิตครูในปัจจุบันยังขาดกลไกในการติดตามและประเมินคุณภาพ เช่น การเปิดรับครูปฐมวัยจำนวนมาก ทำให้อัตราส่วนระหว่างอาจารย์กับจำนวนนักศึกษาไม่สอดคล้องกันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนการสอน เนื่องจากกระบวนการพัฒนาครูปฐมวัย ไม่สามารถทำได้ด้วยการบรรยายเท่านั้น แต่จำเป็นต้องมีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยมีอาจารย์ที่เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย มาดูแลอย่างใกล้ชิด

4. การให้ความสำคัญด้านเนื้อหาและการวัดผลมากกว่าการประเมินผลเพื่อพัฒนาหลักสูตรและการวัดผลระดับประถมศึกษาตอนต้น มุ่งเน้นให้เด็กท่องจำ ความรู้จำนวนมากไม่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรของการศึกษาปฐมวัยที่เน้นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยคำนึงถึงการพัฒนาการในทุกด้านอย่างสมดุล ได้แก่ ด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์และจิตใจ นอกจากนี้ครูในโรงเรียนอนุบาล และศูนย์เด็กเล็กส่วนใหญ่ เน้นการวัดผลด้านความจำ โดยขาดการประเมินตามสภาพความเป็นจริง รวมถึงหน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านการศึกษารัฐ ใช้หลักเกณฑ์ตัดสินมากกว่าการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน ทำให้ขาดแนวทางในการปรับปรุงผู้เรียนให้ดีขึ้น

ดังนั้น หากวิเคราะห์สภาพปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นถึงปัญหาและผลกระทบในการส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมตามวัย เด็กจะขาดทักษะในการคิดการตัดสินใจ ไม่มั่นใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จนกลายเป็นลักษณะของบุคลิกภาพที่ไม่เป็นไปตามวัยและไม่สอดคล้องตามพัฒนาการ ด้วยเหตุนี้บุคลากรทางการศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญในการปลูกฝังลักษณะบุคลิกภาพของเด็กปฐมวัยให้มีความรู้ที่ดีและสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข หากวิเคราะห์จากสาเหตุที่มีผลกระทบต่อบุคลิกภาพอีกมุมหนึ่งจะพบว่าการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการจากแนวความคิดที่ว่าเด็กเรียนรู้จากการกระทำและการเลียนแบบตัวอย่างที่เห็น ต้นแบบที่ดีจึงมีความสำคัญต่อเด็กมาก จะเห็นว่าการเลี้ยงดูจากพ่อแม่ก็ส่งผลต่อพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กได้ เช่น เมื่อได้รับความรัก ความสนใจจากพ่อแม่ ส่งเสริมให้แสดงความคิดเห็น และมีอิสระในการตัดสินใจ แต่หากเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบควบคุม ให้ปฏิบัติตามอยู่ในขอบเขตที่พ่อแม่เห็นชอบ ทำให้เด็กขาดอิสระที่จะคิดหรือตัดสินใจด้วยตนเอง เด็กก็จะขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และส่งผลให้ Self esteem ของเด็กก็จะไม่ได้รับการส่งเสริมให้เกิดขึ้นเช่นกัน และเมื่อเด็กพบปัญหาจะไม่สามารถตัดสินใจหรือแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ เนื่องจากเด็กไม่เคยได้รับการฝึกคิดวิเคราะห์และไม่เคยมีประสบการณ์ในการแก้ปัญหามาก่อน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการดำเนินชีวิตของบุคคลทั่วไปต้องอาศัยการกล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ กล้าเผชิญต่ออุปสรรคความยากลำบากตลอดจนการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ซึ่งการส่งเสริมบุคลิกภาพที่ดีจะมีคุณค่าและเป็นประโยชน์สำหรับเด็กปฐมวัยอย่างยิ่งที่จะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในสังคมต่อไป การจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานธรรมชาติ เป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเองที่เหมาะสมกับวัย ให้มีความสุข ร่าเริง แจ่มใส มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และมีความเชื่อมั่นในตนเอง (คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2560 : 23) การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองสามารถจัดได้หลายรูปแบบ เช่น การเล่นเกมบทบาทสมมติ เล่นและแสดงบทบาทสมมติเป็นตัวละครตามหน่วยประสบการณ์หรือนิทานที่นำมาจัดกิจกรรมการฟังนิทาน เรื่องราวเหตุการณ์เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม การจัดให้เด็กได้ร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อให้เด็กกล้าพูด กล้าที่แสดงความคิดเห็นของตนเอง ได้พูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น

การจัดประสบการณ์การเล่นเป็นการเล่น เป็นการช่วยให้เด็กได้แสดงความสามารถของตนเองออกมา เป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่อบอุ่น และปลอดภัยของครูผู้สอน อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก ตามทฤษฎีพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจและสังคม ที่ระบุว่าความรักและความอบอุ่นเป็นพื้นฐานสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กซึ่งการจัดกิจกรรมการเล่นให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ตอบคำถาม บอกเล่าเรื่องราว ทำท่าทาง ที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ปรับเปลี่ยนความคิดหรือการกระทำเมื่อมีสถานการณ์ที่เป็นปัญหา พุดแสดงความรู้สึกหลังการทำกิจกรรม หรือแสดงสีหน้า ท่าทางบทบาทตามตัวละคร โดยนิทานแต่ละเรื่องจะแฝงไปด้วยเนื้อหา และข้อคิดต่าง ๆ ที่สำคัญนิทานเป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมความฉลาดทางสติปัญญา และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก ส่งเสริมทักษะการฟัง การพูด ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษาความคิดและจินตนาการ ฝึกให้เด็กมีความกล้าที่จะแสดงออก กล้าพูด กล้าถาม กล้าตัดสินใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจ เห็นคุณค่าของตนเอง มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เคารพผู้อื่นซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญ และมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับบุคคลรอบข้าง เป็นตัวกระตุ้นให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม มีพฤติกรรมและเป็นที่ยอมรับสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานพระราชจะช่วยส่งเสริมความเชื่อมั่นให้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งมีความสำคัญในการเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ความคิดและจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ ฝึกให้เด็กมีความสามารถในการกล้าแสดงออก การกล้าพูด กล้าถาม กล้าตัดสินใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจ และเป็นตัวของตัวเอง ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองทางด้านการกล้าแสดงออกโดยการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมการเล่นนิทานพระราชของเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลชลบุรี สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 และนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กให้กับครูผู้สอนระดับปฐมวัย และพ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งผู้ที่สนใจ นำไปพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองให้กับเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานพระราช
2. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานพระราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวิธีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วยประชากร กลุ่มเป้าหมายและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา วิธีการดำเนินการทดลอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนอนุบาลชลบุรี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 210 คน กลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 2/5 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ของโรงเรียนอนุบาลชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี

เขต 1 จำนวน 33 คน โดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ผู้วิจัยกำลัง
ปฏิบัติการสอนในขณะนั้น และสามารถศึกษาการแสดงพฤติกรรมการแสดงออกของเด็กได้อย่างชัดเจน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบไปด้วย 1) แผนการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานหรรษาที่
ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีเนื้อหาที่ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย จำนวน 18 แผน 2) ชุดกิจกรรมนิทานหรรษา
สำหรับเด็กชั้นอนุบาล 2/5 ประกอบด้วย กิจกรรมการเล่านิทานประกอบหนังสือ กิจกรรมการเล่านิทานด้วย
ภาพเคลื่อนไหว กิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ กิจกรรมการเล่านิทานด้วยแผ่นภาพสไลด์อะไร่อย และกิจกรรม
การเล่านิทานประกอบอุปกรณ์ (กล่องนิทานและหมวกกระดาษ) และ 3) แบบประเมินความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก
ปฐมวัย ด้านการกล้าแสดงออก รวมทั้งหมด 5 ข้อ ดังตารางที่ 1 ซึ่งผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 3 ท่าน พบว่า
เครื่องมือมีความเที่ยงตรงและค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้องอยู่ใน
เกณฑ์ที่ยอมรับได้

ตารางที่ 1 แบบประเมินความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก ปฐมวัย ด้านการกล้าแสดงออก	ระดับพฤติกรรม (คะแนน)		
	3	2	1
1.การแสดงออกทางวาจาด้วย ความมั่นใจ	สามารถพูด กล้าแสดงความคิดเห็น ตอบคำถามด้วยความมั่นใจในระดับกระแฉะ ไม่ประหม่า ไม่แสดงอาการเขินอาย	สามารถพูดและแสดงความคิดเห็น ตอบคำถามด้วยความมั่นใจในระดับกระแฉะ โดยแสดงอาการเขินอายเป็นบางครั้ง	ไม่สามารถพูด แสดงความคิดเห็น หรือตอบคำถาม ตะกุกตะกัก พูดเสียงเบา ไม่มั่นใจแสดงอาการเขินอาย
2.การแสดงออกทางท่าทางด้วย ความมั่นใจ	สามารถแสดงท่าทาง ปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างคล่องแคล่ว ด้วยความมั่นใจในระดับกระแฉะ ไม่ประหม่า ไม่แสดงอาการเขินอาย	สามารถแสดงท่าทาง โดยต้องให้ครูกระตุ้น แต่ยังไม่คล่องแคล่วแบบเพื่อน มั่นใจในตัวเองเล็กน้อย แสดงอาการเขินอายบ้างเป็นบางครั้ง	ไม่แสดงท่าทางต้องให้ครูคอยกระตุ้น เวลาแสดงท่าทางจะเปลี่ยนแบบเพื่อน ไม่มีความมั่นใจและเขินอายทุกครั้งที่ไม่แสดงออก
3.การแสดงตัวเพื่อเป็นตัวแทน ของเพื่อนๆในการทำกิจกรรม ด้วยความเต็มใจ	สามารถยกมือใช้คำพูดในการแสดงออกที่จะร่วมกิจกรรม ไม่ประหม่า มีความกระตือรือร้น ว่องไว และกล้าที่จะเป็นผู้นำได้อย่างมั่นใจ	มีความลังเล ยกมือบ้างเป็นบางครั้งในการร่วมกิจกรรมกับเพื่อนและครู หรือให้ครูคอยชี้แนะตลอด ยังมีความประหม่า และกระตือรือร้นเล็กน้อย	ไม่กล้าแสดงออก ไม่ยกมือ ไม่ร่วมกิจกรรมใดๆ โดยจะนั่งฟังเฉยๆ
4.การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น ขณะทำกิจกรรม	สามารถสบตาครูและเพื่อนในขณะที่สนทนา ไม่ก้มหน้าขณะพูด และถาม ตอบด้วยความรวดเร็วและมีความมั่นใจ	สบตาครูและเพื่อนในขณะที่สนทนาเป็นบางครั้ง ก้มหน้าขณะพูด และถามตอบด้วยความมั่นใจเล็กน้อย หลบสายตาสัก มีความเขินอายเป็นบางครั้ง	นั่งเฉยๆไม่มีปฏิสัมพันธ์กับใคร ไม่แสดงออก ปฏิเสธการทำกิจกรรม หรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมเลย
5.การแสดงออกทางความคิด และเป็นตัวของตนเอง	แสดงความคิดเห็น เป็นตัวของตัวเอง ถามตอบแสดงความคิดเห็นได้อย่างกระตือรือร้น กล้าตัดสินใจไม่ลังเล ขณะครูให้แสดงความคิดเห็น	แสดงความคิดเห็นเล็กน้อย คิดซ้ำ ถามตอบแสดงความคิดเห็นมีความกระตือรือร้นบ้างบางครั้ง มีความลังเลขณะครูให้แสดงความคิดเห็น	เด็กนั่งเฉยๆ ไม่แสดงออก ปฏิเสธการแสดงความคิดเห็น ไม่ให้ความร่วมมือขณะทำกิจกรรม หรือไม่เข้าร่วมกิจกรรม

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนโดยรวม

- นักเรียนได้ 0 – 3 คะแนน แปลว่า มีความกล้าแสดงออกในตนเองอยู่ในระดับไม่ดี
นักเรียนได้ 4 – 7 คะแนน แปลว่า มีความกล้าแสดงออกในตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างไม่ดี
นักเรียนได้ 8 – 11 คะแนน แปลว่า มีความกล้าแสดงออกในตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างดี
นักเรียนได้ 12 – 15 คะแนน แปลว่า มีความกล้าแสดงออกในตนเองอยู่ในระดับดี

3. วิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที คือวันจันทร์ อังคาร พุธ ระหว่างเวลา 10.00 - 10.30 น. รวม 18 ครั้ง ในการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานหรรษา โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ขอความร่วมมือกับผู้บริหารโรงเรียนในการทำวิจัย

3.2 สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่างและจัดเตรียมสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานหรรษา เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์

3.3 เก็บข้อมูลจากการบันทึกแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ด้านการกล้าแสดงออกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยสังเกตก่อนการทดลอง (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เครื่องมือดังนี้

แบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

วิจัยเรื่อง ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดประสบการณ์การเล่นนิทาน

ชื่อนามสกุล อายุ.....

ชั้น.....เลขที่วันที่ทำการสังเกต

ก่อนการทดลอง

หลังการทดลอง

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย✓ลงในช่องระดับคะแนนที่ตรงกับความสามารถของเด็ก ดังต่อไปนี้

ข้อ	รายการพฤติกรรม	ระดับคะแนน				หมายเหตุ
		3	2	1	0	
ด้านความกล้าแสดงออกในตนเอง						
1	การแสดงออกทางวาจาด้วยความมั่นใจ					
2	การแสดงออกทางท่าทางด้วยความมั่นใจ					
3	การแสดงตัวเป็นอาสาสมัครในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง					
4	การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นขณะทำกิจกรรม					
5	การแสดงออกทางความคิดเป็นตัวของตัวเอง					
รวมคะแนน						

แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต
(.....)

3.4 เตรียมสถานที่ สื่อ-อุปกรณ์ต่างๆ ตามแผนการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานหรรษา

3.5 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแผนการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานหรรษา โดยใช้เวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน วันละ 30 นาที ช่วงกิจกรรมเกมการศึกษา เริ่มเวลา 09.00 - 09.30 น. จนสิ้นสุดการทดลอง รวมทั้งสิ้น 18 ครั้ง รายละเอียดแสดงตัวอย่างที่กำหนดการทดลองสัปดาห์ที่ 1- 6 ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตารางดำเนินกิจกรรม

สัปดาห์	ชุดกิจกรรม	ชื่อกิจกรรม(นิทาน)	ว-ด-ป
สัปดาห์ที่ 1-2	ชุดที่ 1 การเล่นนิทานประกอบ หนังสือ	กิจกรรมเรื่อง แครอทยอดนักสืบ	16 มกราคม 2566
		กิจกรรมเรื่อง เต้าทองจอมปด	17 มกราคม 2566
		กิจกรรมเรื่อง หน้าที่ที่ยิ่งใหญ่	18 มกราคม 2566
		กิจกรรมเรื่อง ผีเสื้อแสนสวย	23 มกราคม 2566
		กิจกรรมเรื่อง ดอกไม้แสนสวย	24 มกราคม 2566
		กิจกรรมเรื่อง แมลงปอจอมขนิ	25 มกราคม 2566
สัปดาห์ที่ 3	ชุดที่ 2 การเล่นนิทานด้วย ภาพเคลื่อนไหว	กิจกรรมเรื่อง หนูน้อยหมวกแดงแดนมหัศจรรย์	30 มกราคม 2566
		กิจกรรมเรื่อง ลิงกับจระเข้	31 มกราคม 2566
		กิจกรรมเรื่อง พระมหาชนก	1 กุมภาพันธ์ 2566
สัปดาห์ที่ 4	ชุดที่ 3 การเล่นนิทานประกอบหุ่น มีมิติชีวิต	กิจกรรมเรื่อง กระต่ายน้อยใจดี	6 กุมภาพันธ์ 2566
		กิจกรรมเรื่อง เอ็นันเสียงใคร	7 กุมภาพันธ์ 2566
		กิจกรรมเรื่อง หุ่นมีมิติชีวิต	8 กุมภาพันธ์ 2566
สัปดาห์ที่ 5	ชุดที่ 4 การเล่นนิทานด้วยแผ่นภาพ สัตว์อะไรเอ๋ย	กิจกรรมเรื่อง เพื่อนรักในป่าใหญ่	13 กุมภาพันธ์ 2566
		กิจกรรมเรื่อง กือก กือก กือก นิทานอะไรเอ๋ย	14 กุมภาพันธ์ 2566
		กิจกรรมเรื่อง เพื่อนสัตว์แสนสนุก	15 กุมภาพันธ์ 2566
สัปดาห์ที่ 6	ชุดที่ 5 การเล่นนิทานประกอบอุปกรณ์ (กล่องนิทานและหมวกกระดาษ)	กิจกรรมเรื่อง กระต่ายกับเต่า	20 กุมภาพันธ์ 2566
		กิจกรรมเรื่อง สัตว์ตัวโปรด	21 กุมภาพันธ์ 2566
		กิจกรรมเรื่อง หัวผักกาดยักษ์หรรษา	22 กุมภาพันธ์ 2566

3.6 ขณะทำการทดลองใช้ชุดกิจกรรมนิทานหรรษา ผู้วิจัยได้สังเกตและประเมินพฤติกรรมความมั่นใจในตนเองด้านการกล้าแสดงออกของกลุ่มทดลอง โดยการใช้แบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมนิทานหรรษา โดยใช้ t-test Dependent เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ด้านการกล้าแสดงออก ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมมาหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ T-Test เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการใช้กิจกรรมนิทานหรรษา

ผลการวิจัย

ผลการใช้ชุดกิจกรรมนิทานธรรมชาติเพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านการกล้าแสดงออกให้กับ
เด็กนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 2/5 ของโรงเรียนอนุบาลชลบุรี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่าก่อน
ใช้กิจกรรมนิทานธรรมชาติ พฤติกรรมความสามารถเชื่อมั่นในตนเองของชั้นอนุบาล 2 อยู่ในระดับพอใช้และต้องปรับปรุง
ปรากฏผลดังตาราง 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ก่อนและหลังการจัด
ประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานธรรมชาติเป็นรายบุคคล

กลุ่มตัวอย่าง	ก่อนการทดลอง				หลังการทดลอง			
	คะแนนเต็ม15	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม	คะแนนเต็ม15	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ พฤติกรรม
คนที่ 1	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 2	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 3	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 4	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 5	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 6	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 7	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 8	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	14.00	0.42	0.00	ระดับดี
คนที่ 9	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 10	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.45	ระดับดี
คนที่ 11	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 12	6.00	0.18	0.45	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	14.00	0.42	0.00	ระดับดี
คนที่ 13	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 14	5.00	0.15	0.00	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.45	ระดับดี
คนที่ 15	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 16	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 17	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 18	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 19	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 20	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 21	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 22	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 23	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 24	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 25	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 26	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 27	6.00	0.18	0.45	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี

กลุ่มตัวอย่าง	ก่อนการทดลอง				หลังการทดลอง			
	คะแนนเต็ม15	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม	คะแนนเต็ม15	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม
คนที่ 28	6.00	0.18	0.45	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 29	6.00	0.18	0.45	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 30	6.00	0.18	0.45	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 31	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 32	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คนที่ 33	7.00	0.21	0.55	ค่อนข้างต้องปรับปรุง	15.00	0.45	0.00	ระดับดี
คะแนนเฉลี่ยรวมพฤติกรรมของนักเรียนคนที่ 1-33 ก่อนการทดลอง อยู่ที่ค่าเฉลี่ย				ค่อนข้างต้องปรับปรุง	คะแนนเฉลี่ยรวมพฤติกรรมของนักเรียนคนที่ 1-33 หลังการทดลอง อยู่ที่ค่าเฉลี่ย			
6.79					14.94			
				ระดับดี				

จากตารางที่ 3 พบว่า ก่อนการทดลองจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานหรรษา นักเรียนชั้นอนุบาล 2 ตามลำดับจากนักเรียนคนที่ 1 ถึงนักเรียนคนที่ 33 มีผลคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 6.79 แสดงว่าระดับพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองด้านการกล้าแสดงออกของนักเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างต้องปรับปรุง และเมื่อได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานหรรษาแล้ว พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมด้วยชุดกิจกรรมนิทานหรรษามีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 14.94 ซึ่งสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง แสดงให้เห็นว่าหลังการทดลองนักเรียนมีพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองด้านการกล้าแสดงออก 5 ข้อ ประกอบด้วย 1) การแสดงออกทางวาจาด้วยความมั่นใจ 2) การแสดงออกทางท่าทางด้วยความมั่นใจ 3) การแสดงตัวเพื่อเป็นตัวแทนของเพื่อนๆในการทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจ 4) การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นขณะทำกิจกรรม และ 5) การแสดงออกทางความคิดและเป็นตัวของตัวเอง อยู่ในระดับดี ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยมีการแสดงผลวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานหรรษา ตามตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ผลค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานหรรษา

ความเชื่อมั่นในตนเอง	การทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	t	df	N	sig
ด้านความกล้าแสดงออกในตนเอง	ก่อนการทดลอง	6.79	0.234	92.26**	32	33	.001**
	หลังการทดลอง	14.94	0.058			33	

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4 พบว่า คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองด้านการกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.79 ส่วนคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองด้านการกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 หลังการทดลองจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานหรรษามีผลคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.94 เมื่อนำคะแนนมาเปรียบเทียบกัน พบว่าผลความเชื่อมั่นในตนเองด้านการกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ที่ได้

การจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานหรรษา หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งแปลผลได้ว่า หลังการทดลองนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานหรรษามีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความกล้าแสดงออกที่สูงขึ้นอย่างชัดเจน

สรุปผลการวิจัย

การใช้ชุดกิจกรรมนิทานหรรษาด้วยกิจกรรมการเล่านิทานในรูปแบบต่างๆ เพื่อส่งเสริมความมั่นใจในตนเอง ด้านการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย สามารถกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และมีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการทางอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นใจในตนเองของเด็ก ดังนั้นการนำกิจกรรมการเล่านิทาน มาใช้พัฒนาเด็ก จะช่วยกระตุ้นความสนใจของเด็กและทำให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการรับรู้และเกิดความมั่นใจในตนเอง และพร้อมที่จะแสดงออกทั้งด้านภาษาพูดและภาษาท่าทาง โดยมีครูคอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและชมเชยเมื่อนักเรียน ประสบความสำเร็จในการแสดงออกทางความคิด จึงทำให้เห็นได้ว่าผลของการทดลองจัดกิจกรรมนิทานหรรษาสำหรับ นักเรียนชั้นอนุบาล 2 พบว่าระดับคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองด้านการกล้าแสดงออกของนักเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง โดยการใช้ชุดกิจกรรมนิทานหรรษาสำหรับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลชลบุรี ผลงานวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน มีความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านการกล้าแสดงออก สูงกว่าก่อนการทดลองสังเกตได้จากผลการประเมินพฤติกรรมความมั่นใจในตนเองของเด็กปฐมวัย ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล จิวแพ (2549 :42) ที่กล่าวถึงการเสริมประสบการณ์การเล่านิทานประกอบภาพว่าสามารถส่งเสริมพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ เนื่องจากการเล่านิทานนั้นมีอิทธิพล และคุณค่าต่อเด็กมากโดยเฉพาะเด็กก่อนระดับวัยประถมศึกษา โดยการเล่านิทานจะเป็นเครื่องช่วยสร้างความเพลิดเพลิน และปลูกฝังให้เด็กเป็นคนใจกว้าง และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น ธรรมชาติเด็กชอบฟังนิทานและชอบเล่านิทาน นิทานจึงมีคุณค่าต่อเด็กเป็นอย่างมาก นิทานช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษาความคิดและจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ ฝึกให้เด็กมีความกล้าที่จะแสดงออกเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีสมาธิเป็นผู้รู้จักฟังมีสัมพันธ์อันดีกับบุคคลรอบข้าง เป็นตัวกระตุ้นให้เด็กมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสังคม มีพฤติกรรมและเป็นที่ยอมรับอันจะนำมาซึ่งความสุขในการดำเนินชีวิตซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการของ ซิกมันด์ฟรอยด์ (Sigmund Freud) (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. 2553: 42-44) ที่กล่าวว่า ความสำคัญต่อประสบการณ์ในวัยเด็กของทุกคน ซึ่งจะมีผลต่อบุคลิกภาพเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ โดย ฟรอยด์เห็นว่า ชีวิตของบุคคลวัยเด็กหรือปฐมวัยเป็นวัยที่สำคัญที่สุดของชีวิตของมนุษย์การจัดการตอบสนองและให้ประสบการณ์ที่ดีต่อบุคลิกภาพทางกายและความมั่นคงทางอารมณ์หรือจิตใจของเด็กนั่นเอง เด็กจะมีความมั่นใจและกระตือรือร้นในการเรียนรู้และทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความความเต็มใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพร อินผลา (2547:39) ที่ได้กล่าวถึงกิจกรรมการเล่านิทานเป็นวิธีการจัดประสบการณ์ตรงให้กับเด็กปฐมวัยเพราะเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่านิทานในรูปแบบต่าง ๆ ให้เพื่อนฟังอย่างอิสระตามจินตนาการทำให้มีทักษะในการพูดและแสดงออกมากขึ้น ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยในครั้งนี้ พบว่าเด็กมีการแสดงออกทางวาจา ทางท่าทางด้วยความมั่นใจที่สูงขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งจากการสังเกตตั้งแต่วันแรก ที่ได้ทำกิจกรรม เด็กปฐมวัยมีความกล้าแสดงตัวเป็นอาสาสมัครในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง

มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นขณะทำกิจกรรม และแสดงออกทางความคิดเป็นตัวของตัวเอง โดยผลการวิเคราะห์รายบุคคล มีค่าคะแนนเท่ากับ 15 คะแนน จำนวน 31 คน และค่าคะแนนเท่ากับ 14 คะแนน จำนวน 2 คน โดยรวมมีผลคะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.94 แปลความหมายคือมีความกล้าแสดงออกในตนเองของเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับดี

จึงสรุปได้ว่า ผลการเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ก่อนและหลังการจัด ประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานหรรษา พบว่าผลคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองด้านการกล้าแสดงออกก่อนการทดลอง ของเด็กปฐมวัย มีผลคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.94 ส่วนหลังการทดลองจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานหรรษา มีผลคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.79 เมื่อนำคะแนนมาเปรียบเทียบกันพบว่าผลความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานหรรษา หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .001 ซึ่งแปลผลได้ว่า เด็กนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยชุดกิจกรรมนิทานหรรษามีความเชื่อมั่น ในตนเอง และมีพฤติกรรมการกล้าแสดงออกที่สูงขึ้นหลังการทดลอง แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง ของเด็กปฐมวัยสามารถที่จะพัฒนาขึ้นได้จากการจัดประสบการณ์นิทานหรรษาในรูปแบบต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยใช้นิทานนั้น ควรเป็นนิทานที่เด็กสนใจหรืออาจจะ สอดแทรกเกร็ดความรู้ที่ชวนให้เด็กสงสัย เพื่อทำให้เรื่องราวของนิทานมีความน่าติดตามน่าติดตามมากขึ้น
2. การจัดกิจกรรมนิทานเพื่อฝึกให้เด็กพูดหรือกล้าแสดงออกทางการคิด การฝึกใช้ภาษาจากนิทานนั้น เนื้อเรื่อง ควรต้องไม่ยาวเกินไป และควรใช้ภาษาง่าย ๆ
3. ในการจัดกิจกรรมควรมีการบูรณาการใช้สื่อการสอนต่างๆที่น่าสนใจ เช่น เลือกใช้สื่อที่อยู่ในชีวิตประจำวัน หรือสื่อของจริงมาประกอบการเล่านิทาน ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้เด็กอยากที่จะเข้าร่วมกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยในด้านอื่น ๆ เช่น การใช้นวัตกรรมสมัยใหม่อื่น ๆ มา พัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองทั้งในด้านการกล้าแสดงออกและฝึกการเป็นผู้นำ หรือผู้ที่มีน้ำใจ มีจิตอาสา ที่เหมาะสมต่อไป

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยเป็นการเรียนรู้การสร้างชุดกิจกรรมนิทานรูปแบบต่างๆ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการใช้ เทคโนโลยีมาร่วมออกแบบพัฒนาขึ้น และต่อยอดการพัฒนาเป็นนวัตกรรมกล่องนิทานหรรษาเพื่อใช้จัดกิจกรรมการเล่า นิทานเคลื่อนที่ ที่สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมได้ในทุกสภาพแวดล้อมตามสถานการณ์ที่เหมาะสมที่ครูผู้สอนระดับ การศึกษาปฐมวัย จะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาหรือส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กในสถานศึกษาปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

- นภากาศ อินผลา. (2547). ผลของการจัดกิจกรรมการเล่นที่มีต่อทักษะการพูดของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลราชินีบุล เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นฤมล จิวแพ. (2549). ผลการเล่นประกอบภาพที่มีต่อพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อของเด็กปฐมวัย. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: แม็ค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. สืบค้นจาก <http://backoffice.onec.go.th/uploaded/Outstand/2017-EdPlan60-79.pdf>
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2553). การวัดและประเมินแนวใหม่: เด็กปฐมวัย (ปรับปรุงพุทธศักราช 2553). (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า.
- สุภาพรณ ศรีสุข. (2563). เกิดปัญหาอะไรบ้าง เมื่อลูกไม่กล้าเข้าสังคม. สืบค้นจาก <https://www.truelookpanya.com/knowledge/content/80834/-blog-parpres-par> สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2566
- สุริยา ช้องเสนาะ. ปฐมวัย : รากฐานสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/jsi/article/view/193740>. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2566
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

การใช้ชีวิตคู่ของนักศึกษาหญิง ระดับปริญญาตรีในภาคเหนือตอนล่าง The Cohabitation of University Female Students in Lower Northern Region

สมศรี คะสัน^{1*}, เยาวเรศ แต่งจวง² และ วิทยา สุขสา³
Somsri Khasan¹, Yaowares Tangjuang² and Wittaya sooksa³

^{1,2,3} หลักสูตรสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

^{1,2,3} Social Sciences for Development Program, Faculty of Humanities and Social Sciences
Uttaradit Rajabhat University.

*Corresponding email: lek.sattanako@gmail.com

Received: July 6, 2023.; Revised: October 19, 2023.; Accepted: October 26, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงภูมิหลัง สาเหตุที่นำไปสู่การตัดสินใจ และบทบาทการใช้ชีวิตคู่ของนักศึกษาหญิง ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม จากนักศึกษาหญิง จำนวน 10 ราย ระหว่างเดือนกรกฎาคม – กันยายน 2565 ภายใตกรอบแนวคิดเรื่องเพศวิถี และการใช้ชีวิตคู่ก่อนการสมรส ผลการวิจัยพบว่า

1. ภูมิหลัง และการตัดสินใจมาใช้ชีวิตคู่ของนักศึกษา พบว่า รูปแบบการเลี้ยงดูจากครอบครัวไม่มีผลต่อการตัดสินใจ สาเหตุส่วนใหญ่มาจากความรัก ต้องการอยู่ด้วยกันกับคนรักเพื่อความอุ่นใจ ช่วยเหลือกันในชีวิตประจำวัน เป็นที่ปรึกษามีเพื่อนคู่คิด ต้องการมีแฟนเหมือนคนอื่น และสาเหตุด้านเศรษฐกิจ คือการแชร์ค่าใช้จ่ายร่วมกันระหว่างการศึกษา

2. บทบาทการใช้ชีวิตคู่ของนักศึกษาหญิง พบว่า มีการแบ่งบทบาทหน้าที่เหมือนการเป็นสามีภรรยา มีการแชร์เรื่องค่าใช้จ่าย ในชีวิตประจำวัน โดยให้ฝ่ายหญิงบริหารจัดการและเก็บออมเงิน นักศึกษาหญิงจะทำงานบ้าน เช่น ซักผ้า รีดผ้า ทำอาหาร ทำความสะอาด รวมถึงดูแลการแต่งกาย สุขภาพ และควบคุมการเที่ยว ดื่มของฝ่ายชาย ด้านเพศสัมพันธ์ และการคุมกำเนิด พบว่า นักศึกษามองเรื่องการใช้ชีวิตคู่และการมีเพศสัมพันธ์ไม่ใช่เรื่องเสียหาย เป็นการช่วยเหลือและเรียนรู้กัน นำไปสู่ชีวิตคู่ในอนาคต โดยมีเพศสัมพันธ์เฉลี่ย 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ ป้องกันการตั้งครรภ์โดยใช้ถุงยางอนามัย และกินยาคุมกำเนิด ครอบครัวมีทั้งยอมรับและไม่ยอมรับการใช้ชีวิตคู่นี้ บางครอบครัวจัดพิธีหมั้นหมายเพื่อให้สังคมยอมรับ

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ คือ การทำความเข้าใจเรื่องเพศวิถีที่เปลี่ยนแปลงไป ครอบครัวและหน่วยงาน ควรให้ความรู้ ความเข้าใจเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ได้แก่ การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น หรือโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

คำสำคัญ : การใช้ชีวิตคู่, นักศึกษาหญิง, เพศวิถี

ABSTRACT

The objective of this research was to study the background. And the role in cohabitation of female students. The study was conducted through in-depth interview and non-participant observation on ten key-informants who were 10 female undergraduates. The data had been collected from July to September 2022, analyzed with sexuality and cohabitation conceptual frameworks. The study found that,

1. The background and decision to cohabit was based on students' affections. Family parenting style had not effect on decision-making. They wanted to move in with their boyfriend because of their romantic feeling, want to be together with your lover for peace of mind, help each other in daily life, and preparing for examinations, they wanted to have a boyfriend just like other girls did, and economically they shared their expenses on their during the study.

2. The role in cohabitation of female students. Found that, there was a division of roles like husband and wife. They shared their expenses in daily life, by the female partners also managed all the expenses. The female students will do housework, Wash clothes, iron clothes, cook, clean and taking care of dressing, health and controlling nightlife and drinking of men. For sexual intercourse and contraception, the students perceived that cohabitation was not disapproving. On the other hand, they believed that it helped them to get to know and support each other before they become husband and wife in the future. To them, sexual encounters were commonly acceptable. The students had sexual intercourse with their partner two to three times per week on average. They prevented pregnancy by taking contraceptive pills and using condoms. In the family's aspect, had accepted and not accepted. Some families had even organized an engagement ceremony for the couple to get social acceptance.

The research suggests that, according to the changing understanding of sexuality, families and related agencies provide sex education and safe sexual intercourse to students to prevent potential threats such as unintended or teenage pregnancy and sexually transmitted diseases.

Keywords: female student, cohabitation, sexuality

บทนำ

สภาพสังคมที่เปลี่ยนไป รวมถึงอิทธิพลของสื่อและเทคโนโลยี ทำให้เพศวิถี (Sexuality) ซึ่งหมายถึง ระบบความคิดความเชื่อเรื่องเพศเป็นกระบวนการทางสังคมและวัฒนธรรมที่กำหนด จัดการ กำกับ ควบคุม รวมทั้งการแสดงออกเกี่ยวกับบรรณนิยมทางเพศเปลี่ยนไป และมีการแสดงออกมากขึ้น ตัวอย่างของเพศวิถีที่กล่าวถึง เช่น ชายหญิงที่อยู่กันฉันท์สามีภรรยา หรือมีเพศสัมพันธ์ก่อนที่จะแต่งงานปรากฏให้เห็นมากขึ้น จนเกือบจะกลายเป็นปรากฏการณ์ปกติของสังคม (กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ. 2549) รัฐพยายามหาวิธีการที่จะทำให้เยาวชนไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ (Asexual Children) หรือชะลอการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของเยาวชนออกไปจนกว่าจะแต่งงาน (Abstinence from until Marriage) (มลฤดี ลาพิมล และคณะ. 2551 : 2) เพศวิถีในปัจจุบันนอกจากจะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติแล้ว ยังเป็นเรื่องที่ถูกกำหนดผ่านระบบสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งพบว่ามีผลของระบบสังคมจากการกีดกันผู้หญิงไม่ให้รู้จักวิธีการป้องกันตนเองจากการตั้งครรภ์ รวมถึงความล้มเหลวของครอบครัว และโรงเรียน จากการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศวิถีที่รอบด้าน ในเรื่องของร่างกาย การมีเพศสัมพันธ์ การเจริญพันธุ์ และการคุมกำเนิด ซึ่งความล้มเหลวดังกล่าวเป็นสาเหตุหลักของการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น (Pinotti and Faudes, 1989 อ้างใน สุชาดา รัชกุล. 2540)

การใช้ชีวิตก่อนการสมรสในสังคมไทย โดยไม่ผ่านพิธีการสมรส เป็นการรับรู้ของคนทั่วไปในลักษณะ “การอยู่ก่อนแต่ง” ส่วนหนึ่งมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรม คนรุ่นพ่อแม่หรือปู่ย่า อาจรู้สึกไม่เห็นด้วยและรับไม่ได้กับปรากฏการณ์ดังกล่าว โดยหนุ่มสาวปัจจุบันให้เหตุผลของการอยู่ก่อนแต่งว่า เป็นการศึกษานิสัยใจคอกันก่อนตัดสินใจมาใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันจริง ๆ ในอนาคต ส่วนนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย เริ่มมาจากการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเข้าหอพัก จากเดิมที่แยกเป็นหอพักชายและหญิง แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้หอพักต้องปรับการบริหารเป็นแบบหอพักรวม ทำให้นักศึกษาสามารถใช้ชีวิตร่วมกันได้อย่างอิสระ (สุพัตรา สุภาพ. 2545. อ้างใน รพีพัฒน์ ศรีศิริรักษ์ และพิทักษ์ ศิริวงศ์. 2560) นอกจากนี้ปรากฏการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นตามสื่อ เช่น การเปิดเผยของดารานักแสดงว่าใช้ชีวิตคู่อยู่กับคนรัก เป็นการทดลองอยู่ด้วยกัน และเพื่อเป็นการศึกษานิสัยใจคอกันและกัน มองว่าไม่ได้เป็นเรื่องที่เสียหาย บางรายถึงขนาดตั้งครรภ์แล้วจึงจัดงานแต่งงานภายหลัง แต่หากเป็นการใช้ชีวิตคู่ในกลุ่มนักศึกษาแล้ว กลับพบรายงานว่า การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของกลุ่มนักศึกษานั้น ทำให้มีผลกระทบที่อาจตามมา เช่น การเป็นแม่วัยรุ่น ภาวะซึมเศร้าเพราะเปลี่ยนคู่บ่อย ผลการเรียนตกต่ำ เสียชื่อเสียงเพราะถูกสังคมตีตรา ถูกหลอก ขี้ขลาด ใช้เช็ทส์แลกกับความรัก และการลักลอบทำแท้งเถื่อน ทั้งนี้เป็นเพราะการขาดภูมิคุ้มกันด้านความรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยนั่นเอง (อุทุมพร อินทจักร. 2550 : 2)

“การอยู่ก่อนแต่ง” หรือ “การอยู่โดยไม่แต่ง” หรือเป็นรูปแบบหนึ่งของพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น โดยลักษณะการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันนั้นมีหลายรูปแบบ เช่น บางลักษณะทั้งสองฝ่ายต่างเข้าหอพักหรือบ้านพักอยู่ร่วมกัน บางคู่อาจมีการหมั้นหมายกันแล้ว โดยที่ผู้ปกครองของทั้งสองฝ่ายรับรู้ แต่บางคู่แอบมาอยู่ด้วยกันโดยที่ผู้ปกครองไม่ทราบ กรณีนักศึกษาหญิงพักอยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัยหรืออยู่หอเอกชนข้างนอก แต่จะมาอยู่กับคนรักบางครั้งเพื่อปิดบังผู้ปกครอง บางลักษณะทั้งสองฝ่ายกำลังเรียนอยู่ในระดับมหาวิทยาลัยอาจเป็นสถาบันเดียวกันหรือต่างสถาบัน บางคู่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกำลังเรียนแต่อีกฝ่ายหนึ่งเรียนจบและทำงานแล้ว (ฉลาดชาย รมิตานนท์. 2542 : 9 - 10) นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่มาจากอำเภอในพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียง ที่ต้องไกลและห่างจากผู้ปกครอง จึงจำเป็นต้องอาศัยหอพักใกล้กับสถานศึกษา การพักอาศัยและการใช้ชีวิตอย่างอิสระนี้ ทำให้เอื้อต่อการนำไปสู่การใช้ชีวิตคู่ ซึ่งนักศึกษาชายและหญิงที่มีความสัมพันธ์ฉันท์คู่รัก จะใช้ชีวิตร่วมกันในหอพักเหมือนคู่สามีภรรยา ซึ่งเป็นเรื่องที่

ขัดต่อค่านิยมของสังคมไทย ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจว่านักศึกษาที่ตัดสินใจมาใช้ชีวิตคู่ร่วมกันใช้เหตุผลใดมาประกอบก่อนที่จะมาใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันดังกล่าว โดยเฉพาะนักศึกษาหญิง ที่ผ่านการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวผ่านการรับรู้เรื่องความคาดหวังของผู้หญิงในสังคมไทยเป็นอย่างดีว่า การมีเพศสัมพันธ์ในขณะที่ยังเป็นนักศึกษาและยังไม่ได้ผ่านแต่งงานเป็นเรื่องที่ไม่ควร ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง การใช้ชีวิตคู่ของนักศึกษาหญิง ระดับปริญญาตรีในภาคเหนือตอนล่าง ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาไปสร้างความเข้าใจเรื่องเพศวิถีของนักศึกษาหญิง และปรากฏการณ์การใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงานของนักศึกษา เพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งในสร้างเสริมสุขภาวะทางเพศ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงภูมิหลัง รูปแบบการเลี้ยงดู และสาเหตุที่นำไปสู่การตัดสินใจมาใช้ชีวิตคู่
2. เพื่อศึกษาบทบาทการใช้ชีวิตคู่ของนักศึกษาหญิง การแบ่งหน้าที่ การมีเพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิด และการยอมรับทางสังคม

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. **การคัดเลือกนักศึกษา (Key Informant)** การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ นักศึกษาหญิงที่มีอายุระหว่าง 18 - 25 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา ที่ใช้ชีวิตคู่ร่วมกับคนรักเป็นระยะเวลา มากกว่า 1 ปี และใช้การเลือกนักศึกษาแบบสโนว์บอลเทคนิค (Snow ball technique) โดยนักศึกษารายที่ 1 แนะนำ นักศึกษาที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด เป็นนักศึกษารายที่ 2 และให้นักศึกษารายที่ 2 แนะนำนักศึกษารายที่ 3,4,5 ต่อไปจนครบจำนวน 10 ราย

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** ประกอบไปด้วย แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ครอบครัวและลักษณะการเลี้ยงดูของครอบครัว แบบสอบถามที่มีโครงสร้าง การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นลักษณะคำถามปลายเปิดในประเด็นที่ต้องการศึกษา ได้แก่ สาเหตุการตัดสินใจมาใช้ชีวิตคู่ บทบาทการใช้ชีวิตคู่ของนักศึกษาหญิง การแบ่งบทบาทหน้าที่ การมีเพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิด และการยอมรับจากครอบครัว ใช้สมุดจดบันทึกข้อมูล และเครื่องบันทึกเสียง โดยต้องได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลก่อนการบันทึกทุกครั้ง

3. **วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล** เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participation Observation) โดยแบ่งวิธีการเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) และการเก็บภาคสนาม (Field Data) โดยการติดต่อเพื่อขอสัมภาษณ์ และชี้แจงเรื่องการพิทักษ์สิทธินักศึกษา ผู้วิจัยไม่เปิดเผยนามที่แท้จริง ที่อยู่ ชื่อสถานศึกษาของนักศึกษาได้ และหากจะต้องมีการบันทึกเสียง จะต้องได้รับอนุญาตจากนักศึกษาทุกครั้ง โดยงานวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านกระบวนการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ เลขที่โครงการ 053/65 แล้ว

4. **การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล** ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกภาคสนาม โดยนำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ ได้แก่ การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Triangulation) การพิจารณาข้อมูล ด้านเวลา สถานที่และบุคคล ว่าตรงกันหรือไม่การตรวจสอบความครบถ้วนและคุณภาพของข้อมูล ในส่วนข้อมูลที่เป็นการแสดงความคิดเห็นและทัศนคติ ในการตอบคำถามว่ามีความ

สอดคล้องกันหรือไม่ และการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของนักศึกษา เกี่ยวกับข้อมูลประสบการณ์การใช้ชีวิตคู่เรื่องที่เล่าให้ผู้วิจัยฟังมีความแตกต่าง หรือสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงหรือไม่

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล (Content analysis) ใช้วิธีการบรรยายเชิงพรรณนา ภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยข้อมูลเชิงลึกที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเป็นบทวิเคราะห์ เชื่อมโยงกับแนวคิดและทฤษฎี

6. การจัดทำรายงานและการนำเสนอ การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ให้เห็นถึงบทบาทการใช้ชีวิตคู่ของนักศึกษาหญิง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษา แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ภูมิหลัง รูปแบบการเลี้ยงดูจากครอบครัว สาเหตุการตัดสินใจมาใช้ชีวิตคู่ และบทบาทการใช้ชีวิตคู่ของนักศึกษาหญิง ในประเด็นการแบ่งบทบาทหน้าที่ การมีเพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิด และการยอมรับจากครอบครัว มีผลดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงส่วนข้อมูลส่วนบุคคล

ที่	นามสมมติ	อายุ (ปี)	ชั้นปี	เวลาอยู่กับแฟน	การยอมรับของครอบครัว
1.	นักศึกษารายที่ 1	20	ปี 2	3 ปี	ยอมรับ/หมั่นหมาย
2.	นักศึกษารายที่ 2	23	ปี 3	2 ปี	ยอมรับ
3.	นักศึกษารายที่ 3	23	ปี 4	3 ปี	ยอมรับ
4.	นักศึกษารายที่ 4	22	ปี 4	2 ปี	ยอมรับ
5.	นักศึกษารายที่ 5	21	ปี 2	2 ปี	ไม่ยอมรับ
6.	นักศึกษารายที่ 6	21	ปี 2	2 ปี	ยอมรับ/หมั่นหมาย
7.	นักศึกษารายที่ 7	22	ปี 3	1.6 ปี	ไม่ยอมรับ
8.	นักศึกษารายที่ 8	21	ปี 2	3 ปี	ไม่ยอมรับ
9.	นักศึกษารายที่ 9	21	ปี 2	3 ปี	ไม่ยอมรับ
10.	นักศึกษารายที่ 10	20	ปี 2	2 ปี	ยอมรับ/หมั่นหมาย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล นักศึกษาหญิงจำนวน 10 ราย กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีอายุ 20 ปี จำนวน 2 ราย อายุ 21 ปี จำนวน 4 ราย อายุ 22 ปี จำนวน 2 ราย และอายุ 23 ปี จำนวน 2 ราย นักศึกษาใช้ชีวิตคู่กับคนรักเป็นระยะเวลา 1 ปี จำนวน 1 ราย 2 ปี จำนวน 5 ราย และ 3 ปี จำนวน 4 ราย ครอบครัวยอมรับเรื่องการใช้ชีวิตคู่ จำนวน 6 ราย ยอมรับแบบมีเงื่อนไข 3 ราย และไม่ยอมรับจำนวน 4 ราย

1.1. ภูมิหลังและรูปแบบการเลี้ยงดู จากข้อมูลภูมิหลังของนักศึกษา พบว่า ครอบครัวของนักศึกษา มีการอบรมสั่งสอนเรื่องการมีแฟน ส่วนใหญ่จะห้ามไม่ให้มีแฟนในวัยเรียน เนื่องจากเห็นว่ายังไม่ถึงเวลา ให้ตั้งใจเรียนก่อน โดยกำหนดกฎเกณฑ์ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้พฤติกรรมอยู่ในสายตาตลอดเวลา ส่วนครอบครัวที่รับรู้เรื่องการมีแฟนมี 2 แบบ คือ มีแฟนได้แต่ต้องอยู่ในสายตาและครอบครัวที่ยอมให้ลูกมีแฟนได้เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องปกติ มีรายละเอียดดังนี้

1) **ครอบครัวห้ามไม่ให้มีแฟน** พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ มาจากครอบครัวจะมีความเข้มงวดสูง มีการวางกฎเกณฑ์ให้ลูกปฏิบัติอย่างชัดเจน ดูแลเอาใจใส่ลูกอย่างใกล้ชิด ใช้เหตุผลในสิ่งๆ เช่น การกำหนดว่าให้ตั้งใจเรียน ห้ามกลับบ้านผิดเวลา ไปไหนมาไหนขอให้บอก รวมทั้งครอบครัวจะห้ามไม่ให้มีแฟนในวัยเรียน กล่าวคือ จะห้ามปรามว่าให้ตั้งใจเรียนก่อน การมีแฟนเป็นเรื่องไม่ควร หรือยกตัวอย่างจากในชุมชนในเห็นว่าการมีแฟนในวัยเรียนอาจจะทำให้เรียนไม่จบได้ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์

“พ่อรับราชการ แม่ทำธุรกิจส่วนตัว พ่อแม่เลี้ยงมาแบบสบาย ๆ ท่านสอนให้หนูขยันตั้งแต่อายุ 14 สอนให้ทำงานหาเงินใช้เอง ก็ทำทุกอย่างในโรงไม้ของแม่ ทำสี ชัดเฟอร์นิเจอร์ รับออเดอร์ลูกค้า ไปบ้านเพื่อนหรือไปไหนจะไม่ค้าง จะกลับบ้าน จะไม่เลทตามเวลาของที่บ้าน พ่อไม่เคยดุแต่ดุเรื่องการมีแฟน แฟนคนนี้ก็คบกันไปตั้งแต่ปีแรก สุดท้ายเค้าก็มารู้เอง” (นักศึกษารายที่ 1)

“พ่อเป็นคนใจร้อน หวงลูกสาวทั้งสองคนมาก บางครั้งก็ตามใจลูก โทมากับปู่ ย่า ตา ยาย และแม่ ส่วนใหญ่สอนเรื่องการใช้ชีวิตเป็นหลัก เพราะความลำบากของครอบครัวตอนนั้น จึงอยากให้เรียนให้สูงกว่าปริญญาตรี อยากให้ลูกได้รับราชการเพื่อความมั่นคงของชีวิต พ่อจะดูแลและเป็นคนไม่ค่อยพูด จะทำอะไรต้องอยู่ในสายตาของครอบครัวตลอด เรื่องการมีแฟนเป็นเรื่องที่ให้ที่บ้านรู้ไม่ได้เลย” (นักศึกษารายที่ 4)

“พ่อจะออกแนวตามใจ อ่อนหรืออะไรก็ได้หมดเลย แต่พ่อจะขอเหตุผลว่าทำไมถึงอยากได้ เช่น อยากได้โทรศัพท์ ก็จะถามว่าเครื่องเก่าเป็นอะไร ขอแล้วจะไม่ได้ในทันที แต่มีครั้งนึงเห็นเกรด ก็ให้จัดฟัน ที่บ้านเข้มงวดในเรื่องเรียน คือขอให้ตั้งใจเรียนให้มาก และยังไม่อยากให้มีแฟน” (นักศึกษารายที่ 5)

“เราเป็นเด็กกิจกรรม และมีแม่คอยไปไหนมาไหนด้วยตลอดเวลา ไม่เคยห่างกันเลย แม่จะสนับสนุนเราทุกอย่างจนจนมัธยม ไม่มีโอกาสได้ออกนอกกลุ่มนอกรทาง เพราะทุกอย่างคือแม่เตรียมไว้ให้หมดแล้วในทุก ๆ วัน จุดเปลี่ยนของเราเลยมาเกิดขึ้นตอนเข้ามหาวิทยาลัย ที่ต้องห่างจากแม่ พ่อเรามีอิสระมากขึ้น เราก็อยากทำอะไรตามใจตัวเองบ้าง” (นักศึกษารายที่ 7)

2) **ครอบครัวให้มีแฟนแต่ต้องอยู่ในสายตา** ส่วนหนึ่งมาจากการไม่ได้อยู่กับครอบครัว พ่อแม่ทำงานอยู่ต่างจังหวัด ครอบครัวจะปล่อยให้ลูกทำในสิ่งต่าง ๆ ตามการตัดสินใจของลูก ให้อิสระทางความคิด สอนให้มีเหตุผล อนุญาตให้ไปไหนมาไหนได้ เพียงแต่ขอให้อยู่ในสายตา และต้องรายงานให้ครอบครัวรับทราบตลอด เช่น ทำอะไรอยู่ที่ไหน อยู่กับใคร หรือจะกลับบ้านก็ไม่ว่า ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์

“พ่อกับแม่ทำงานอยู่ต่างจังหวัดทั้งคู่ค่ะ นาน ๆ จะกลับมาที่ เราอยู่กับตาายเป็นหลักเลย เวลาที่มีอะไรหรืออยากได้อะไร ก็ขอเงินจากพ่อแม่เอา ส่วนตาก็จะดูแลเรื่องความเป็นอยู่ การเรียน ไม่ได้เคร่งครัดอะไรมาก จะตามใจมากกว่า แต่ขอให้บอกเวลาไปไหนมาไหน ช่วงมัธยมปลายพ่อก็ถามว่ามีแฟนไหม มีคนมาจีบหรือเปล่า ถ้ามีก็ขอให้บอก ซึ่งตอนนั้นเรายังไม่คิดเรื่องนี้เลย” (นักศึกษารายที่ 3)

“ตอนนั้นยังไม่เข้ามหาลัย มีแฟน ทางบ้านก็รับรู้ และขอให้เราทำให้อยู่ดี ก็ให้หมั่นหมั่นหมั่น ไว้ก่อน เพราะกลัวว่าชาวบ้านจะมองเราไม่ดีเวลาเราพาแฟนไปที่บ้าน” (นักศึกษารายที่ 6)

3) **ครอบครัวยอมรับเรื่องการมีแฟน** ครอบครัวลักษณะนี้ พ่อแม่จะไม่ได้ให้ความสนใจมากนัก ส่วนใหญ่เลี้ยงลูกแบบปล่อยให้ไปไปตามธรรมชาติ มีความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลง ส่วนหนึ่งไม่ได้อยู่ด้วยกัน เพราะต้องทำงาน และมีความเชื่อใจว่าลูกจะสามารถดูแลตัวเองได้ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์

“ตั้งแต่อยู่กับพ่อแม่มา ก็ไม่เคยมีแฟน ไม่เคยทำให้พ่อแม่ลำบากใจเรื่องนี้ ตั้งใจเรียนและผลการเรียนดีมาตลอด เราเจอแฟนคนนี่ตอนเรียนมหาวิทยาลัยแล้ว ก็ได้ปิดบังที่บ้าน บอกให้เค้ารับรู้ เค้าก็ไม่ได้ว่าอะไร คงเห็นว่าเราโตพอและมีความรับผิดชอบแล้ว” (นักศึกษารายที่ 2)

“พ่อกับแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน เมื่อก่อนพ่อรับจ้าง แม่ทำงาน ตอนนี้งานไม่ไหวก็รับจ้างบ้าง เป็นแม่บ้านบ้าง ที่บ้านเลี้ยงมาแบบจะปล่อยตัดสินใจเอง อย่างเรื่องเรียนอยากจะเรียนอะไร คณะอะไร แล้วแต่ลูกจะตัดสินใจ แต่หากเวลามีปัญหาที่จะปรึกษาพ่อแม่ เพราะว่าพ่อเรียนน้อย แม่ไม่ค่อยมีเวลา จะอยู่กับพ่อกว่า ส่วนเรื่องแฟนเค้าก็รับรู้ แค่ว่าจะทำอะไรก็คิดให้ดี ๆ” (นักศึกษารายที่ 8)

2. สาเหตุการตัดสินใจมาใช้ชีวิตคู่ จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาหญิงทั้ง 10 ราย ให้เหตุผลของการตัดสินใจมาใช้ชีวิตคู่ร่วมกับแฟนจากสาเหตุ 2 ประการ ดังนี้

2.1 สาเหตุด้านจิตใจ พบว่า นักศึกษาให้เหตุผลเรื่องความรัก ต้องการอยู่ด้วยกัน มีคนดูแล การได้ศึกษานิสัยใจคอกัน ปรึกษาหารือกัน และการกลัวคนรักไปมีคนอื่น การอยู่ด้วยกันกับคนรักทำให้มีความสุข คลายเหงาได้ รู้สึกอุ่นใจ เพราะมีคนคอยปรึกษาในชีวิต เช่น เรื่องครอบครัว เรื่องเพื่อน เรื่องเรียน สามารถเรียนรู้เรื่องชีวิตคู่ในอนาคตได้ เพราะได้ศึกษานิสัยใจคอกัน มีการปรับตัวเข้าหากัน ยอมรับข้อดีข้อเสียของกันและกันได้ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์

“พอมายู่ด้วยกันแล้วปัญหาที่เกิดขึ้นน้อยกว่าตอนไม่อยู่ด้วยกันค่ะ เพราะตอนแยกกันอยู่ แฟนจะชอบไปเที่ยว ไปร้านเหล้า เรายกไปกินเหล้า ไปคนละร้าน พอกลับมาเจอกันก็จะระแวงกัน ว่าแอบไปคุยกับใครหรือเปล่า พอมายู่ด้วยกัน ดีขึ้น ไม่ต้องระแวง อยู่ด้วยกันมา 3 ปีแล้ว การอยู่ด้วยกันเป็นพื้นฐานในการสร้างครอบครัว ดูแลกัน เราคิดว่ามันได้ศึกษากันก่อนแต่งงาน” (นักศึกษารายที่ 1)

“เรารักเค้า ก็อยากอยู่ด้วยกันเลย ตอนนั้นทั้งเค้าและเราก็ตกลงกันว่าจะอยู่ด้วยกันนะ อยู่หอเดียวกัน มีอะไรก็คุยกันตลอด เราเป็นคนชอบดูแล มันมีความสุขกับการได้ทำกับข้าวให้เค้ากิน ดูแลเรื่องการแต่งตัวให้เค้า รวมทั้งได้คุ้ยปรึกษาเวลามีเรื่องไม่สบายใจ” (นักศึกษารายที่ 4)

“ต้องมาเรียนรู้นิสัยใจคอกันก่อนแต่งงานมีครอบครัว เพื่อจะได้ลดปัญหาการหย่าร้างลงได้บ้าง เพราะปัจจุบันปัญหานี้มีเยอะแล้ว เราคิดแบบนั้นนะ การมาอยู่ด้วยกัน ทำให้มีคนคอยดูแลและปลอบใจ ซึ่งทำให้รู้สึกว่ามีมากกว่าการคุยโทรศัพท์ หลังจากนั้นมันจะเกิดความสนิทใจและเปิดเผยกันมากขึ้น” (นักศึกษารายที่ 6)

2.2 สาเหตุทางเศรษฐกิจ นักศึกษาที่ตัดสินใจมาใช้ชีวิตคู่ มีสาเหตุมาจากเรื่องเศรษฐกิจ เพราะการมาอยู่ด้วยกัน ทั้งสองคนจะบริหารจัดการเรื่องเงิน โดยนำเงินที่ได้จากครอบครัว การทำงาน นำมารวมกัน และนำไปใช้จ่ายได้แก่ ค่าหอ ค่าเช่าห้อง ค่าอาหารการกิน รวมทั้งนักศึกษาหญิงจะทำหน้าที่ในการเก็บออมเงิน โดยมีการวางแผนว่าจะนำไปใช้ในยามจำเป็น เก็บเงินไว้แต่งงานและเลี้ยงดูบุตรในอนาคต ดังตัวอย่าง

“เหตุผลอย่างแรกที่ดีตัดสินใจมาอยู่ด้วยกันคือ ประหยัดค่าใช้จ่าย ช่วยกัน เราเป็นคนเก็บ เค้าจะใช้จ่ายวันละ 100 บาท ที่บอกว่าประหยัดเพราะค่าหอช่วยกันคนละครึ่ง กินข้าวก็หารกัน ก่อนจะซื้อของก็ต้องปรึกษากันก่อน ทำให้มีเงินเก็บ คือเค้าจะให้เราเก็บ ถ้าจะเอาไปซื้ออะไรก็มีความจำเป็นจริง ๆ” (นักศึกษารายที่ 2)

“ตอนปิดเทอม ที่บ้านแฟนเค้าเป็นเกษตรกร ไร่รับจ้างลากดิน ขยันมากค่ะ ไม่ได้หยุด ช่วงนี้เลยไม่ค่อยได้เจอกัน แต่ก็ยังมีกินเหล้าเหมือนเดิม เค้าบอกว่า เงินเดือนเราที่ได้มา ไม่ต้องใช้ ถ้าไม่มีเดี๋ยวจะให้เอง เค้าให้เราตลอดเรื่องกิน เลี้ยงข้าว เงินได้จากลากดิน ให้เอาเงินไปฝากธนาคาร ก็ตั้งใจว่าจะเก็บเงินไว้ใช้ในงานหมั้น แต่งงาน จนมีลูกค่ะ” (นักศึกษารายที่ 5)

“เราสองคนมีชีวิตที่เหมือนกัน คือฐานะทางครอบครัวไม่ค่อยดี ก็เลยต้องเรียนไปด้วยและทำงานไปด้วย การมาอยู่ด้วยกัน นอกจากจะช่วยกันเรื่องค่าใช้จ่ายแล้ว เรายังช่วยกันทำงาน หาค่าเทอม ค่ากิน ใช้จ่ายอย่างประหยัดเพราะต้องทำงานเอง รวมถึงเราต้องเก็บเงินเพื่อแต่งงาน เพราะได้หมั้นหมายกันไว้แล้ว” (นักศึกษาชายที่ 10)

3. บทบาทการใช้ชีวิตของนักศึกษาหญิง

3.1 การแบ่งหน้าที่ พบว่า นักศึกษาหญิงได้รับบทบาทหน้าที่ ตามเพศ ทำหน้าที่เหมือนการเป็นภรรยา เป็นแม่บ้าน ดูแลเรื่องความสะอาด ซักผ้า รีดผ้า ทำอาหาร จัดระเบียบห้องพัก ควบคุมพฤติกรรมของฝ่ายชาย รวมถึงบริหารค่าใช้จ่ายและเก็บออมเงิน ดังคำสัมภาษณ์

“จะแบ่งงานกันค่ะ เค้าจะล้างห้องน้ำ เอาผ้าไปซัก ส่วนเราจะรีดผ้า ทำความสะอาดห้อง ปิดกวาด เช็ดถู วันหยุดก็ทำอาหารกินบ้าง ซื้อจากข้างนอกบ้าง แล้วแต่เวลาเลิกเรียน...เดี๋ยวนี้เค้าก็เที่ยว กินเหล้าลดลง เพราะเราขอให้เก็บเงินเอาไว้ใช้เมื่อจำเป็น” (นักศึกษาชายที่ 2)

“เราเป็นคนจัดการทั้งหมด เรื่องความสะอาด ซักผ้า รีดผ้า ดูว่าเค้าจะใส่ชุดไหน ใส่เสื้อผ้าแบบไหนดี หรือเย็นนี้จะกินอะไร เราจะไปซื้อผัก ซื้อเนื้อมาใส่ตู้เย็นไว้ ต้องทำกับข้าวกินกันทุกวัน รวมทั้งดูแลเรื่องสุขภาพ แต่ก่อนเค้ามีลิ้นเยอะ เรายัทยาหา วิธีรักษาให้เค้า เพื่อให้เค้าดูดี” (นักศึกษาชายที่ 4)

“อยู่ด้วยกันทุกวัน ก็กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ก็ช่วยเหลือกันทุกอย่าง เค้าทำงานด้วย เรายังดูแลเรื่องการกิน การอยู่ ทางการเงินช่วยกันด้วย ได้เงินมาก็แบ่งใช้ เราเป็นคนเก็บเงิน ซึ่งต้องใช้เงินเพราะมีแผนว่าจะจัดงานหมั้น หลังจากเรียนจบแล้ว” (นักศึกษาชายที่ 8)

“มันเหมือนเราใช้ชีวิตด้วยกันเลยคะ อยู่ด้วยกันแล้ว เรายังอยากทำหน้าที่ให้ดี ก็ทำทุกอย่าง ดูแลเรื่องกิน เรื่องอยู่ เค้าก็ดูแลเอาใจใส่เราดี อยากกินอะไร อยากไปเที่ยวที่ไหน เค้าก็พาไปที่สำคัญคือเราตั้งใจจะเก็บเงินแต่งงานตามที่พ่อแม่ขอไว้” (นักศึกษาชายที่ 10)

3.2 ด้านการมีเพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิด นักศึกษามีเพศสัมพันธ์เฉลี่ยสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ทั้งหมดใช้วิธีการคุมกำเนิดเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ ได้แก่ การกินยาคุมกำเนิด และใช้ถุงยางอนามัย โดยให้เหตุผลว่า การอยู่ด้วยกัน บางครั้งไม่ได้มีเพศสัมพันธ์กันบ่อย จึงให้ฝ่ายชายใช้เพียงถุงยางอนามัย บางคู่ให้ฝ่ายหญิงกินยาคุมกำเนิดแบบ 28 เม็ด และบางรายให้ฝ่ายหญิงกินยาคุมกำเนิดพร้อมกับฝ่ายชายใช้ถุงยางอนามัยร่วมด้วย เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์

“เรากินยาคุมกำเนิด แบบ 28 เม็ด แต่แฟนก็ใช้ถุงยางอนามัยด้วย แบบป้องกันให้แน่นนอนขึ้น กลัวพลาด” (นักศึกษาชายที่ 5) “ไม่ค่อยมีเพศสัมพันธ์กันบ่อย จึงใช้ถุงยางอนามัยหากมีอะไรกัน แต่ถ้าหากเกิดตั้งครรภ์ขึ้นมา ก็คงต้อง เลี่ยงดูแลและบอกให้พ่อแม่ทราบ แต่การอยู่แบบนี้ก็ถือว่ากฎหมายยังไม่รองรับ ไม่เหมือนกับการแต่งงาน แต่เราคิดว่ายังไม่มีทางแก้ปัญหาได้” (นักศึกษาชายที่ 3) “ให้เค้าใช้ถุงยางอนามัย เราจะซื้อเป็นกล่องใหญ่ไว้เลย สั่งออนไลน์มา เพราะถูกกว่า การไปซื้อปลีกตามร้านขายยา” (นักศึกษาชายที่ 4) “มีอะไรกัน 2 ครั้งต่อสัปดาห์ คือไม่บ่อย เราไม่ค่อยโฟกัสเรื่องนี้ อยู่ด้วยกันทำกิจกรรมอย่างอื่นมากกว่า เช่นการออกไปเที่ยว เลยป้องกันแบบใช้ถุงยางอนามัย เพราะเราเป็นโรคเลือดจางเลยทำให้ไม่สามารถรับประทานยาคุมกำเนิดได้” (นักศึกษาหญิงที่ 10)

3.3 การยอมรับจากครอบครัว พบว่า การใช้ชีวิตคู่ในขณะที่เป็นนักศึกษาผ่านการยอมรับจากครอบครัว จำนวน 6 ราย และมี 3 ครอบครัวที่ยอมรับโดยมีการหมั้นหมายกันไว้ ส่วนหนึ่งมาจากครอบครัวที่มีความเข้าใจเรื่องสังคม และเรื่องเพศวิถีที่เปลี่ยนแปลงไป การรับรู้เรื่องเพศไม่ได้เป็นเรื่องที่ต้องห้ามปรามเหมือนสมัยก่อน เชื่อว่านักศึกษา มีความรับผิดชอบ สร้างความเชื่อใจให้กับครอบครัวได้ และส่วนหนึ่งจำเป็นต้องยอมรับเนื่องจากเห็นว่า นักศึกษา

มีเพศสัมพันธ์กันแล้ว จึงต้องจัดพิธีหมั้นหมาย เพื่อป้องกันการติตราจากสังคมและการตั้งครรภ์ที่อาจเกิดขึ้น ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์

“พ่อแม่คงเห็นและรับรู้ได้ว่า เรามีความเป็นผู้ใหญ่กันทั้งคู่ ดูแลตัวเองได้ โดยเฉพาะเรื่องเรียน เรื่องเงิน เค้ารับรู้ตลอดว่าอยู่ด้วยกัน ถามไถ่หากันเสมอ เราก็พยายามทำให้เค้าสบายใจ ในฐานะที่เค้าไว้วางใจเราแล้ว หลังจากการหมั้นหมายเราก็สามารถเปิดเผยได้มากขึ้น ไม่ต้องคอยตอบคำถามจากคนรอบข้าง” (นักศึกษาชายที่ 1)

“จากตอนแรกที่อาจจะไม่เห็นด้วย แต่ด้วยความที่ลูกสาวรัก ก็ตามใจ รับรู้ว่าอยู่ด้วยกัน หลัง ๆ ก็กลายเป็นลูกรักไปด้วย พ่อแม่ดูแลเราแล้วก็ดูแลเค้าด้วย” (นักศึกษาชายที่ 4) และ “เราพิสูจน์ให้เค้าเห็นว่า เราไม่ได้เหลวไหล เราช่วยกันเรื่องทำงานหาเงิน ช่วยกันเรื่องเรียน ช่วยกันหาค่าเทอม ทำตัวดี มีความรับผิดชอบ ไม่ได้สร้าง ความเสียหายให้ครอบครัว” (นักศึกษาชายที่ 6)

การใช้ชีวิตคู่ในขณะที่เป็นนักศึกษา มีครอบครัวไม่ยอมรับ เนื่องจากครอบครัว และสังคมรอบข้าง ยังติดค่านิยมตามประเพณีและวัฒนธรรมไทยที่ว่า หญิงชายรักกันต้องผ่านการพิธีการสมรสก่อน ที่จะมาใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน และเกรงว่าถ้าเกิดปัญหาการตั้งครรภ์ขึ้นมา จะทำให้ลูกเรียนไม่จบและถูกสังคมรอบข้างติตรา ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์

“สังคมมองว่าเราไม่รักนวลสงวนตัว ที่บ้านเป็นคนแก่ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยยอมรับเรื่องนี้ โดยเฉพาะพ่อรู้เรื่องนี้ไม่ได้เลย บอกแล้วจะเป็นเรื่องใหญ่ แต่ทางบ้านแฟนโอเคทุกอย่าง แม่เราก็น่าจะรู้แค่เค้าไม่พูด ส่วนตัวเราคิดว่าเรื่องนี้มันเปิดกว้างแล้ว การอยู่ด้วยกันแม้ยังไม่ได้แต่งงาน มันก็ได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตเรา เราก็อยู่ด้วยกัน ช่วยกันเก็บตังมาหมั้นมาแต่งทีหลังก็ได้” (นักศึกษาชายที่ 5)

“ที่บ้านไม่โอเค และห้ามเรื่องการมีแฟน คิดว่าผู้ใหญ่บางคนที่หัวโบราณเขาจะรับเรื่องพวกนี้ไม่ได้เลย เพราะเขาจะคิดว่าเป็นการชิงสุกก่อนห่าม แถวบ้านมีเพื่อนที่มีลูกและเรียนไม่จบ พ่อกับแม่เรายังกลัว และจะพูดกับเราตลอด ว่าอย่าให้เป็นเหมือนเค้า” (นักศึกษาหญิงที่ 7)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภูมิหลังและการเลี้ยงดูจากครอบครัว พบว่า การเลี้ยงดูจากครอบครัว มีผลต่อพฤติกรรม ทศคติในเรื่องการดำเนินชีวิตเท่านั้น แต่ไม่มีผลและไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมทางเพศของนักศึกษาได้ การควบคุมเกิดขึ้นในขณะที่นักศึกษาอยู่กับครอบครัว และสิ้นสุดลงเมื่อนักศึกษามาเรียนอยู่ระดับมหาวิทยาลัย ที่ต้องห่างไกลจากครอบครัว ดังนั้นจึงทำให้นักศึกษามีความเป็นอิสระในเพศวิถีมมากขึ้น นักศึกษาทำเพียงรายงานให้ครอบครัวทราบว่า มีแฟน นักศึกษามีการเรียนรู้เรื่องการคบเพื่อนต่างเพศตั้งแต่วัยเรียนมัธยม และผู้ปกครองบางส่วนก็ยอมรับเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศของลูก แสดงให้ความสนใจจากครอบครัวเรื่องค่านิยมในสังคมไทยที่เปลี่ยนไป สอดคล้องกับวรพล พรหมิกบุตร (2545 : 45) ที่อธิบายว่า การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวแบ่งเป็น 3 แบบ คือครอบครัวแบบแรกพ่อแม่ห้ามไม่ให้ลูกมีแฟนในวัยเรียน แบบที่สองเปิดโอกาสให้ลูก มีแฟนได้ แต่ต้องให้อยู่ในสายตาเพื่อลดความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และในบางครอบครัวการอบรมเลี้ยงดูเรื่องการมีแฟนของวัยรุ่นปัจจุบันกลายเป็นเรื่องธรรมชาติการรับเอาวัฒนธรรม โดยเฉพาะค่านิยมของการอยู่ก่อนแต่ง ส่งผลให้วัยรุ่นมีค่านิยมและบรรทัดฐานของพฤติกรรมทางเพศที่เปลี่ยนไป และสุชาติ โสมประยูร และวรรณ โสมประยูร (2546 : 63) อธิบายว่า การแยกออกมาอยู่อย่างอิสระจากครอบครัว ทำให้วัยรุ่นปัจจุบันมีค่านิยมการอยู่ก่อนแต่งงานมากขึ้น ตามหอพักนักเรียนนักศึกษาต่าง ๆ เพื่อต้องการศึกษาในสัใจใจกัน ส่งผลให้วัยรุ่นหญิงมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนกันมากขึ้นและรักในวัยเรียน ส่วนใหญ่มองว่าการมีความรักในวัยเรียนไม่ได้เป็นเรื่องเสียหายกลับเป็นสิ่งที่ดีแต่ต้องเป็นไปในทางที่ถูกต้อง และความรักกับการเสียตัวไม่ได้สัมพันธ์กันเสมอไป

2. สาเหตุการตัดสินใจมาใช้ชีวิตคู่ พบว่า มาจากปัจจัยด้านความต้องการด้านร่างกายและจิตใจ การต้องการอยู่กับคนรัก ด้านเศรษฐกิจ มีการแชร์ค่าใช้จ่ายร่วมกัน และช่วยกันเก็บเงินสำหรับการวางแผนในอนาคต การช่วยกันเรื่อง การเรียน และต้องการมีแฟนเช่นเดียวกับเพื่อนคนอื่น สอดคล้องกับงานของโสพิน หนูแก้ว (2544) ศึกษา “อยู่ก่อนแต่ง” พบว่า เหตุผลของการอยู่ร่วมกันก่อนการแต่งงาน คือ เพื่อเช็คลิสต์ เพื่อความประหยัด มีคนแชร์ค่าใช้จ่ายและเพื่อความ สะดวกสบาย ส่วนผู้หญิงอยู่เพราะความรัก งานของสุชานันท์ ตาลเจริญธรรม (2553) พบว่า การตัดสินใจมาใช้ชีวิตคู่ ของนักศึกษาชายหญิงมาจากความรัก ต้องการที่ปรึกษาและตามเพื่อน งานของรพีพัฒน์ ศรีศิริลักษณ์ และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2560) ศึกษาการตัดสินใจใช้ชีวิตคู่ร่วมกันของนักศึกษาชายหญิงก่อนแต่งงาน พบว่า การตัดสินใจมาจากต้องการ ที่ปรึกษาและตามเพื่อน และสอดคล้องกับวิยะดา ต้นวัฒนากุล และคณะ (2547) ศึกษาเรื่อง ทศนคติการครองคู่โดยไม่มี การจดทะเบียนสมรสของนักศึกษาในเขตเมืองเชียงใหม่ พบว่าสาเหตุมาจากความต้องการทางเพศ ความอยากรู้ยากลอง การเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตก การเลียนแบบพฤติกรรมตามสื่อ และการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด

3. บทบาทใช้ชีวิตคู่ของนักศึกษาหญิง การใช้ชีวิตคู่ มีการแบ่งบทบาทตามเพศ นักศึกษาหญิงจะทำหน้าที่ เหมือนเป็นภรรยา มีหน้าที่หลักในการดูแลเรื่องงานบ้าน การทำอาหาร ดูแลเรื่องทั่วไป มีการแชร์เรื่องค่าใช้จ่าย โดย ฝ่ายหญิงจะดูแลเรื่องค่าใช้จ่าย และเก็บออม ควบคุมพฤติกรรมของฝ่ายชาย นักศึกษายอมรับเรื่องการใช้ชีวิตคู่และการมี เพศสัมพันธ์ เพราะเห็นว่ามีความเป็นผู้ใหญ่และมีความรับผิดชอบเพียงพอ ส่วนที่ไม่ยอมรับเนื่องจากยังติดกับค่านิยม เรื่องผู้หญิงที่ดีต้องผ่านการแต่งงานอย่างถูกต้องเท่านั้น นักศึกษามีการป้องกันการตั้งครรภ์ โดยการกินยาคุมกำเนิด และการใช้ถุงยางอนามัย สอดคล้องกับงานของ โสพิน หนูแก้ว (2544) ศึกษา “อยู่ก่อนแต่ง” พบว่า การอยู่ร่วมกันโดยไม่แต่งงาน เหมือนในสังคมยุโรป คือ ต่างก็ไม่ได้มองว่าอีกฝ่ายเป็น “สามี” เป็น “ภรรยา” แต่เป็นเพียงแคแฟน และไม่ใช้ ลักษณะของการทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน ฝ่ายชายมีเหตุผลของการอยู่ร่วมกันว่า เพื่อเช็คลิสต์ เพื่อความประหยัด เพราะมีคนแชร์ค่าใช้จ่ายและความสะดวกสบาย ส่วนผู้หญิงอยู่เพราะความรัก แต่ไม่หวังแต่ง หรือเพราะรักเขาข้างเดียว ก็เลยยอมมาอยู่ร่วมด้วยเพราะเป็นความสุขใจของตนเอง

ส่วนการยอมรับจากครอบครัว ครอบครัวที่ยอมรับเนื่องจากเข้าใจเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ ค่านิยม มองว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมชาติ อีกทั้งนักศึกษาเองสามารถพิสูจน์ให้ครอบครัวเห็นว่ามีความรับผิดชอบ ช่วยกันเรียน ช่วยกันทำงานได้ ส่วน ครอบครัวที่ไม่ยอมรับ เพราะยังติดกับค่านิยม ต้องการให้ลูกตั้งใจเรียนให้จบก่อน และไม่ต้องการถูกตีตราจากสังคมหากเกิดการตั้งครรภ์ขึ้นมา ซึ่งสะท้อนจากความคิดที่ว่าเรื่องการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ผ่านการสมรสเป็นที่รับรู้กันว่าไม่ถูกต้อง สอดคล้องกับงานของรพีพัฒน์ ศรีศิริลักษณ์ และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (2560) ศึกษา การตัดสินใจใช้ชีวิตคู่ร่วมกันของนักศึกษาชายหญิงก่อนแต่งงาน พบว่า ความสัมพันธ์ปัจจุบันทำให้นักศึกษาฝ่าย หญิงอยากอยู่กับฝ่ายชาย ในขณะที่ฝ่ายชายก็คิดถึงเรื่องการแต่งงานตามประเพณี และให้เป็นที่ยอมรับของครอบครัวและ สังคมในอนาคต และงานของสุชานันท์ ตาลเจริญธรรม (2553) ที่พบว่า การดำเนินชีวิตอยู่ด้วยกันของนักศึกษา ฝ่ายหญิงจะดูแลเรื่องการเงิน จะแบ่งค่าใช้จ่ายออกเป็นสองส่วนในคือส่วนที่ต้องใช้ร่วมกัน เช่น ค่าหอพัก ค่าอาหาร และ ส่วนที่ต้องใช้ของแต่ละคนและ มุมมองในอนาคตของนักศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่คิดจะแต่งงานเพื่อให้เป็นไปตามประเพณี และหน้าตาทางสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. นำผลการศึกษาไปใช้เพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องปรากฏการณ์เพศวิถีที่เปลี่ยนไป ภายใต้กรอบและค่านิยมของสังคมไทย
2. ให้องค์กรด้านสาธารณสุข นำผลการศึกษาไปสร้างเสริมนโยบายสุขภาพทางเพศ และการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยในกลุ่มเรียนนักศึกษา
3. ศึกษาเพิ่มเติมสำหรับการศึกษาชีวิตคู่ชายและหญิง ภายใต้กรอบทฤษฎีสตรีนิยมและแนวคิดชายเป็นใหญ่ เพื่อขยายผลการศึกษานำไปสู่การทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

เอกสารอ้างอิง

- เกศรินทร์ กาญจนภิรมย์. (2547). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับการอยู่ร่วมกันก่อนสมรสของนักศึกษาหญิงมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา**. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- กฤตยา อาชวนิจกุล . (2554). “เพศวิถีที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในสังคมไทย”. **วารสารประชากรและสังคม**. นครปฐม : สำนักพิมพ์ประชากรและสังคม, 43-65
- กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ (2549). **รายงานในชุดโครงการวิจัย**. การสร้างและการจัดการความรู้ด้านเพศวิถีเพศภาวะ และสุขภาพทางเพศ. แผนงานสร้างเสริมสุขภาพทางเพศ. สำนักงานการสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2542). การศึกษาครอบครัวไทย : ข้อคิดและแนวทางการศึกษา. ในชุดกึ่งวิทยภาค (บก.) **วารสารสังคมศาสตร์**. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 1-21
- นภาพร หะวานนท์ และคณะ. (2554). **การสร้างความรู้เรื่องเพศในวัฒนธรรมบริโภค**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม.
- มฤดี ลาพิมล และคณะ. (2551). **วาทกรรมเรื่องเพศในหลักสูตรเพศศึกษาแนวใหม่ : มุมมอง การต่อรอง และการประยุกต์ใช้**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.)
- รพีพัฒน์ ศรีศิริรักษ์ และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2560). การตัดสินใจใช้ชีวิตคู่ของนักศึกษาชายหญิงก่อนแต่งงาน. **วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์** (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). ปีที่ 7 ฉบับที่ 1, 13-23
- วรพล พรหมกบุตร. (2545). **สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม แหล่งที่มา :**
<http://sites.google.com/site/behaviorofchildren/home/phvtikrr>. 15 พฤษภาคม 2564
- วิยะดา ตันวัฒนากุล และคณะ (2547). **ทัศนคติการครองคู่โดยไม่มีภาระจดทะเบียนสมรสของนักศึกษาในเขตเมืองเชียงใหม่**. ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่.
- สุชาดา ทวีสิทธิ์. (2550). ผู้หญิง ผู้ชาย และเพศวิถี: เพศภาวะศึกษาในงานมานุษยวิทยา. **วารสารสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**.
- สุชาติ โสมประยูร และวรรณ โสมประยูร. (2546). **เพศศึกษา**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชจำกัด.
- สุชานันท์ ตาลเจริญธรรม. (2553). **การใช้ชีวิตคู่ก่อนแต่งงานของนักศึกษาชายหญิงระดับอุดมศึกษา**. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- โสพิน หมูแก้ว. (2544). อยู่ก่อนแต่ง : การอยู่ร่วมกันโดยไม่ได้แต่งงานของนักศึกษามหาวิทยาลัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อุทุมพร อินทจักร์. (2550). พลัด...ปัญหาวัยรุ่นที่ไม่พร้อมในสังคมไทย กรุงเทพฯ : สถาบันรามจิตติ
- Nimanong Ngamprapasom. (2001). **The first sexual intercourse of Thai men** . Mahidol University Bangkok.
- Sabaiying, M. (2009). Social perception and evolving sexual behavior and partner preference of young people. In A. Chamrathirong & D. Phuengsamran (Eds.), : The Era of ARV in the Generalised HIV Epidemic in Thailand: Research Approach (pp. 43-68). **Nakhon Pathom : Institute for Population and Research**, Mahidol University.

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E)
ด้วยสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง แรงในชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

The Results of Organizing Learning Using a 7-Step Inquiry-based Learning
Activity (7E) set Using Digital Technology Media that has an effect on
Analytical Thinking Skills and Academic Achievement on the subject,
Force in daily life; Science and Technology Department of Grade 5

นันทพงษ์ เกสรศุกร์*

Nantapong Kasonsuk

โรงเรียนบ้านดอนกลอย อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3
Ban Donkloy School Phiboonrak District, Udonthani Province Udonthani Primary Education Service Area Office 3

*Corresponding e-mail: Nantapong.pro@hotmail.co.th

Received: August 12, 2023.; Revised: October 16, 2023.; Accepted: October 27, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) และ
สรุปบทเรียน ด้วยสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แรงในชีวิตประจำวัน
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อศึกษา
ดัชนีประสิทธิผลที่พัฒนาขึ้น 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนของนักเรียน 4) เพื่อ
เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบ้านดอนกลอย อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี 5) เพื่อศึกษาความพึงพอใจ
ของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 32 คน ภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบ้านดอนกลอย อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือ
ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ 5) แบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สถิติที่ใช้
ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน ใช้ t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.26/83.35 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 2) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7476 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนร้อยละ 74.76 3) นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E), สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล, การคิดวิเคราะห์, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

The study on the development of a 7-steps inquiry-based learning activity training kit (7E) with digital technology media for analytical thinking and development of academic achievement. The title: Force in Daily Life under the science and technology learning group for grade 5. The purposes of this research were: 1) To developing a seeking knowledge in 7 steps inquiry-based learning activities (7E) and summary of learning results by using digital technology media for analytical thinking and learning success with efficiency according to the 80/80 criteria 2) To study the effectiveness index that was developed. 3) To compare the academic achievement before studying and after studying of student. 4) To compare the analytical thinking ability from learning before and after school of students in grade 5, semester 2, academic year 2022, Ban Don Kloy School. Phiboonrak District, Udon Thani Province 5) To study students' satisfaction with learning activities. The sample group was 32 grade 5 students in the second of semester in 2022 academic year at Ban Don Kloy School, Phiboonrak District Udon Thani Province. It was obtained from random sampling. The tools for data collection: 1) A set of learning activities 2) The lesson plans 3) The learning achievement test. 4) The analytical thinking ability test. 5) A satisfaction questionnaire of learning activities. The statistics applied for data analyze: percentage, mean, standard deviation and t-test.

The research results were as follows. 1) A set of learning activities that were created efficiency was 85.26/83.35 and it is as specified by the established criterion. That is 80/80 2) The learning activity set had an effectiveness index of 0.7476, showing that the students had a learning progress of 74.76 percent 3) Students who studied by using the Learning Activity showed that; Academic achievement in Science after studying was higher than before studying at statistical significance at the .05 level 4) The students who studied using the learning activity had the ability to think critically after studying was higher than before studying at statistical significance at the .05 level 5) The students were satisfied with the learning activities using the learning activities at the highest level.

Keywords : Set of 7 Steps of Inquiry-Based Learning Activities (7E), digital technology media, analytical thinking, develop academic achievement

บทนำ

จากสภาพการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะระดับประถมศึกษาพบว่า ครูผู้สอน ส่วนใหญ่ไม่นิยมใช้กิจกรรม และเทคนิคการสอนที่หลากหลายมาประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน และในบางครั้งไม่บรรลุวัตถุประสงค์ เด็กไทยยังขาดโอกาส ได้ฝึกได้ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ เพื่อเกิดการเรียนรู้แบบเสริมสร้างปัญญาอย่างถูกต้อง และสมบูรณ์พอที่จะทำให้เกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ ยังมีสื่อ เครื่องมือ และอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ ลำสมัย ไม่ได้มาตรฐานขาดแหล่งค้นคว้าที่เหมาะสม ครูขาดประสบการณ์ขั้นตอนการใช้และการผลิตสื่อการเรียนการสอน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2548: 66) ผลรายงานการวิจัยของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีร่วมกับนานาชาติ พบว่าการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ในโรงเรียนของประเทศไทยยังต้องปรับปรุงด้านเนื้อหาความรู้ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้นการที่นักเรียนจะสร้างองค์ความรู้ได้ ต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Process) (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2548: 219)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาแนวทางและเทคนิควิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างจะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ พบว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองและสามารถรู้ผลการเรียนรู้ได้ทันที ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสื่อแบบผสมที่สมบูรณ์ประกอบด้วยสื่อหลากหลายที่เร้าความสนใจของนักเรียนได้ดี มีคำชี้แจง คำแนะนำวิธีการใช้อย่างละเอียดชัดเจน ง่ายต่อการนำไปใช้และสอดคล้องกับเนื้อหาสาระตรงตามระดับชั้นเรียน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เรียนรู้ได้อย่างมีความสุขได้ทุกที่ทุกเวลา ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นโดย วรวิทย์ นิเทศศิลป์ (2551: 269) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้หรือชุดการสอนว่าเป็นระบบการผลิตและนำสื่อประสมที่สอดคล้องมาใช้กับวิชาหรือหน่วยหรือหัวเรื่อง เพื่อช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่าชุดกิจกรรมเป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการสอนได้เป็นอย่างดี ช่วยถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอนสู่นักเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เพราะชุดกิจกรรมช่วยให้สามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับการสอนได้ดี ทั้งยังช่วยอำนวยความสะดวกให้กับครู ซึ่งเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอนปัจจุบัน ทำให้การเรียนการสอน มีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ ครูต้องจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง และปลูกฝังให้นักเรียนใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมซึ่งวิธีการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมกระบวนการดังกล่าวคือ การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) โดยไอน์เซนคราฟต์ (Eisenkraft 2003: 57-58) ได้ขยายรูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้จาก 5 ขั้น เป็น 7 ขั้น เนื่องจากการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ไม่ได้เน้นการถ่ายโอนความรู้และไม่ได้ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบความรู้เดิมของเด็ก จะทำให้ครูได้ค้นพบว่า จะต้องเรียนรู้อะไรก่อนที่จะเรียนในเนื้อหานั้นๆ นักเรียนจะสร้างความรู้จากพื้นความรู้เดิมที่เด็กมี ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและไม่เกิดแนวคิดที่ผิดพลาด ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

จากรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประจำปีการศึกษา 2564 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดอนกลอย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ (ฝ่าย

วิชาการโรงเรียนบ้านดอนกลอย. 2564 : 12) และขาดทักษะการคิดโดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ทำให้ผู้ศึกษาในฐานะครูผู้สอนวิทยาศาสตร์สนใจที่จะนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) ด้วยสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มาทดลองใช้ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง แรงในชีวิตประจำวัน เพื่อต้องการทราบว่าวิธีดังกล่าว จะทำให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หรือไม่ และสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ที่สูงกว่าเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดไว้ได้หรือไม่ และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของครูหรือไม่ ผลการศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) ด้วยสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล ที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แรงในชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลที่พัฒนาขึ้น
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนของนักเรียน
5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนอนุบาลพิบูลย์รักษ์ อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี จำนวนนักเรียน 60 คน จาก 2 ห้องเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดอนกลอย อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวนนักเรียน 32 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

รูปแบบการศึกษา

การนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ The Single Group , Pretest - Posttest Design ตามผังการทดลองดังนี้

T1	X	T2
----	---	----

ความหมายของสัญลักษณ์

T1 หมายถึง การทดสอบก่อนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

X หมายถึง การสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

T2 หมายถึง การทดสอบหลังการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความพึงพอใจต่อการ
กิจกรรมการเรียนรู้

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา

เนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว15101 เรื่อง แรงในชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 8 ชุด
2. แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน ใช้สอนแผนละ 2 ชั่วโมง
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ คะแนนเต็ม 40 คะแนน
4. แบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ คะแนนเต็ม 40
คะแนน
5. แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 15 ข้อ เป็นตามมาตราส่วน

ประมาณค่า (Rating Scale)

ขั้นตอนดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
 - ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
 - วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา
 - กำหนดขอบข่ายโครงสร้างเนื้อหาในการจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้
 - ศึกษาแนวคิด หลักการและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรมที่ดีที่เหมาะสมกับนักเรียน
 - ออกแบบรูปแบบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้
 - สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 8 ชุด
 - นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างเสร็จให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพชุดกิจกรรม
การเรียนรู้
 - นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้
2. แผนการจัดการเรียนรู้
 - ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
 - ศึกษารูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้
 - วิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เวลาในการสอน 16 ชั่วโมง จำนวน 8 แผน
 - นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปผ่านผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม

- แก้ไขปรับปรุงตามผู้ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ
- ผลิตสื่อการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้
- นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปใช้สอน
- ปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์ฉบับจริง เพื่อนำไปใช้สอนจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

- ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด แล้วสรุปเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมตามหลักสูตร
- นำจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้งหมดเรียงลำดับเนื้อหา แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสำคัญของจุดประสงค์
- นำจุดประสงค์มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ มาสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- นำข้อสอบที่สร้างขึ้น จำนวน 50 ข้อ ต้องการข้อสอบจริง จำนวน 40 ข้อ เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice Test) กำหนดตัวเลือก 4 ตัวเลือก ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ตรวจสอบ
- ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน พบว่าค่า IOC มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ หมายความว่า เนื้อหา มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 40 ข้อ ไปทดลองใช้ แล้วนำผลการทดสอบมาหาคุณภาพของข้อสอบ
- จัดพิมพ์แบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วจำนวน 40 ข้อ เพื่อนำมาใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

4. แบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์

- ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด แล้วสรุปเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมตามหลักสูตร
- นำจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้งหมดเรียงลำดับเนื้อหา แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสำคัญของจุดประสงค์
- นำจุดประสงค์มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ มาสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์
- นำข้อสอบที่สร้างขึ้น จำนวน 50 ข้อ ต้องการข้อสอบจริง จำนวน 40 ข้อ เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice Test) กำหนดตัวเลือก 4 ตัวเลือก ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ตรวจสอบ
- ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน พบว่าค่า IOC มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ หมายความว่า เนื้อหา มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 40 ข้อ ไปทดลองใช้ แล้วนำผลการทดสอบมาหาคุณภาพของข้อสอบ
- จัดพิมพ์แบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วจำนวน 40 ข้อ เพื่อนำมาใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

5. แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- ศึกษารูปแบบ เอกสารที่เกี่ยวข้องความพึงพอใจ
- ผู้ศึกษาสร้างแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- นำแบบวัดความพึงพอใจที่สร้างขึ้นไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและความถูกต้อง ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.80-1.00 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.30-0.75 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.94
- แก้ไขปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ
- นำแบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ไปใช้สอนจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้สูตรดังนี้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ.

2537: 22-23)

$$E_1 = \frac{\sum X}{N} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
	$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของชุดกิจกรรมย่อยทุกชุดของผู้เรียนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เรียนทั้งหมด
	A	แทน	คะแนนเต็มของชุดกิจกรรมทุกชุดรวมกัน

$$E_2 = \frac{\sum F}{B} \times 100$$

เมื่อ	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
	$\sum F$	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน
	N	แทน	จำนวนผู้เรียนทั้งหมด
	B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

2. การหาดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรม (The Effectiveness Index : E.I.) ใช้วิธีของกูดแมน, เฟลทเชอร์และชไนเดอร์ มีสูตรดังนี้ (เผชญิ กิจระการ. 2545: 30-36 ; อ้างอิงมาจาก Goodman, Fletchers and Schneider. 1980: 30-34)

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{คะแนนรวมจากแบบทดสอบหลังเรียน} - \text{คะแนนรวมจากแบบทดสอบก่อนเรียน}}{\text{ผลคูณของคะแนนเต็มกับจำนวนคน} - \text{คะแนนรวมจากแบบทดสอบก่อนเรียน}}$$

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ โดยหาค่าเฉลี่ยการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด ใช้สูตร IOC

3.2 การหาค่าความยาก (P) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

3.3 การหาค่าอำนาจจำแนก (B) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้สูตรของเบรนนัน (Brennan)

3.4 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้สูตรของโลเวท (Lovett)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1/ E_2) ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)

ค่าประสิทธิภาพ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
คะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของชุดกิจกรรม (E_1)	32	160	136.41	7.17	85.26
คะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (E_2)	32	40	33.34	1.45	83.35

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ (E_1/ E_2) เท่ากับ 85.26/83.35 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. การวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	จำนวนนักเรียน× คะแนนเต็ม	ผลรวมคะแนน		ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.)	ร้อยละของดัชนีประสิทธิผล
			ก่อนเรียน	หลังเรียน		
32	40	1,280	436	1,067	0.7476	74.76

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.7476 หรือคิดเป็นร้อยละ 74.76

ดัชนีประสิทธิผล = $\frac{\text{คะแนนรวมจากแบบทดสอบหลังเรียน} - \text{คะแนนรวมจากแบบทดสอบก่อนเรียน}}{\text{ผลคูณของคะแนนเต็มกับจำนวนคน} - \text{คะแนนรวมจากแบบทดสอบก่อนเรียน}}$

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} &= \frac{1,067 - 436}{(32 \times 40) - 436} \\ &= 0.7476 \end{aligned}$$

3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 32 คน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทดสอบหลังเรียนเมื่อสิ้นสุดการทดลอง ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดิม จำนวน 40 ข้อ คะแนนเต็ม 40 คะแนน จากนั้นนำคะแนนจากการทดสอบมาเปรียบเทียบหาความแตกต่างโดยใช้ t –test (Dependent Sample) ดังแสดงผลในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ค่า t –test (Dependent Sample)

คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	นักเรียน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	t –test
ก่อนเรียน	32	13.63	1.45	71.022*
หลังเรียน	32	33.34	1.45	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 13.63 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 33.34 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. จากการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 32 คน โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทดสอบหลังเรียนเมื่อสิ้นสุดการทดลอง ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดิม จำนวน 40 ข้อ คะแนนเต็ม 40 คะแนน จากนั้นนำคะแนนจากการทดสอบมาเปรียบเทียบหาความแตกต่างโดยใช้ t –test (Dependent Sample) ดังแสดงผลในตาราง

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้

ค่า t –test (Dependent Sample)

คะแนนทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์	นักเรียน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	t –test
ก่อนเรียน	32	11.50	0.84	114.369*
หลังเรียน	32	32.03	1.09	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 11.50 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 32.03 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังแสดงผลในตาราง

ตารางที่ 5 แสดงผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนจากการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. เนื้อหาที่เรียนมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	4.84	0.37	มากที่สุด
2. เนื้อหามีความต่อเนื่อง และเข้าใจง่าย	4.75	0.44	มากที่สุด
3. นักเรียนสามารถเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนของกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น(7E) ได้	4.69	0.47	มากที่สุด
4. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E)มีความยากง่ายพอเหมาะ	4.44	0.50	มาก
5. คำชี้แจงมีความชัดเจนเข้าใจง่าย	4.78	0.42	มากที่สุด
6. ภาษาที่ใช้มีความชัดเจนเข้าใจง่าย	4.31	0.47	มาก
7. ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสมและมีความชัดเจน	4.72	0.46	มากที่สุด
8. ภาพประกอบสามารถสื่อความหมาย และสัมพันธ์กับเนื้อหา	4.69	0.47	มากที่สุด
9. นักเรียนได้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และมีความคิดที่หลากหลาย	4.75	0.44	มากที่สุด
10. นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้	4.78	0.42	มากที่สุด
11. สื่อที่ใช้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) มีความหลากหลาย	4.72	0.46	มากที่สุด
12. ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ทำให้เข้าใจเนื้อหาการเรียนได้ดีขึ้น	4.78	0.42	มากที่สุด
13. นักเรียนมีโอกาสนับปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และร่วมกับเพื่อนๆ	4.81	0.40	มากที่สุด
14. นักเรียนได้รับความรู้จากการทำชุดกิจกรรมแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E)	4.72	0.46	มากที่สุด
15. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E)มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์	4.88	0.34	มากที่สุด
โดยรวม	4.71	0.04	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยภาพรวมนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) เรื่อง แรงในชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.26/83.35 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80
2. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นมีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.7476 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนร้อยละ 74.76
3. นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาและสรุปผลการศึกษการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งการศึกษารังนี้ มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.26/83.35 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ

1.1 กระบวนการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ดำเนินการสร้างอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน โดยผู้ศึกษาได้เริ่มจากการศึกษาปัญหา ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คู่มือครู หนังสือเรียน เอกสารเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล จากนั้นได้วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี สาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ จัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ที่กล่าวว่า การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีมีการสำรวจปัญหาและความต้องการ กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ชัดเจน กำหนดกรอบการสร้าง กำหนดกิจกรรมที่จะให้นักเรียนทำ และนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2554: 114) เสนอแนะว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรมีรูปภาพการ์ตูน ภาพประกอบและเสริมแรงให้นักเรียนแสดงความสามารถหลากหลายรูปแบบ สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ผู้ศึกษาจึงนำจุดเด่นของการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีของนักการศึกษาแต่ละท่านผสมผสานกัน แล้วออกแบบ และนำมาสร้างเป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้

1.2 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการศึกษาและพัฒนาอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ เมื่อสร้างเสร็จได้นำเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสม ทั้งด้านเนื้อหา ด้านสื่อการสอนและด้านการวัดผล นำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จึงนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแบบเดี่ยว แบบกลุ่มเล็ก และการทดลองภาคสนาม จากนั้นนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผลการศึกษาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) สูงกว่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เกิดจากคะแนนเฉลี่ยร้อยละของการทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และการทำแบบทดสอบย่อยท้ายเล่มของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ทีละเล่ม ซึ่งเป็นการกระทำหลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหา และทำแบบฝึกหัดกิจกรรม จากนั้นก็ทำการทดสอบย่อยท้ายเล่มในทันที จึงทำให้คะแนนประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) สูงกว่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ซึ่งประสิทธิภาพของผลลัพธ์เป็นคะแนนที่เกิดจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนจบ โดยใช้ชุดกิจกรรมครบทั้ง 8 เล่ม จึงทำให้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาพัฒนามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ วรณภา เสรีรักษ์ (2559) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 7E เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดนาปรัง (มนมหาวิทยาลัย) จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 7E มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงตามเกณฑ์ที่กำหนด และสอดคล้องกับ ญัตติคุณชัย ศรีจันทร์ (2556) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ไฟฟ้าน่ารู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นตอน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน สูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน เรื่อง ไฟฟ้าน่ารู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในระดับมาก และสอดคล้องกับ กชกร ปรีสงค์ (2561) ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้มีประสิทธิภาพ $E1/E2$ เท่ากับ 80.85/80.10

2. ดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้น มีค่าเท่ากับ 0.7476 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนร้อยละ 74.76 ทั้งนี้อาจเพราะชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้ศึกษาได้สร้างตามหลักการสร้างชุดกิจกรรมที่ดีและมีการทดลองที่ยึดหลักการทางวิทยาศาสตร์เพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน การทดลองจึงควรเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ทำให้เกิดทักษะการคิด การสังเกต เกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากจะไปศึกษาค้นคว้าจากการอ่านหนังสือ วิทยาศาสตร์ที่หลากหลายแล้วทำการทดลองเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ต่างไป สอดคล้องกับ สนิติชัย เพชรศรีเงิน (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นตอน (7E) เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนยานนาวา สำนักงานเขตสาทร กรุงเทพมหานคร พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นตอน เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.79/82.64 สูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเมื่อได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นตอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าของ อารีญา เพ็ชรรัตน์ (2558) พบว่าค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช รายวิชาวิทยาศาสตร์ 2 ว21102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 มีค่าเท่ากับ 0.78 สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรีย์พร นุธรรมรัมย์ (2558) พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเท่ากับ 0.7610 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 76.10 สอดคล้องกับการศึกษาของ วิลเลียม (อ้างถึงใน พนมพร คำคุณ, 2556: 80) ที่ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบทัศนคติ ผลสัมฤทธิ์ และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณระหว่างการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบเดิม ที่ครูเป็นจุดศูนย์กลางวิชาประวัติศาสตร์อเมริกา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องมาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (Inquiry – based learning) เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการคิดของตนเองโดยสร้างจากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม ผู้สอนไม่สามารถเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางปัญญาของผู้เรียนได้ แต่สามารถปรับได้โดยผ่านการจัดประสบการณ์ให้เกิดความขัดแย้ง หรือเกิดภาวะไม่สมดุล เป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ ที่ไม่สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่ผู้เรียนมีอยู่แล้ว ผู้เรียนจึงต้องมีการปรับข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ที่ได้มาใหม่กับประสบการณ์เดิมที่มี อยู่แล้วจึงเกิดเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ของผู้เรียนขึ้นมาซึ่งผ่านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนเอง ผู้สอนเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทางเท่านั้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2557) การเรียนรู้โดยผ่านวงจรการเรียนรู้แบบ 7E ซึ่งเป็นแนวคิดของ Eisenkraft ถือได้ว่าเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดและพัฒนาความคิดในระดับสูง สินีนิยต์ เพชรศรีเงิน (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนยานนาวา สำนักงานเขตสาทร กรุงเทพมหานคร พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.79/82.64 สูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเมื่อได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ พัชร แก้วอาภรณ์ (2558) ที่ได้ศึกษาผลการสร้างชุดกิจกรรม เรื่อง พืชใกล้ตัวเรา โดยใช้สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยใช้สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับการศึกษาของ Mason (1998: 3450 อ้างถึงใน พัชร แก้วอาภรณ์, 2558: 56) พบว่า นักเรียนทำคะแนนหลังเรียน ได้มากกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับการศึกษาของ Faraj (1987: -3298 อ้างถึงใน พัชร แก้วอาภรณ์, 2558: 56) พบว่า กลุ่มนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้มีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนแบบเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องมาจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้น มีการสร้างอย่างเป็นระบบตามหลักการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและพัฒนาอย่างเป็นระบบผ่านการทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพ พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์และมีการวิจารณ์ นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ได้ด้วยตนเอง และมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และผลของวิธีการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการสืบเสาะหาความรู้กับทักษะการคิดวิเคราะห์ (Duran, 2016) จากการศึกษาแบบสืบเสาะของนักเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบสืบเสาะของนักเรียนให้ผลดีมากกว่าการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม สำหรับการศึกษาวิเคราะห์ทางสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม ANCOVA (Abdi, 2014) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในวิชาชีววิทยาโดยใช้วิธีการเรียนการสอนแบบ 7E จากการทดสอบข้อมูลสมมติฐาน พบว่า ผลการทดสอบโดยใช้การทดสอบ T-Test และ ANCOVA สรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอน 7E มีประสิทธิภาพมากกว่าการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่าง

สร้างสรรค์ สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้แก้ปัญหาได้ ซึ่ง ธัญชนก โหนองกุด (2559: 98) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น และการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น และการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องมาจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้น มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบน่าสนใจ นักเรียนได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สนุกสนาน สอดคล้องกับ ณัฐวณิช ศรีจำนอง (2556) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ไฟฟ้าน้ำรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น สูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เรื่อง ไฟฟ้าน้ำรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ยวนใจ ขาวซัง (2559) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดเสาธงทอง โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1) ครูผู้สอนจะต้องศึกษาคำชี้แจงรายละเอียดการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จากคู่มือการใช้ให้เข้าใจ พร้อมทั้งจัดเตรียมสื่อที่กำหนดไว้ให้พร้อม เพื่อให้การใช้ชุดกิจกรรมดังกล่าวเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด
- 2) ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนและให้ความสนใจในการจัดอบรมแก่ครูผู้สอนเพื่อเผยแพร่ความรู้ในการสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) ที่มีประสิทธิภาพ
- 3) ควรมีการสร้างชุดกิจกรรมในเนื้อหาอื่น ๆ และในระดับชั้นอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการวิจัยและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับเทคนิคใหม่ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถทางวิทยาศาสตร์หรือทักษะอื่น ๆ เช่น ทักษะในการคิดสังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 2) ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) ด้วยสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล ที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แรงในชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้บูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เพื่อพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน
- 3) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยวิธีสอนที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) กับวิธีสอนแบบอื่น ๆ เพื่อความแตกต่าง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

1. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้จากการใช้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนสามารถใช้ Smartphone หรือ Tablet สแกนคิวอาร์โค้ด ที่หน้าปกของชุดกิจกรรม ทั้ง 8 ชุดกิจกรรม เพื่อเข้าเรียนรู้เนื้อหาวิชาได้ทุกที่ทุกเวลาตามความสะดวกของนักเรียนและใช้ Smartphone หรือ Tablet สแกนคิวอาร์โค้ด ซึ่งในแต่ละชุดกิจกรรมจะมีการสรุปบทเรียนด้วยสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเล่นเกมทบทวนความรู้และสรุปบทเรียนที่ได้จากการเรียนจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกชุดการเรียนรู้
2. เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) ด้วยสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล ที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในระดับชั้นเรียนอื่น ๆ
3. เป็นแนวทางในการออกแบบ พัฒนาและสร้างนวัตกรรมเรื่องอื่น ๆ ต่อไป เพื่อช่วยแก้ปัญหาในห้องเรียน ช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น เป็นการเปลี่ยนบทบาทของครูใหม่ เสริมพลังให้ครูมีกำลังใจในการแก้ปัญหาในชั้นเรียน ครูรู้ถึงวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพและสามารถเป็นการกระตุ้นการสอนแบบสะท้อนกลับได้ดี
4. นำข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการครั้งนี้ไปประกอบการพิจารณา กำหนดนโยบาย การวางแผนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). การเสวนาการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สืบค้นจาก <http://www.thigov.go.th/th/news-ministry>.
- กชกร ปรีสงค์.(2561). รายงานผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สารและสมบัติของสาร ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. โรงเรียนเมืองพัทยา 2 (เจริญราษฎร์อุทิศ) อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ. (2537). นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ณัฏฐ์วนิชย์ ศรีจำนอง. (2556). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ไฟฟ้านำรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น. นครศรีธรรมราช: โรงเรียนเทศบาลวัดใหญ่.

- ธัญชนก โหม่งกุดหลด. (2559). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้น ม.1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น และการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน. ปรินญาณินพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เผชัญ กิจระการ. (2545). ดัชนีประสิทธิผล. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฝ่ายวิชาการโรงเรียนบ้านดอนกลอย. (2564). รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2564. อุตรธานี: โรงเรียนบ้านดอนกลอย.
- พนมพร คำคุณ. (2556). การพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช เพื่อพัฒนาทักษะการคิด โดยใช้รูปแบบการสอนแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- พัชรี แก้วอารมณ์. (2558). การสร้างชุดกิจกรรม เรื่อง พืชใกล้ตัวเรา โดยใช้สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ยวนใจ ขาวซัง. (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อมกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดเสาธงทองโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น. นครศรีธรรมราช: โรงเรียนเทศบาลวัดเสาธงทอง.
- วรวิทย์ นิเทศศิลป์. (2551). สื่อการสอน. ปทุมธานี : สภาบุ๊คส์.
- วรรณภา เสรีรักษ์. (2559). ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 7Es เรื่องสารในชีวิตประจำวันที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2554). นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้. มหาสารคาม: ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2548). คู่มือครูสาระการเรียนรู้พื้นฐานวิทยาศาสตร์กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สินินิตย์ เพชรศรีเงิน. (2563). รายงานการพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดยานนาวา สำนักงานเขตสาทร กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: โรงเรียนวัดยานนาวา.
- สุรีย์พร นุธรรมรัมย์. (2558). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง การดำรงชีวิตพืชโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อารียา เพ็ชรรัตน์. (2558). รายงานการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช รายวิชาวิทยาศาสตร์ 2 ว21102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1. โรงเรียนกำแพงวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16.
- Abdi. (2014). The Effect of Inquiry-based Learning Method on Students' Academic Achievement in Science Course. *Universal Journal of Educational Research*, 2(1), pp.37-41.

- Duran. (2016). The effect of the inquiry-based learning approach on student's critical-thinking skills.
Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education, 12(12), 2887-2908. Doi:
10.12973/eurasia.2016.02311a
- Eisenkraft, Arthur. (2003). "Expanding the 5-E Model: A Proposed 7-E Model Emphasizes "Transfer of Learning" and the Importance of Eliciting Prior Understanding." **The Science Teacher**. 70, 6 (September): 56-59.

**ผลการใช้โปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูหรือผู้ปฏิบัติการสอน
ในโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม**
**Results of using a program to develop cultural intelligence of teachers or
instructors in a school with diverse cultures.**

สายสุดา คำสุข^{1*}, สุวรี ฤกษ์จารี² และ ประกฤติยา ทักชีโน³
Saisuda Khamsook¹, Suwaree Rerkjaree² and Prakittiya Tuksino³

^{1,2,3}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
^{1,2,3}Faculty of Education Khon Kaen University

* Corresponding email: saisuda_khamsook@yahoo.co.th

Received: July 30, 2023 ; Revised: October 24, 2023 ; Accepted: October 31, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู 2) เพื่อศึกษาผล
การใช้โปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูหรือผู้ปฏิบัติการสอนใน
โรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมซึ่งรับนักเรียนหลากหลายชาติพันธุ์เรียนร่วม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563
จำนวน 34 คน ที่มีคะแนนความฉลาดทางวัฒนธรรมในระดับปานกลางและระดับต่ำ โดยสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้
ประกอบด้วย 1) โปรแกรมส่งเสริมความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู 2) แบบสอบถามความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู
สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การแปรปรวน และสถิติ (t-test) ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการสร้างโปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู เพื่อพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมทั้ง
4 องค์ประกอบคือ แรงจูงใจทางวัฒนธรรม ความรู้ทางวัฒนธรรม อภิปัญญาทางวัฒนธรรม และพฤติกรรมทางวัฒนธรรม
ตามแนวคิดของแวนดีนและคณะ (Van Dyne & et al., 2010) วิเคราะห์ร่วมกับการเปิดรับประสบการณ์ 3 ด้านคือ ด้าน
ความเป็นอยู่ทั่วไป ด้านการเข้าสังคมและด้านการทำงานโดยใช้กิจกรรมแบบจำลองวัฒนธรรมเชิงประสบการณ์ (BAFA
BAFA) และกิจกรรมความเป็นเลิศในการเรียนรู้จากประสบการณ์ทางวัฒนธรรมและความเป็นผู้นำ (EXCELL) ผ่านสื่อ
ห้องเรียนออนไลน์ (Google classroom) ใช้เวลาอบรมกิจกรรมละ 1 ชั่วโมง 30 นาที มีทั้งหมด 8 กิจกรรม คือ
1) รู้คุณค่าพหุวัฒนธรรม 2) สร้างความมั่นใจทางวัฒนธรรม 3) พหุวัฒนธรรมน่ารู้ 4) ความรู้เฉพาะทางวัฒนธรรม
5) อภิปัญญาทางวัฒนธรรม 6) กลยุทธ์ทางวัฒนธรรม 7) วัจนภาษาและอวัจนภาษาทางวัฒนธรรม 8) วัจนกรรมทาง
วัฒนธรรม ผลการหาประสิทธิภาพของโปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู พบว่า การทดลองใช้กลุ่ม
ตัวอย่างแบบรายบุคคลและกลุ่มเล็ก ได้ค่าประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 80.59/81.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้
เท่ากับ 80/80

2. ผลการใช้โปรแกรมส่งเสริมความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเข้าอบรมโปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูสูงกว่าก่อนเข้าอบรมโปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูทั้ง 4 องค์ประกอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ .05 และปรับปรุงพัฒนาคู่มือการใช้โปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในความเหมาะสม เท่ากับ 4.18 อยู่ในระดับความเหมาะสมมาก

คำสำคัญ : ความฉลาดทางวัฒนธรรม, การเปิดรับประสบการณ์, ความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ABSTRACT

The objectives of this research are; 1) to create a teacher training program for developing cultural intelligence; and 2) to examine the outcomes of a program for teachers to increase their cultural intelligence. Using purposive sampling technique, the sample for the study consisted of 34 teachers or other instructors working in schools with a diversity of cultures that accepts students of various nationalities to study together in the second semester of the academic year 2020, with medium and low scores for cultural intelligence. The tools used include; 1) a program to increase teachers' cultural intelligence 2) questionnaire on cultural intelligence in teachers. The statistics employed were the t-test, mean, standard deviation, and coefficient of variance, and which the research's results showed to be;

1 . The outcomes of the implementation of a teacher promotion program for cultural intelligence; According to Van Dyne & et al. (2010) the outcomes of creating a curriculum to help teachers enhance their cultural intelligence in all 4 areas are as follows; cultural motivation, cultural knowledge, cultural metacognition, and cultural conduct. Analyze with exposure to experience in three areas; general living, socializing, and work. Training takes 1 hour and 30 minutes for each activity when using experiential cultural simulation activities (BAFA BAFA) and activities provide excellence in cultural experiential learning and leadership program (EXCELL) exercises using online classroom media (Google Classroom), there are a total of 8 activities; 1) be aware of multiculturalism's benefits, 2) increasing cultural assurance, 3) multicultural knowledge, 4) culturally particular information, 5) cultural metacognition, 6) cultural strategy, 7) cultures both verbal and nonverbal, and 8) Cultural speech acts. It was discovered that the trial of individual samples and small groups yielded E1/E2 efficiency values of 80.59/81.14 when determining the success of the cultural intelligence development program for teachers, which is higher than the criteria set equal to 80/80.

2. The outcomes of utilizing the program to promote cultural intelligence among instructors, it was discovered that the mean score for instructors who had participated in the cultural intelligence development program was greater than it had been in all 4 components, with a statistical significance

of .05. The average expert judgment on appropriateness for upgrading the handbook for the teachers' program for developing cultural intelligence was 4.18, which is extremely acceptable.

Keywords : Cultural Intelligence, Openness to Experience, Multicultural

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยประกอบด้วยพลเมืองที่มีความหลากหลายชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา ขนบประเพณีและวิถีชีวิตอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบกับการที่กลุ่มประเทศในภูมิภาคได้ให้ความร่วมมือในการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ส่งผลให้สัดส่วนนักเรียนหลากหลายชาติพันธุ์ที่เรียนร่วมกับนักเรียนไทยมีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งความหลากหลายชาติพันธุ์นี้ส่งผลต่อประเทศไทยในด้านการศึกษา ประเด็นสำคัญคือ การจัดการเรียนการสอนเพราะนักเรียนไทยกับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในโรงเรียนมีสัดส่วนที่เรียนร่วมมากขึ้น (รสสุคนธ์ เนาบุตร, 2557) โดยในปีการศึกษา 2562 มีนักเรียนหลากหลายชาติพันธุ์ที่เข้าเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จำนวน 8,547 คน (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ติดต่อส่วนตัว, June 17, 2020) โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.) จำนวน 4,603 คน (สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, ติดต่อส่วนตัว, June 27, 2020) โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 180,795 คน (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2563) จึงทำให้เกิดความหลากหลายในสถานศึกษา มีความแตกต่างหลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมทั้งวิถีชีวิตนี้ ทำให้สถานศึกษาและครู ไม่สามารถปฏิเสธการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัฒนธรรมได้ ซึ่งอาจเป็นภาระงานและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างไปจากอดีตที่เป็นห้องเรียนวัฒนธรรมเดียว อีกทั้งประเทศไทยยังมีนโยบายของสภาความมั่นคงแห่งชาติที่ยึดหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 52 ได้มีบทบัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อม และมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง โดยรัฐพึงจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2551) ดังนั้นการตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัฒนธรรมในรูปแบบที่ใหม่และหลากหลาย เพื่อพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตจึงเป็นสิ่งสำคัญที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งเตรียมพร้อมทำงานกับบุคคลจากภูมิหลังทางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย และเพื่อรับรู้และจัดการอคติทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม และเพศอย่างเหมาะสม (Betancourt, 2003) โดยเฉพาะทักษะการมีความฉลาดทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็นที่เข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการเป็นครูในยุคศตวรรษที่ 21 ในการยกระดับการจัดการเรียนการสอนให้ขับเคลื่อนไปสู่ระดับสากลได้ ครูจำเป็นต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการความขัดแย้งในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางวัฒนธรรม อันเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการทำงานร่วมกันต่อไปในอนาคต วรรณกรรมระบุว่าความสามารถทางวัฒนธรรมจะยังคงมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในสถานที่ทำงานของมืออาชีพ เนื่องจากผู้คนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมจะพึ่งพาอาศัยกันมากขึ้น เมื่อตรวจสอบประสบการณ์ในห้องเรียน ความสามารถทางวัฒนธรรมเท่ากับความสามารถของครูในการ

สั่งสอนและมีส่วนร่วมกับนักเรียนที่มีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมได้สำเร็จ (Robinson, 2012) จึงเป็นที่เชื่อกันว่า “การไม่สามารถปรับตัวและเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่นดังกล่าวมีความสำคัญและมีค่าใช้จ่ายสูงต่อองค์กร” (Earley & Ang, 2003)

ความฉลาดทางวัฒนธรรมเป็นทักษะที่มีความยืดหยุ่นในการทำ ความเข้าใจวัฒนธรรมและเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมผ่านการสร้างปฏิสัมพันธ์ เพื่อสร้างความคิดที่เข้าใจในวัฒนธรรมและปรับพฤติกรรมของตนเองให้มีทักษะที่เหมาะสมต่อการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Thomas & Inkson, 2003) อีกทั้งความฉลาดทางวัฒนธรรมไม่ได้มีเพียงความสามารถในการรับมือกับความแตกต่างทางเชื้อชาติเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความสามารถในการรับมือกับความแตกต่างในทักษะความเชี่ยวชาญของบุคคลในแต่ละวัฒนธรรม สามารถเรียนรู้ เข้าใจ ยอมรับ เคารพในความแตกต่างสามารถปรับตัวให้กลมกลืนเพื่อสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข (จิระประภา อัครบวร, 2555) โดยบุคคลที่มีความฉลาดทางวัฒนธรรมสูง จะมีความสามารถในการเรียนรู้สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมใหม่และชอบที่จะเผชิญกับวัฒนธรรมใหม่ (Deng & Gibson, 2008) เมื่อพิจารณาบทบาทของครูในฐานะผู้สอนและตัวแทนวัฒนธรรม รวมถึงโรงเรียนในฐานะที่เป็นระบบและพื้นที่ทางวัฒนธรรม จะช่วยทำให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน เข้าใจวิถีคิดในการมีส่วนร่วมกำหนดวัฒนธรรมทางสังคม การปรับตัวอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งครูและการปฏิบัติการสอนของครูเป็นงานทางปัญญา เป็นงานที่ต้องจัดวางความคาดหวังของนักเรียน ดังนั้นครูจึงควรมีความฉลาดทางวัฒนธรรมเพื่อการสร้างห้องเรียนที่มีความหลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ กระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการปรับตัว หรือการอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ สามารถเกิดการขบคิดทางปัญญา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตในสังคมที่มีความหลากหลาย อีกทั้งการเปิดรับประสบการณ์เป็นลักษณะความพร้อมของบุคคลในการเปิดรับสิ่งใหม่ บุคคลที่เปิดรับประสบการณ์จะมีลักษณะปรับตัวได้ง่าย ในขณะที่คนที่ไม่เปิดรับประสบการณ์จะมีลักษณะความสนใจในสิ่งที่พื้นฐาน ตรงไปตรงมา มากกว่าเข้าใจในสิ่งที่มีความซับซ้อนหรือละเอียดอ่อน (McCrae & Costa, 1985 cited in Roccas et al., 2002) โดยการเปิดรับประสบการณ์ส่งผลทางบวกต่อการคิดที่เป็นเหตุเป็นผลและการคิดแก้ปัญหา ดังนั้นคนที่มีการเปิดรับประสบการณ์จะมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ และสามารถแก้ไขปัญหาเพื่อให้ทำตามสู่เป้าหมายที่วางไว้ (Lochbaum, Karoly & Landers, 2002) นอกจากนี้การปรับตัวต่อการดำรงชีวิตและการทำงานต่างวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญอีกด้วย (Griffin & Hesketh, 2003)

ดังนั้นการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูและการฝึกอบรมวิชาชีพมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานด้านการศึกษาสู่ระดับโลกให้ประสบความสำเร็จ โปรแกรมและโมเดลการฝึกอบรมที่เฉพาะเจาะจงสามารถช่วยให้ครูได้รับการตระหนักรู้อย่างมีวิจารณญาณในการศึกษาบทบาทที่สามารถมีส่วนร่วมในการต่อสู้กับการเหยียดเชื้อชาติ และการเลือกปฏิบัติ ทักษะในการรับรู้และคำนึงถึงความหลากหลายของความต้องการของผู้เรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มชนกลุ่มน้อย และวิธีการขั้นพื้นฐานและเทคนิคการสังเกต การฟัง การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (UNESCO, 2007) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาโปรแกรมความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู โดยได้นำแนวคิดการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมตามแนวคิดของแวนดีนและคณะ (Van Dyne & et al., 2010) ในการสร้างโปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูได้บูรณาการร่วมกับการเปิดรับประสบการณ์โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมที่เป็นการจำลองการเรียนรู้แบบตัวต่อตัวผ่านเกม (BAFA BAFA) และกิจกรรมให้ความรู้ทางวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างหลากหลาย (EXCELL) ได้คู่มือการใช้โปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู เพื่อพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูที่จะสามารถ

เป็นเครื่องมือช่วยเตรียมครูเข้าสู่บริบทที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียน ห้องเรียน โรงเรียน หรือชุมชน เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูหรือผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม
2. เพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมส่งเสริมความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูหรือผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

แนวคิดทฤษฎี

แนวคิดความฉลาดทางวัฒนธรรม

ความฉลาดทางวัฒนธรรมเป็นแนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาองค์การที่มุ่งอธิบายเกี่ยวกับผลกระทบระหว่างวัฒนธรรมของแต่ละบุคคลกับพฤติกรรมบุคคลในองค์การซึ่งเป็นปัจจัยหลักของประสิทธิภาพในองค์การและเป็นดัชนีชี้วัดสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งความฉลาดทางวัฒนธรรมได้รับการยอมรับว่าเป็นความสามารถในการปฏิบัติงานท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ (Earley & Ang, 2003) อาจกล่าวได้ว่าความฉลาดทางวัฒนธรรม คือ “ความสามารถของแต่ละบุคคลในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ที่มีลักษณะหลากหลายทางวัฒนธรรม” (Ang & Dyne, 2008) มีการศึกษาความฉลาดทางวัฒนธรรมโดยแวน ดินและคณะ (Van Dyne & et al., 2012) อธิบายองค์ประกอบความฉลาดทางวัฒนธรรม และได้ระบอบองค์ประกอบย่อย (Sub-Dimensions) จำนวน 11 องค์ประกอบ คือ (1) ด้านอภิปัญญาทางวัฒนธรรม (Metacognitive CQ) แบ่งองค์ประกอบย่อยออกเป็น การวางแผน (Planning) การตระหนักรู้ (Awareness) และการตรวจสอบ (Checking) (2) ด้านความรู้ทางวัฒนธรรม (Cognitive CQ) แบ่งองค์ประกอบย่อยออกเป็น ความรู้ทั่วไปทางวัฒนธรรม (Culture-General Knowledge) และความรู้เฉพาะตามบริบท (Context-Specific Knowledge) (3) ด้านแรงจูงใจทางวัฒนธรรม (Motivational CQ) แบ่งองค์ประกอบย่อยออกเป็น แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Interest) แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Interest) รวมทั้ง การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) และ (4) ด้านพฤติกรรมทางวัฒนธรรม (Behavior CQ) แบ่งองค์ประกอบย่อยออกเป็น พฤติกรรมวจนภาษา (Verbal) พฤติกรรมอวจนภาษา (Non-Verbal) และวจนกรรม (Speech Acts) รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบมีดังนี้

1) อภิปัญญาทางวัฒนธรรม (Metacognitive CQ) หมายถึง ระดับการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม การควบคุมและประเมินความคิดของตนเองในการมีปฏิสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม อภิปัญญาทางวัฒนธรรมอยู่บนฐานการใช้กลยุทธ์ทางความคิดขั้นสูง (High-level Cognitive Strategies) และการประมวลผลข้อมูลในระดับลึก (Deep Information Processing) บุคคล ที่มีอภิปัญญาทางวัฒนธรรม (Metacognitive CQ) สูง จะมีสติรู้ตัวว่าวัฒนธรรมของตนเองมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตนและการตีความในสถานการณ์ข้ามวัฒนธรรมของตนอย่างไร

2) ความรู้ทางวัฒนธรรม (Cognitive CQ) หมายถึง ความรู้ของบุคคลเกี่ยวกับบรรทัดฐาน การปฏิบัติ ขนบธรรมเนียมประเพณี ที่กำหนดโดยวัฒนธรรม ซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละวัฒนธรรม การเข้าใจองค์ประกอบ

ที่เป็นสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมจะช่วยให้บุคคลเห็นคุณค่าของรูปแบบพฤติกรรมของแต่ละวัฒนธรรม และรูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม รวมทั้งเข้าใจสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมแตกต่างกัน

3) แรงจูงใจทางวัฒนธรรม (Motivational CQ) หมายถึง การมีแรงกระตุ้นและผลักดันตนเองที่จะเรียนรู้และทำงานในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม

4) พฤติกรรมทางวัฒนธรรม (Behavior CQ) หมายถึง การแสดงพฤติกรรมวัจนภาษา อวัจนภาษา และวัจนกรรม ที่เหมาะสมเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับคนจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ช่วยให้บุคคลมีการจัดการและควบคุมพฤติกรรมทางสังคมให้ความเข้าใจผิดหรือการกระทำที่ไม่ถูกต้องเกิดขึ้นน้อยที่สุด ในการเผชิญสถานการณ์ข้ามวัฒนธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับหลักการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรม

ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดและทฤษฎีของแวน ดิน และคณะ (Van Dyne & et al., 2010) อธิบายว่าการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมไม่ได้เน้นพัฒนาองค์ประกอบใดเป็นพิเศษ แต่จะต้องพัฒนาทุกองค์ประกอบ โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาตามลำดับ ดังนี้

ขั้นที่ 1 แรงจูงใจทางวัฒนธรรม (Motivational CQ or Drive) ช่วยให้บุคคลมีพลังและความมั่นใจ ในการแสวงหาความรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการวางแผนการปฏิบัติเมื่อเผชิญสถานการณ์ข้ามวัฒนธรรม

ขั้นที่ 2 ความรู้ทางวัฒนธรรม (Cognitive CQ or Knowledge) เป็นการเตรียมตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางวัฒนธรรม

ขั้นที่ 3 อภิปัญญาทางวัฒนธรรม (Metacognitive CQ or Strategy) เป็นความสามารถในการวางแผนและแปลความหมายสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในบริบทที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ขั้นที่ 4 พฤติกรรมทางวัฒนธรรม (Behavior CQ or Action) เป็นความสามารถในการเผชิญสถานการณ์ข้ามวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 5 การให้ผลสะท้อนกลับ (Feedback Loop) เป็นการตอบสนองของผู้อื่นจากพฤติกรรมของตน อันมีอิทธิพลต่อขั้นที่ 1 แรงจูงใจทางวัฒนธรรม (Motivational CQ) ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของวงจรการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรม และนำไปสู่การเพิ่มความฉลาดทางวัฒนธรรมทุกองค์ประกอบ

ในศตวรรษที่ 21 เริ่มมีการนิยามการเปิดรับประสบการณ์ทางวัฒนธรรมโดย Brick, et al. (2016) ให้ความหมายการเปิดรับประสบการณ์ทางวัฒนธรรม (Cultural exposure) เป็นการที่บุคคลเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมหรือมีประสบการณ์เรียนรู้ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม สอดคล้องกับ Xu et al. (2013) กล่าวว่า การเปิดรับประสบการณ์ข้ามวัฒนธรรมเป็นการที่บุคคลมีประสบการณ์ในการรับรู้ด้านความเชื่อ ทศนคติ และพฤติกรรมของคนที่มาจากรวัฒนธรรมอื่น และ Crowne (2013) ที่นิยามการเปิดรับประสบการณ์ข้ามวัฒนธรรมเป็น 2 ลักษณะ คือ การเปิดรับประสบการณ์เชิงกว้าง จะหมายถึงการที่บุคคลมีประสบการณ์ต่างวัฒนธรรม จากการพบเห็น การอ่าน การดูจากสื่อ และการมีส่วนร่วม กับเหตุการณ์ที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมแต่อาจยังไม่เข้าใจหรือมีการเรียนรู้ความแตกต่างนั้น ในขณะที่การเปิดรับประสบการณ์เชิงลึก หมายถึงการที่บุคคลมีประสบการณ์ต่างวัฒนธรรม เช่นเดียวกับประสบการณ์เชิงกว้าง แต่จะมีการเรียนรู้ด้วยความรู้สึกเชิงบวกที่มีแรงผลักดันให้ทำความเข้าใจในความแตกต่างนั้น โดยการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งองค์ประกอบของการเปิดรับประสบการณ์ให้สอดคล้องกับการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม จึงแบ่งองค์ประกอบเป็น 3 ด้าน ดังรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1. ความเป็นอยู่ทั่วไป (general living) หมายถึง รูปแบบการใช้ชีวิตประจำวัน สถานที่พัก อาศัยร้านค้า แหล่งบันเทิง แหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งสนับสนุนด้านสุขภาพ สิ่งของเครื่องใช้ และอาหาร ในสังคม หรือสภาพแวดล้อมที่ต่างวัฒนธรรม

2. การเข้าสังคม (socializing) หมายถึง การสร้างมิตรภาพกับผู้ที่มาจากวัฒนธรรมอื่น การอยู่ร่วมกับกลุ่มคนที่มี พฤติกรรมที่แตกต่างทางวัฒนธรรม และการทำกิจกรรมร่วมกับคนในสังคมที่ต่างวัฒนธรรมจากตนเอง

3. การทำงาน (work) หมายถึง การทำงานร่วมกับผู้ที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม การใช้ความรู้ทาง วัฒนธรรมร่วมกับวิธีการทำงาน และการใช้ความรู้ทางวัฒนธรรมให้เป็นประโยชน์ในการทำงาน

แนวคิดของรูปแบบกิจกรรมโปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรม

1. รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบจำลองวัฒนธรรมเชิงประสบการณ์ (BAFA BAFA: Bay Area Fun Activity) (Shirts, 1977) เป็นกิจกรรมในรูปแบบเกมจำลองความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างผู้เล่นและช่วยให้ตระหนักถึงทัศนคติ แบบเหมารวมทางวัฒนธรรม อคติ และความเข้าใจผิดของตนเอง โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สามารถปรับตัวในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้ กระบวนการจัดกิจกรรมจะดำเนินการแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมเพื่อดำเนินกิจกรรม จำลองสถานการณ์ แสดงปัญหาที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ความแตกต่าง โดยวิเคราะห์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน โดย Swift & Denton (2003) อธิบายว่าการจำลองวัฒนธรรมเชิงประสบการณ์ส่งเสริมการสำรวจปฏิสัมพันธ์ข้าม วัฒนธรรม มีจุดเด่นคือความสามารถทางวัฒนธรรมในพื้นที่ปลอดภัยและสนุกสนาน เพื่อสร้างความรู้สึกลงใจกับการเป็น ส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมหนึ่งแล้วต้องปฏิสัมพันธ์กับอีกวัฒนธรรมหนึ่ง

2. รูปแบบการจัดกิจกรรมความเป็นเลิศในการเรียนรู้จากประสบการณ์ทางวัฒนธรรมและความเป็นผู้นำ (Excellence in cultural experiential learning and leadership program: Excell) เป็นรูปแบบกิจกรรมที่คิดค้น โดย Westwood, Mak, Barker & Ishiyama (1999) โดยกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์บนพื้นฐานของ องค์ประกอบ EXCELL มี 2 องค์ประกอบ คือการสร้างมิตรภาพและวิธีการทำแผนที่วัฒนธรรม ช่วยสร้างความรู้ความ เข้าใจในบริบททางวัฒนธรรมและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Mak & Kennedy, 2012) สามารถนำไปใช้เพื่อช่วยบุคคล ในการพัฒนาความมั่นใจทางสังคมและทักษะทางวัฒนธรรม โดยสร้างความตระหนักให้กับบุคคลในด้านความแตกต่าง ทางวัฒนธรรม และพัฒนาความรู้ทางวัฒนธรรมที่ทำให้บุคคลสามารถนำไปใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ที่แตกต่างจากตนเองได้ (Mak, Baker, Logan & Millman, 1999)

ดังนั้นแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูวิเคราะห์ร่วมกับการเปิดรับ ประสบการณ์ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านความเป็นอยู่ทั่วไป ด้านการเข้าสังคม และด้านการทำงาน ใช้รูปแบบกิจกรรมแบบ BAFA BAFA และ EXCELL

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาผลการใช้โปรแกรมความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูหรือผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่มีความ หลากหลายทางวัฒนธรรมทั่วประเทศใน 6 ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคกลาง ภาคใต้ และ กรุงเทพมหานคร ในโรงเรียน 4 สังกัด โดยมีตัวอย่างรายชื่อโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) และโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) เช่น โรงเรียนบ้านเชิงดอย (ดอยสะเก็ดศึกษา) จ.เชียงใหม่ (สพป.)

โรงเรียนเทศบาลวัดโพธิ์ จ.ชลบุรี (อปท.) โรงเรียนไทรโยคพัฒนศึกษา จ.กาญจนบุรี (สพม.) โรงเรียนวัดศิริมงคล จ.สมุทรสาคร (สพป.) โรงเรียนบ้านบางกลาง จ.ระนอง (สพป.) โรงเรียนบางขุนเทียนศึกษา กรุงเทพฯ (กทม.) เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูหรือผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นการวิจัยแบบก่อนการทดลอง (pre-experimental design) ดำเนินการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (One-group pretest-posttest design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูหรือผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมทั่วประเทศ ซึ่งรับนักเรียนข้ามชาติเรียนร่วม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ในโรงเรียน 4 สังกัด ซึ่งผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่างคือครูหรือผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่ทำแบบสอบถามความฉลาดทางวัฒนธรรม จำนวน 34 คน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยมีคุณลักษณะคือ 1) มีอายุตั้งแต่ 21-60 ปี 2) มีคะแนนความฉลาดทางวัฒนธรรมในระดับปานกลางและระดับต่ำ 3) ปฏิบัติการสอนนักเรียนหรือมีประสบการณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในโรงเรียน 4) ไม่มีการเจ็บป่วยรุนแรงที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมโปรแกรมฯ 5) ยินยอม เป็นอาสาสมัครเข้าร่วมการอบรมในโปรแกรมฯ 6) สามารถใช้ Google Form และ Google classroom หรือโปรแกรมออนไลน์เป็น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูตามแนวคิดของแวนดีน และคณะ (Van Dyne et al., 2010) เป็นโครงสร้างหลัก ส่วนกิจกรรมแต่ละครั้งพัฒนามาจากโปรแกรมการเปิดรับประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางวัฒนธรรมของ กาญจณี พันธุ์โพธิ์ (2559) ผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมบูรณาการร่วมกับการเปิดประสบการณ์มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านความเป็นอยู่ทั่วไป ด้านการเข้าสังคม และด้านการทำงาน ใช้รูปแบบกิจกรรม BAFA BAFA และ EXCELL เป็นแนวทางการพัฒนาอบรมในรูปแบบห้องเรียนออนไลน์ (Google Classroom) ทั้งหมด 8 กิจกรรม โดย โปรแกรมนี้ผ่านการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน จากนั้นนำโปรแกรมไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 คน (Small Group Tryout) เพื่อให้ได้ค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) ตามเกณฑ์ 80/80 ได้ค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) ของโปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู คือ $E1 / E2 = 80.59 / 81.14$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556)

2. แบบสอบถามความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู เป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ซึ่งมีเนื้อหาของข้อคำถามครอบคลุม 4 องค์ประกอบ 11 ตัวบ่งชี้ ตามแนวคิดของ Van Dyne และคณะ (2012) ซึ่งมีจำนวนข้อคำถาม 63 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้เข้ากับบริบทวัฒนธรรมไทย ข้อคำถามแบ่งเป็นข้อคำถามเชิงบวก 41 ข้อและข้อคำถามเชิงลบ 22 ข้อ โดยให้ครูประเมินว่าเห็นด้วยกับแต่ละข้อคำถามมากน้อยเพียงใด ระดับคะแนน 1 หมายถึงเห็นด้วยน้อยที่สุด และ 5 คะแนนหมายถึงเห็นด้วยมากที่สุด ข้อคำถามเชิงลบจะถูกกลับคะแนนก่อนประมวลผล จากนั้นตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูด้านความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 587 คน ได้ค่าดัชนีการตรวจสอบความตรงของโมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู ($\chi^2=32.132$, $df=24$, $p\text{-value}= 0.1238$, $\chi^2/df=1.339$, $CFI= 0.997$, $TLI= 0.993$,

RMSEA=0.024 , SRMR =0.023) ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมของนิยามเชิงปฏิบัติการและความสอดคล้องของตัวบ่งชี้ ความถูกต้องและความชัดเจนของภาษา พร้อมทั้งข้อเสนอแนะเพิ่มเติม การตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิผู้วิจัยใช้ค่าดัชนี IOC (Item Objective Congruence) ใช้เกณฑ์ IOC > 0.5 ขึ้นไป ในการคัดเลือกข้อคำถามที่มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552) ผู้วิจัยนำเครื่องไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.92

การแปลผลทำโดยคิดคะแนนรวมทุกข้อคำถามแล้วนำคะแนนรายด้านและโดยรวมทุกด้านมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินของ ประคอง กรณีสถิต (2528) ซึ่งได้ให้เกณฑ์ไว้ดังนี้ 1.00 – 1.49 อยู่ในระดับต่ำ 2.50 – 3.49 อยู่ในระดับปานกลาง 3.50 – 4.49 อยู่ในระดับสูง และ 4.50 – 5.00 อยู่ในระดับสูงมาก

องค์ประกอบความฉลาดทางวัฒนธรรม 4 ด้าน ตามแนวคิดของแวน ดิน และคณะ (Van Dyne et al., 2012)	
1. อภิปัญญา (Meta - cognitive)	- การตระหนักรู้ - การวางแผน - การตรวจสอบ
2. ปัญญา (Cognitive)	- ความรู้วัฒนธรรมทั่วไป - ความรู้วัฒนธรรมเฉพาะ
3. แรงจูงใจ (Motivation)	- แรงจูงใจภายใน - แรงจูงใจภายนอก - การรับรู้ความสามารถของตนเอง
4. พฤติกรรม (Behavior)	- พฤติกรรมวินภาษา - พฤติกรรมอวินภาษา - วินกรรม

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของความฉลาดทางวัฒนธรรมตามแนวคิดของ Van Dyne และคณะ (2012)

การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู โดยได้แบ่งเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้ มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้อง

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรม รูปแบบการพัฒนาฉลาดทางวัฒนธรรม การจัดการเรียนรู้แบบเปิดรับประสบการณ์จากเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบกิจกรรมแบบจำลองวัฒนธรรมเชิงประสบการณ์ (BAFA BAFA) และรูปแบบการจัดกิจกรรมความเป็นเลิศในการเรียนรู้จากประสบการณ์ทางวัฒนธรรมและความเป็นผู้นำ (Excellence in cultural experiential learning and leadership program: Excell)

ขั้นที่ 2 การสร้างโปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรม

2.1 สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานมากำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาตามลำดับ ดังนี้คือ 1) แรงจูงใจทางวัฒนธรรม 2) ความรู้ทางวัฒนธรรม 3) อภิปัญญาทางวัฒนธรรม 4) พฤติกรรมทางวัฒนธรรม 5) การให้ผลสะท้อนกลับ

2.2 สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และหลักการมากำหนดรายละเอียดของโปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู โดยวิเคราะห์การสร้างโปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู (Test Blue Print) มีทั้งหมด 8 กิจกรรม คือ 1) รู้คุณค่าพหุวัฒนธรรม 2) สร้างความมั่นใจข้ามวัฒนธรรม 3) พหุวัฒนธรรมนำรู้ 4) ความรู้เฉพาะทางพหุวัฒนธรรม 5) อภิปัญญาทางวัฒนธรรม 6) กลยุทธ์ทางวัฒนธรรม 7) วัจนภาษาและอวัจนภาษาทางวัฒนธรรม และ 8) วัจนกรรมทางวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วย จำนวนกิจกรรม หลักการและแนวคิด จุดประสงค์ ลักษณะกิจกรรมที่ใช้สื่อการประเมินผล และระยะเวลาดำเนินการใช้โปรแกรมฯ

2.3 กำหนดเนื้อหาที่ใช้ในโปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูจากการสังเคราะห์บทความ เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำข้อมูลที่ได้กำหนดเนื้อหาของโปรแกรมสำหรับ 8 กิจกรรมตามลำดับขั้นการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรม คือ ลำดับที่ 1 พัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมด้านแรงจูงใจ ในกิจกรรมที่ 1 การเห็นประโยชน์จากการปฏิสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม และกิจกรรมที่ 2 ความมั่นใจในความสามารถปรับตัวทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลในสถานการณ์ที่หลากหลายทางวัฒนธรรม ลำดับที่ 2 พัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมด้านความรู้ ในกิจกรรมที่ 3 ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่มีมุมมองต่อสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และกิจกรรมที่ 4 การวิเคราะห์วัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายและความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเฉพาะ ลำดับที่ 3 พัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมด้านอภิปัญญา ในกิจกรรมที่ 5 ความเข้าใจในการปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมเฉพาะ การตระหนักรู้ในค่านิยมและความเชื่อในความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้ และกิจกรรมที่ 6 การยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมเพื่อวางแผนสำหรับสถานการณ์ระหว่างวัฒนธรรมใหม่ ลำดับที่ 4 พัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมด้านพฤติกรรม ในกิจกรรมที่ 7 การแสดงออกด้านพฤติกรรมการใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษาได้อย่างเหมาะสม และกิจกรรมที่ 8 การใช้วัจนกรรมอย่างเหมาะสมเมื่อมีปฏิสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม เช่น การร้องขอ การเชื่อเชื่อย การขอโทษ การขอบคุณ การไม่เห็นด้วย การปฏิเสธ เป็นต้น

2.4 พัฒนารอบแนวคิดเกี่ยวกับการใช้การเปิดรับประสบการณ์ 3 ด้าน คือ ด้านความเป็นอยู่ทั่วไป ด้านการเข้าสังคมและการทำงาน ร่วมกับการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม BAFA BAFA และ EXCELL และการอบรมออนไลน์

2.5 สร้างแผนกิจกรรมของโปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู เกม สื่อประกอบการบรรยาย วีดิทัศน์ สื่อและใบงานที่ใช้ในการจัดกิจกรรม จากนั้นนำแผนกิจกรรมเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและนำไปทดลองใช้

2.6 การประเมินผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูโดยใช้แบบสอบถามความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูเพื่อเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูก่อนและหลังใช้โปรแกรมฯ

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้โปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู

3.1 ก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ กับครูกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู

3.2 ดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมฯ กับครูกลุ่มตัวอย่าง ใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ ตามแผนการจัดกิจกรรม

3.3 หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ กับครูกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงโปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดทางวัฒนธรรมก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ การเก็บข้อมูลที่ได้จากการสังเกตของผู้วิจัย ตลอดจนประเด็นปัญหา ข้อบกพร่องที่พบจากการใช้โปรแกรมฯ มาวิเคราะห์ สรุปประเด็นสำคัญแล้วนำมาปรับปรุงเป็นคู่มือการใช้โปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู

4.2 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือโปรแกรมฯ ในด้านรูปแบบการอบรม ด้านเนื้อหาและด้านการนำไปใช้ และมีความคิดเห็นว่าโปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูมีความเหมาะสม

4.3 จัดทำคู่มือการใช้โปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูฉบับสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยการทดสอบเมทริกซ์ความแปรปรวน ความแปรปรวนร่วมระหว่างข้อคำถามด้วย Barlett's Test of Sphericity และดัชนีความพอเพียงของกลุ่มตัวอย่างของ Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)

2. วิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของโปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู

3. วิเคราะห์ระดับความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูก่อนและหลังอบรมโปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การแปรปรวน และสถิติที (t-test)

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูและตรวจสอบผลการใช้ เป็นการวิจัยแบบก่อนการทดลอง (pre - experimental design) โดยดำเนินการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (One-group pretest-posttest design) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลก่อนและหลังการใช้โปรแกรมฯ ด้วยแบบสอบถามความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์และนำเสนอผล โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลของการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู

1.1 ผลการหาประสิทธิภาพของโปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพโปรแกรมความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูกลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 คน

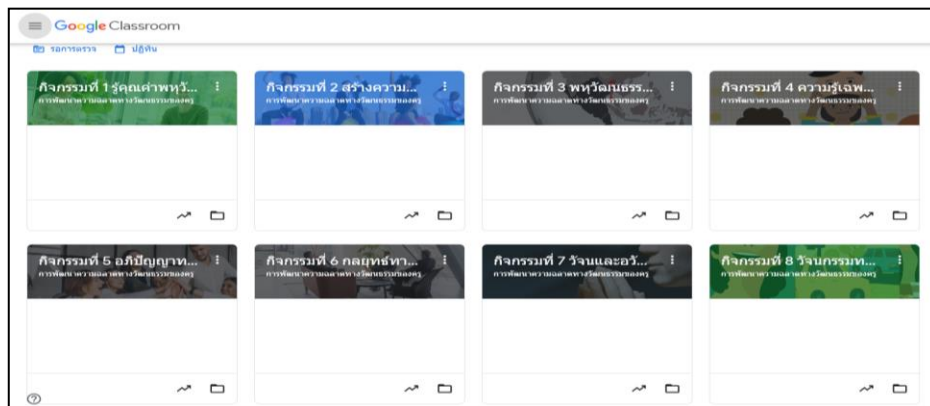
ค่าสถิติ	คะแนนจากกิจกรรมโปรแกรมความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู									คะแนนทดสอบหลังอบรม (315)
	กิจกรรม 1 (30)	กิจกรรม 2 (20)	กิจกรรม 3 (30)	กิจกรรม 4 (30)	กิจกรรม 5 (20)	กิจกรรม 6 (20)	กิจกรรม 7 (10)	กิจกรรม 8 (10)	รวม (170)	
ΣX	217	147	219	216	144	145	72	73	1233	2301
$\bar{X}$	24.11	16.33	24.33	24.00	16.00	16.11	8.00	8.11	137	255.60
E_1/E_2	80.37	81.65	81.10	80.00	80.00	80.55	80.00	81.10	80.59	81.14
ประสิทธิภาพ	$E_1/E_2 = 80.59/81.14$									

จากตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพการพัฒนาโปรแกรมความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.59/81.14 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

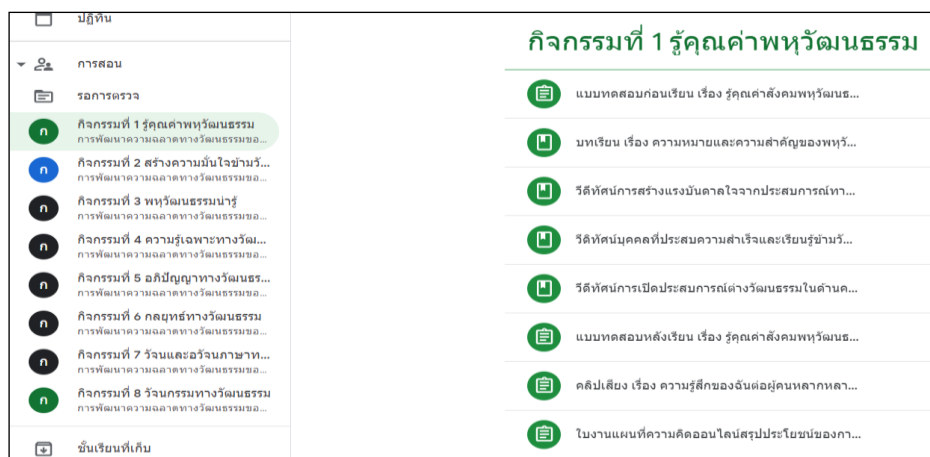
1.2 ผลของการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูโดยใช้แนวคิดของแวนดีนและคณะ (Van Dyne et al., 2010) บูรณาการร่วมกับการเปิดรับประสบการณ์และรูปแบบกิจกรรม BAFA BAFA และ EXCELL ที่มุ่งเน้นให้ครูหรือผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้เปิดกว้างสำหรับประสบการณ์ใหม่ มีทัศนคติและความคิดเชิงสร้างสรรค์ต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม สามารถปรับตัวและปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้ โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้

- 1) การแนะนำเกี่ยวกับหลักการ แนวคิดและวัตถุประสงค์ของโปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู
- 2) คำชี้แจงขั้นตอนการใช้โปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู
- 3) การแนะนำห้องเรียนออนไลน์ (Google Classroom) ในการใช้โปรแกรมฯ
- 4) เนื้อหาของกิจกรรมโปรแกรมฯ ทั้ง 8 กิจกรรม ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของกิจกรรม ระยะเวลาการทำกิจกรรม ความสำคัญของกิจกรรม ขั้นตอนการทำกิจกรรม สื่อในกิจกรรม และการประเมินผลการทำกิจกรรม ดังภาพที่ 1-3

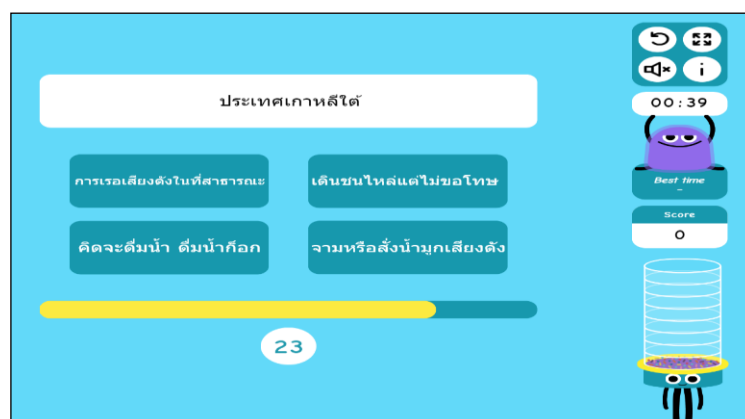
- 5) ปรับปรุงพัฒนาโปรแกรมฯ ได้คู่มือการใช้โปรแกรมฯ ดังภาพที่ 4



ภาพที่ 1 การเข้าสู่โปรแกรม



ภาพที่ 2 ตัวอย่างเนื้อหากิจกรรม



ภาพที่ 3 ตัวอย่างสื่อกิจกรรมออนไลน์



ภาพที่ 4 คู่มือการใช้โปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าทางสถิติของความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ

2.1 การเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางวัฒนธรรมก่อนและหลังทดลองใช้โปรแกรมการพัฒนา

ความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู นำเสนอในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบแต่ละองค์ประกอบของความฉลาดทางวัฒนธรรมก่อนและหลังทดลองใช้โปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู (N=34 คน)

องค์ประกอบ	$\bar{X}$ _{ก่อน}	SD _{ก่อน}	CV _{ก่อน}	$\bar{X}$ _{หลัง}	SD _{หลัง}	CV _{หลัง}
1.อภิปัญญาทางวัฒนธรรม	2.80	0.36	12.86	4.16	0.38	9.13
1.1 การตระหนักรู้	3.19	0.60	18.81	3.96	0.55	13.88
1.2 การวางแผน	2.46	0.72	29.27	4.27	0.61	14.28
1.3 การตรวจสอบ	2.58	0.73	28.29	4.33	0.62	14.32
2. ความรู้ทางวัฒนธรรม	2.91	0.20	6.87	3.55	0.23	6.48
2.1 ความรู้วัฒนธรรมทั่วไป	2.80	0.38	13.57	3.60	0.37	10.27
2.2 ความรู้วัฒนธรรมเฉพาะ	3.00	0.25	8.33	3.51	0.35	9.97
3.แรงจูงใจทางวัฒนธรรม	2.73	0.36	13.19	4.00	0.40	10.00
3.1 แรงจูงใจภายใน	2.68	0.76	28.36	3.99	0.59	14.79
3.2 แรงจูงใจภายนอก	2.49	0.68	27.31	4.04	0.44	10.89
3.3 การรับรู้ความสามารถของตนเอง	3.01	0.48	15.95	3.96	0.78	19.70
4.พฤติกรรมทางวัฒนธรรม	2.78	0.35	12.59	3.84	0.27	7.03
4.1 พฤติกรรมวัจนภาษา	2.68	0.47	17.54	3.49	0.46	13.18
4.2 พฤติกรรมอวัจนภาษา	2.61	0.55	21.07	4.10	0.40	9.76
4.3 วัจนกรรม	2.98	0.34	11.41	3.87	0.41	10.59
รวม 4 ด้าน	2.82	0.17	6.03	3.84	0.13	3.38

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยการประเมินตนเองของความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูหลังเข้าทดลองใช้โปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูสูงกว่าก่อนการทดลองใช้โปรแกรมในทุกองค์ประกอบของความฉลาดทางวัฒนธรรม

2.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูก่อนและหลังเข้าอบรมโปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู นำเสนอในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูก่อนและหลังเข้าอบรมโปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู (N=34 คน)

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	SD	ค่าความแตกต่างระหว่างคู่	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	t	p
ด้านอภิปัญญาทางวัฒนธรรมก่อนอบรม	2.80	0.36	-1.36	0.09	-15.66	.00
ด้านอภิปัญญาทางวัฒนธรรมหลังอบรม	4.16	0.38				
ด้านความรู้ทางวัฒนธรรมก่อนอบรม	2.91	0.20	-0.64	0.05	-13.65	.00
ด้านความรู้ทางวัฒนธรรมหลังอบรม	3.55	0.23				
ด้านแรงจูงใจทางวัฒนธรรมก่อนอบรม	2.73	0.36	-1.27	0.09	-14.16	.00
ด้านแรงจูงใจทางวัฒนธรรมหลังอบรม	4.00	0.40				
ด้านพฤติกรรมทางวัฒนธรรมก่อนอบรม	2.78	0.35	-1.07	0.08	-13.64	.00
ด้านพฤติกรรมทางวัฒนธรรมหลังอบรม	3.84	0.27				
ความฉลาดทางวัฒนธรรมก่อนอบรม	2.82	0.17	-1.02	0.03	-29.21	.00
ความฉลาดทางวัฒนธรรมหลังอบรม	3.84	0.13				

** P<.01

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูก่อนและหลังเข้าอบรมโปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเข้าอบรมโปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูสูงกว่าก่อนเข้าอบรมโปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู

2.3 ผลการปรับปรุงและพัฒนาคู่มือการใช้โปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูเกี่ยวกับรูปแบบเกม สื่อวีดิทัศน์ สื่อประกอบการเรียนรู้ และใบงานกิจกรรมให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรม จากนั้นพัฒนาเป็นคู่มือการใช้โปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูและตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน พบว่าภาพรวมของคุณภาพของคู่มือการใช้โปรแกรมฯ 3 ด้านคือด้านรูปแบบการอบรม ด้านเนื้อหา และด้านการนำไปใช้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 โดยลักษณะของโปรแกรมฯ ที่ปรับปรุงแล้วมีลักษณะสำคัญได้ดังนี้คือ 1) ผู้เข้าอบรมได้รับประสบการณ์ที่มีความหลากหลายผ่านเกมออนไลน์ สื่อวีดิทัศน์ สื่อประกอบการเรียนรู้ และใบงานกิจกรรม 2) ผู้เข้าอบรมได้สะท้อนการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย 3) ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรม และการจัดการกับสถานการณ์ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู ได้นำแนวคิดการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมตามแนวคิดของแวนดีนและคณะ (Van Dyne & et al., 2010) ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่สามารถนำมาอธิบายได้ดังนี้

1. การสร้างโปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูได้บูรณาการร่วมกับรูปแบบการเปิดประสบการณ์โดยใช้รูปแบบกิจกรรม BAFA BAFA และ EXCELL ซึ่งเป็นรูปแบบของโครงสร้างกิจกรรมที่ทำให้ครูได้มีความรู้ความเข้าใจและการปรับตัวในบริบทความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้นนั้น พบว่า ครูให้ความสนใจกับทักษะทางวัฒนธรรมนี้เนื่องจากความฉลาดทางวัฒนธรรมเป็นมุมมองใหม่ที่ท้าทายความรู้สึกละและความสามารถในการทำงานในโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทำให้ได้รับความรู้จากประสบการณ์แปลกใหม่ นอกจากนี้การให้ความร่วมมือในการเข้าอบรมตลอดระยะเวลาการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ โดยมีส่วนร่วมตอบคำถาม อภิปราย เสนอความคิดเห็นในงานกิจกรรมผ่านมุมมองที่หลากหลาย ตลอดจนนำไปสู่การสร้างสรุปความคิดรวบยอดเป็นองค์ความรู้ในการปรับตัวในสถานการณ์ที่มีความหลากหลาย เพราะการเปิดรับประสบการณ์โดยใช้รูปแบบกิจกรรม BAFA BAFA และ EXCELL ช่วยเปิดโลกทัศน์ ลดความกังวล กล้าที่จะเปิดใจเรียนรู้สิ่งใหม่ในสิ่งที่ไม่คุ้นชินและสร้างบุคลิกภาพที่มีความมั่นใจต่อการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัฒนธรรมนำมาสู่การปรับตัวทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับ Gozzoli & Gazzaroli (2018) กล่าวว่า BAFA BAFA คือแบบจำลองจำลองข้ามวัฒนธรรมที่ได้ออกแบบมาสำหรับผู้บริหาร ครู และนักศึกษาที่อยู่ในสถานการณ์ที่ต้องการความเข้าใจจากประสบการณ์ในวัฒนธรรมอื่น เช่นเดียวกับ Mak, Barker, Logan & Millman (1999) ที่อธิบายว่ารูปแบบกิจกรรม BAFA BAFA เป็นเกมจำลองระหว่างวัฒนธรรมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มการรับรู้ระหว่างวัฒนธรรมและการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมใหม่ ซึ่งปฏิสัมพันธ์เหล่านี้จำลองความตึงเครียดทางวัฒนธรรม อุปสรรคในการสื่อสารและประสบการณ์ทั่วไปในการมีปฏิสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอื่นที่มีบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมาก เป็นเรื่องท้าทายและเกี่ยวข้องกับอารมณ์อย่างมาก ส่วนรูปแบบกิจกรรม EXCELL เป็นการฝึกอบรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ใช้หลักการของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) เน้นความสามารถทางสังคมวัฒนธรรมที่สำคัญ เช่น การแสดงความไม่เห็นด้วย การมีส่วนร่วม การอภิปรายกลุ่ม การติดต่อทางสังคม เป็นต้น ดังนั้นโครงสร้างของรูปแบบกิจกรรมกระตุ้นความรู้สึกต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม และการเตรียมพร้อมสำหรับการจัดการสถานการณ์ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ที่ช่วยให้สามารถเข้าถึงบริบททางวัฒนธรรมจึงส่งผลให้การออกแบบสร้างโปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ผลการใช้โปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครู ส่งผลต่อทุกองค์ประกอบของความฉลาดทางวัฒนธรรมมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ แสดงให้เห็นชัดเจนว่าโปรแกรมฯ มีความเหมาะสม และสามารถส่งเสริมให้ครูหรือผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมมีทักษะการปรับตัวทางวัฒนธรรม เพราะเป็นโปรแกรมฯ ที่ช่วยให้ครูได้มีโอกาสพัฒนาในทุกองค์ประกอบของความฉลาดทางวัฒนธรรมร่วมกับการเปิดรับประสบการณ์ที่หลากหลาย มีการวิเคราะห์ อภิปราย สะท้อนการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการอบรมออนไลน์ (Google Classroom) ทำให้เกิดการกระตุ้นความคิดสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางวัฒนธรรมจนเป็นความสามารถของบุคคลในการจัดการสถานการณ์ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Zhang (2021) เกี่ยวกับผลกระทบหลักสู่วัฒนธรรมข้ามชาติและทัศนคติสากลต่อความฉลาดทางวัฒนธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเอกชนได้พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกจากการตอบแบบสอบถามความฉลาดทางวัฒนธรรมหลังเรียน เช่นเดียวกับการศึกษาของ Patrick & Ravindra (2018) พบว่า ความฉลาดทางวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์เชิง

บวกกับการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม องค์กรต่าง ๆ ควรฝึกอบรมบุคคลที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้พัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของตน ซึ่งจะส่งผลให้มีการปรับตัวได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Pidduck et al. (2022) กล่าวว่า การมีความฉลาดทางวัฒนธรรมถือเป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับบุคคลและองค์กรที่เกิดจากการปลูกฝังประสบการณ์ต่างวัฒนธรรม ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดอัตลักษณ์หลากหลายวัฒนธรรมซึ่งจะช่วยให้เข้าใจการตีความประสบการณ์ต่างวัฒนธรรมได้ดีมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาการใช้โปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมบูรณาการร่วมกับหลักสูตรการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นให้กับนักเรียนในโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม
2. ควรมีการทำวิจัยในการนำโปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมให้กับนักศึกษา ก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพหรือครู ผู้ปฏิบัติการสอนก่อนประจำการ
3. ควรมีการส่งเสริมเชิงนโยบายขององค์กรทางการศึกษาในการใช้โปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการทำงานในบริบทความหลากหลายทางวัฒนธรรม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของครูร่วมกับรูปแบบการเปิดรับประสบการณ์ทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นลักษณะบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ที่ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวคิดในการเปิดใจและต้อนรับประสบการณ์ของครูต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม สร้างความเชื่อในสำคัญของการเรียนรู้จากประสบการณ์และการสอนด้วยประสบการณ์ทางวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพและคุณค่าของครูในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานในบริบทสังคมที่มีความหลากหลาย ดังนั้นการส่งเสริมให้ครูมีการเปิดรับประสบการณ์ทางวัฒนธรรม ผ่านการเปิดใจเรียนรู้หรือรับรู้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมใหม่ ๆ การให้ความสำคัญต่อการสร้างสัมพันธภาพด้วยการสอนประสบการณ์และการให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้และเติบโต ไปพร้อมกับนักเรียนได้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและปรับตัวตามวิถีทางความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่จะเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนที่น่าสนุกและมีความหมาย สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูและนักเรียน รวมถึงการพัฒนาทักษะในการใช้ชีวิตในสังคมที่มีความหลากหลายอีกด้วย อีกทั้งควรมีการเตรียมพร้อมในการพัฒนาครูของสถาบันผลิตครูหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษาให้พร้อมรับความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียนโดยเฉพาะทักษะทางด้านภาษาและความรู้ทางวัฒนธรรมอื่น รวมทั้งส่งเสริมให้ครูได้เข้าใจความแตกต่างของผู้เรียน การค้นคว้า วิจัยความรู้ทางวัฒนธรรม หรือการได้ฝึกประสบการณ์สอนข้ามวัฒนธรรม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจณี พันธุ์โพธิ์โรจน์. (2559). การพัฒนาโปรแกรมการเปิดรับประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความฉลาดทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล: การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างแบบส่งผ่านพหุระดับ. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ สาขาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา.
- จิระประภา อัครบวร. (2555). การศึกษาแนวโน้มงานทรัพยากรมนุษย์ พ.ศ. 2555-2556 (HR Trends 2012-2013), โครงการสนับสนุนงานวิจัยคณะพัฒนทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(1), 5-20.
- ประคอง วรรณสุต. (2528). *สถิติเพื่อการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงแก้ไข)*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือ ดร.ศรีสง่า จำกัต์.
- รสสุคนธ์ เนาวบุตร. (2557). *แนวทางการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนบ้านป่าละอู อำเภอกำแพงแสน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. วิทยานิพนธ์การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). *ทฤษฎีการประเมิน*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *นักเรียน นักศึกษา*. ค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2563, จาก https://catalog.moe.go.th/fa_IR/dataset/dataset_05_25660427
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2551). *สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาในสังคมที่เปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ. พริกหวานกราฟฟิค.
- Ang, S. & Van Dyne, L. (2008). **Conceptualization of cultural intelligence: Definition, distinctiveness, and nomological network**. In S. Ang & L. Van Dyne (Eds.), *Handbook of cultural intelligence theory, measurement, and applications*. Armonk, NY: M. E. Sharpe.
- Betancourt, J. (2003). Cross-cultural medical education: Conceptual approaches and frameworks for evaluation. *Academic Medicine*, 78(6), 560–569.
- Brick, C., McCully, S. N., Updegraff, J. A., Ehret, P. J., Areguin, M.A. & Sherman, D. K. (2015). Impact of cultural exposure and message framing on oral health behavior: exploring the role of message memory. *Medical Decision Making*, 36(7), 834-843.
- Crowne, K. A. (2013). Cultural exposure, emotional intelligence, and cultural intelligence: An exploratory study. *International Journal of Cross Cultural Management*, 13(1), 5-22
- Deng, L., & Gibson, P. (2008). A qualitative evaluation on the role of cultural intelligence in cross-cultural leadership effectiveness. *International journal of leadership studies*, 3(2), 181-197.
- Earley, P. C., & Ang, S. (2003). **Cultural intelligence: Individual interactions across cultures**.
- Gozzoli, C. & Gazzaroli, D. (2018). The Cultural Intelligence Scale (CQS): A Contribution to the Italian Validation. *Frontiers in Psychology*, 9(1183),1-8.
- Griffin, B., & Hesketh, B. (2003). Adaptable behaviours for successful work and career adjustment. *Australian Journal of psychology*, 55(2), 65-73.
- Lochbaum, M. R., Karoly, P., & Landers, D. M. (2002). Evidence for the importance of openness to experience on performance of a fluid intelligence task by physically active and inactive participants. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 73(4), 437-444.

- Mak, A. S., Baker, M., Logan, G., & Millman, L. (1999). Benefits of cultural diversity for international and local students: Contributions from an experiential social learning program (The EXCELL Program). In D. Davis & A. Olsen (Eds.), **International education: The professional edge**. IDP Education Australia, 63-76.
- Mak, A., & Kennedy, M. (2012). Internationalising the student experience: Preparing instructors to embed intercultural skills in the curriculum. **Innovative Higher Education**, 37, 323-334.
- Patrick, H. A. & Ravindra, I. S. (2018). Expatriates' cultural Intelligence and Cross cultural adjustment. **Adarsh Journal of Management Research**, 11(1), 1-8.
- Pidduck, R. J., Shaffer, M. A., Zhang, Y., Cheung, S. Y. & Yunlu, D. G. (2022). Cultural intelligence: An identity lens on the influence of cross-cultural experience. **Journal of International Management**, 28(3), 1-22.
- Robinson, E. N. (2012). **The relationship between teacher cultural competency and student engagement**. Doctoral dissertation, University of Denver.
- Roccas, S., Sagiv, L., Schwartz, S. H., & Knafo, A. (2002). The big five personality factors and personal values. **Personality and social psychology bulletin**, 28(6), 789-801.
- Shirts, R. G. (1977). **BaFa BaFa: A Cross culture Simulation**, Del Mar, CA: Simile II (Simulation Training Systems).
- Thomas, D. C. & Inkson, K. (2003). **Cultural Intelligence: People skills for Global Business**. San Francisco, CA: Berrett-Koehler.
- UNESCO. (2007). **Guidelines on intercultural education**. Paris: UNESCO.
- Van Dyne, L., Ang, S., & Livermore. (2010). **Leading Across Difference: Case and Perspectives: Cultural Intelligence: A Pathway for Leading in a Rapidly Globalizing World**. The United States of America.
- Van Dyne, L., Ang, s., Ng, K. Y., Rockstuhl, T., Tan, M. L., Koh, C. (2012). Sub-Dimensions of the Four Factor Model of Cultural Intelligence: Expanding the Conceptualization and Measurement of Cultural Intelligence. **Social and Personality Psychology Compass**, 6(4), 295-313.
- Westwood, M. J., Mak, A., Barker, M. & Ishiyama, F. I. (1999). Group procedures and applications for developing sociocultural competencies among immigrants. **International Journal for the Advancement of Counselling**, 22(4):317-330
- Xu, X., Mar, R. A., & Peterson, J. B. (2013). Does cultural exposure partially explain the association between personality and political orientation?. **Personality and social psychology bulletin**, 39(11), 1497-1517.
- Zhang, F. (2021). Can Cultural Intelligence'Be Developed?: A case study in the Taiwanese Context. **Suthiparithat Journal**, 35(3), 226-248.

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
ด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก

The Development of Teacher Training Curriculum to Enhance the ability
to organize active learning using the GPAS 5 Steps model for Teachers and
Educational Personnels under the Office of the Basic Education
Commission in the eastern region of Thailand

ทิพย์วิมล วังแก้วหิรัญ^{1*}, กิริติ นันทพงษ์², ธนเทพ ศิริพัธลภ³ และกุสาวดี คุณแก้ว⁴

Thipwimol Wangkaewhiran¹, Kirati Nantapong², Thanatthep Siripanlop³ and Kusawadi Khunkaeo⁴

¹รองศาสตราจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนก

¹Assoc.Pro.Dr. Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University

^{2,3}อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนก

^{2,3}Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University

⁴โรงเรียนเทศบาล 2 พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)

⁴Thetsaban 2 Phrayasisunthonwohan (Noi Achanrayangkun)

*Corresponding email: thipwimol.wan@rru.ac.th

Received: August 5, 2023.; Revised: October 26, 2023.; Accepted: November 7, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นครูจำนวน 3,503 คน จาก 7 จังหวัดในภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดใกล้เคียง 3 จังหวัด ได้แก่ นครนายก ลพบุรี และนครราชสีมา มีรูปแบบการวิจัยในลักษณะกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ เล่มหลักสูตร ประกอบด้วยโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมครู และแบบวัดและประเมินผล โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการทดสอบที (t-test dependent) โดยมีผลการวิจัยดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ชื่อหลักสูตร 1) หลักการของหลักสูตร
- 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม 3) ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรม 4) โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ของ

หลักสูตรฝึกอบรม 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผลของหลักสูตรฝึกอบรม โดยมีผลการประเมินความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$, S.D.= 0.25)

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตร พบว่า 2.1) ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาหลังการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรมครูสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) ระดับความสามารถของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$, S.D. = 0.27) และ 2.3) สภาพการจัดการเรียนการสอนก่อนและหลังการเข้ารับการอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดจากก่อนการอบรมส่วนใหญ่เป็นลักษณะการจัดการเรียนรู้เชิงรับ (Passive Learning) และหลังการอบรมปรับเปลี่ยนเป็นเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

คำสำคัญ : หลักสูตรฝึกอบรม, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, GPAS 5 Steps, การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ABSTRACT

The purpose of this research is to Development of Teacher Training Curriculum to Enhance the ability to organize active learning using the GPAS 5 Steps model for Teachers and Educational Personnels under the Office of the Basic Education Commission in the eastern region of Thailand. The target group is 3,503 teachers from 7 provinces in the eastern region, including Chanthaburi. Chachoengsao Chonburi, Trat, Prachinburi, Rayong, Sa Kaeo and 3 nearby provinces include Nakhon Nayok, Lopburi, and Nakhon Ratchasima. The research method is Research and Development(R&D). The tools used in the research include: Document analysis form, interview form, curriculum booklet, consisting of the learning unit structure of the teacher training curriculum. and measurement and evaluation forms, data analysis using mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.), content analysis and t-test (dependent). The results showed that:

1. The developed Teacher Training Curriculum consists of 7 elements: Name of the course: 1) Principles of the curriculum. 2) objectives of the training course, 3) learning outcomes of the training course, 4) structure of the learning units of the training course, 5) media and learning resources, and 6) measurement and evaluation of the training course. The developed of Teacher Training Curriculum was at the High level of suitability ($\bar{x} = 4.08$, S.D.= 0.25)

2. The results of the study of curriculum effectiveness showed that 2.1) The results of comparing the knowledge and understanding of teachers and educational personnel after training with the teacher training curriculum were higher than before training at a statistical significance at the .05 level. 2.2) The level ability of organizing active learning with the GPAS 5 Steps format is at the highest level ($\bar{x} = 4.73$, S.D. = 0.27). 2.3) The Learning management strategies before and after attending the teacher training course has clearly changed from before the training, which was mostly

in the form of passive learning management and after the training. Changed to focus on active learning.

Keywords: Training Courses, Active learning, GPAS 5 Steps, Basic Education

บทนำ

ประเทศไทยในอนาคตกำลังก้าวเป็นสังคมที่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีทักษะมากมายที่จำเป็นต้องเรียนรู้ และพัฒนากำลังคนให้ก้าวทันการพัฒนาเพื่อการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น กระบวนการทางการศึกษาต้องมีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ทั้งในด้านปรัชญาการศึกษา หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล ซึ่ง วิจารณ์ พานิช (2559: 203-205) ระบุว่า องค์ประกอบสำคัญของการจัดการความรู้ (Knowledge Process) คือ คน เทคโนโลยี และกระบวนการความรู้ ต้องผสมผสานเชื่อมโยงกัน เพื่อพัฒนาคนให้ก้าวสู่ยุคดิจิทัลอย่างมีคุณภาพ ทำให้การปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนของครูจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ด้วยปัจจุบันในศตวรรษที่ 21 ที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาของนวัตกรรม สอดคล้องกับทักษะที่สำคัญ 3R7C ซึ่งมีทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and innovation) เป็นสำคัญ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข, 2557: 2) โดยวิจารณ์ พานิช (2555:19) ที่กล่าวถึงทักษะในศตวรรษที่ 21 ว่า “การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องอาศัยทักษะการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity & innovation) และทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative problem solving skills) เป็นพื้นฐานเพื่อต่อยอดสู่การแก้ปัญหาและสร้างชิ้นงานนวัตกรรมได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งกล่าวได้ว่า ทักษะความคิดสร้างสรรค์สู่นวัตกรรมเป็นทักษะที่มีความจำเป็นอย่างมากในศตวรรษที่ 21 ที่จะทำให้เราสามารถผลิตงานเชิงสร้างสรรค์หรือสร้างสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต และการพัฒนาสังคมได้ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข, 2557: 2) เพราะฉะนั้นหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงวางหลักสูตรที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า “หลักสูตรต้องการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตัว มีทักษะในการคิดสร้างสรรค์ การดำเนินชีวิต และใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และมีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 20)

ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) เป็นทักษะสำคัญและจำเป็นในปัจจุบัน ทักษะด้านนี้จัดเน้นอยู่บนพื้นฐานแห่งการคิดสร้างสรรค์ การคิดแบบมีวิจารณญาณ การสื่อสารและการมีส่วนร่วมในการทำงาน โดยใช้เทคนิคของการสร้างสรรค์ทางความคิดที่เปิดกว้าง เช่น การระดมสมองสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่และเสริมสร้างคุณค่าทางความคิดและสติปัญญา มีความละเอียดรอบคอบต่อการคิดวิเคราะห์และประเมินแนวความคิดเพื่อนำไปสู่การปรับปรุง และพัฒนางานในเชิงสร้างสรรค์ ร่วมกับการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ (Work creativity with others) โดยมุ่งพัฒนาที่เน้นการปฏิบัติและสื่อสารแนวคิดใหม่ ๆ ไปสู่ผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเปิดใจกว้างและยอมรับในมุมมองหรือโลกทัศน์ใหม่ ๆ ที่ส่งผลต่อระบบการทำงาน เป็นผู้นำในการสร้างสรรค์งาน สำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น การพัฒนาทักษะและอาชีพ เป็นประเด็นสำคัญที่ต้องคำนึง เพื่อรองรับพลวัตของโลกในศตวรรษที่ 21 ประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 มุ่งสร้างประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็น

ประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง
ทรัพยากรมนุษย์ มุ่งพัฒนากำลังคนโดยการจัดการศึกษา ในการกำหนดการนำสู่การปฏิบัติให้สอดคล้องกับพื้นที่นั้น
(สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,
2560) โดยสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2566) มีแผนสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่
12 พ.ศ. 2560 และฉบับที่ 13 พ.ศ. 2565 หมวดที่ 12 ที่มุ่งให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถี
ชีวิตในศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบสนองต่อโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต
ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาการผลิตและบริการที่สอดคล้องกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ภาคและจังหวัดที่เป็นพื้นที่เป้าหมาย
ให้มีการพัฒนาเพื่อพัฒนาคนให้มีความสอดคล้องกันซึ่งจะส่งผลถึงยุทธศาสตร์ชาติอย่างมีนัยสำคัญ (วิระวุฒิ สร้อยพลอย,
2561: 1) โดยในระยะแรกรัฐบาลดำเนินโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC)
ในพื้นที่เป้าหมายนำร่อง 3 จังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออก ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง เป็นระเบียบเศรษฐกิจ
พิเศษให้มุ่งสู่การสร้างรายได้จากอุตสาหกรรมและบริการใหม่ (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาค
ตะวันออก, 2566) สอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายสำคัญในการ
เปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เป็น Active Learning โดยประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง
นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีจุดเน้นในการ
ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้
เชิงรุก (Active Learning) ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ มีการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้
และสมรรถนะของผู้เรียน (Assessment for Learning) ทุกระดับ ซึ่งการพัฒนาครูเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาใน
กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 และที่ 3 ซึ่งจะสามารถยกระดับคุณภาพนักเรียน ลดความเหลื่อมล้ำด้วยการให้นักเรียนได้เข้าถึงการ
เรียนรู้ที่สนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคลและเชื่อมโยงนักเรียนกับบริบทของชุมชนและพื้นที่ เน้นการมีส่วนร่วมและ
การเรียนรู้แบบ Active Learning นักเรียนสร้างความรู้จากการปฏิบัติร่วมกับกระบวนการคิดขั้นสูงซึ่งระบบจนเกิดความ
เข้าใจลึกซึ้งและสามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาร่วมกับผู้อื่น เกิดแรงบันดาลใจใฝ่เรียนรู้ในการพัฒนาวัตกรรม ผลผลิต
และบริการซึ่งสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและช่วยเหลือสังคมได้ตามชีวิตวิถีใหม่ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องดำเนินการตาม
กิจกรรมปฏิรูปที่ 3 อย่างเป็นระบบ ในการเสริมศักยภาพครูรายบุคคลและการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนวิชาชีพ โดย
การพัฒนาครูในการใช้นวัตกรรมเพื่อจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning สร้างนักเรียนเป็นนวัตกรโดยใช้
ห้องเรียนเป็นฐาน ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างความก้าวหน้าและสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน พัฒนาให้เป็นครู
ต้นแบบ (Trainer of the Trainer) เพื่อช่วยพัฒนาเพื่อนครู ส่งเสริมให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รับคำชี้แนะ และได้รับการ
โค้ชจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อพัฒนาการสอน แล้วนำผลการพัฒนาไปเผยแพร่ในคลังนวัตกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
การปฏิรูปการศึกษาเกิดในระดับชั้นเรียนและนักเรียนตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาและยุทธศาสตร์ชาติที่จะ
นำประเทศไทยสู่วิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562: ก) ดังนั้นการจัดการเรียนรู้
แบบ Active Learning เป็นนโยบายที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นกระบวนการที่
เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำ ปฏิบัติในสถานการณ์จริง เน้นระบบการคิดและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิด
ประโยชน์ต่อตนเองและสังคม (ชลธาร ผ่องแผ้ว, 2565: 11; สีสาวดี ชนะมาร, 2563: 34; รัตมี ศรีนนท์ และคณะ, 2561:
336-337) จึงเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญในการตอบสนองความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในปัจจุบัน
สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) นโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2566 และการจัดการ

เรียนรู้ตามทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดและการสร้างนวัตกรรม รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ GPAS 5 Steps เป็นขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นสังเกต รวบรวมข้อมูล (G: Gathering) ขั้นที่ 2 ขั้นคิดวิเคราะห์และสรุปความรู้ (P: Processing) ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติ และสรุปความรู้หลังการปฏิบัติ (A: Applying and Constructing the Knowledge) ขั้นที่ 4 ขั้นสื่อสารและนำเสนอ (A: Applying the Communication Skill) และขั้นที่ 5 ขั้นประเมินเพื่อเพิ่มคุณค่าบริการสังคมและจิตสาธารณะ (S: Self-Regulating) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีความสามารถในการกระบวนการคิด เกิดการต่อยอดสู่การสร้างนวัตกรรมในระดับชั้นเรียน ชุมชน สังคม และประเทศได้ (ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน และคณะ, 2564: 134) ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์การจัดการเรียนรู้และเป้าหมายทางการศึกษาในยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

ในการนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องอาศัยความร่วมมือจากสถาบันและภาคส่วนต่าง ๆ ในการร่วมคิด ร่วมพัฒนา สอนยุทธศาสตร์ชาติให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ มุ่งเน้นการพัฒนาเชิงพื้นที่และกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค จึงได้ทำความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ซึ่งเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงด้านการผลิตและพัฒนาครูโดยมีคณะครุศาสตร์ มีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรและนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนาครูรวมถึงบุคลากรที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นที่ยอมรับจากสังคมอย่างกว้างขวาง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จัดทำโครงการพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยรูปแบบ Active Learning สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง ปราจีนบุรี สระแก้ว จันทบุรี ตราด นครนายก ลพบุรี และนครราชสีมา ในรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมขึ้นตามแนวทางของกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 230-254) เป็นแนวทางในการวิจัยที่ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งหลักสูตรถือเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ช่วยพัฒนาให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์ (2564) ที่ได้ออกแบบการวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ผลปรากฏว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก จึงเป็นแนวทางที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ก่อนและหลังอบรม ด้วยหลักสูตรฝึกอบรมครู

2.2 เพื่อศึกษาระดับความสามารถของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps

2.3 เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนก่อนและหลังการเข้ารับการอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรมครู

นิยามศัพท์เฉพาะ

หลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ของครู และบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก หมายถึง หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่ออบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาตามโครงการตามโครงการพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาด้วยรูปแบบ Active Learning สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง ปราจีนบุรี สระแก้ว จันทบุรี ตราด นครนายก ลพบุรี และ นครราชสีมา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ประจำปีงบประมาณ 2565

พื้นที่ภาคตะวันออก หมายถึง เขตพื้นที่ใน 7 จังหวัดของภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัด ฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดใกล้เคียง 3 จังหวัด ได้แก่ นครนายก ลพบุรี และนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก มีรูปแบบการวิจัยในลักษณะกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน และสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นผ่านการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยรวมถึงบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบ หลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของการจัดการศึกษาและสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับทั้ง 2 ส่วน คือ ข้อมูลที่ได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากการเก็บรวบรวมจากบุคคลที่เกี่ยวข้องมาทำการ สังเคราะห์รวมกับเพื่อการออกแบบหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร

การศึกษาแหล่งข้อมูลเอกสาร ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 4 พ.ศ. 2562), ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และ 2566 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดขั้นสูง เชิงระบบ GPAS 5 Steps จากแบบวิเคราะห์เอกสารด้วยกระบวนการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษาวิเคราะห์เอกสารพบว่า แนวโน้มนโยบายการศึกษา และความต้องการพัฒนาเยาวชนและนักเรียนในปัจจุบัน มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีกระบวนการคิดสร้างสรรค์ผลงานจากองค์ความรู้จนเกิดการสร้างนวัตกรรม และการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้และส่งเสริมให้เกิดกระบวนการคิดการสร้างนวัตกรรมของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

การศึกษาข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู จำนวน 10 คน ในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายการใช้หลักสูตร ผลการสัมภาษณ์พบว่า โรงเรียนมีความต้องการให้ครูได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการและนโยบายทางการศึกษาที่เป็นปัจจุบันและทันสมัย โดยมีความต้องการให้ครูได้เสริมสร้างความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบกับหากเน้นการจัดการเรียนรู้ของครูให้ผู้เรียนเกิดนวัตกรรมได้จะเป็นการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการในบริบทปัจจุบันมากขึ้น อีกทั้งยังมีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ หลักสูตร และการวิจัย วัดและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 7 คน พบว่า การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันควรเป็นแบบ Active Learning อีกทั้งการออกแบบนวัตกรรมทางการจัดการศึกษาที่เป็นระบบ เช่น รูปแบบการเรียนการสอน หลักสูตร จะส่งเสริมให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

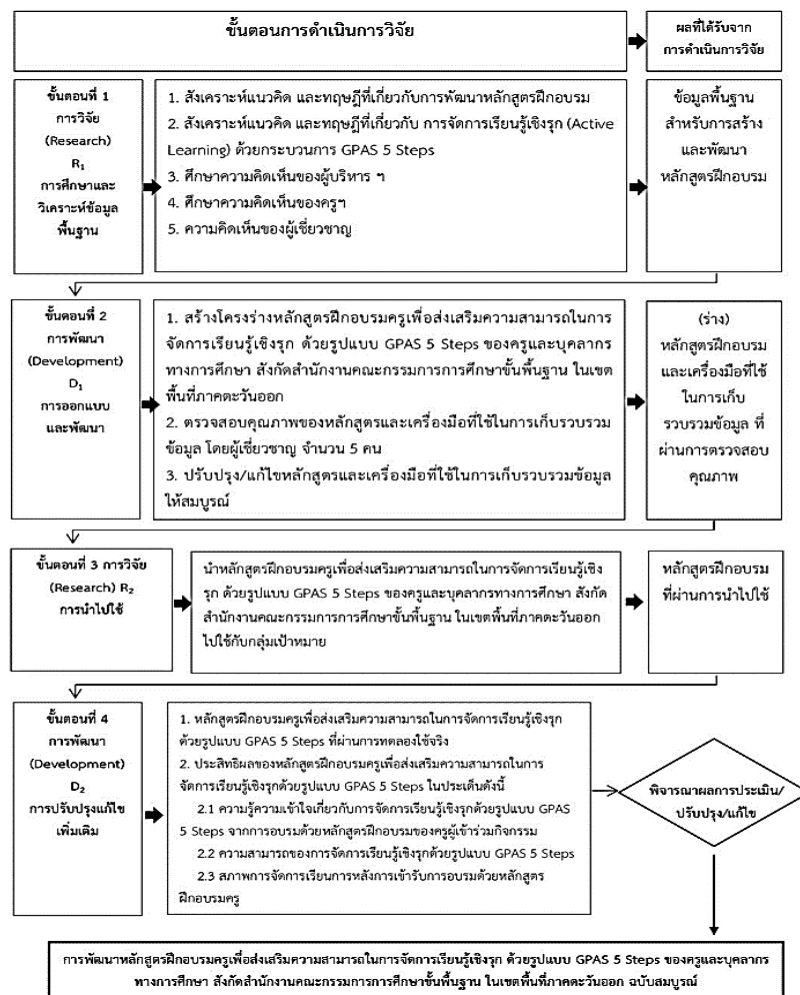
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) เป็นกระบวนการร่างหลักสูตรและหาคุณภาพของหลักสูตร ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รับจากขั้นที่ 1 (Research: R1) ซึ่งเป็นข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลบุคคลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาออกแบบหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ซึ่งเป็นการออกแบบผ่านฐานข้อมูลจากขั้นที่ 1 หลังจากนั้นนำหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรที่ยกร่างขึ้นมา และหาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้าน หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญทางการวัดและการประเมินผลการศึกษา จำนวน 2 คน จากแบบประเมินคุณภาพของหลักสูตร ซึ่งแบบลักษณะของแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามประเด็นการประเมิน

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) เป็นกระบวนการนำหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก 7 จังหวัดของภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ นครนายก ลพบุรี และนครราชสีมา โดยมีกลุ่มเป้าหมายจำนวน 3,503 คน ซึ่งเป็นขั้นตอนของการนำหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรที่ผ่านการสร้างและการพัฒนาหาคุณภาพเรียบร้อยแล้วมาทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อเป็นการศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) เป็นกระบวนการพัฒนาเพิ่มเติมหลังจากการใช้ทดลองใช้จริง โดยในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายหลังจากทดลองใช้หลักสูตรแล้ว โดยการนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ขึ้น

โดยแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ภาค

ตะวันออก มีวิธีการวิจัยตามแนวการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนตามแผนภาพต่อไปนี้



ภาพที่ 1 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก ตามแนวทางการวิจัยและพัฒนา (R&D)

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก มีผลการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาและหาคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก

1.1 หลักสูตรฝึกอบรมครูที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย ชื่อหลักสูตร หลักการของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินหลักสูตร ฝึกอบรม ทั้งนี้พบว่า ผลการตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และมีความเหมาะสมระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย 4.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.25 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีความเหมาะสมระดับมากเช่นกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ชื่อหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2) หลักการของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยกระบวนการคิดขั้นสูง GPAS 5 Steps ของครูสู่การสร้างนวัตกรรมนักเรียน ใช้แนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นสมรรถนะเป็นฐาน (Competency-based curriculum) ผสมผสานวิธีวิทยาการสอนสำหรับผู้ใหญ่ (Andragogy) ที่มุ่งเน้นการฝึกฝนทางปัญญา (Cognitive Apprenticeship) ผ่านการชี้แนะ (Coaching) และการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อให้ครูมีสมรรถนะที่พร้อมบริหารจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักการดังนี้

2.1) เป็นหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะที่ส่งเสริมการปฏิบัติงานของครู (Functional Competency) ให้มีสมรรถนะจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยกระบวนการคิดขั้นสูง ที่สามารถแก้ไขปัญหาและส่งเสริมความสามารถผู้เรียนในการสร้างนวัตกรรมจากการเรียนรู้

2.2) องค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรฝึกอบรมสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรที่กำหนดสาระการเรียนรู้ภายใต้แนวทางการบูรณาการกระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบกับกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกและการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู

2.3) ส่งเสริมให้ครูผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเกิดสมรรถนะที่พร้อมในการบริหารจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพด้วยกระบวนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบ Active Learning ผ่านหน่วยการเรียนรู้ที่หลอมรวมและประยุกต์ใช้ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะของความเป็นครูในการพัฒนานักเรียนให้เป็นนวัตกรรม

3) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรไว้ดังนี้

3.1) เพื่อให้ครูผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยกระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ GPAS 5 Steps ที่นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมของผู้เรียน

3.2) เพื่อให้ครูผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยกระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ GPAS 5 Steps ที่นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมของผู้เรียน

4) ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรม มีดังนี้

4.1) ครูผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้เกี่ยวกับแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้วยกระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ GPAS 5 Steps ที่นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมของผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

4.2) ครูผู้เข้ารับการอบรมมีความสามารถในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยกระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ GPAS 5 Steps

5) โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรม

โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรม ใช้เวลา 2 วัน เป็นเวลาทั้งสิ้น 15 ชั่วโมง (900 นาที) ประกอบด้วย 5 ด้วยการเรียนรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

หน่วยที่ 1 : ร่วมมือรวมพลังครูสู่การสร้างมโนทัศน์ GPAS 5 Steps ที่ถูกต้อง ใช้เวลา 150 นาที เป็นลักษณะของการสะท้อนความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครู กับการคัดสรรกิจกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผ่านการวิเคราะห์กระบวนการคิดขั้นสูง GPAS 5 Steps มีการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดขั้นสูง GPAS 5 Steps ในด้านสติปัญญา (Cognitive : K) ด้านอารมณ์ (Affective : A) และ ด้านทักษะปฏิบัติ (Psychomotor : S) และออกแบบแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์แก่นักเรียนที่มุ่งเน้นการเรียนรู้เป็นสำคัญ (Assessment is for Learning)

หน่วยที่ 2 : สมรรถนะการสอนเป็นฐานผลงานการเรียนรู้เชิงรุก ใช้เวลา 150 นาที เป็นการเชื่อมโยง GPAS 5 Steps กับกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และสาคิตการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยกระบวนการคิดขั้นสูง GPAS 5 Steps ผ่านกิจกรรมบทบาทสมมติ ใน 3 กลุ่มรายวิชา คณิตศาสตร์ หรือ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ภาษาศาสตร์ หรือ สังคมศึกษา หรือ การงานอาชีพและ สุขทฤษฎีศาสตร์ หรือ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (จัดจัดโรงเรียนประถมศึกษาจะสาคิตการจัดประสบการณ์สำคัญเด็กปฐมวัย เข้ากับ ธรรมชาติรายวิชา)

หน่วยที่ 3 : จากนวัตกรรมครูสู่นวัตกรรมนักเรียน ใช้เวลา 180 นาที เป็นการระดมสมองแนวทางการพัฒนานวัตกรรมนักเรียนด้วยกระบวนการคิดขั้นสูง GPAS 5 Steps

หน่วยที่ 4 : ก่อร่างสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลา 180 นาที เป็นการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ GPAS 5 Steps เพื่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมนักเรียน

หน่วยที่ 5 : สรรสร้างนวัตกรรมนำคุณค่าสู่ตนเองและสังคม ใช้เวลา 150 นาที เป็นการ ออกแบบต้นร่างนวัตกรรมจากสถานการณ์ที่กำหนดและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอผลงาน และวิพากษ์ (A3-Prototype)

6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วยเอกสารหลักสูตรฝึกอบรมตามหน่วยการเรียนรู้ และฐานข้อมูล <https://rrugpas5steps.com/>

7) การวัดและประเมินผลของหลักสูตรฝึกอบรม โดยการวัดและประเมินของหลักสูตรฝึกอบรม มีประเด็นการประเมิน เครื่องมือ และวิธีการประเมิน มีดังนี้

ประเด็นการประเมินที่ 1 มโนทัศน์ การเรียนรู้เชิงรุก การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยกระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ GPAS 5 Steps ใช้วิธีการทดสอบความรู้ ร้อยละ 30 ของการประเมิน โดยได้มาจากแบบทดสอบความรู้ ร้อยละ 30

ประเด็นการประเมินที่ 2 ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยกระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ GPAS 5 Steps ใช้วิธีการตรวจสอบผลงาน ร้อยละ 60 ของการประเมิน โดยได้มาจากแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร้อยละ 30 แบบประเมินนวัตกรรมต้นร่าง (A3-Prototype) ร้อยละ 30

ประเด็นการประเมินที่ 3 เจตคติต่อการใช้และการออกแบบเรียนรู้เชิงรุก ใช้วิธีการวัดเจตคติ ร้อยละ 10 โดยได้มาจาก แบบวัดเจตคติ ร้อยละ 5 และกระตือรือร้นคิด ร้อยละ 5

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ก่อนและหลังอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรมครู

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนและหลังการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยกระบวนการคิดขั้นสูง GPAS 5 Steps ของครูผู้สร้างนวัตกรรมนักเรียนในภาพรวม

คะแนน	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ΣD	ΣD^2	t	p
ก่อน	3,503	30	12.70	4.89	44,493	1,979,627,049	131.22*	.000
หลัง	3,503	30	25.12	5.48				

* p < .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนและหลังการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยกระบวนการคิดขั้นสูง GPAS 5 Steps ของครูผู้สร้างนวัตกรรมนักเรียนในภาพรวม มีผลคะแนนการทดสอบก่อนเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการ คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.70 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.89 และมีผลคะแนนการทดสอบหลังเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการ คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.12 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.48 และเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยของการทดสอบหลังเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการ ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความสามารถพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษารูปแบบ Active Learning ด้วยกระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ GPAS 5 Steps ที่ส่งผลต่อนวัตกรรมของผู้เรียนสูงกว่าก่อนเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 เพื่อศึกษาระดับความสามารถของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps

ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps หลังเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก มีระดับความสามารถเป็นดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามเกณฑ์การประเมินความสามารถ

รายการประเมิน	N = 3,503		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมในหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยกระบวนการ GPAS 5 Steps ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.09	0.26	มาก
2. สามารถนำองค์ความรู้ กิจกรรมต่าง ๆ และแนวคิดที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมในหลักสูตรไปออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยกระบวนการ GPAS 5 Steps ของครูผู้สร้างนวัตกรรมนักเรียน	4.90	0.27	มากที่สุด
3. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมในหลักสูตรไปเผยแพร่หรือถ่ายทอดให้กับบุคลากรในสถานศึกษาเดียวกันได้	4.87	0.28	มากที่สุด
4. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมในหลักสูตรนำไปต่อยอดทำให้เกิดความพร้อมในการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน	4.91	0.24	มากที่สุด
5. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมในหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนตามบริบทของโรงเรียนได้	4.89	0.28	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.73	0.27	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.38 พบว่า ผู้เข้ากิจกรรมในหลักสูตรได้รับความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73, S.D. = 0.27$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมในหลักสูตรนำไปต่อยอดทำให้เกิดความพร้อมในการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.91, S.D. = 0.22$) รองลงมา ได้แก่ สามารถนำองค์ความรู้ กิจกรรมต่าง ๆ และแนวคิดที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมในหลักสูตรไปออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยกระบวนการ GPAS 5 Steps ของครูผู้สร้างนวัตกรรมนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.90, S.D. = 0.27$) และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมในหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนตามบริบทของโรงเรียนได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.89, S.D. = 0.28$) ตามลำดับ

2.3 เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนก่อนและหลังการเข้ารับการอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรม

ประสิทธิผลของการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาจากการร่วมกิจกรรมในหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนก่อนและหลังเข้ารับการอบรม โดยการบันทึกผลการประเมินเปรียบเทียบด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) ผ่านการสังเกต (Observation) พฤติกรรมการปฏิบัติในสถานการณ์จริงของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีผลการศึกษาเปรียบเทียบ ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ตารางการเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนก่อนและหลังการพัฒนา

ประเด็นการศึกษา	เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนก่อนและหลังการพัฒนา		
	ก่อนพัฒนา	สิ่งที่คงเดิม	หลังการพัฒนา
1. การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้	1. เน้นสาระการเรียนรู้ (เนื้อหา)	1. หลักสูตรระดับชั้นเรียน (รายวิชาที่ครูสอน) 2. สื่อประเภทหนังสือเรียน	1. เน้นกระบวนการGPAS 5 Steps และวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ Active Learning
	2. วิธีการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนฟังอ่าน ทำแบบฝึกหัด		2. ใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนสงสัย และศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ หอ้งค์ความรู้
	3. ใช้การท่องเพื่อจำเนื้อหา		3. ใช้การลงมือทำเพื่อสร้างการจดจำแก่นความรู้
	4. ใช้หนังสือเรียนเป็นสื่อหลักในการสร้างการเรียนรู้		4. ใช้หนังสือเรียนร่วมกับสื่อที่หลากหลาย ทั้งในห้องเรียน แห่่งเรียนรู้และสื่อ ICT
	5. สื่อประเภทแบบฝึกหัด ใบงานเน้นความรู้ ความจำจากหนังสือเรียน เช่น ใช้คำถามระดับความจำ ด้วยคำถาม คืออะไร		5. คำถามในสื่อประเภทแบบฝึกหัดเน้นการใช้คำถามที่ประเมินทักษะการคิดขั้นสูง เช่นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีสาเหตุจากอะไรบ้าง และส่งผลกระทบต่อสิ่งใดบ้าง
	6. ครูมอบหมายภาระงานที่เหมือนกันทั้งห้อง		6. ครูมอบหมายภาระงานแตกต่างกันตามบริบทเฉพาะกลุ่มหรือรายบุคคล
	7. ส่วนใหญ่ผู้เรียนจัดทำผลงานเดี่ยว		7. ผลงานของผู้เรียนจัดทำผลงานทั้งงานเดี่ยว และงานกลุ่ม
	8.การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และเวลาในการเรียนรู้อยังไม่ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่สอนที่เชื่อมโยงสู่แก่นการเรียนรู้และสร้างการเรียนรู้ที่คงทน		8. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และเวลาในการเรียนรู้มีการใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบ Active Learning ในแต่ละขั้นตอน ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่สอนที่เชื่อมโยงสู่แก่นการเรียนรู้และสร้างการเรียนรู้ที่คงทน
	9.ใช้วิธีการวัดผล โดยการทดสอบ เน้นวัดผลเนื้อหาในหนังสือเรียน		9. วัดผล ประเมินผล โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย มีการกำหนดเกณฑ์แบบ Rubrics ที่สอดคล้องกับประเด็นการประเมินและมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ
2. ครูผู้สอน	1. สภาพบรรยากาศในห้องเรียนค่อนข้างเงียบ ไม่ค่อยมีการเคลื่อนไหวการใช้พื้นที่เพื่อการเรียนรู้	1. ความรับผิดชอบเอาใจใส่ต่อการสอนในแต่ละรายวิชาของครูผู้สอน 2. การใช้วิธีการพูดการสื่อสารด้วยสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูผู้สอนและนักเรียน	1. จัดสภาพห้องเรียนที่มีการเคลื่อนไหวของการใช้พื้นที่การเรียนรู้
	2. ครูมักใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่บริเวณหน้าชั้นเรียนและโต๊ะครู		2. ครูเดินทั่วห้องเข้าถึงผู้เรียนมากกว่าเดิม และนำนักเรียนเรียนรู้นอกชั้นเรียนมากขึ้น
	3. ส่วนใหญ่จัดโต๊ะลักษณะเรียงเดี่ยวหน้ากระดาน ตอนลึก		3. จัดโต๊ะหลายลักษณะ เช่น จัดเป็นกลุ่ม ล้อมวง ครึ่งวงกลม ตามความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
	4. กิจกรรมการเรียนรู้ส่วนใหญ่เน้น ฟังจดเขียน ขาดอิสระทางการคิด ผู้เรียนนั่งประจำที่ไม่ค่อยมีกิจกรรมเคลื่อนไหวออกจากที่นั่ง		4. กิจกรรมการเรียนรู้มีการปรับบทบาทครูเป็นผู้แนะนำ ใช้คำถามกระตุ้นส่งเสริมการคิด ผู้เรียนมีการทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งเดี่ยว คู่ หรือกลุ่มเพื่อกำาตอบและสร้างองค์ความรู้
	5. ครูต่างคนต่างทำงาน ยังไม่ค่อยมีการทำงานแบบร่วมมือ โดยเฉพาะการวางแผนการจัดการเรียนรู้		5. ครูใช้กระบวนการ PLC เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ทำให้มีเพื่อนร่วมวิชาชีพในการวางแผนการจัดการเรียนรู้และร่วมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้แนวทางการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผนร่วมกัน (Plan)

ประเด็น การศึกษา	เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนก่อนและหลังการพัฒนา		
	ก่อนพัฒนา	สิ่งที่คงเดิม	หลังการพัฒนา
			ขั้นตอนการสอน (Do) และขั้นตอนคิดหลังการสอน (See) แล้วนำผลการสะท้อนคิดที่ได้เรียนรู้ผ่านการพัฒนานวัตกรรม การสอนที่ได้พัฒนาขึ้น ไปใช้ในการพัฒนาบทเรียนอื่น ๆ ต่อไป
	6. ครูขาดความมั่นใจในการพัฒนาตนเองตามลำพัง		6. ครูมีความมั่นใจในการพัฒนาตนเอง เนื่องจากมีผู้เชี่ยวชาญเป็นโค้ชชี้แนะคอยให้คำแนะนำปรึกษา
3. ผู้เรียน	1. เรียนรู้ผ่านกิจกรรมรูปแบบ Passive Learning ที่ถูกออกแบบให้ต่างคนต่างทำงาน	1. ปลุกฝังให้เป็นคนดี มี รับผิดชอบต่อ การเรียน ตาม ความคาดหวัง ของหลักสูตร แต่ละรายวิชา	1. เรียนรู้ผ่านกิจกรรมรูปแบบ Active Learning ผ่านการสนทนาพูดคุย ก่อนข้ามมีอิสระในการสร้างการเรียนรู้ที่นำสู่การสร้างนวัตกรรม
	2. ส่วนใหญ่ฟัง อ่าน จด ทำแบบฝึกหัดสอบ		2. เรียนรู้ด้วยความสนุกสนาน ได้ลงมือทำแก้สถานการณ์ปัญหาตามความสนใจ และสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยมีครูเป็นที่ปรึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมของนักเรียน
	3. การทดสอบมักประเมินสิ่งที่ได้ท่องจำเนื้อหาที่ครูสั่งให้จดจำ		3. การทดสอบสามารถประเมินการพัฒนาสมรรถนะ เช่น การคิด การสื่อสาร การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี การใช้ทักษะชีวิต
	4. ผลงานของผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นผลงานจากแบบฝึกหัด หรือคำตอบจากใบงานที่ครูออกแบบ		4. ผลงานเป็นนวัตกรรมที่มีการนำเสนอ และมีกระบวนการสะท้อนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่ทำให้เห็นคุณค่าของกระบวนการสร้างนวัตกรรม
	5. ผู้เรียนส่วนใหญ่จะขาดความมั่นใจในการนำตนเองในการสร้างการเรียนรู้		5. ผู้เรียนกล้านำเสนอความคิด และผลงานจากการเรียนรู้ มีแรงบันดาลใจสู่การกำหนดเส้นทางอาชีพของตน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก มีประเด็นการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ที่น่าสนใจ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก

หลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก ที่พัฒนาขึ้นมีผลการตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมเท่ากับ 1.00 ในทุกประเด็น และมีความเหมาะสมระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย 4.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.25 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีความเหมาะสมระดับมากเช่นกัน ทั้งนี้ เนื่องจากผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าวมีจุดเน้นร่วมกันคือ ความเป็นระบบของการพัฒนาหลักสูตรซึ่งเมื่อสังเคราะห์แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของนักวิชาการดังกล่าว สามารถสังเคราะห์ได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วยระบบต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกัน 3 ระบบ ได้แก่ ระบบการออกแบบหลักสูตร ระบบการ

นำหลักสูตรไปปฏิบัติ และระบบการประเมินหลักสูตร สำหรับขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตร จากการสังเคราะห์เนื้อหาจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า มีลักษณะร่วมกันของขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรที่ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตร 2) การออกแบบหลักสูตร 3) การนำหลักสูตรไปปฏิบัติ และ 4) การประเมินหลักสูตร (Ralph W. Tyler, 1949; Hilda Taba, 1962; Saylor & Alexander, 1974; Peter F. Oliva, 1992; และวิชัย วงษ์ใหญ่, 2538) ที่เป็นไปตามแนวทาง 4 ขั้นตอนของกระบวนการวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) เป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) เป็นการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร โดยการหาคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2) เป็นการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจและความสามารถของครูก่อนและหลังการอบรมหลักสูตรฝึกอบรม และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2) เป็นการประเมินผลหลักสูตร เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรให้สมบูรณ์ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 230-254) สอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบ (Taba Hilda, 1962) ที่มีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้เชื่อมโยง บูรณาการทั้งขอบข่ายของหลักสูตร และจัดเรียงหลักสูตรตามลำดับขั้นตอนที่มีความต่อเนื่อง และสอดคล้องกับหลักการของ ไทเลอร์ (Tyler, 1969) ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดองค์ประกอบหลักสูตร 4 ประการ คือ จุดมุ่งหมาย ประสพการณ์ วิธีการจัดประสพการณ์และการประเมิน อีกทั้งยัง สอดคล้องกับ มาร์ต พัฒนผล (2562) ที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับหลักการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สิ่งที่กำหนดในหลักสูตรเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร 2) การกำหนดรูปแบบหลักสูตร เป็นการตัดสินใจเลือกใช้รูปแบบของหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรและกลุ่มเป้าหมาย จึงทำให้หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนามีคุณภาพและมีประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ก่อนและหลังอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรมครู

ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนและหลังการฝึกอบรมจากหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น หลังเข้ารับการอบรมสูงกว่าก่อนเข้าอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะการออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมที่เน้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เข้าร่วมอบรมได้มีประสบการณ์ตรงในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์ (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นสามารถเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจของครูผู้สอนเกี่ยวกับกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นหลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับครูในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ GPAS 5 Steps ประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมฝึกอบรมเป็นการสาธิตโดยใช้หลักการการเรียนรู้เชิงรุกด้วยการลงมือปฏิบัติและถอดบทเรียนเพื่อสร้างการเรียนรู้หลังการลงมือปฏิบัติตามแนวคิด Learning by Doing โดยนำกระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ GPAS 5 Steps มาเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนการออกแบบกิจกรรมในหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งกระบวนการ 5 ขั้นตอนของ GPAS 5 Steps ทั้ง 5 ขั้นตอน และองค์ประกอบสำคัญอื่น ๆ ส่งผลให้ครูและ

บุคลากรทางการศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมการอบรมมีความรู้และความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน และคณะ (2564) ที่กล่าวถึงการจัดการสอนแบบ Active Learning ตามแนวคิด GPAS 5 Steps ว่าส่งผลไปสู่ปัจจัยและกระบวนการที่ทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกและสามารถนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี

2.2 เพื่อศึกษาระดับความสามารถของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps

ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ปรากฏว่าครูและบุคลากรทางการศึกษามีความสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมในหลักสูตรนำไปต่อยอดทำให้เกิดความพร้อมในการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน และสามารถนำองค์ความรู้ กิจกรรมต่าง ๆ และแนวคิดที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมในหลักสูตรไปออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยกระบวนการ GPAS 5 Steps ของครูผู้สร้างนวัตกรรมนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสามารถหนุนเสริมให้ครูได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเต็มศักยภาพ ด้วยกระบวนการในการดำเนินกิจกรรมที่มีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องใน 3 ระยะ ได้แก่ ระยะต้นทาง ระยะกลางทาง ระยะปลายทาง ซึ่งต่อเนื่องกันที่เรียกว่า “ห่วงโซ่คุณภาพ” การยกระดับคุณภาพครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาแผนการสอน ด้านครูผู้สอน และด้านผู้เรียน การพัฒนาปัจจัยทั้ง 3 ด้าน ทำให้เห็นพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน บรรยากาศของชั้นเรียน และผลที่เกิดขึ้นนักเรียน (สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2563) นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี คือ องค์ประกอบด้านวิทยากร ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางสำคัญ ที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดทักษะ เกิดทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับการอบรม จนกระทั่งผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้ และสามารถจุดประกายความคิด เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ อีกทั้ง ต้องเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญมีประสบการณ์ตรงในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการ GPAS 5 Steps ซึ่งสอดคล้องกับ ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน และคณะ (2564) ที่กล่าวว่า ผู้เชี่ยวชาญ (Expert) ของสถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) ได้จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเรียนการสอน ให้ผู้บริหารโรงเรียน (Administrator) คณะครู (Teacher) เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสอน GPAS 5 Steps พร้อมทั้งนำเสนอตัวอย่าง นวัตกรรม การสอนที่ใช้ควบคู่กับวิธีสอน สื่อ ที่เน้นการใช้เทคโนโลยี และวิธีวัดและประเมินผล ที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง การประเมินทักษะปฏิบัติงาน การประเมินความเป็นนวัตกรรม และผลงาน ชิ้นงานของนักเรียน แบบ Rubric Score และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จนทำให้ประสิทธิผลของรูปแบบการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนตามแนวคิด GPAS 5 Steps เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 และองค์ประกอบดังกล่าวส่งผล ต่อผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามแนวคิด GPAS 5 Steps ของครูทั้งระดับชั้นปฐมวัย ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจากการทำแบบทดสอบ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก

2.3 เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนก่อนและหลังการเข้ารับการอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรมครู

การเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมนั้นพบว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมตามหลักสูตรจะเป็นลักษณะการจัดการเรียนรู้เชิงรับ (Passive Learning) เช่น วิธีการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนฟัง อ่าน ทำแบบฝึกหัด ใช้การท่องเพื่อจำเนื้อหา และใช้หนังสือเรียนเป็นสื่อหลักในการสร้างการเรียนรู้ เป็นต้น แต่เมื่อเข้ารับการอบรมตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น พบว่าครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เข้าร่วมอบรมเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้

เชิงรุก (Active Learning) มากขึ้น โดยเน้นให้ผู้เรียนคิดและลงมือปฏิบัติ เช่น ใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนสงสัย และศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้ ใช้การลงมือทำเพื่อสร้างการจดจำแก่นความรู้ และใช้หนังสือเรียนร่วมกับสื่อที่หลากหลาย ทั้งในห้องเรียน แพลตฟอร์มและสื่อ ICT ทั้งนี้ เพราะการออกแบบกิจกรรมในหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเน้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมการอบรมได้เห็นถึงประโยชน์ของการปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้เน้นกระบวนการเชิงรุก โดยดวง อันทะไชย และคณะ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมยกระดับคุณภาพการเรียนรู้แบบ Active Learning ตามแนวคิด GPAS 5 Steps เพื่อพัฒนาพหุปัญญาและสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ขับเคลื่อนสู่ไทยแลนด์ 4.0 พบว่า การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของสภาพการณ์การจัดการเรียนการสอน ก่อนและหลังการพัฒนาครูผู้สอนการเน้นแนวทางปฏิบัติให้เห็นถึงความสำคัญสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับผู้ปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับที่ ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์ (2564) ที่ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประถมศึกษา พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี ได้เป็นอย่างดี สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเฉพาะด้านของบุคคลโดยมุ่งเพิ่มพูน ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ อันจะนำไปสู่การยกมาตรฐาน การทำงานให้สูงขึ้น ทำให้บุคคลมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานและองค์การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยใช้การฝึกอบรมที่ผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยรูปแบบ GPAS 5 Steps ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาครูได้ในทุกรายวิชา ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยผู้ที่นำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ควรพิจารณาจำแนก จัดกลุ่มครูตามบริบทหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการเรียนรู้ของครูที่เข้ารับการอบรม เพื่อช่วยพัฒนาความสามารถของครูในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ GPAS 5 Steps เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมของนักเรียนได้อย่างเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น เนื่องจากสามารถบูรณาการกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PLC ได้สะดวกและสอดคล้องกับบริบทการทำงานจริง

1.2 การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ในชั้นเรียนจะมีประสิทธิผลสูงขึ้น ต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุน คือ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีของครู และการส่งเสริม/สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีทั้งในและนอกห้องเรียนของนักเรียน ดังนั้น หากใช้หลักสูตรฝึกอบรมนี้กับครูที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย หรือระดับประถมศึกษาตอนต้น อาจต้องอาศัยเครือข่ายความร่วมมือของผู้ปกครองหรือส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มสนับสนุนความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเพิ่มทักษะการออกแบบสื่อและเทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมของนักเรียนในทุกช่วงชั้น

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอน วิธีสอนหรือกระบวนการที่ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมของผู้เรียน เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมครูในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และกระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนควบคู่กันไป

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยระยะยาว ผ่านกระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตามถึงประสิทธิผลที่คงทนของผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร**
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน, วิสูตร โพธิ์เงิน, เอกชัย ภูมิระรื่น และมาเรียม นิลพันธุ์. (2564). การพัฒนารูปแบบการยกระดับ
คุณภาพการเรียนการสอนตามแนวคิด GPAS 5 Steps เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ระดับชั้นปฐมวัย ในยุค
ไทยแลนด์ 4.0. **วารสารวิชาการศิลปะศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ**, 8(2): 131-145.
- ชลธาร ผ่องแผ้ว. (2565). การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกับ เทคนิค Think Talk Write ที่มีต่อเมโนทัศน์และทักษะ
การสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. **วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม**. 21(2), 70-80.
- ดวง อันทะไชย และคณะ. (2563). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมยกระดับคุณภาพการเรียนรู้แบบ Active
Learning ตามแนวคิด GPAS 5 Steps เพื่อพัฒนาพหุปัญญาและสมรรถนะในศตวรรษที่ ๒๑ ขับเคลื่อนสู่
ไทยแลนด์ ๔.๐. กรุงเทพฯ: บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2557). **การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์. (2564). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
ของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี. **วารสารสังคมศาสตร์และ
มานุษยวิทยาเชิงพุทธ**, 6(7), 334-349.
- มารุต พัฒนาผล. (2562). **รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรร่วมสมัย**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). **วิธีวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 9. นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนากิจการทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัศมี ศรีนนท์, อุดมกฤษฎี ศรีนนท์, วิภารัตน์ ยมดิษฐ์, และกรรณิการ์ กิจนพเกียรติ. (2561). การจัดการเรียนรู้เชิงรุก
ในยุคไทยแลนด์ 4.0. **วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 9(2): 331-343.
- ลีลาวดี ชนะมาร. (2563). **การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบ
การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิจารณ์ พานิช. (2559). **ขอบฟ้าใหม่ในการจัดการความรู้**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2538). **ทฤษฎีและการพัฒนาหลักสูตร**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2552). **หลักสูตร**. ในบรรณาธิการ., สารานุกรมวิชาชีพครูเฉลิมพระเกียรติ.
- วีระวุฒิ สร้อยพลอย. (2561). **ความคืบหน้าระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก**. สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2565, จาก <https://www.dft.go.th/Portals/81.pdf>
- สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ. (2563). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมยกระดับคุณภาพการเรียนรู้แบบ Active Learning ตามแนวคิด GPAS 5 Steps เพื่อพัฒนาพหุปัญญาและสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ขับเคลื่อนสู่ไทยแลนด์ 4.0**. กรุงเทพฯ: บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก**. หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2565, จาก https://academic.obec.go.th/images/document/1603180137_d_1.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). **ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเรื่อง นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566**. สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2565, จาก <https://www.chan1.net/story/1270>
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. (2566). **ต้นแบบการพัฒนาเชิงพื้นที่เชิงยุทธศาสตร์**. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2565, จาก <https://www.eeco.or.th/th>
- สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม**. สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2565, จาก https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=develop_issue
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 (ฉบับย่อ)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- Peter F. Oliva. (1992). **Developing Curriculum**. New York: Harper Collins Publisher.
- Ralph W. Tyler. (1949). **Basic Principles of Curriculum and Instruction**. Chicago: The University of Chicago Press.
- Saylor, J. G. & Alexander, W. M. (1974). **Curriculum Planning for schools**. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Taba, H. (1962). **Curriculum Development: Theory and Practice**. New York: Harcourt Brace Jovanovich.

**การศึกษาการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21
สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์**
**The study of using learning kits to promote digital literacy in the 21st
century for undergraduate students Rajabhat Rajanagarindra University**

ทัศนีย์ รอดมันคง*

Thassanee Rodmunkong

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University

*Corresponding email: tassanee.rod@rru.ac.th

Received: September 15, 2023 ; Revised: October 31, 2023 ; Accepted: November 8, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาชุดการเรียนรู้ส่งเสริมการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ (2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์การรู้ดิจิทัลของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ และ (3) ศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 5 ท่าน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง กลุ่มที่ 2 ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ที่กำลังศึกษาอยู่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และนักศึกษายินยอมในการเป็นกลุ่มตัวอย่างในการดำเนินการวิจัย จำนวน 61 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ (2) แบบวัดการรู้ดิจิทัล และ (3) แบบวัดความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ประกอบด้วย 3 ชุด คือ ชุดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เอกซ์เซล ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การใช้งานโปรแกรมไมโครซอฟต์พาวเวอร์พอยต์ และชุดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ ผลการประเมินความเหมาะสมชุดการเรียนรู้ทั้ง 3 ชุดมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่เข้าร่วมโครงการวิจัยได้รับการส่งเสริมความรู้เรื่อง การใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เอกซ์เซล การใช้งานโปรแกรมไมโครซอฟต์พาวเวอร์พอยต์ การทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ ซึ่งจำเป็นต่อการเรียนและการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21

โดยผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์การรู้ดิจิทัลของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ชุดการเรียนรู้, การรู้ดิจิทัล, ศตวรรษที่ 21, นักศึกษาระดับปริญญาตรี

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) develop digital literacy in the 21st century, 2) study the digital literacy achievement of students before and after learning with the learning kits, and 3) study the samples' satisfaction with learning kits. The sample group of experts consisted of five people in curriculum according to the national higher education qualification standard framework of education, measurement and evaluation, and computer and information technology, selected by purposive sampling. Group 2 comprised of undergraduate students, 2nd year, regular semester, from Rajabhat Rajanagarindra University, studying in the first semester of the academic year 2022, obtained through purposive sampling. There were 61 student volunteers who participated in the study. The research instruments included: (1) learning sets, (2) digital literacy scale, and (3) satisfaction measurement.

The research results were as follows : 1) The synthesis of the 21st century digital literacy framework consists of three sets: 1) using Microsoft Excel, 2) using the Microsoft Powerpoint program and 3) online collaboration. The learning kits were appropriate at the highest level, 2) Second-year students who participated in the research project were trained in the use of Microsoft Excel programs, the use of the Microsoft PowerPoint program, and online collaboration necessary for 21st century learning and living. The results show that students' digital literacy was higher after learning with the learning kits than before learning with the learning kits. statistically significant at the .05 level, and 3) results of the study showed satisfaction of the sample group with the learning kits at the highest level.

Keywords : Learning Kits, Digital Literacy, 21st Century, Undergraduate Students

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) เป็นแผนพัฒนาฯ ฉบับแรกที่เริ่มต้นกระบวนการยกร่างกรอบแผนภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) เพื่อมุ่งสู่วัตถุประสงค์หลักของแผนพัฒนา คือการ “พลิกโฉมประเทศไทยสู่สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” เตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปรัญชาทางในการขับเคลื่อนและวางแผนการพัฒนา

ประเทศให้เกิดประสิทธิผลในการขับเคลื่อนพลวัตการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ ไปสู่เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ได้อย่างเป็นรูปธรรม การเปลี่ยนแปลงระดับโลกที่มีอิทธิพลทำให้สถานะของประเทศเปลี่ยนไปและนำไปสู่การปรับทิศทางการพัฒนาประเทศ ประเด็นหนึ่ง คือ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงของโลกเข้าสู่ยุคดิจิทัล (Digital Transformation) มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ประโยชน์ในภาคส่วนต่าง ๆ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) วิวัฒนาการด้านเทคโนโลยีดิจิทัลถูกพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วแบบก้าวกระโดดซึ่งมีอิทธิพลต่อรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ โดยสะท้อนผ่านทางพฤติกรรมกรบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมประเทศพัฒนาแล้วได้นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลใน 5 มิติ ได้แก่ (1) การเชื่อมต่อ (Connectivity) เป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานบรอดแบนด์คุณภาพสูง (2) ทักษะด้านดิจิทัล (Human Capital/Digital Skill) ซึ่งได้กลายเป็นทักษะพื้นฐานเป็นทักษะที่จำเป็นในการใช้งานและสร้างประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล (3) การใช้ข้อมูลผ่านเครือข่าย (Data Driven) เมื่อโลกจริงและโลกเสมือนถูกผนวกรวมเข้าด้วยกันภาคบริการตลอดจนหลายกิจกรรมที่เกิดขึ้นบนโลกจริงถูกย้ายไปในโลกออนไลน์เกิดการสร้างและแลกเปลี่ยนข้อมูลจำนวนมากมหาศาลโดยเฉพาะในโซเชียลมีเดีย (4) เทคโนโลยีเปลี่ยนโลก (Digital Disruption) เทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยจะเข้ามาปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์กติกา รูปแบบ และโครงสร้างของทุกสิ่งเกิดการพลิกโฉมรูปแบบการดำเนินชีวิต การประกอบธุรกิจและเศรษฐกิจโลก และ (5) การสร้างบริการสาธารณะในระบบดิจิทัล (Digital Public Service) ซึ่งจะกลายเป็นระบบดิจิทัลที่ทุกคนเข้าถึงได้ทุกที่ ทุกเวลา และสร้างความสะดวกให้กับทุกคนในสังคม (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2559)

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนการปรับบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาให้สนับสนุนการพัฒนาทุนมนุษย์ในทุกช่วงวัยที่พร้อมเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจะช่วยสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต การผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะสูง มีทักษะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้ความต้องการทักษะแรงงานเปลี่ยนแปลงไปโดยทักษะที่มีแนวโน้มความต้องการมากยิ่งขึ้น ได้แก่ ทักษะการทำงานที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมอาทิ ความรอบรู้ด้านดิจิทัล วิทยาศาสตร์ข้อมูล ปัญญาประดิษฐ์ โค้ดดิ้ง รวมไปถึงทักษะที่เทคโนโลยีไม่สามารถทดแทนได้ นอกจากนี้ เทคโนโลยีดิจิทัลยังมีบทบาทสำคัญในการขยายโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดเฉพาะในห้องเรียนอาทิ การเรียนรู้ทางไกล การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเรียนรู้ที่สนับสนุนศักยภาพรายบุคคล (Personalized learning) ในการตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบันและอนาคต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) การเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การศึกษา และเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้สถาบันอุดมศึกษาของไทยต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนาการจัดการศึกษามุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันในการผลิตบัณฑิตได้อย่างมีคุณภาพ กระทรวงศึกษาธิการจึงออกประกาศ “กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF : HED) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการนำนโยบายที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติในส่วนของมาตรฐานการอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมเป็นกรอบสำหรับบริหารจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของ

ประเทศและใช้กำกับการผลิตและพัฒนาบัณฑิตให้มีประสิทธิภาพตรงตามที่กำหนดประกอบกับเป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561)

จากข้อมูลเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แนวคิดการศึกษาไทย 4.0 และกรอบการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับ ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล โดยยุทธศาสตร์นี้ประกอบด้วยแผนงานเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 3 ด้าน คือ 1.พัฒนา ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้แก่ บุคลากรในตลาดแรงงานที่รวมถึงบุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน บุคลากรทุกสาขาอาชีพ และบุคลากร ทุกช่วงวัย 2.ส่งเสริมการพัฒนาทักษะ ความเชี่ยวชาญเทคโนโลยีเฉพาะด้าน ให้กับบุคลากรในสายวิชาชีพ ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่ปฏิบัติงานในภาครัฐและ เอกชนเพื่อรองรับความต้องการในอนาคต 3.พัฒนาผู้บริหารเทคโนโลยี สารสนเทศให้สามารถวางแผนการนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปพัฒนาภารกิจตลอดจนสามารถสร้างคุณค่าจากข้อมูลขององค์กร (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงจัดทำประกาศ คณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับ สมรรถนะดิจิทัลสำหรับคุณวุฒิระดับปริญญาตรี รายละเอียดดังนี้

ด้านที่ 1 การสืบค้นและใช้งาน ระดับที่จำเป็น คือ (1) สามารถใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อสืบค้นข้อมูล ที่เกี่ยวข้องรู้วิธีใช้ตัวกรองเพื่อจำกัดผลลัพธ์ เช่น การค้นหารูปภาพ วิดีโอ หรือสื่อรูปแบบอื่น ๆ (2) รู้วิธีการตรวจสอบ ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และ (3) รู้วิธีการจัดระบบ และแบ่งปันทรัพยากร เช่น เครื่องมือ bookmarking และตระหนักถึงประเด็นต่าง ๆ เรื่องลิขสิทธิ์และประเด็นการคัดลอกผลงาน

ด้านที่ 2 การสร้างสรรค์และนวัตกรรม ระดับที่จำเป็น คือ (1) สามารถผลิต (และได้ผลิต) สื่อดิจิทัล เช่น กราฟิก คลิปวิดีโอหรือคลิปเสียง และการบันทึกภาพหน้าจอ เป็นต้น และ (2) สามารถเรียนรู้หลักการพื้นฐานได้ตามคำแนะนำ และสามารถทดลองทำได้

ด้านที่ 3 เอกลักษณ์และคุณภาพชีวิต ระดับที่จำเป็น คือ (1) ตระหนักถึงประเด็นความปลอดภัยออนไลน์ รวมถึงการปกป้องข้อมูลและภาพลักษณ์ส่วนตัว (2) ใช้คุณลักษณะด้านความปลอดภัย เช่น ซอฟต์แวร์ด้านไวรัส และการ ตั้งค่าความมั่นคงปลอดภัยบนอุปกรณ์ รวมทั้งข้อมูลส่วนตัวบนสื่อสังคมออนไลน์ (3) รู้จักสิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับการ ป้องกันข้อมูล และ (4) ระมัดระวังและไตร่ตรองในการแบ่งปันข้อมูลกับผู้อื่น และในการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ทาง ออนไลน์

ด้านที่ 4 การสอนหรือการเรียนรู้ ระดับที่จำเป็น คือ (1) สามารถใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายอย่างสะดวกสบาย ในการเรียนรู้ และ(2) สามารถติดตั้งและใช้ซอฟต์แวร์ รวมถึงแอปพลิเคชันที่เป็นประโยชน์บนอุปกรณ์ส่วนตัว ทั้งโทรศัพท์มือถือหรือแท็บเล็ต เพื่อช่วยในการรวบรวมและจัดระเบียบบันทึกข้อมูลในการทำงานส่วนตัว

ด้านที่ 5 เครื่องมือและเทคโนโลยี ระดับที่จำเป็น คือ สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่หลากหลายได้อย่างค่อยๆ และใช้คำศัพท์เฉพาะได้พอสมควร

ด้านที่ 6 การติดต่อสื่อสารและการประสานงาน ระดับที่จำเป็น คือ สามารถใช้เครื่องมือที่หลากหลายได้อย่าง สะดวกสบาย เพื่อการสนทนาและทำงานร่วมกับผู้อื่นแบบออนไลน์ รวมถึงการแบ่งปันเอกสาร หรือข้อคิดเห็น การ

ประชุมทางไกล (Video-Conferencing) และการเข้าร่วมสัมมนาผ่านเว็บไซต์ การสัมมนาผ่านเครื่องมือและช่องทางที่หลากหลาย

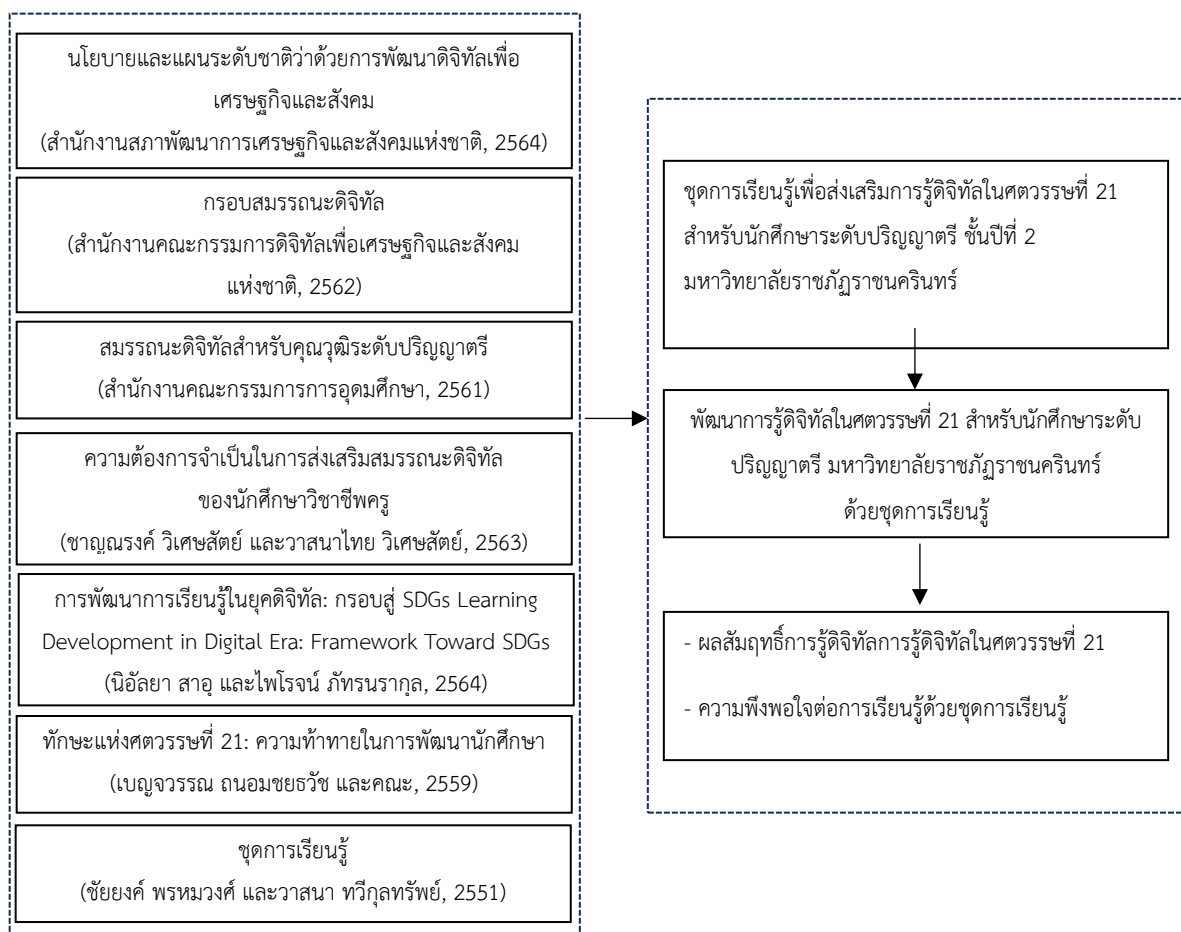
จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น การรู้ดิจิทัลถือเป็นคุณสมบัติที่สำคัญสำหรับการเรียนในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษายุคปัจจุบัน ซึ่งต้องรู้เท่าทันดิจิทัล มีทักษะ และนำไปใช้ในการเรียน การดำเนินชีวิตของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ขึ้น โดยชุดการเรียนรู้ดังกล่าวจะเป็นแบบออนไลน์ เพื่ออำนวยความสะดวก ส่งเสริม และสนับสนุนนักศึกษาในการพัฒนาตนเองด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับสมรรถนะดิจิทัลสำหรับคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ด้านที่ 5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเป็นการเตรียมความพร้อมด้านกำลังคน เพื่อพลิกโฉมประเทศไปสู่การขับเคลื่อนที่ใช้นวัตกรรมเป็นฐานรองรับดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมสำหรับประเทศไทยที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันและอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ส่งเสริมการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
2. เพื่อนำชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยศึกษาผลในประเด็นต่อไปนี้
 - 2.1 ศึกษาผลสัมฤทธิ์การรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้
 - 2.2 ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ส่งเสริมสนับสนุนการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษการใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยทั้ง 5 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 สังเคราะห์กรอบแนวคิดการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ โดยการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ และบทความวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21

ระยะที่ 2 พัฒนาชุดการเรียนรู้ มีขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกี่ยวกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561-2580) การรู้ดิจิทัล สมรรถนะดิจิทัลสำหรับคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ทักษะในศตวรรษที่ 21 การประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับคณะและสถาบัน เพื่อกำหนดเนื้อหาและขอบเขตของชุดการเรียนรู้

2.2 กำหนดองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ 4 องค์ประกอบของชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2551) ประกอบด้วย

2.2.1 คู่มือผู้สอน สำหรับใช้ชุดการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ และคู่มือสำหรับผู้เรียนที่ต้องเรียนจากชุดการเรียนรู้

2.2.2 เนื้อหาสาระ สื่อการเรียนรู้ โดยจัดให้อยู่ในรูปของสื่อแบบประสม หรือกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนแบบกลุ่ม และรายบุคคล ตามจุดประสงค์การเรียนรู้

2.2.3 คำชี้แจง หรือการมอบงาน เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานให้กับนักเรียน

2.2.4 การประเมินผล เป็นการประเมินผลของกระบวนการ ได้แก่ แบบฝึกหัด และผลของการเรียนรู้ที่ได้จากการวัดด้วยแบบทดสอบแบบปรนัย

2.3 วิเคราะห์และกำหนดโครงสร้างชุดการเรียนรู้ กิจกรรม และสื่อ โดยแบ่งเนื้อหาในแต่ละชุดการเรียนรู้ ออกเป็นหน่วยย่อย ๆ ที่สัมพันธ์กัน กำหนดกิจกรรมและสื่อ เพื่อให้ผู้เรียนทบทวนความรู้ที่ได้เรียนไป และช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะด้านจิตต่อไป

2.4 ดำเนินการสร้างชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ชุด ดังนี้ ชุดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เอกซ์เซล ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การใช้งานโปรแกรมไมโครซอฟต์พาวเวอร์พอยต์ และชุดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การทำงานร่วมกันแบบออนไลน์

ระยะที่ 3 หาความเหมาะสมของชุดการเรียนรู้และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.1 นำชุดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบในชุดการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ และแปลผลการประเมินเหมาะสมโดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบสต์ (Best, 1981, p.195) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	ความเหมาะสมมากที่สุด
3.51 – 4.50	ความเหมาะสมมาก
2.51 – 3.50	ความเหมาะสมปานกลาง
1.51 – 2.50	ความเหมาะสมน้อย
1.00 – 1.50	ความเหมาะสมน้อยที่สุด

3.2 ปรับปรุงชุดการเรียนรู้ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน

3.3 จัดทำชุดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์

ระยะที่ 4 นำชุดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ โดยมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

4.1 นำชุดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ที่กำลังศึกษาอยู่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ดังนี้ ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นเพื่อกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนนักศึกษาทั้ง 5 คณะ จากนั้นใช้วิธีเลือกตัวอย่าง แบบเจาะจง และนักศึกษายิมยอม เป็นกลุ่มตัวอย่างในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 61 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.2.1 ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

4.2.2 แบบวัดการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21

4.2.3 แบบวัดความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.3.1 ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีการทดลอง และการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนขั้นตอนในการทำวิจัยเพื่อให้เข้าใจตรงกัน

4.3.2 ประเมินการรู้ดิจิทัลโดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ เป็นแบบทดสอบปรนัยผ่านกุญแจฟอรมจำนวน 30 ข้อ เวลา 45 นาที

4.3.3 ให้กลุ่มตัวอย่างศึกษาชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ และทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นเวลา 4 สัปดาห์ รวมเวลาในการทดลอง 24 ชั่วโมง ทั้งนี้ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

4.3.4 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ เป็นแบบทดสอบปรนัย ผ่านกุญแจฟอรมจำนวน 30 ข้อ เวลา 45 นาที ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน ดำเนินการทดลองตามแผนการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มมีการทดสอบก่อนและหลังใช้ชุดการเรียนรู้ (One Group Pre-test Post-test Design)

4.4 วิเคราะห์การรู้ดิจิทัลโดยเปรียบเทียบการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 จากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Sample

4.5 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้

ระยะที่ 5 วิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูล

5.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชากร โดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ

5.1.2 วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง

5.1.3 วิเคราะห์หาความเหมาะสมขององค์ประกอบในชุดการเรียนรู้โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.1.4 วิเคราะห์การรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ ด้วยการทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระจากกัน (T-test for Dependent Samples)

5.1.5 วิเคราะห์ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 แปลความหมายโดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายเกี่ยวกับการหาความเหมาะสมของชุดการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนินทร์

ชุดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง การใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เอ็กซ์เซล

Microsoft Office
EXCEL

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติชัย รอดนันทอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนินทร์

ชุดการเรียนรู้ที่ 2

เรื่อง การใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์พาวเวอร์พอยต์

P

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติชัย รอดนันทอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนินทร์

ชุดการเรียนรู้ที่ 3

เรื่อง การทำงานร่วมกันแบบออนไลน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติชัย รอดนันทอง

ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบในชุดการเรียนรู้ พบว่า ความเหมาะสมขององค์ประกอบในชุดการเรียนรู้ทั้ง 3 ชุด ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยชุดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เอกซ์เซล ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความเหมาะสมสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านเนื้อหา ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$) รองลงมา คือ ด้านคำชี้แจง ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$) และด้านการประเมินผล ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) ตามลำดับ ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การใช้งานโปรแกรมไมโครซอฟต์พาวเวอร์พอยต์ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความเหมาะสมสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านคำชี้แจง ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$) รองลงมา คือ ด้านสื่อการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$) และด้านเนื้อหา ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) ตามลำดับ และชุดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความเหมาะสมสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านคำชี้แจง ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน ($\bar{X} = 4.91$) รองลงมา คือ ด้านเนื้อหา ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน ($\bar{X} = 4.74$) และด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการประเมินผล ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน ($\bar{X} = 4.63$) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์การรู้ดิจิทัลของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการส่งเสริมการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

ผลคะแนน	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t*	p
ก่อนเรียน	61	30	19.70	3.51	14.51	.000
หลังเรียน	61	30	27.45	2.13		

* $p < .05$

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน ($\bar{X} = 4.77$) รองลงมา คือ กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$) และลำดับการเรียนรู้เข้าใจง่าย กระตุ้นความสนใจ มีการวัด ประเมินผลผู้เรียนเป็นรายบุคคล เครื่องมือการวัดผลการเรียนรู้มีความเหมาะสม ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นำความรู้ด้านต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการเรียน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน ($\bar{X} = 4.70$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ส่งเสริมสนับสนุนการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. จำนวนชุดการเรียนรู้มีความเหมาะสม	4.53	0.57	มากที่สุด	7
2. ชุดการเรียนรู้มีเนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.60	0.56	มากที่สุด	6
3. เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน	4.60	0.56	มากที่สุด	6
4. เนื้อหาที่มีความทันสมัย น่าสนใจ	4.63	0.49	มากที่สุด	5
5. กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.77	0.43	มากที่สุด	1
6. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม	4.73	0.52	มากที่สุด	3
7. ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะ และสมรรถนะด้านดิจิทัล	4.63	0.49	มากที่สุด	5
8. ลำดับการเรียนรู้เข้าใจง่าย กระตุ้นความสนใจ	4.70	0.47	มากที่สุด	4
9. มีการวัด ประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.77	0.43	มากที่สุด	1
10. มีการวัด ประเมินผลผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4.70	0.47	มากที่สุด	4
11. เครื่องมือการวัดผลการเรียนรู้มีความเหมาะสม	4.70	0.47	มากที่สุด	4
12. ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นำความรู้ด้านต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการเรียน	4.70	0.47	มากที่สุด	4
ค่าเฉลี่ยรวม	4.67	0.49	มากที่สุด	

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย การพัฒนาชุดการเรียนรู้ส่งเสริมการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การพัฒนาชุดการเรียนรู้ส่งเสริมสนับสนุนการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ เป็นชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมาอย่างเป็นระบบ แต่ละชุดมีองค์ประกอบดังนี้ คำนำ สารบัญ สารบัญภาพ สารบัญตาราง จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ คำชี้แจงเกี่ยวกับชุดการเรียนรู้ ขั้นตอนการใช้ชุดการเรียนรู้ เนื้อหาซึ่งแบ่งเป็นหน่วยย่อย การวัดผลและเกณฑ์การประเมินผล โดยกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน มีกิจกรรมเสริมในแต่ละชุดการเรียนรู้โดยชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านการหาความเหมาะสมของชุดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2551) ที่กล่าวถึง ชุดการเรียนรู้ เป็นระบบการผลิตและการนำเสนอสื่อการสอนที่สอดคล้องกับหน่วยเรื่อง และวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยให้เกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบในชุดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ชุดการเรียนรู้ทั้งหมด 3 ชุดการเรียนรู้ ดังนี้ ชุดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เอกซ์เซล ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การใช้งานโปรแกรมไมโครซอฟต์พาวเวอร์พอยต์ และชุดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ ผลการประเมินความเหมาะสมชุดการเรียนรู้ส่งเสริมสนับสนุนการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จำนวน 3 ชุด พบว่า ชุดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เอกซ์เซล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การใช้งานโปรแกรมไมโครซอฟต์พาวเวอร์พอยต์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ชุดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับเบญจวรรณ ถนอมขยธวัช และคณะ (2559, หน้า 208) ที่กล่าวถึงการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญสำหรับนักศึกษาในยุคนี้ ประกอบด้วย 1) ทักษะด้านการเรียนรู้ และนวัตกรรม 2) ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี 3) ทักษะชีวิตและอาชีพ รวมทั้งสอดคล้องกับ ชาญณรงค์ วิเศษสัตย์ และวาสนาไทย วิเศษสัตย์ (2563) ได้กล่าวว่า สมรรถนะดิจิทัลเป็นทักษะสำคัญที่ต้องส่งเสริมให้นักศึกษามีสมรรถนะตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานวิชาชีพครู มาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานการศึกษาชาติที่ต้องพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลให้เกิดในเยาวชนไทยเพื่อนำไปใช้พัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมนำพาประเทศไปสู่ความยั่งยืน

2. ผลการนำชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถส่งเสริมการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ในเรื่อง การใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เอกซ์เซล การใช้งานโปรแกรมไมโครซอฟต์พาวเวอร์พอยต์ และการทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ให้สูงกว่าก่อนเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ จัดลำดับเนื้อหาเริ่มต้นจากง่ายไปหายาก จัดการสอนเป็นลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ นิอัลยา สาอุ และไพโรจน์ ภัทธนากุล (2564) ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนาการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล: กรอบสู่ SDGs ลักษณะของการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลการพัฒนาของสถานศึกษาควรเน้นให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน แบ่งปันมุมมอง ความรู้คุณค่า และประสบการณ์มีการปรับตัวและพัฒนาให้เกิดขึ้น รวมทั้งสอดคล้องกับธีรวัฒน์ รูปเหลี่ยม และสมบัติ ท้ายเรือคำ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของ

นักเรียนระดับประถมศึกษา ที่กล่าวว่านักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลคะแนนก่อนการใช้โปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล คะแนนหลังการใช้โปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล และคะแนนความฉลาดทางดิจิทัลหลังการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล 2 สัปดาห์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมทั้งสอดคล้องกับธัญญา รัตนพันธ์ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานผ่านการเรียนรู้แบบออนไลน์ที่มีผลต่อทักษะการรู้เท่าทันดิจิทัลของนักศึกษาครุศาสตร์ โดยมีผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันดิจิทัลที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงานเป็นฐานผ่านการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ พบว่า ผลการประเมินทักษะการรู้เท่าทันดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 โดยการเรียนรู้ได้เรียนออนไลน์ผ่านสื่อดิจิทัลต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนมีความชื่นชอบ สนใจ ใฝ่เรียนรู้ เพลิดเพลินต่อสื่อในโลกออนไลน์ ดังนั้น ผู้สอนจึงควรชี้แนะแนวทางต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้กลับเข้าสู่เนื้อหาโดยอาจจะสอดแทรกคำถามเพื่อกลับเข้าสู่เนื้อหาบทเรียน

3. ผลการศึกษาค้นคว้าความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน รองลงมา คือ กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับการเรียนรู้เข้าใจง่ายและกระตุ้นความสนใจ มีการวัดและประเมินผลผู้เรียนเป็นรายบุคคลและกลุ่ม เครื่องมือการวัดผลการเรียนรู้มีความเหมาะสม ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นำความรู้ด้านต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการทำงานและการเรียน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ โดยนักศึกษานำความรู้ที่ได้รับมาสร้างสรรค์ผลงานร่วมกันแบบออนไลน์โดยระดมสมองและสรุปผลการเรียนรู้เป็นแผนที่ความคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่ม การสร้างงานนำเสนอแบบออนไลน์ร่วมกัน หรือการประยุกต์ใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เอกซ์เซลในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับธัญญา รัตนพันธ์ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานผ่านการเรียนรู้แบบออนไลน์ที่มีผลต่อทักษะการรู้เท่าทันดิจิทัลของนักศึกษาครุศาสตร์ โดยนักศึกษามีความพึงพอใจด้านประโยชน์ที่ได้รับจากรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 รวมทั้งสอดคล้องกับ นิอัลยา สาอุ และไพโรจน์ ภัทธนากุล (2564) ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนาการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล: กรอบสู่ SDGs การวัดผลและประเมินผลมุ่งให้ครูและผู้เรียนร่วมกัน กำหนดแนวทางในการประเมินเน้นการประเมินเพื่อพัฒนามากกว่าการประเมินเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การเรียนรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี และบุคคลทั่วไปในการใช้ชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี โดยเฉพาะการใช้โปรแกรมพื้นฐานสำหรับการเรียน การทำงาน เช่น ไมโครซอฟต์เอกซ์เซล ไมโครซอฟต์พาวเวอร์พอยต์ และการทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ในยุคปัจจุบันที่สามารถแชร์ข้อมูล แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันแบบออนไลน์ การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ชุดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สามารถส่งเสริมการรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ในเรื่อง การใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เอกซ์เซล การใช้งานโปรแกรมไมโครซอฟต์พาวเวอร์พอยต์ และการทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ให้สูงขึ้น การนำชุดการเรียนรู้ไปใช้ผู้สอนควรศึกษาคู่มือ วางแผนการสอน ออกแบบกิจกรรมโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. การออกแบบกิจกรรมควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พื้นฐานการเรียนรู้ รวมทั้งกระตุ้นผู้เรียนในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ระหว่างทำกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยผู้สอนทำหน้าที่อำนวยความสะดวกเสริมแรง และเป็นโค้ชให้แก่ผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ทักษะและการรู้ดิจิทัลที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 มีหลายด้านที่ช่วยให้การเรียนรู้และการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัลเกิดประสิทธิภาพ ควรวิเคราะห์องค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับนักเรียนเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาการรู้ดิจิทัลด้านอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

2. ควรพัฒนาชุดการเรียนรู้ในรูปแบบสื่อมัลติมีเดียเพื่อความน่าสนใจ และเพิ่มกิจกรรมการฝึกทักษะที่หลากหลายเพิ่มเติม รวมทั้งการประยุกต์ใช้ความคิดสร้างสรรค์จากโปรแกรมที่ศึกษา

3. แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับสมรรถนะดิจิทัลสำหรับคุณวุฒิระดับปริญญาตรี กำหนดไว้ทั้งหมด 6 ด้าน ซึ่งทุกด้านมีความสำคัญต่อนักศึกษาจึงควรพัฒนาความรู้และสมรรถนะดิจิทัลให้ครบทุกด้านตามที่กำหนดไว้

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ทักษะสำคัญสำหรับการเรียนรู้ การทำงานในยุคปัจจุบัน คือ ทักษะดิจิทัล โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีเติบโตและเข้ามามีบทบาทในการทำงาน การดำเนินชีวิตของทุกคน ทักษะด้านดิจิทัลต้องอาศัยการฝึกฝน การใช้งานจนเกิดความเข้าใจ ความชำนาญ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงเกิดนวัตกรรมชุดการเรียนรู้ทางด้านดิจิทัล 3 ชุดการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ชุดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เอกซ์เซล 2) ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การใช้งานโปรแกรมไมโครซอฟต์พาวเวอร์พอยต์ 3) ชุดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การทำงานร่วมกันแบบออนไลน์

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2559). *แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). *แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์. (2551). **ชุดการเรียนรู้การสอน**. ในประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้การสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 2) หน่วยที่ 14. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชาญณรงค์ วิเศษสัตย์ และวาสนาไทย วิเศษสัตย์. (2563). “การศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัล ของนักศึกษาวิชาชีพครู”. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา**. ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2563) หน้า 106.
- ธีรวัฒน์ รูปเหลี่ยม และสมบัติ ท้ายเรือคำ. (2561). “การพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักเรียนระดับประถมศึกษา”. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. ปีที่ 37 ฉบับที่ 5 (กันยายน-ตุลาคม 2561) หน้า 43-53.
- ธัญญา รัตนพันธ์ (2565). “การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานผ่านการเรียนรู้แบบออนไลน์ที่มีผลต่อทักษะการรู้เท่าทันดิจิทัลของนักศึกษาครุศาสตร์”. **วารสารมหาจุฬานาครธรรม์**. ปีที่ 9 ฉบับที่ 4 (เมษายน 2565) หน้า 110-125.
- นิอัลยา สาอู และไพโรจน์ ภัทรนรากุล. (2564). **การพัฒนาการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล: กรอบสู่ SDGs Learning Development in Digital Era: Framework Toward SDGs**. [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 1 สิงหาคม 2564. จาก <http://tci-thaijo.org/index.php/e-jodi/>
- เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช และคณะ. (2559). “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21: ความท้าทายในการพัฒนานักศึกษา”. **วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้**. ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2559) หน้า 208.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). **สมรรถนะดิจิทัลสำหรับคุณวุฒิระดับปริญญาตรี**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). **กรอบสมรรถนะดิจิทัล**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). **นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- Best, J. W. (1981). **Research in education**. Englewood cliff: Prentice Hall.

การประเมินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้
ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี
อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา
Project evaluation of vocational skills and promotion of income
generation for youth people in the school
of Don Chimplee Bang Nam Priao District Chachoengsao Province.

เยาวนาตร อินทร์สำเภา^{1*}, พรทิพย์ อันเกษม², จิราภรณ์ พจนารีย์วงศ์³, อังคณา กุลนพาดล⁴
และ ธนเทพ ศิริพัลลภ⁵

Yaowanart inumpao¹, Porntip Onkasem², Jiraporn Potjanaareewong³, Aungkana Koolnapadol⁴
and Thanatthep Siripallop⁵

¹ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาเยาวนาตร

¹Administrator Yaowanart tutorial school

^{2, 3, 4, 5}อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

^{2, 3, 4, 5}Lecture Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University

Email: yaowanart.in@gmail.com

Received: September 15, 2023 ; Revised: November 7, 2023 ; Accepted: November 16, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อประเมินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้การประเมินรูปแบบชิปปี้ CIPP Model ตามประเด็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต ประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 1) ประชากรที่ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ได้รับมอบหมายให้มีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของโครงการ จำนวน 9 โรงเรียนและอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ รวมจำนวน 90 คน 2) ประชากรที่ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับโครงการร่วมกับอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ รวมจำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการ จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ ตรวจสอบความ

เที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับประเด็นคำถามตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) จำนวน 5 คน ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง .80 – 1.00 2) แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เป็นแบบตรวจสอบรายการเพื่อประเมินโครงการด้านผลผลิตของโครงการ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับประเด็นคำถามตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) จำนวน 5 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .80 - 1.00 3) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ซึ่งประกอบด้วยประเด็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโครงการโดยมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับประเด็นคำถามตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) จำนวน 5 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .80 - 1.00 พบว่า 1) ผลการประเมินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15, 4.22 และ 4.14 ตามลำดับ ส่วนด้านผลผลิต มีผลผลิต เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดทุกข้อ 2) แนวทางในการพัฒนาโครงการสรุปได้ดังนี้ 2.1) ด้านบริบท ควรมีการจัดโครงการที่เชื่อมโยงกับชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมมีความต่อเนื่องเพื่อทำให้เกิดความร่วมมือทุกภาคส่วน 2.2) ด้านปัจจัยนำเข้า ควรมีการนำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่พัฒนาขึ้นต่อยอดสู่กระบวนการวิจัย ตลอดจนการทำผลงานของครูในอนาคต 2.3) ด้านกระบวนการ ควรหาแนวทางในการนิเทศเชิงรุกเพื่อต่อยอดการดำเนินการในการพัฒนาสูตรทักษะอาชีพนำหลักสูตรไปใช้จริง 2.4) ด้านผลผลิต ควรหาแนวทางที่หลากหลายในการพัฒนาผลิตภัณฑ์/สินค้าที่พัฒนาขึ้น เพื่อสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ, ทักษะอาชีพ, รายได้, เยาวชน

ABSTRACT

The research aims 1) to evaluate the vocational skills development projects and income generation promotion for young people in the school of Don-Chimplee Bang-Nampriao District, Chachoengsao and 2) to study guidelines for developing vocational skills development projects and income generation promotion for young people in the school of Don-Chimplee Bang-Nampriao District, Chachoengsao. By using the CIPP Model assessment based on 4 issues, namely context, input factors, process side, and output side. The population used in the research was divided into 1) The population that provides quantitative data were educational institution administrators, and teachers assigned to participate in all activities of the project, 9 schools and teachers were responsible for the project, a total of 90 people. 2) The population that provided qualitative information was educational institution administrators and teachers assigned to carry out work related to the project together with teachers responsible for the project, a total of 23 people. The tools used in the research were: 1) questionnaire was a questionnaire asking opinions about project evaluation in 3 areas: context, input factors, and

process check content validity by analyzing the consistency of the objectives with the questions according to the opinions of 5 experts (IOC), the IOC was between .80 - 1.00. 3) structured interview, which consists of questions regarding project development guidelines. The content validity was checked by analyzing the index for the consistency of the objectives with the questions according to the opinions of 5 experts (IOC). The index of consistency was between .80 – 1.00. The results were found: 1) results of the assessment of the vocational skills development projects and income generation promotion for young people in the school of Don-Chimplee Bang-Nampriao District, Chachoengsao 4 aspects: context, input factors, process side the overall picture was at a high level with averages equal to 4.15, 4.22, and 4.14, respectively. As for the production side, the production was in line with every set goal. 2) Guidelines for project development were summarized as follows. 2.1) Contextual aspects should be concrete and continuous projects that link with the community to create cooperation in all sectors. 2.2) Input factors, the additional course curriculum developed should be used to build on the research process as well as the work of teachers in the future. 2.3) The process aspect should find ways to proactively supervise in order to further develop the vocational skills formula and put the curriculum into practice. 2.4) In terms of production, various approaches should be found in developing the developed products/goods, to create continuous income.

Keywords: Project evaluation, Vocational skills, Income, Youth

บทนำ

สืบเนื่องจากพระบรมราโชบายเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 ทรงมีพระบรมราโชบายเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน อันได้แก่ 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีความรู้ความเข้าใจที่มีต่อชาติบ้านเมือง ยึดมั่นในศาสนา มั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์และมีความเอื้ออาทรต่อครอบครัวและชุมชนของตน 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม รู้จักแยกแยะสิ่งที่ดี-ชอบ/ชั่ว-ดี ปฏิบัติแต่สิ่งที่ชอบที่ดีงาม ปฏิเสธสิ่งที่ผิด สิ่งชั่ว และช่วยกันสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง 3) มีงานทำ - มีอาชีพการเลี้ยงดูลูกหลานในครอบครัว หรือการฝึกฝนอบรมในสถานศึกษาต้องมุ่งให้เด็กและเยาวชนรักงาน สู้งาน ทำงานสำเร็จ การฝึกฝนอบรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตรต้องมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนทำงานเป็น และมีงานทำในที่สุด และต้องสนับสนุนผู้สำเร็จหลักสูตรมีอาชีพ มีงานทำ จนสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัว 4) เป็นพลเมืองดีการเป็นพลเมืองดี เป็นหน้าที่ของทุกคน ครอบครัว สถานศึกษาและสถานประกอบการต้องส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี การเป็นพลเมืองดี (กระทรวงศึกษาธิการ 2565, หน้า 9) ซึ่งพระบรมราโชบาย ด้านที่ 3 มีความสอดคล้องกับ ทั้งสถานการณ์โลกในปัจจุบันและเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ของการพัฒนาประเทศไทยเป็นอย่างมาก นับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เป็นต้นมา พบว่าประเทศไทยมีการพัฒนาในทุกมิติ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจที่ประเทศไทยได้รับการยกระดับเป็นประเทศในกลุ่มบนของกลุ่มประเทศระดับรายได้ปานกลาง ส่งผลต่อด้านสังคมทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน จนทำให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากการเป็นประเทศยากจน แต่อย่างไรก็ตาม ในระดับโครงสร้างเศรษฐกิจไทย ยังไม่สามารถขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมได้อย่างเต็ม

ประสิทธิภาพ ภาคบริการและภาคเกษตรมีผลผลิตภาพการผลิตในระดับต่ำขาดการนำเทคโนโลยีเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ประกอบกับแรงงานไทยยังมีปัญหาเรื่องคุณภาพและสมรรถนะที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการในการขับเคลื่อนการพัฒนาของประเทศ การพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติและทุกด้าน มีความร่วมมือในลักษณะประชารัฐจากทุกภาคส่วน ในรูปแบบของหุ้นส่วนการพัฒนาที่เป็นการดำเนินงานอย่างบูรณาการ มีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน โดยประเทศไทยจำเป็นต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ สมรรถนะ และทักษะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง รู้เท่าทันและปรับตัวให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีอาชีพที่มั่นคง สร้างรายได้ มีการพัฒนาระบบและปัจจัย ที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกัน ทั้งในส่วนของระบบการเรียนการสอน การพัฒนาทักษะฝีมือที่สอดคล้องกันกับการพัฒนาของคนในแต่ละช่วงวัย เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับต่อยอดการพัฒนาบนพื้นฐานนโยบายไทยแลนด์ 4.0 นำไปสู่การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกภาคส่วนให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561 , หน้า 1-3)

จากพระบรมราโชบายด้านที่ 3 ของพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ชาติ รวมถึงสถานการณ์โลก ส่งผลต่อการขับเคลื่อนในภาคการศึกษา เพราะเป็นมิติสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทุกภาคส่วนต่างมีความตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาคน รวมถึงเยาวชนในวัยเรียน ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีทักษะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง มีอาชีพมั่นคง จนนำไปสู่การสร้างรายได้ โดยการพัฒนาริเริ่มตั้งแต่ การศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการจัดทำเอกสาร เพื่อเป็นแนวทางการเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพให้กับนักเรียน เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพ มุ่งให้นักเรียนตระหนักรู้ในอาชีพ (Career Awareness) ได้สำรวจอาชีพ (Career Exploration) และการเตรียมตัวสู่อาชีพ (Career Preparation) เป็นแนวทางในการปฏิบัติสู่การได้สัมผัสโลกของการทำงานตามสภาพจริง จากสถานประกอบการ/แหล่งเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาประเทศไปสู่ Thailand 4.0 โดยผู้บริหาร ครู แนะแนว มีบทบาทสำคัญในการประสานความร่วมมือกับบุคคล/องค์กร/หน่วยงานในการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สร้างเสริมประสบการณ์ในสถานที่การทำงานจริง รวมถึงการเสริมทักษะหรือความชำนาญที่อาจไม่เกี่ยวข้องกับความชำนาญในงานด้านใดด้านหนึ่งโดยตรง แต่เป็นตัวผลักดันให้การทำงานประสบความสำเร็จและก้าวหน้า ที่เรียกกันว่าทักษะจำเป็นสำหรับอาชีพ (soft skills) ให้กับนักเรียน ซึ่งเป็นทักษะที่ช่วยส่งเสริมให้การทำงาน ช่วยสนับสนุนเกี่ยวกับการทำงาน ทำให้คนมีลักษณะที่เอื้อต่อการทำงานกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการเตรียมคุณภาพและความพร้อมของนักเรียนเพื่อเข้าสู่โลกของงานและการมีงานทำ ตลอดจนปรับเปลี่ยนทัศนคติให้ตระหนักในคุณค่าของอาชีพว่าอาชีพเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตรวมทั้งสถานการณ์การทำงานทั้งในและต่างประเทศ และทิศทางการพัฒนาเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในวันข้างหน้า (กระทรวงศึกษาธิการ , 2565 หน้า 11-13)

ในทิศทางของการพัฒนาที่มีความสอดคล้องกัน จากรายงานผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (โครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบลเพื่อสร้างรากแก้วให้ประเทศไทย) อันเป็นหนึ่งในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนตำบลดอนฉิมพลี ในพื้นที่ตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ คณะครุศาสตร์ พบว่า ตำบลดอนฉิมพลี เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ซึ่งได้รับผลกระทบจากสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-2019 ด้วยระยะเวลาของการแพร่ระบาดอันยาวนาน นอกจากประสบปัญหาหลากหลายประการ เช่นเดียวกันกับพื้นที่อื่นทั่วประเทศแล้ว จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลความต้องการพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 9 โรงเรียน มีความต้องการที่สอดคล้องกับ เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของยุทธศาสตร์ชาติ

คือมีความต้องการ ที่จะส่งเสริมทักษะอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียน ในสถานศึกษา เนื่องจากหากมีการส่งเสริมทักษะด้านอาชีพให้แก่เยาวชนในวัยเรียน ย่อมจะทำให้ผู้เรียนนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างรายได้ช่วยเหลือครอบครัว อีกทั้งเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพของตนเอง สามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ตามลำดับ แต่ด้วยข้อจำกัดและศักยภาพของสถานศึกษา ทุกสถานศึกษาจึงยังไม่ได้มีการดำเนินการในการพัฒนาทักษะอาชีพให้แก่นักเรียนอย่างชัดเจน รวมถึงไม่มีหลักสูตรที่สามารถพัฒนาทักษะอาชีพและการสร้างรายได้ของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม คณะผู้วิจัยจึงได้จัดโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทราขึ้น การดำเนินการโครงการ แบ่งเป็น 4 ระยะคือ 1) ประชุมชี้แจงการดำเนินโครงการกับกลุ่มเป้าหมาย และร่วมกันวางแผนวิเคราะห์ทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนธรรมชาติ และทุนสนับสนุนเพิ่มเติม เพื่อหาต้นทุนของโรงเรียนที่มีความเป็นไปได้ และสามารถดำเนินงานให้โครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ 2) วางแผนการดำเนินงานตลอดโครงการลงพื้นที่เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์/สินค้า/บริการ ของแต่ละโรงเรียน โดยวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สินค้า หรือบริการ ให้แก่นักเรียน ครู และผู้ปกครอง 3) พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม “ทักษะอาชีพและการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียน” โดยเชิญวิทยากรให้ความรู้ ให้ครูและนักเรียนนำผลิตภัณฑ์ สินค้า หรือบริการที่พัฒนาขึ้นไปสร้างรายได้ให้แก่โรงเรียนและนักเรียน 4) กำกับติดตาม และประเมินผลโครงการโดยพิจารณาจากผลิตภัณฑ์ สินค้า หรือบริการที่ได้รับการพัฒนาขึ้น ร่างหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น รายงานรายได้ที่เพิ่มขึ้นของนักเรียนหรือสถานศึกษา (มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, พ.ศ. 2565)

เพื่อให้โครงการพัฒนาทักษะอาชีพ และส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา เกิดความยั่งยืน สอดคล้องกับ ความสนใจ ความถนัดของผู้เรียนและเชื่อมโยงกับบริบทของชุมชน คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำรูปแบบการประเมิน ชีพชีพของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP) ซึ่งรูปแบบการประเมิน CIPP Model แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และ 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) (สมทรง สุภาพ, 2565, หน้า 4) มาใช้ประเมินโครงการเพื่อตรวจสอบ ติดตามผลความสำเร็จของงานที่ได้ดำเนินการทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยนำผลของการประเมินทั้ง 4 ด้านมาใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจเพื่อการดำเนินการในโครงการต่อรวมถึงเป็นการประเมินภาพรวม ของความสำเร็จของโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ให้มีความสอดคล้องทั้งระบบตามลำดับ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ประโยชน์ที่ได้รับ

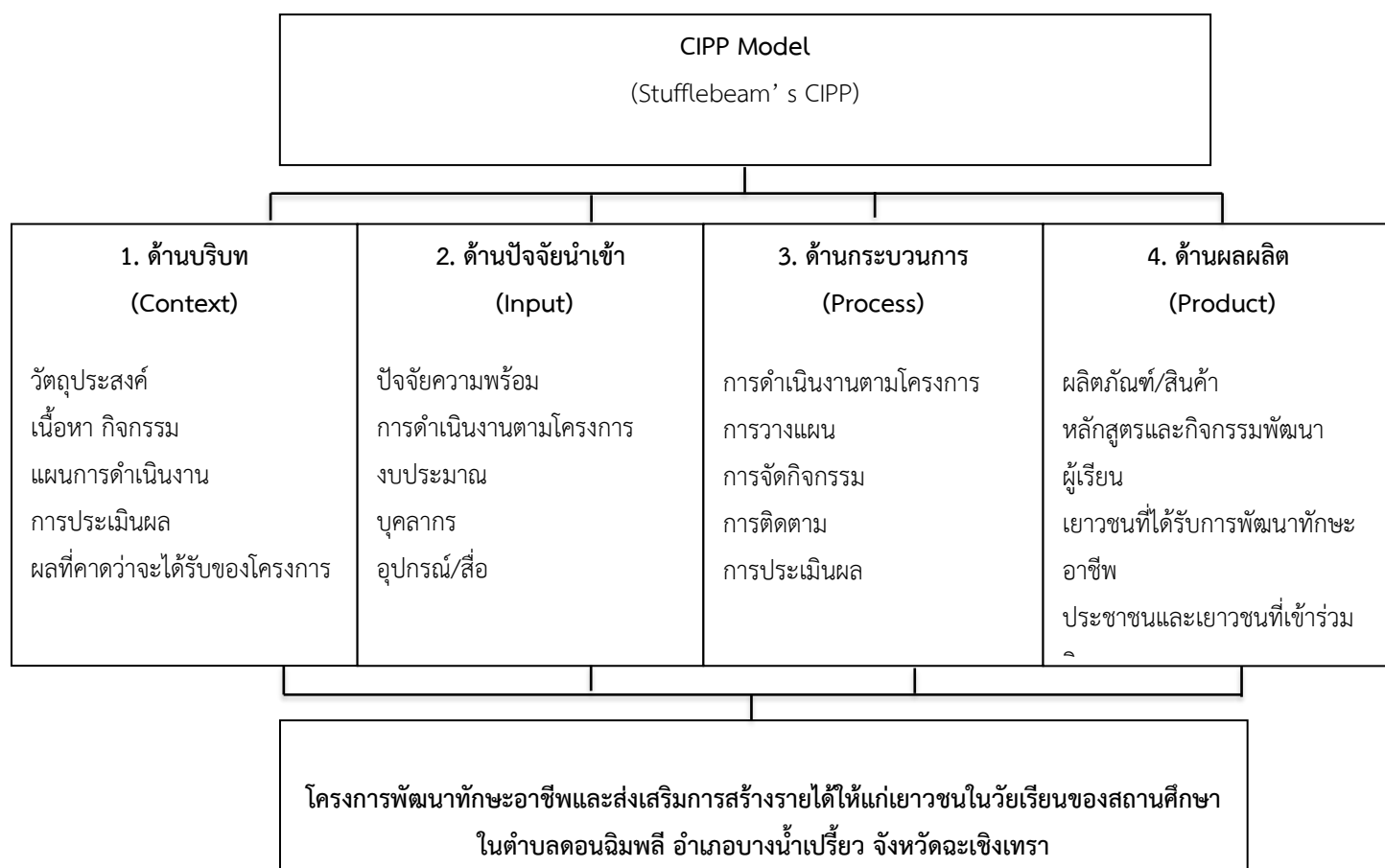
1. ได้ข้อมูลในการดำเนินงานโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

2. ได้แนวทางในการพัฒนาโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ใช้รูปแบบการประเมินแบบชิป ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP) (สมทรง สุภาพ, 2565, หน้า 4) โดยทำการประเมินโครงการใน 4 ด้านคือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และ ด้านผลผลิต (Product) ดังแสดงในภาพ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ได้รับมอบหมายให้มีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ประจำปีงบประมาณ 2565 จำนวน 9 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนสุเหร่าสมอเอก 2) โรงเรียนสุเหร่าดอนกลาง 3) โรงเรียนตลาดคลอง 16 4) โรงเรียนวัดรามัญ 5) โรงเรียนสุเหร่าคู 6) โรงเรียนสุเหร่าลำชะล่า 7) โรงเรียนเฉลิมช่วงวิทยาทาน 8) โรงเรียนสุเหร่าปากคลอง 20 และ 9) โรงเรียนดอนฉิมพลีพิทยาคม และอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ รวมจำนวน 90 คน ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 9 คน 2) ครูจำนวน 76 คน และ 3) อาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 5 คน

2. ประชากรที่ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการร่วมกับอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ประจำปีงบประมาณ 2565 รวมจำนวน 23 คน ได้แก่ 1) ผู้บริหารจำนวน 9 คน 2) ครู จำนวน 9 คน และ 3) อาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 5 คน

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการในพื้นที่ตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 9 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนสุเหร่าสมอเอก 2) โรงเรียนสุเหร่า ดอนกลาง 3) โรงเรียนตลาดคลอง 16 4) โรงเรียนวัดรามัญ 5) โรงเรียนสุเหร่าคู 6) โรงเรียนสุเหร่าลำชะล่า 7) โรงเรียนเฉลิมช่วงวิทยาทาน 8) โรงเรียนสุเหร่าปากคลอง 20 และ 9) โรงเรียนดอนฉิมพลีพิทยาคม

2. ขอบเขตระยะเวลา ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนกันยายน 2565 - มีนาคม 2566

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา มีดังนี้

ในการประเมินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา คณะผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมินซิปปของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP) (สมทรง สุภาพ, 2565, หน้า 4) ประเมิน 4 ด้าน ดังนี้

3.1 การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) ได้แก่ การประเมินสภาพทั่วไปของโครงการเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม แผนการดำเนินงาน การประเมินผล และผลที่คาดว่าจะได้รับของโครงการ

3.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ได้แก่ การประเมินปัจจัยความพร้อมของปัจจัยในการดำเนินงานตามโครงการ ได้แก่ งบประมาณ บุคลากร อุปกรณ์/สื่อ

3.3 การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ได้แก่ การประเมินกระบวนการดำเนินงานตามโครงการ ได้แก่ การวางแผน การจัดกิจกรรม การติดตามและการประเมินผล

3.4 การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) ได้แก่ การประเมินด้านผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ ดังนี้

3.4.1 ผลผลิต/สินค้าที่สร้างรายได้สำหรับเยาวชนในวัยเรียนไม่น้อยกว่า 9 ผลผลิต/สินค้า

3.4.2 หลักสูตร/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมทักษะอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับเยาวชน
ในวัยเรียน ไม่น้อยกว่า 9 หลักสูตร/กิจกรรม

3.4.3 เยาวชนในวัยเรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อสร้างได้ มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการ
จำหน่ายผลิตภัณฑ์/สินค้า ไม่น้อยกว่า 100 คน มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์/สินค้าที่พัฒนาขึ้น ไม่น้อย
กว่า 100 คน

3.4.4 ประชาชนและเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมในการน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษา
ในการเสริมสร้างคุณลักษณะคนไทย ประการที่ 3 มีอาชีพ มีงานทำ สู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่ตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ไม่น้อยกว่าจำนวน 300 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการ จำนวน 3 ด้าน ได้แก่
ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)
5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามน้ำหนักคำตอบให้คะแนน
เป็น 5, 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ และประเด็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ โดยมีการ
ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับ
ประเด็นคำถามตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) (สุวิมล ติรภานันท์, 2549, 137-140) จำนวน 5 คน ได้ค่า IOC อยู่
ระหว่าง .80 – 1.00

2. แบบตรวจสอบรายการ (Checklist เป็นแบบตรวจสอบรายการเพื่อประเมินโครงการด้านผลผลิตของ
โครงการด้านผลผลิตของโครงการจากเอกสารสรุปผลการดำเนินโครงการ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับผลผลิตที่เกิดขึ้น และ
ประเด็นรายละเอียดผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ โดยมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content
Validity) ด้วยการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับประเด็นคำถามตามความคิดเห็นของ
ผู้เชี่ยวชาญ (IOC) (สุวิมล ติรภานันท์, 2549, หน้า 137-140) จำนวน 5 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง
.80 - 1.00

3. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ซึ่งประกอบด้วยประเด็นคำถามเกี่ยวกับแนว
ทางการพัฒนาโครงการ โดยมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการวิเคราะห์หาค่า
ดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับประเด็นคำถามตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) (สุวิมล ติรภานันท์,
2549, หน้า 137-140) จำนวน 5 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .80 - 1.00

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ด้วยการวิเคราะห์
ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยผู้วิจัยประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และวิเคราะห์ข้อคำถาม
แบบปลายเปิดจากการสนทนากลุ่มด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ และ 4) ด้านผลผลิต จำแนกผลการวิจัยเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิจัยด้านข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	ความถี่ (N = 90)	ร้อยละ
สถานภาพ		
1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา	9	10
2) ครู	76	84.44
3) อาจารย์	5	5.55
สถานศึกษา/หน่วยงาน		
1) โรงเรียนสุเหร่าสมอเอก	7	7.77
2) โรงเรียนสุเหร่าดอนกลาง	10	11.11
3) โรงเรียนตลาดคลอง 16	12	13.33
4) โรงเรียนวัดรามัญ	5	5.55
5) โรงเรียนสุเหร่าคู	6	6.66
6) โรงเรียนสุเหร่าลำชะล่า	10	11.11
7) โรงเรียนเฉลิมช่วงวิทยาทาน	7	7.77
8) โรงเรียนสุเหร่าปากคลอง 20	16	17.77
9) โรงเรียนดอนฉิมพลีพิทยาคม	12	13.33
10) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์	5	5.55

จากตารางที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 90 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 9 คน และครู จำนวน 9 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนสุเหร่าสมอเอก 2) โรงเรียนสุเหร่าดอนกลาง 3) โรงเรียนตลาดคลอง 16 4) โรงเรียนวัดรามัญ 5) โรงเรียนสุเหร่าคู 6) โรงเรียนสุเหร่าลำชะล่า 7) โรงเรียนเฉลิมช่วงวิทยาทาน 8) โรงเรียนสุเหร่าปากคลอง 20 และ 9) โรงเรียนดอนฉิมพลีพิทยาคม และอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ รวมจำนวน 76 คน และอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 5 คน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ ดังตารางที่ 2-3-4

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินโครงการด้านบริบท

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
1. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการมีความเหมาะสม	3.96	0.43	มาก
2. เป้าหมายและระยะเวลาดำเนินการมีความเหมาะสม	4.16	0.45	มาก
3. เนื้อหาและกิจกรรมของโครงการมีความครอบคลุมเป็นรูปธรรมชัดเจน	4.21	0.45	มาก
4. มีการประสานงานที่ก่อให้เกิดความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ	4.23	0.44	มาก
5. มีการกำหนดวิธีการดำเนินงานเหมาะสมกับบริบทและปฏิบัติได้จริง	4.25	0.44	มาก
6. มีการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับผลผลิต	4.07	0.29	มาก
รวม	4.15	0.43	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินโครงการด้านบริบท พบว่าค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินโครงการด้านปัจจัยนำเข้า

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
1. โครงการมีความพร้อมในการนำลงปฏิบัติจริง	4.28	0.45	มาก
2. แผนการดำเนินงานของในแต่ละพื้นที่มีความชัดเจน	4.26	0.45	มาก
3. ความสามารถในการบริหารโครงการในพื้นที่รับผิดชอบ	4.26	0.43	มาก
4. บุคลากรมีความสามารถมีความสามารถในการปฏิบัติงาน	4.27	0.43	มาก
5. อุปกรณ์ สื่อสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก	4.21	0.42	มาก
6. งบประมาณโครงการ	4.07	0.29	มาก
รวม	4.22	0.45	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินโครงการด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินโครงการด้านกระบวนการ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
1. มีการบริหารจัดการโครงการมีระบบเป็นขั้นตอน	4.16	0.51	มาก
2. มีการวางแผน การติดตามและการประเมินผล อย่างต่อเนื่อง	4.07	0.48	มาก
3. มีการจัดกิจกรรม มีการบูรณาการและทำงานเป็นทีม	4.26	0.47	มาก
4. มีการบันทึกข้อมูล เชื่อมโยง ระหว่างนักเรียน โรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง	4.26	0.48	มาก
5. มีการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมถึงกลุ่มเป้าหมาย	3.96	0.48	มาก
6. เปิดโอกาสให้ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ทุกภาคส่วน ได้เข้ามามีส่วนร่วม	4.16	0.36	มาก
รวม	4.14	0.51	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินโครงการด้านกระบวนการ พบว่า ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตอนที่ 3 แสดงผลการประเมินโครงการด้านผลผลิต ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการประเมินโครงการด้านผลผลิต

ผลผลิตของโครงการ	เป้าหมาย	บรรลุ	ไม่บรรลุ	รายละเอียดผลผลิตของโครงการ
1. มีผลิตภัณฑ์/สินค้าที่สร้างรายได้สำหรับเยาวชนในวัยเรียน	ไม่น้อยกว่า 9 ผลิตภัณฑ์/สินค้า	✓		1. เข็มกลัดติดผ้าคลุมฮิญาบ 2. ขนมกล้วยโมเลน 3. ปุยมูลไส้เดือน 4. พวงกุญแจหนังวินเทจ 5. ของที่ระลึกด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (IT Art) 6. ขนมอบหลากหลาย 7. เสื้อมัดย้อม 8. ขนมโรตีสีหลากหลาย 9. ปุ๋ยพืชสดและปุ๋ยใบไม้แห้ง
2. มีหลักสูตร/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมทักษะอาชีพ เพื่อสร้างรายได้สำหรับเยาวชนในวัยเรียน	ไม่น้อยกว่า 9 หลักสูตร/กิจกรรม	✓		มีหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม จำนวน 9 หลักสูตร ดังนี้ 1. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการสืบสอบความรู้ เรื่อง เข็มกลัดติดผ้าคลุมฮิญาบ โรงเรียนเฉลิมช่วงวิทยาทาน 2. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการสืบสอบความรู้ เรื่อง การแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารจากกล้วย โรงเรียนสุเหร่าดอนกลาง (วัลลัษณ์ราษฎร์)

ผลผลิตของโครงการ	เป้าหมาย	บรรลุ	ไม่บรรลุ	รายละเอียดผลผลิตของโครงการ
				3. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการสืบสอบความรู้ เรื่อง ไล่เตือน โรงเรียนสุเหร่าปากคลอง 20 4. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการสืบสอบความรู้ เรื่อง พวงกุญแจหนังวินเทจ โรงเรียนสุเหร่าลำชะล่า (ลำชะล่าประชาสรรค์) 5. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการสืบสอบ และโครงการ เรื่อง การพัฒนาทักษะอาชีพด้านการออกแบบ สื่อ สิ่งพิมพ์ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (IT Art) สู่งานสกรีน 6. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการสืบสอบความรู้ เรื่อง ทักษะอาชีพ การทำขนมอบ โรงเรียนสุเหร่าคู 7. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการสืบสอบความรู้ เรื่อง เสื้อมัดย้อม โรงเรียนวัดรามัญ 8. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการสืบสอบความรู้ เรื่อง ทักษะอาชีพ ขนมโรตีสลากาส โรงเรียนสุเหร่าสมอเอก 9. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการสืบสอบความรู้ เรื่อง การทำปุ๋ยพืชสดและปุ๋ยใบไม้แห้ง โรงเรียนดอนฉิมพิทยาคม
3. เยาวชนในวัยเรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อสร้างได้ มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์/สินค้า	ไม่น้อยกว่า 100 คน	✓		เยาวชนในวัยเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ทักษะทักษะอาชีพเพื่อสร้างรายได้ มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์/สินค้าที่พัฒนาขึ้น จำนวน 108 คน
4. ประชาชนและเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมในการน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในการเสริมสร้างคุณลักษณะคนไทย ประการที่ 3 มีอาชีพ มีงานทำ สู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่ตำบลดอนฉิมพิล อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา	ไม่น้อยกว่าจำนวน 300 คน	✓		ประชาชนและเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมในการน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในการเสริมสร้างคุณลักษณะคนไทย ประการที่ 3 มีอาชีพ มีงานทำ สู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่ตำบลดอนฉิมพิล อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 485 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 9 คน 2) ครู จำนวน 76 คน 3) ผู้ปกครอง จำนวน 136 คน 4) นักเรียน จำนวน 264

จากตารางที่ 5 ผลการประเมินโครงการด้านผลผลิต พบว่า โครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา มีผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดทุกข้อ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อ 1 มีผลิตภัณฑ์/สินค้าที่สร้างรายได้สำหรับเยาวชนในวัยเรียน จำนวน 9 ผลิตภัณฑ์/สินค้า ข้อ 2 มีหลักสูตร/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมทักษะอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับเยาวชนในวัยเรียน จำนวน 9 หลักสูตร ข้อ 3 เยาวชนในวัยเรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อสร้างรายได้ มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์/สินค้า จำนวน 108 คน และข้อ 4 มีประชาชนและเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมในการน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในการเสริมสร้างคุณลักษณะคนไทย ประการที่ 3 มีอาชีพ มีงานทำ สู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่ตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 485 คน

ตอนที่ 4 แสดงแนวทางในการพัฒนาโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

จากการใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) นำไปสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน ครูที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ จำนวน 9 คน และอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 5 คน พบแนวทางในการพัฒนาโครงการ สรุปได้ดังนี้

4.1 แนวทางในการพัฒนาโครงการด้านบริบท ควรมีการจัดโครงการที่เชื่อมโยงกับชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมมีความต่อเนื่องเพื่อทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างเยาวชน ครอบครัว สถานศึกษา และชุมชน จนเกิดการพัฒนาในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

4.2 แนวทางในการพัฒนาโครงการด้านปัจจัยนำเข้า ควรมีการนำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่พัฒนาขึ้นต่อยอดสู่กระบวนการวิจัยเพื่อหาคุณภาพของหลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปใช้จริงและประเมินหลักสูตรเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงต่อไป ตลอดจนนำไปพัฒนาครูด้านการทำผลงานของครูในอนาคต

4.3 แนวทางในการพัฒนาโครงการด้านกระบวนการ ควรหาแนวทางในการนิเทศเชิงรุกเพื่อต่อยอดการดำเนินการในการพัฒนาสูตรทักษะอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนในพื้นที่ตำบลดอนฉิมพลี เป็นรูปธรรมและนำหลักสูตรไปใช้จริงให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อโรงเรียน และชุมชนตามลำดับ

4.4 แนวทางในการพัฒนาโครงการด้านผลผลิต ควรหาแนวทางที่หลากหลายในการพัฒนาผลิตภัณฑ์/สินค้าที่พัฒนาขึ้นให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เช่น พัฒนาคุณภาพของตัวผลิตภัณฑ์/สินค้า พัฒนาบรรจุภัณฑ์พัฒนาช่องทางการจัดจำหน่าย เพิ่มกลุ่มลูกค้า เพื่อสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยของการประเมินโครงการคณะผู้วิจัยอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการประเมินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1.1) การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของโครงการเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม แผนการดำเนินงาน การประเมินผล และผลที่คาดว่าจะได้รับของโครงการ 1.2) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input

Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยความพร้อมของปัจจัยในการดำเนินงานตามโครงการเกี่ยวกับ งบประมาณ บุคลากร อุปกรณ์/สื่อ 1.3) การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation เป็นการประเมินกระบวนการดำเนินงานตามโครงการ การวางแผน การจัดกิจกรรม การติดตามและการประเมินผล พบว่าผลการวิจัยทั้ง 3 ด้านทั้งรายด้านและรายภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นการสะท้อนผลของการประเมินโครงการที่อาจจะเกิดจากโครงการมีการศึกษาสำรวจความต้องการจำเป็น ศึกษาข้อมูลสภาพของชุมชน มีการร่วมกันวางแผน ประชุม ชี้แจง การดำเนินโครงการกับกลุ่มเป้าหมาย กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ อีกทั้งมีการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายหลังเสร็จสิ้นการดำเนินโครงการ (มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, พ.ศ. 2565) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี (เสาวลักษณ์ แสนโรจน์, 2559, หน้า 128) ที่พบว่าผลการประเมินโครงการ มีรายภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เกิดจากโครงการสามารถตอบสนองความต้องการและแก้ปัญหาเศรษฐกิจ ความยากจน และเยาวชนที่ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพได้ ทำให้ผู้นำในชุมชนเข้าใจแผนงาน วัตถุประสงค์ และสามารถนำแผนงานไปปฏิบัติได้จนบรรลุเป้าหมาย อีกทั้งสามารถติดตาม ตรวจสอบการดำเนินโครงการ อันเกิดจาก มีความเข้าใจในขั้นตอน และกระบวนการดำเนินการของโครงการทุกด้าน ในขณะที่ด้านที่ 1.4) การประเมินด้านผลผลิต มีผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดทุกข้อ อันอาจจะเกิดจาก โครงการ ได้มีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอน คำนึงถึงบริบทของชุมชน มีความพร้อมในการดำเนินงาน มีการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน จึงสะท้อนผลให้ผลผลิตของโครงการเป็นไปตามเป้าหมายทั้งด้านปริมาณและด้านคุณภาพในทุกข้อ สอดคล้องกับ กัญจนชญา ผ่องพุฒ (2561, หน้า 38) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกำลังพลและครอบครัวทหารกองทัพบก ด้านการพัฒนา กำลังพลและครอบครัวนายทหารชั้นประทวน กรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์ ได้แสดงแนวคิดไว้ว่า การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อดูว่าผลที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ โดยอาศัยข้อมูลจาก การรายงานผลที่ได้จากการประเมินสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้นและกระบวนการร่วมด้วย เป็นการตรวจสอบเพื่อตอบคำถามที่สำคัญ เช่น เกิดผล หรือได้ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ คุณภาพของผลลัพธ์เป็นอย่างไร เกิดผลกระทบอื่นใดบ้างหรือไม่ อันจะนำไปสู่การใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจยุติโครงการ หรือดำเนินการโครงการต่อไปตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ในแต่ละด้านเป็นดังนี้ 2.1) แนวทางในการพัฒนาโครงการด้านบริบท ควรมีการจัดโครงการที่เชื่อมโยงกับชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมมีความต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างเยาวชน ครอบครัว สถานศึกษา และชุมชน จนเกิดการพัฒนาในชุมชนได้อย่างยั่งยืน 2.2) แนวทางในการพัฒนาโครงการด้านปัจจัยนำเข้าควรมีการนำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่พัฒนาขึ้นต่อยอดสู่กระบวนการวิจัยเพื่อหาคุณภาพของหลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปใช้จริงและประเมินหลักสูตรเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงต่อไป ตลอดจนนำไปพัฒนาครูด้านการทำผลงานของครูในอนาคต 2.3) แนวทางในการพัฒนาโครงการด้านกระบวนการ ควรหาแนวทางในการนิเทศเชิงรุกเพื่อต่อยอดการดำเนินการในการพัฒนาสูตรทักษะอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนในพื้นที่ตำบลดอนฉิมพลี ให้เป็นรูปธรรม เพื่อนำหลักสูตรไปใช้จริงให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อโรงเรียน และชุมชนตามลำดับ 2.4) แนวทางในการพัฒนาโครงการด้านผลผลิต ควรหาแนวทางที่หลากหลายในการพัฒนาผลิตภัณฑ์/สินค้าที่พัฒนาขึ้นให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เช่น พัฒนาคุณภาพของตัวผลิตภัณฑ์/สินค้าพัฒนาบรรจุภัณฑ์ พัฒนาช่องทางการจัดจำหน่าย เพิ่มกลุ่มลูกค้า เพื่อสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง ผลจากการศึกษาแนวทางในการพัฒนา

โครงการทั้ง 4 ด้านสะท้อนให้เห็นว่า โครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียน ทำให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายลงสู่ระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดความร่วมมือทุกภาคส่วนตั้งแต่เยาวชน ครอบครัว สถานศึกษาตลอดจนชุมชน จึงส่งผลให้แนวทางในการพัฒนาโครงการทุกด้าน มุ่งเน้นการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน ทั้งในด้านบริบทที่มุ่งเน้นแนวทางให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับด้านปัจจัยนำเข้าที่ต้องการต่อยอดการพัฒนา โดยนำกระบวนการนิเทศเชิงรุก มาเป็นแนวทางในการดำเนินการเพื่อพัฒนาให้ทุกปัจจัยเกิดประสิทธิภาพ จนสะท้อนผลให้ด้านผลผลิตที่เป็นผลิตภัณฑ์/สินค้า เกิดมูลค่าเพิ่ม เป็นการกระตุ้นยอดขายและสร้างรายได้ให้เพิ่มขึ้นได้ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านบริบท จัดโครงการที่เชื่อมโยงกับชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ให้มีความต่อเนื่องเพื่อทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างเยาวชน ครอบครัว สถานศึกษา และชุมชน จนเกิดการพัฒนาด้านชุมชนได้อย่างยั่งยืน
2. ด้านปัจจัยนำเข้า นำไปต่อยอดสู่กระบวนการวิจัย จากหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่พัฒนาขึ้น มีการหาคุณภาพของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้จริง และประเมินหลักสูตรจนครบกระบวนการพัฒนา นำหลักสูตรที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาครูด้านการทำผลงาน
3. ด้านกระบวนการ จัดการนิเทศเชิงรุก เพื่อต่อยอด ด้านการดำเนิน ในการพัฒนาสูตรทักษะอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียน ให้มีความเป็นรูปธรรม นำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปใช้จริงให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลต่อโรงเรียน และชุมชนตามลำดับ
4. ด้านผลผลิต นำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์/สินค้าที่พัฒนาขึ้นให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เช่น พัฒนาคุณภาพของตัวผลิตภัณฑ์/สินค้า พัฒนาบรรจุภัณฑ์ พัฒนาช่องทางการจัดจำหน่าย เพิ่มกลุ่มลูกค้า เพื่อสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้บริหาร ครูแนะแนว และสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญในการประสานความร่วมมือกับครอบครัว เพื่อช่วยสนับสนุนเยาวชน ให้ตระหนักในคุณค่าของอาชีพ และการมีงานทำ ว่าเป็นส่วนสำคัญของชีวิต และทิศทาง พัฒนาดน เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในวันข้างหน้า
2. ควรศึกษาโครงการของชุมชน/ท้องถิ่น ที่มีผลของการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมแล้ว นำมาเชื่อมโยงบูรณาการกัน ทั้งด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ เพื่อทำให้เกิดการพัฒนา และขับเคลื่อนโครงการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จนเกิดผลผลิต ที่สร้างรายได้ สร้างอาชีพ อีกทั้งเป็นทางเลือก และต่อยอดในการเลือกอาชีพให้กับเยาวชนได้เพิ่มขึ้น
3. ควรนำผลของการวิจัยไปพัฒนาต่อยอด เพื่อสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่ โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วม ทั้งองค์กร และหน่วยงาน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเยาวชน เปิดโอกาสให้เยาวชน ได้สร้างเสริมประสบการณ์ และเสริมทักษะที่จำเป็นสำหรับอาชีพ (Soft skills) หรือความชำนาญ จากแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานประกอบการ ทั้งในและนอกชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566-2570). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สืบค้นจาก <https://www.obec.go.th/about/contact>
- กัญจน์ชญา ผ่องพุฒิ. (2561) การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกำลังพลและครอบครัวทหารกองทัพบก ด้านการพัฒนากำลังพลและครอบครัวนายทหารชั้นประทวน กรมการทหารสื่อสาร. การค้นคว้าอิสระตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Creator/personDc/151050
- มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์. (2565). โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลดอนฉิมพลีแบบบูรณาการ. การพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนสำหรับโรงเรียนในตำบลดอนฉิมพลี. ฉะเชิงเทรา.
- สุวิมล ติรกานันท์. (2549). การใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). แนวทางการเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพให้กับนักเรียน. กลุ่มพัฒนาระบบการแนะแนวสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. สืบค้นจาก www.academic.obec.go.th
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการ ยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- เสาวลักษณ์ แสนโรจน์. (2559). การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สมทรง สุภาพ. (มกราคม-เมษายน 2565) รูปแบบเพื่อประเมินหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 ซึ่งพัฒนาจากรูปแบบการประเมิน CIPP Model.วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา, 1-14
<https://ojs.lib.buu.ac.th/index.php/education2/issue/view/842>

ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา
หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

The results of the development of the curriculum in additional subjects of
the Social Studies Curriculum Development subject,
Bachelor of Education Program, Social Studies major
Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University

พรทิพย์ อ้นเกษม¹, อังคณา กุลนพาดล², ประภาพร ชนะจันะศักดิ์³, ธารทิพย์ ขุนทอง⁴, ทิพย์วิมล วงแก้วศิริ⁵
Porntip Onkasem¹, Aungkana Koolnapadol² Prapaporn Chanajeenasak³
Thanthip Kunthong⁴ and Thipwimol Wangkaewhiran⁵

^{1,2,3,4,5} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University
email: promnaruktip@gmail.com

Received: August 14, 2023.; Revised: November 15, 2023.; Accepted: November 28, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ตัวอย่างคือ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา ESC02 การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 27 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม จำนวน 5 ฉบับ โดยหาคุณภาพด้านความเที่ยงตรงด้วยดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ทุกฉบับได้ค่าความสอดคล้องระหว่าง .80-1.00 และหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาคได้ค่าเท่ากับ .80 - .85 สถิติที่ใช้คือสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการศึกษาพบว่า ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา ได้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม จำนวน 5 รายวิชา โดยมีองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ โครงสร้างรายวิชา เนื้อหา กิจกรรม

การเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ และแผนระยะยาว และผลการประเมินความเหมาะสมหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม จำนวน 5 รายวิชา พบว่า

- 1) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การพัฒนาทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.59)
- 2) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สร้างสรรค์ทรัพยากรท้องถิ่นสู่ผลิตภัณฑ์ใหม่ในชุมชน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.65)
- 3) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง STOP BULLYING โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.59)
- 4) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สืบสานประเพณีข้าวหลามดีหัวสำโรงโดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.65)
- 5) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง มารยาทไทยหัวใจสามัคคี โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.63)

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตร, หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the results of the development of additional courses in the Social Studies Curriculum Development subject, Bachelor of Education Program, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University. The sample group was 27 third-year social studies students, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University enrolled in the ESC02 Social Studies Curriculum Development subject in semester 1, academic year 2022, which was selected from simple random sampling. The research tool was the appropriateness assessment form for the additional course curriculum outlines, 5 courses. The quality of precision was determined using the Index of Conformity (IOC) for all reports, which was between .80-1.00, and finding the alpha coefficient of Cronbach, the reliability of the whole paper is .80 - .85. The statistics used were descriptive statistics, mean and standard deviation, and content analysis. The results of the research revealed the results of the development of additional courses were developed for 5 additional courses, which components of the curriculum were principles and reasons, course aims, course description, learning outcomes, course structure, content, learning activities, media and learning resources, assessment of learning, and long-term plans. The quality assessment results for the additional courses developed in 5 curriculums by assessing the suitability of the curriculum found that

- 1) Additional courses on career development in the 21st century were generally appropriate at a high level ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.59).

2) Additional courses on creating local resources into new products in the community overall, were appropriate at the highest level ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.65).

3) Additional courses on STOP BULLYING were appropriate at a high level ($\bar{X}$ = 4.30, S.D. = 0.59)

4) Additional courses on the continuation of the Khao-Lamdi-Huasamrong tradition were generally appropriate at the highest level ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.65)

5) Additional courses on Thai manners, Huajai Demonstration overall, were a high level of appropriateness ($\bar{X}$ = 4.15, S.D. = 0.63)

Keywords: curriculum development, additional courses

บทนำ

การจัดการศึกษาในปัจจุบัน จะต้องเป็นการศึกษาที่พัฒนากำลังคนให้เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย Thailand 4.0 การจัดการศึกษาจึงต้องเป็นการเตรียมความพร้อมของคนไทยในยุค Thailand 4.0 ดังที่ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ เพียว ยินดีสุข (2561, หน้า 4) ได้เสนอไว้ว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญของการพัฒนากำลังคน พัฒนาสังคม พัฒนาประเทศ มีนโยบายของการพัฒนาสังคมในอดีต ตั้งแต่สังคมเน้นทรัพยากรธรรมชาติมาเป็นสังคมแห่งความรู้ จนถึงปัจจุบัน สังคมไทยมีนโยบายของการพัฒนาสังคมและประเทศให้มีความมั่นคง พอเพียง มั่งคั่ง ยั่งยืน เรียกว่า Thailand 4.0 เป็นยุคของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม และสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560, หน้า 16) ได้เสนอไว้ว่า การจัดการศึกษาในปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองทิศทางการผลิตและพัฒนากำลังคน โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งทักษะที่สำคัญจำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกัน ได้แก่ ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership) ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) แนวคิดอีกประการหนึ่งที่สำคัญในการจัดการศึกษา คือการสร้างสมรรถนะ ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางบริบทของสังคมและโลก ดังนั้นจึงต้องพัฒนาคนไทยให้มีสมรรถนะ เพื่อเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดังที่ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ เพียว ยินดีสุข (2564, หน้า 4) ได้เสนอไว้ว่า เหตุผลที่คนไทยต้องมีสมรรถนะ เนื่องจากเป้าหมายการพัฒนาคนไทย ให้เป็นผู้มีสมรรถนะ เพื่อให้เป็นผู้มีขีดความสามารถ มีศักยภาพ ความเชี่ยวชาญในการจัดการชีวิตแห่งตน ให้สามารถปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ ได้ผลงาน ได้นวัตกรรม ในการประกอบสัมมาอาชีพ อยู่แบบอยู่ดี มีสุข (Wellbeing) ในสังคม 4.0 หรือยุคสังคมเปลี่ยนแปลง และได้นำเสนอสภาพปัจจุบันของเด็กไทยและคนไทย

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ต้องคำนึงถึงมาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ. 2561 ที่เน้นผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education : DOE Thailand) ซึ่งหมายถึง คุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (คุณลักษณะของคนไทย 4.0) ในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ 1) มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ปรับตัว ยืดหยุ่น

สามารถเผชิญการเปลี่ยนแปลง ในโลกดิจิทัลและโลกอนาคตได้ มีความเป็นผู้นำ มีความรู้ ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ มีปัญญารู้คิด สามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะต่าง ๆ ในการสร้างงาน/สัมมาอาชีพ ความมั่นคง และคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม 2) สามารถร่วมแก้ปัญหาสังคม การบูรณาการข้ามศาสตร์ การสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อเพิ่มโอกาสและมูลค่าแก่ตนเอง สังคมและประเทศ และ 3) กล่าวต่อต้านการกระทำ ในสิ่งที่ผิด ให้คุณค่ากับความรู้ความสามารถ เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ร่วมมือสร้างสรรค์ การพัฒนาตนเองและสังคมที่ยั่งยืน ขจัดความขัดแย้ง และสร้างสันติสุข ทั้งในสังคมไทยและประชาคมโลก (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2562, หน้า 5-6) จากแนวคิดดังกล่าว การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการสร้างสรรค์ ทักษะการสร้างนวัตกรรม และทักษะความร่วมมือ และการทำงานเป็นทีม สะท้อนไปสู่การสร้างผลผลิตหรือนวัตกรรมในสถานการณ์ใหม่หรือซับซ้อนไปจากเดิม

การพัฒนาสมรรถนะการสร้างหลักสูตรครู จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา ดังที่ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียวร์ ยินดีสุข (2561, หน้า 9-13) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการขับเคลื่อนและการจัดการศึกษาในยุค 4.0 โดยการพัฒนาคอนสตรัคชันนวัตกรรม สถานศึกษาต้องสร้างหลักสูตรโรงเรียนตามกรอบหลักสูตรชาติเน้นมาตรฐานการเรียนรู้เป็นการสร้างให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนต้องจัดการเรียนรู้เน้นเด็กเป็นสำคัญ เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง Active Learning บทบาทครู ได้แก่ ผู้สอน ผู้อำนวยความสะดวก เป็นที่ปรึกษา เป็นผู้ฝึก และเป็นพี่เลี้ยง และการนิเทศเพื่อพัฒนาครูใช้กระบวนการชี้แนะแบบพี่เลี้ยงผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และเสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะการพัฒนาหลักสูตรหรือการสร้างหลักสูตรของครู 4.0 มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องรู้และเข้าใจเรื่องราวของการพัฒนาการสร้างหลักสูตร รวมทั้งสามารถพัฒนาหลักสูตรในแต่ละระดับด้วยตนเอง และทำงานเป็นทีมภายในสถานศึกษาเดียวกันและข้ามสถานศึกษาในลักษณะเครือข่าย การจัดการศึกษาที่ผ่านมาก่อนยุค 4.0 ครูมีบทบาทน้อยมากในการทำ-สร้าง-พัฒนาหลักสูตร และผลการนำหลักสูตรไปใช้พบว่า ยังไม่สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนในแต่ละชุมชน สังคม จังหวัด และภาค

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชา ESC302 การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา เป็นรายวิชาของหลักสูตร คุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา (หลักสูตร 4 ปี) คณะคุศาสตร มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ โดยจุดมุ่งหมายของรายวิชาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ เพื่อให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของรายวิชาในครั้งนี้ จึงจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งกำหนดรายวิชาเพิ่มเติมไว้ในโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาด้วย และการกำหนดรายวิชาเพิ่มเติมต้องเป็นไปตามจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียนของแต่ละสถานศึกษา และคำนึงถึงบริบทของการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบันด้วย และจากความสำคัญของนโยบายการศึกษาและแนวคิดในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรของครู จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา ผู้วิจัยในฐานะผู้สอน จึงจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นให้นักศึกษาสร้างหลักสูตรหรือพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) ในการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้แนวคิดของทาบ (Taba, 1962, pp. 456-458) 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Diagnosis of needs) 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (formulation of objectives) 3) การคัดเลือกเนื้อหาสาระ (Selection of content) 4) การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ (organization of content) 5) การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (selection of learning experiences) 6) การจัดรวบรวมประสบการณ์การเรียนรู้ (organization of learning experiences) และ 7) กำหนด

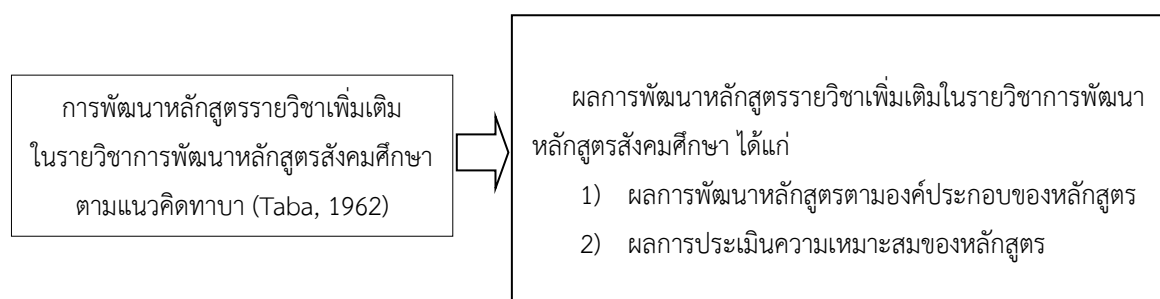
วิธีวัดและประเมินผล (determination of what to evaluate) นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมด้านหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคตต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ เพื่อประโยชน์ในการนำผลจากการศึกษาไปใช้ในปรับปรุงหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 120 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา ESC02 การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 27 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดทาบ (Taba, 1962) จำนวน 5 รายวิชา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา จำนวน 5 รายวิชา ได้แก่ 1) ผลการพัฒนาหลักสูตรตามองค์ประกอบของหลักสูตร และ 2) ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2564 - 31 ตุลาคม 2565
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย เนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ตามแนวคิด

ทาบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา จำนวน 5 รายวิชา รวม 5 ฉบับ ดังนี้

1. แบบประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การพัฒนาทักษะอาชีพ ในศตวรรษที่ 21 จำนวน 140 ข้อ
2. แบบประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สร้างสรรค์ทรัพยากรท้องถิ่นสู่ผลิตภัณฑ์ใหม่ในชุมชน จำนวน 158 ข้อ
3. แบบประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง STOP BULLYING จำนวน 122 ข้อ
4. แบบประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สืบสานประเพณี ข้าวหลามดีหัวสำโรง จำนวน 140 ข้อ
5. แบบประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง มารยาทไทย หัวใจสาธิต จำนวน 122 ข้อ

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

1. ศึกษาโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา จำนวน 5 รายวิชา ที่พัฒนาขึ้นโดยนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา ESC02 การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 27 คน ตามแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของทาบ (Taba) 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Diagnosis of needs) 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (formulation of objectives) 3) การคัดเลือกเนื้อหาสาระ (Selection of content) 4) การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ (organization of content) 5) การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (selection of learning experiences) 6) การจัดรวบรวมประสบการณ์การเรียนรู้ (organization of learning experiences) และ 7) กำหนดวิธีวัดและประเมินผล (determination of what to evaluate) โดยมีองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ โครงสร้างรายวิชา เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ และแผนระยะยาว และนำมากำหนดเป็นข้อคำถามเพื่อศึกษาผลประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม จำนวน 5 รายวิชา
2. ดำเนินการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม จำนวน 5 รายวิชา รวม 5 ฉบับ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามน้ำหนักคำตอบให้คะแนน เป็น 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม และตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นประเด็นปลายเปิดในการให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมตามองค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

3. ตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม โดยนำแบบประเมินที่สร้างไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน โดยตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงก์กับประเด็นคำถามตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) (สุวิมล ติรภานันท์, 2549, หน้า 137-140) จำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .80-1.00 และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970, pp. 202 - 204) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .80 - .85

4. ปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะ

5. นำแบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ทั้ง 5 ฉบับ ไปใช้ในการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอหนังสือราชการจากคณบดี คณะครุศาสตร์ถึงผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินโครงร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม จำนวน 5 รายวิชา ที่พัฒนาขึ้นโดยนักศึกษาศาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา ESC02 การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 27 คน

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินโครงร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม จำนวน 5 ฉบับ ที่ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมโครงร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมจำนวน 5 หลักสูตร โดยนำข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม มาบันทึกคะแนนและวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป จากการประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม จำนวน 5 รายวิชา โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2559, หน้า 214) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 – 5.00	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
2.50 – 3.49	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

2. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากประเด็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรเพิ่มเติมโดยภาพรวมตามองค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค

ผลการวิจัย

ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 27 คน ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม จำนวน 5 รายวิชา พบว่า ผลการพัฒนาหลักสูตรตามองค์ประกอบของหลักสูตร จำนวน 5 รายวิชา ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ โครงสร้างรายวิชา กิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ และแผนระยะยาว และผลประเมินการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม จำนวน 5 รายวิชา ดังตารางที่ 1-7

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องการพัฒนาทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 2 พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)

ที่	องค์ประกอบของหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม (รายด้าน)	คะแนนเฉลี่ยจากผู้เชี่ยวชาญ (คะแนนเต็ม 5)			ค่าเฉลี่ย n = 3 คน		แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	$\bar{X}$	SD	
1	หลักการและเหตุผล (n=5 ข้อ)	4.20	5.00	4.20	4.47	0.52	มาก
2	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (n=3 ข้อ)	4.00	5.00	4.00	4.33	0.71	มาก
3	คำอธิบายรายวิชา (n=6 ข้อ)	3.33	5.00	3.33	3.89	0.90	มาก
4	ผลการเรียนรู้ (n=3 ข้อ)	4.00	5.00	4.00	4.33	0.60	มาก
5	โครงสร้างรายวิชา (n=6 ข้อ)	4.00	4.67	4.00	4.22	0.65	มาก
6	เนื้อหา (n=7 ข้อ)	3.71	5.00	3.71	4.14	0.73	มาก
7	กิจกรรมการเรียนรู้ (n=2 ข้อ)	4.00	5.00	4.00	4.33	0.56	มาก
8	สื่อและแหล่งการเรียนรู้ (n=2 ข้อ)	4.00	4.00	4.00	4.00	0.00	มาก
9	การประเมินผลการเรียนรู้ (n=10 ข้อ)	3.90	4.80	3.90	4.20	0.55	มาก
10	แผนระยะยาว (n=96 ข้อ)	4.01	4.73	4.01	4.25	0.55	มาก
รวมเฉลี่ย					4.22	0.59	มาก

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม พบว่า โดยภาพรวมหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.59)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สร้างสรรค์ทรัพยากรท้องถิ่น สู่ผลิตภัณฑ์ใหม่ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดท่าเกวียน (สัณยทศ)

ที่	องค์ประกอบของหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม (รายด้าน)	คะแนนเฉลี่ยจากผู้เชี่ยวชาญ (คะแนนเต็ม 5)			ค่าเฉลี่ย n = 3 คน		แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	$\bar{X}$	SD	
1.	หลักการและเหตุผล (n=5 ข้อ)	4.60	3.20	4.80	4.20	0.86	มาก
2.	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (n=3 ข้อ)	5.00	4.00	5.00	4.67	0.50	มากที่สุด
3.	คำอธิบายรายวิชา (n=6 ข้อ)	4.50	4.00	5.00	4.50	0.51	มากที่สุด
4.	ผลการเรียนรู้ (n=3 ข้อ)	5.00	4.00	5.00	4.67	0.50	มากที่สุด
5.	โครงสร้างรายวิชา (n=7 ข้อ)	5.00	4.00	5.00	4.67	0.48	มากที่สุด
6.	เนื้อหา (n=8 ข้อ)	5.00	3.88	5.00	4.63	0.58	มากที่สุด
7.	กิจกรรมการเรียนรู้ (n=2 ข้อ)	5.00	4.00	5.00	4.67	0.52	มากที่สุด
8.	สื่อและแหล่งการเรียนรู้ (n=2 ข้อ)	5.00	3.00	5.00	4.33	1.03	มาก
9.	การประเมินผลการเรียนรู้ (n=10 ข้อ)	5.00	3.00	5.00	4.33	0.96	มาก
10.	แผนระยะยาว (n=112 ข้อ)	5.00	3.79	4.99	4.60	0.63	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย					4.53	0.65	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม พบว่า โดยภาพรวมหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.65)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง STOP BULLYING สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพรตพิทยพยัต

ที่	องค์ประกอบของหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม (รายด้าน)	คะแนนเฉลี่ยจากผู้เชี่ยวชาญ (คะแนนเต็ม 5)			ค่าเฉลี่ย n = 3 คน		แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	$\bar{X}$	SD	
1.	หลักการและเหตุผล (n=5 ข้อ)	4.00	4.40	5.00	4.47	0.52	มาก
2.	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (n=3 ข้อ)	4.00	4.33	4.67	4.33	0.50	มาก
3.	คำอธิบายรายวิชา (n=6 ข้อ)	4.00	4.00	5.00	4.50	0.49	มากที่สุด
4.	ผลการเรียนรู้ (n=3 ข้อ)	4.00	4.00	4.67	4.22	0.44	มาก

ที่	องค์ประกอบของหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม (รายด้าน)	คะแนนเฉลี่ยจากผู้เชี่ยวชาญ (คะแนนเต็ม 5)			ค่าเฉลี่ย n = 3 คน		แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	$\bar{X}$	SD	
5.	โครงสร้างรายวิชา (n=5 ข้อ)	4.00	3.50	5.00	4.17	0.74	มาก
6.	เนื้อหา (n=6 ข้อ)	4.00	4.00	5.00	4.33	0.49	มาก
7.	กิจกรรมการเรียนรู้ (n=2 ข้อ)	4.00	3.00	5.00	4.00	0.76	มาก
8.	สื่อและแหล่งการเรียนรู้ (n=2 ข้อ)	4.00	4.00	5.00	4.33	0.44	มาก
9.	การประเมินผลการเรียนรู้ (n=10 ข้อ)	4.00	4.00	5.00	4.33	0.48	มาก
10.	แผนระยะยาว (n=80 ข้อ)	4.00	3.80	5.00	4.27	0.59	มาก
รวมเฉลี่ย					4.30	0.59	มาก

จากตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม พบว่า โดยภาพรวมหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.59)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สืบสานประเพณี ข้าวหลามดีหัวสำโรง สำหรับนักเรียนชั้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดหัวสำโรง (ศรีราษฎร์บำรุง)

ที่	องค์ประกอบของหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม (รายด้าน)	คะแนนเฉลี่ยจากผู้เชี่ยวชาญ (คะแนนเต็ม 5)			ค่าเฉลี่ย n = 3 คน		แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	$\bar{X}$	SD	
1.	หลักการและเหตุผล (n=5 ข้อ)	4.00	3.00	5.00	4.00	0.85	มาก
2.	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (n=3 ข้อ)	4.00	3.00	5.00	4.11	0.78	มาก
3.	คำอธิบายรายวิชา (n=6 ข้อ)	4.00	4.00	5.00	4.33	0.49	มาก
4.	ผลการเรียนรู้ (n=3 ข้อ)	4.00	4.00	5.00	4.33	0.50	มาก
5.	โครงสร้างรายวิชา (n=6 ข้อ)	5.00	4.00	5.00	4.67	0.49	มากที่สุด
6.	เนื้อหา (n=7 ข้อ)	5.00	4.14	5.00	4.72	0.46	มากที่สุด
7.	กิจกรรมการเรียนรู้ (n=2 ข้อ)	5.00	4.00	5.00	4.67	0.52	มากที่สุด
8.	สื่อและแหล่งการเรียนรู้ (n=2 ข้อ)	5.00	4.00	5.00	4.67	0.52	มากที่สุด
9.	การประเมินผลการเรียนรู้ (n=10 ข้อ)	4.00	3.80	4.80	4.22	0.55	มากที่สุด
10.	แผนระยะยาว (n=96 ข้อ)	5.00	3.84	4.86	4.59	0.58	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย					4.43	0.60	มาก

จากตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม พบว่า โดยภาพรวมหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.65)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง มารยาทไทย หัวใจสาธิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

ที่	องค์ประกอบของหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม (รายด้าน)	คะแนนเฉลี่ยจากผู้เชี่ยวชาญ (คะแนนเต็ม 5)			ค่าเฉลี่ย n = 3 คน		แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	$\bar{X}$	SD	
1.	หลักการและเหตุผล (n=5 ข้อ)	3.60	3.20	4.80	3.87	0.83	มาก
2.	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (n=3 ข้อ)	4.00	4.00	5.00	4.33	0.50	มาก
3.	คำอธิบายรายวิชา (n=6 ข้อ)	4.00	4.00	5.00	4.33	0.49	มาก
4.	ผลการเรียนรู้ (n=3 ข้อ)	4.00	4.00	5.00	4.33	0.50	มาก
5.	โครงสร้างรายวิชา (n=5 ข้อ)	3.20	3.20	5.00	3.80	0.94	มาก
6.	เนื้อหา (n=6 ข้อ)	4.00	4.00	5.00	4.33	0.49	มาก
7.	กิจกรรมการเรียนรู้ (n=2 ข้อ)	4.00	4.00	5.00	4.33	0.52	มาก
8.	สื่อและแหล่งการเรียนรู้ (n=2 ข้อ)	3.00	3.00	5.00	3.67	1.03	มาก
9.	การประเมินผลการเรียนรู้ (n=10 ข้อ)	4.00	4.00	4.90	4.30	0.60	มาก
10.	แผนระยะยาว (n= 80 ข้อ)	3.84	3.84	4.86	4.18	0.60	มาก
รวมเฉลี่ย					4.15	0.63	มาก

จากตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม พบว่า โดยภาพรวมหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ 6 ผลการประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จำนวน 5 รายวิชา

ที่	หลักสูตร	ค่าเฉลี่ย n = 3 คน		แปลผล	ลำดับ ที่
		$\bar{X}$	SD		
1.	หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การพัฒนาทักษะอาชีพใน ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน เทศบาล 2 พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)	4.22	0.59	มาก	4
2.	หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สร้างสรรค์ทรัพยากรท้องถิ่นสู่ ผลิตภัณฑ์ใหม่ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดท่าเกวียน (สัณยุติก)	4.53	0.65	มากที่สุด	1

ที่	หลักสูตร	ค่าเฉลี่ย		แปลผล	ลำดับ ที่
		n = 3 คน			
		$\bar{X}$	SD		
3.	หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง STOP BULLYING สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพรตพิทยพยัต	4.30	0.59	มาก	3
4.	หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สืบสานประเพณี ข้าวหลามดี หัวสำโรง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดหัวสำโรง (ศรีราษฎร์บำรุง)	4.43	0.60	มาก	2
5.	หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง มารยาทไทย หัวใจสาธิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์	4.15	0.63	มาก	5

จากตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม จำนวน 5 รายวิชา พบว่า หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก – มากที่สุด เมื่อพิจารณาหลักสูตรที่มีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สร้างสรรค์ทรัพยากรท้องถิ่น สู่ผลิตภัณฑ์ใหม่ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดท่าเกวียน (สัณยทิศ) ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.65)

ตารางที่ 7 สังเคราะห์ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมโดยภาพรวมตามองค์ประกอบของหลักสูตรของผู้เชี่ยวชาญ (n=3 คน)

ที่	องค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม 5 รายวิชา	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาตามองค์ประกอบของหลักสูตร
1.	หลักการและเหตุผล	- ควรหาข้อมูลที่มีการสนับสนุนที่แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนา - ควรเพิ่มข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรที่ต้องการพัฒนาให้ครบถ้วน เช่น ความรู้เกี่ยวกับประเพณี ทรัพยากรในท้องถิ่นที่โดดเด่น การนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน - ควรเพิ่มเติมข้อมูลด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี, นำสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องและงานวิจัยมาเขียนสนับสนุน
2.	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	- ทบทวนจุดมุ่งหมายบางข้ออาจต้องใช้เวลาในการบ่มเพาะผู้เรียน เช่น เห็นคุณค่าและตระหนัก
3.	คำอธิบายรายวิชา	- เพิ่มคำ/ข้อความให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของ

ที่	องค์ประกอบของหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม 5 รายวิชา	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมในรายวิชาการ พัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาตามองค์ประกอบของหลักสูตร
		หลักสูตร
4.	ผลการเรียนรู้	- ปรับให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย
5.	โครงสร้างรายวิชา	- ปรับการบางข้อให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้
6.	เนื้อหา	- ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา
7.	กิจกรรมการเรียนรู้	- ควรระบุรายละเอียดขั้นตอนการจัดกิจกรรมให้ชัดเจน
8.	สื่อและแหล่งการเรียนรู้	- อินเทอร์เน็ต ควรให้รายละเอียดให้ชัดเจนว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องใด - ตัดสื่อบางรายการที่ใช้สำหรับการทำงาน เช่น word
9.	การประเมินผลการเรียนรู้	- ปรับแบบประเมินให้สอดคล้องกับแผนระยะยาว - ควรเพิ่มนิยามของพฤติกรรมที่จะประเมินให้ชัดเจน เช่น คิดเป็น - ตรวจสอบแบบประเมินความรู้ บางข้อคำตอบมีความไม่ชัดเจน
10.	แผนระยะยาว	- ตรวจสอบและวางแผนให้ครบถ้วนตามโครงสร้างรายวิชา - ควรปรับวิธีการและเครื่องมือให้สอดคล้องกัน - ควรจัดกิจกรรมให้หลากหลาย และควรใช้สื่อที่ผู้สอนสร้างขึ้นเอง ร่วมกับสื่อออนไลน์ เช่น คลิปวิดีโอ หรือ ยูทูบ - ควรระบุให้ชัดเจนว่าแบบประเมินต่างๆ ใช้ประเมินในช่วงใด

จากตารางที่ 7 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมตามองค์ประกอบของหลักสูตรโดยภาพรวม พบว่า ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ทั้ง 10 องค์ประกอบ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 27 คน ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมจำนวน 5 รายวิชา พบว่า ผลการพัฒนาหลักสูตรตามองค์ประกอบของหลักสูตร จำนวน 5 รายวิชา ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ โครงสร้างรายวิชา กิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ และแผนระยะยาว และผลประเมินการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม จำนวน 5 รายวิชา และผลการประเมินคุณภาพความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม จำนวน 5 รายวิชา จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่า หลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก – มากที่สุด เมื่อพิจารณาผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 หลักสูตร คือ หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สร้างสรรค์ทรัพยากรท้องถิ่น สู่ผลิตภัณฑ์ใหม่ในชุมชน รองลงมาเหมาะสมอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่องสืบสานประเพณีข้าวหลามดีหัวสำโรง หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง STOP BULLYING หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่องการพัฒนาทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 และหลักสูตร

รายวิชาเพิ่มเติมเรื่องมารยาทไทยหัวใจสาธิต และนักศึกษากลุ่มตัวอย่างนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นทั้ง 10 องค์ประกอบ จุดเน้นในการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะอาทิ หลักการและเหตุผลควรเพิ่มข้อมูลด้านนโยบายต่าง ๆ ด้านการจัดกิจกรรมให้หลากหลาย และควรใช้สื่อที่ผู้สอนสร้างขึ้นร่วมกับสื่อออนไลน์

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่พัฒนาขึ้นของนักศึกษา เกิดจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน รวมทั้งการสังเคราะห์ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ทั้งด้านองค์ประกอบของหลักสูตรและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร และใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบ (Taba, 1962) และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่พัฒนาขึ้น และผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรทั้ง 5 รายวิชา อยู่ในระดับมาก-มากที่สุด สอดคล้องกับ จตุรฤช ไพธมย์. (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง อีสปอร์ต กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม พบว่า องค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สารการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.14) และยังสอดคล้องกับ กมลกลัย สดาร์ตน์ และ สิทธิพล อาจอินทร์. (2563) ได้ศึกษาผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ๑6201 ภาษาอังกฤษเพื่อความเป็นเลิศ พบว่า องค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย ความเป็นมาของหลักสูตร หลักการ จุดมุ่งหมาย คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โครงสร้างรายวิชา และแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ บุญรอด ขาดิอานนท์ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเน้นโครงการเป็นฐานรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การปลูกพืชไร้ดิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า องค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ แนวคิด หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างหลักสูตร เวลาเรียน สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.48) และยังสอดคล้องกับ ขนิษฐพร ทศคร (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม การจัดสวนในภาชนะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรรายวิชา ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดผลและการประเมินการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.69)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมตามองค์ประกอบของหลักสูตร ทั้ง 10 องค์ประกอบ และผลประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม จำนวน 5 รายวิชา พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก – มากที่สุด แต่ยังมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตร ทั้ง 10 องค์ประกอบที่สอดคล้องกัน จึงควรนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงหลักสูตรรายวิชาเพิ่มทั้ง 5 รายวิชา ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และควรใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ครอบคลุมทั้งระบบ อาทิ แนวคิดของเซย์เลอร์ อเล็กซานเดอร์ และเลวิส (Saylor, Alexander & Lewis, 1981, p. 181) ประกอบด้วยที่สำคัญ 4 ขั้นตอน คือ 1) เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และความครอบคลุม (goals objectives and domains)

2) การออกแบบหลักสูตร (curriculum design) 3) การนำหลักสูตรไปใช้ (curriculum implementation) และ 4) การประเมินผลหลักสูตร (curriculum evaluation)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา ทั้ง 5 รายวิชา ที่นักศึกษาพัฒนาขึ้น ได้ดำเนินการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Diagnosis of needs) จากการศึกษาความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนในสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงควรนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนแต่ละสถานศึกษาที่หลักสูตรกำหนดไว้ และศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรต่อไป

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ได้นวัตกรรมด้านหลักสูตร จำนวน 5 รายวิชา ได้แก่ 1) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สร้างสรรค์ทรัพยากรท้องถิ่น สู่ผลิตภัณฑ์ใหม่ในชุมชน 2) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง สืบสานประเพณีข้าวหลามดีหัวสำโรง 3) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง STOP BULLYING 4) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การพัฒนาทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 และ 5) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง มารยาทไทยหัวใจสามัคคี

เอกสารอ้างอิง

- กมลกลัย สดาร์ตน์ และ สิทธิพล อาจอินทร์. (2563). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม อ16201 ภาษาอังกฤษเพื่อความเป็นเลิศ เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูด โดยการจัดการเรียนรู้แบบสมมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ใน สำราญ บุญเจริญ (บ.ก.). การวิจัยทางสุขภาพและการพัฒนาบริการเชิงพื้นที่. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 9 ประจำปี 2565 (น.60-72). วิทยาลัยนครราชสีมา.
- พิชิต ฤทธิ์เจริญ. (2559). วิจัยเชิงปฏิบัติการทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จตุรภูษ โพรสมนท์. (2564). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง อีสปอร์ต กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=61632233104.
- ชนิตพร ทศคร. (2560). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม การจัดสวนในภาชนะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ https://gsmis.snru.ac.th/ethesis/file_att1/2017120355421228105_cov.pdf
- บุญรอด ขาดอนันต์. (2561). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเน้นโครงงานเป็นฐานรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การปลูกพืชไร่นาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. <http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3566/1/RMUTT-161628.pdf>

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ เพียรวิ ยินดีสุข. (2561). **ทักษะ 7C ของครู 4.0 PLC & Log book**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ เพียรวิ ยินดีสุข. (2564). **เอกสารประกอบการอบรม เรื่อง ตัวอย่างกรณีศึกษา นวัตกรรม
การศึกษาระดับหลักสูตรรายวิชา**. ฉะเชิงเทรา: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ เอกสาร
อัดสำเนา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. นนทบุรี:
พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **มาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ. 2561** นนทบุรี: เซ็นจูรี 21.
สุวิมล ติรกานันท์. (2549). **การใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

Cronbach, L. J. 1970. **Essentials of psychological testing**. 3rd ed. New York.

Saylor, J. G., Alexander, W. M., & Lewis, A. J. (1981). **Curriculum planning for better
teaching and learning** (4th ed.). New York: Holt, Rinehart, & Winston.

Taba, H. (1962). **Curriculum Development**. New York: Harcourt. Brace & World.

การบูรณาการการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรมและการบริการวิชาการ
รายวิชาดนตรีในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง
The Integration of arts and cultural preservation and academic service for
Music courses in the Mekong sub-region

เฉลิมพล อะทาโส^{1*}, ทินกร อัดไพบูลย์², ศิริเพ็ญ อัดไพบูลย์³
Chalermpol Ataso¹, Tinnakorn Attapaiboon², Siripen Attapaiboon³

¹อาจารย์ สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

¹Music Education Department, Faculty of Education, Nakhon Phanom University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

²Music Education Department, Faculty of Education, Nakhon Phanom University

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

³Performing Arts Program, Faculty of Fine Arts, Khonkhen University

*Corresponding Email : Chalermpol.ata@gmail.com

Received: July 5, 2023.; Revised: November 22, 2023.; Accepted: November 29, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องการบูรณาการ การดำเนินงานศิลปวัฒนธรรมและการบริการวิชาการรายวิชาดนตรีในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานระหว่างงานวิจัยเชิงคุณภาพและงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย การสังเกต และการสอบถาม มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในแบบบูรณาการ การบริการวิชาการและดำเนินงานศิลปวัฒนธรรม และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ให้บริการบูรณาการกับผู้รับบริการทางวิชาการและศิลปวัฒนธรรม นำเสนอในรูปแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า พิณพาทย์เป็นวงดนตรีที่ประกอบไปด้วยกลุ่มเครื่องดนตรีจำพวกเครื่องเคาะ เครื่องเป่า และเครื่องหนัง เป็นวัฒนธรรมดนตรีในราชสำนักของกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง พบความเชื่อมโยงกันของวัฒนธรรมดนตรีในประเทศต่าง ๆ อาทิ วงซอในสิบสองปันนา วงซอเวียงในพม่า วงพิณพาทย์ในลาว วงปี่พาทย์ในไทย และวงพิณพาทย์ในกัมพูชา ซึ่งมีความเชื่อมโยงกันทั้งในด้านบทบาทหน้าที่ต่อราชสำนัก พิธีกรรมความเชื่อ และพระพุทธศาสนา ประกอบกับที่ตั้งของมหาวิทยาลัยนครพนม อยู่ในพื้นที่ของวัฒนธรรมล้านช้าง ทำให้ผู้วิจัยเลือกรายวิชาดนตรีในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงมาใช้ในการสร้างการเรียนรู้ภาคปฏิบัติผ่านวงพิณพาทย์สู่การบูรณาการการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรมและการบริการวิชาการให้กับชุมชน สังคม ในรูปแบบวงพิณพาทย์พิธีสู่การถ่ายทอดให้กับชุมชนผ่านโรงเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของชุมชน ซึ่งการศึกษาความพึงพอใจของผู้ให้บริการบูรณาการกับผู้รับบริการวิชาการข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า ระดับความพึงพอใจการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2564 อยู่ในระดับ 4.51

ปีการศึกษา 2565 อยู่ในระดับ 4.59 และความพึงพอใจของผู้รับบริการ อยู่ในระดับ 4.82 เพื่อเป็นแนวทางพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้มีความสมบูรณ์ และเสริมสร้างสมรรถนะให้กับผู้เรียนในด้านทักษะการปฏิบัติ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กร คือ มหาวิทยาลัย ชุมชน วัด และโรงเรียน ให้เป็นไปตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยนครพนม

คำสำคัญ: การบูรณาการ, การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม, การบริการวิชาการ, ดนตรีในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

ABSTRACT

This research aims to explore and develop a comprehensive understanding of the integration of cultural preservation, academic services, and music education in the Mekong River Basin region. Employing a mixed-methods research approach that combines qualitative and quantitative methodologies, data will be collected from various sources, including documents, textbooks, research papers, observations, and interviews. The primary objectives are to enhance the pedagogical models in integrated education, academic services, and cultural preservation, and to investigate the satisfaction levels of service providers, academic recipients, and cultural enthusiasts.

The research findings reveal that "Pinpeat" is a traditional musical ensemble comprising percussion instruments, wind instruments, and string instruments. It is a musical tradition within the cultural sphere of the Mekong River region. The study identifies cultural connections among musical traditions in various countries, such as "Wong Chong Cha" in Cambodia, "Wong Sai Wai" in Myanmar, "Pinpeat" in Laos, "Pi Phat" in Thailand, and "Pinpeat" in Cambodia. These traditions share commonalities in their roles and responsibilities within royal courts, ceremonial rituals, and Buddhist practices. The research further explores the cultural linkages between these musical traditions and their ties to the academic setting of Nakhon Phanom University, situated in the cultural landscape of the Lanna Kingdom. This connection leads the researchers to integrate the study of music in the Mekong River region into practical learning experiences through the "Pinpeat" ensemble. This approach aims to contribute to the integration, preservation, and academic service of cultural arts within communities and society. The study employs the "Pinpeat" ensemble as a practical tool for cultural preservation and educational service, particularly through community-oriented schools associated with local activities. The evaluation of service provider satisfaction and quantitative data indicates a satisfaction level of 4.51 in the academic year 2024, 4.59 in the academic year 2025, and a service recipient satisfaction level of 4.82. This information serves as a guideline for developing comprehensive teaching methods and enhancing competencies in practical skills and organizational relationships among the university, community, temples, and schools. These efforts align with the mission of Nakhon Phanom University, aiming to fulfill the university's commitment to community development.

Keywords: Integration, art and cultural maintenance, educational service, Music in the Greater Mekong Sub-region

บทนำ

การเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีลักษณะความรู้อย่างท่วมท้นซึ่งนักศึกษาสามารถสืบค้นได้ แต่ผู้สอนควรสอนวิธีการแสวงหาความรู้และประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างทักษะให้กับนักศึกษา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เมื่อนักศึกษาได้รับการพัฒนาทักษะที่เอื้อต่อการคิดวิเคราะห์ จากกระบวนการทำงานในสถานที่จริง สถานการณ์จริง คุณลักษณะเหล่านี้จะติดตัวนักศึกษาไปตลอด เมื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานก็จะสามารถดำรงตนได้อย่างมีวิจารณญาณ คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยไม่ละทิ้งการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน ทำให้ได้กำลังคนที่มีความสามารถทางความคิดและมีฝีมือจำนวนมากที่สร้างผลกระทบเชิงบวกต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้ (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2556) ซึ่งสภาพสังคมไทยในยุคโลกาภิวัตน์ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้สังคมมีแต่การแข่งขันแย่งชิงพื้นที่เพื่อสร้างความโดดเด่นให้กับตัวเอง ส่งผลให้เยาวชนไทยรุ่นใหม่มีวัฒนธรรมต่างชาติและค่านิยมวัฒนธรรมท้องถิ่นตน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยพื้นฐาน ที่ทำให้เกิดปัญหาสังคมมากขึ้น นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับครอบครัวที่เคยอบอุ่นกลับลดลง มารยาทและค่านิยมอันดีงามซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นกลายเป็นเรื่องล้าสมัย (นิธิ สตะเวทิน, 2553) ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของสถาบันการศึกษาที่จะต้องกล่อมเกลากับเยาวชนรุ่นใหม่ ได้หันกลับมาสนใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง เพื่อก่อให้เกิดความภาคภูมิใจและสานต่อศิลปวัฒนธรรมระหว่างคนรุ่นเก่าและรุ่นใหม่

มหาวิทยาลัยนครพนม เป็นสถาบันการศึกษาที่มีการกิตติมศักดิ์ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนครพนม พ.ศ. 2548 มาตรา 7 ได้กำหนดให้มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาและวิจัยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ภายใต้พันธกิจ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการองค์กร 2) ด้านการผลิตบัณฑิต 3) ด้านการวิจัย 4) ด้านการบริการวิชาการ และ 5) ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งพันธกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วย การเป็นศูนย์กลางด้านการอนุรักษ์ ส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษา บูรณาการศิลปะและวัฒนธรรมเข้ากับการเรียนการสอน การวิจัย และบริการวิชาการ ไปสู่การเผยแพร่องค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มจังหวัดสู่ระดับประเทศ อนุภูมิภาค กลุ่มน้ำโขงตอนกลาง ภูมิภาคอาเซียน และระดับนานาชาติ (ราชกิจจานุเบกษา, 2548) ซึ่งในปัจจุบันกระบวนการจัดการเรียนการสอนมีความหลากหลายและเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผ่านการลงมือปฏิบัติ พัฒนาศักยภาพของตัวผู้เรียน ตลอดจนการแสวงหาประสบการณ์ความรู้ด้วยตนเอง จากการปฏิสัมพันธ์กับชุมชน แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ จนกลายเป็นทักษะที่ บังเกิดผลแก่ผู้เรียน รวมถึงการสร้างการเรียนรู้ให้กับชุมชนและสังคมให้สอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัยนครพนม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการบริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคมเป็นภารกิจหลักประการหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา ที่ต้องให้บริการวิชาการแก่สังคม ในรูปแบบต่าง ๆ ตามความถนัดและความเชี่ยวชาญ การให้บริการทางวิชาการ ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์ให้แก่สังคมแล้ว ยังเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์และนักศึกษา มีการบูรณาการเพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านการจัดการเรียนการสอน และการวิจัย สร้างเครือข่ายกับหน่วยงาน ซึ่งเป็นแหล่งงานของนักศึกษา (เสาวลักษณ์ รัตน์พันธ์, 2560) ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาควรต้องพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ รวมทั้งแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะ 15 ปี (พ.ศ.2551 – 2565) ได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาต้องมีพันธกิจทางด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและบริการวิชาการ ในการเสริมสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้ชุมชนและท้องถิ่น มีกลไกหลักในการปรับวิธีการจัดการของสถาบันการศึกษาโดยยึดชุมชนและท้องถิ่นเป็นหลัก (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553) ซึ่งผู้วิจัยในฐานะบุคลากรสังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ได้ปฏิบัติการสอน รายวิชา

31311304 ดนตรีในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่งเป็นนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา (ค.บ.ดนตรีศึกษา 4 ปี) ในปีการศึกษาที่ 1/2564 และ 1/2565 จำนวน 52 คน และผู้เข้าร่วมกิจกรรมค่ายฟื้นฟู วงพิณพาทย์ล้านช้างพระเทพวรมนี โรงเรียนธาตุพนม จำนวน 16 คน ผู้ให้บริการวิชาการและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์สืบสานพัฒนาเผยแพร่รวมทั้งประสานความร่วมมือระหว่างชุมชน วัด โรงเรียน และมหาวิทยาลัย โดยใช้องค์ความรู้ทางดนตรีเป็นสื่อกลาง

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยในฐานะบุคลากรสังกัดคณะครุศาสตร์ เห็นความสำคัญของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการบริการวิชาการจึงสนใจที่จะศึกษาการบูรณาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการบริการวิชาการรายวิชาดนตรีในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดยใช้รายวิชาดนตรีในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ดนตรีศึกษา 4 ปี) สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อประโยชน์ในการสร้างฐานการเรียนรู้แบบบูรณาการและสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในรายวิชาอื่น ๆ ต่อไป และยังเป็นบริการวิชาการให้กับชุมชน สังคม เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจทักษะในการทำงาน ทักษะในการแสดง การสร้างการรับรู้ให้กับชุมชน สังคม โดยถ่ายทอดความรู้ผ่านดนตรีประกอบพิธีให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในแบบบูรณาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการบริการวิชาการ
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ให้บริการบูรณาการกับผู้รับบริการทางวิชาการและศิลปวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มที่ 1 เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาดนตรีในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ปีการศึกษาที่ 1/2564 จำนวน 30 คน และ 1/2565 จำนวน 22 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 52 คน

กลุ่มที่ 2 นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการค่ายฟื้นฟูวงพิณพาทย์ล้านช้างพระเทพวรมนี โรงเรียนธาตุพนม จำนวน 16 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริการวิชาการสู่ชุมชน ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ ผู้นำชุมชน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปราชญ์ชาวบ้านที่ช่วยเหลือในกิจกรรมของวัดและชุมชน ในเขตพื้นที่จังหวัดนครพนม จังหวัดหนองคาย จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดสกลนคร จำนวนทั้งสิ้น 50 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย

- 1) โครงการบริการวิชาการทางด้านศิลปะ วัฒนธรรมและแผนการสอนตลอด 17 สัปดาห์
- 2) กิจกรรมการบูรณาการงานศิลปวัฒนธรรมและบริการวิชาการของนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม
- 3) แบบสอบถามความพึงพอใจนักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม และแบบประเมินอาจารย์ผู้สอน โดยนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนในรายวิชา 31311304 ดนตรีในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
- 4) แบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีวงดนตรีในรายวิชาเข้าไปบูรณาการบริการวิชาการ

5) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม อาทิ นักศึกษา นักดนตรีท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน พระสงฆ์ และประชาชนทั่วไป

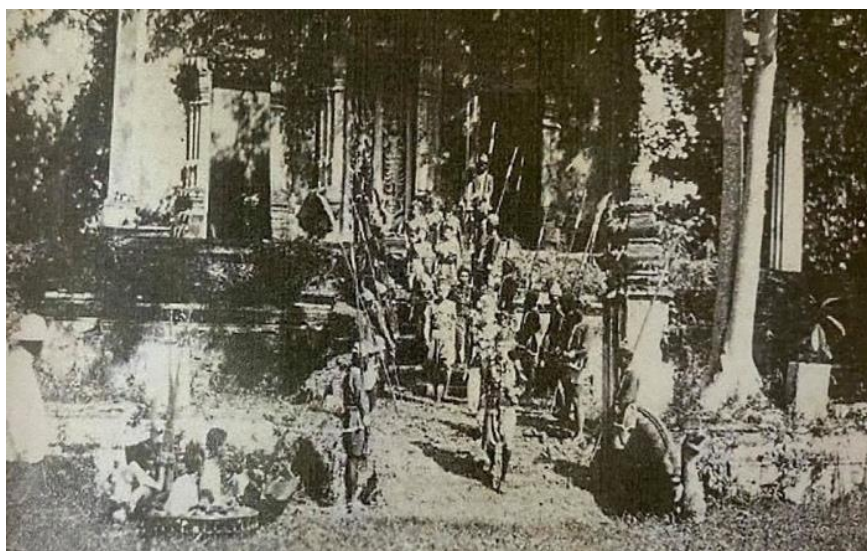
3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

- 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านเอกสาร ตำรา งานวิจัย ของลักษณะทางดนตรีที่มีบทบาทต่อพิธีทางพุทธศาสนาของชุมชนในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง ที่มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน
- 2) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดนตรีในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง และเอกสารงานวิจัยทางที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้พัฒนากิจกรรมการบูรณาการงานศิลปวัฒนธรรมสู่การบริการวิชาการ และกำหนดกรอบในการจัดกิจกรรม ในรายวิชาที่ต้องส่งเสริมผู้เรียนในการบริการวิชาการ
- 3) ออกแบบกิจกรรมการบูรณาการในรายวิชาดนตรีในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง ร่วมกับนักศึกษาพร้อมกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน
- 4) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติตามเนื้อหาของรายวิชา 31311304 ดนตรีในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อวางแผนการนำองค์ความรู้สู่กิจกรรมเผยแพร่และบริการวิชาการ
- 5) ดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมโดยการนำวงดนตรีที่ได้เรียนในรายวิชา ออกบริการวิชาการแก่สังคม
- 6) เก็บข้อมูล วิเคราะห์ และสรุปผลกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการบูรณาการ การเรียนการสอนสู่การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการบริการวิชาการสู่ชุมชน และสังคม
- 7) ประเมินผล โดยสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนในรายวิชาดนตรีในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง นักเรียนมัธยมโรงเรียนธาตุพนมที่เข้าร่วมกิจกรรม และผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมบริการวิชาการ
- 8) วิเคราะห์และสรุปผล สู่การนำเสนอในรูปแบบผลการวิจัย

ผลการวิจัย

1. จากการศึกษาข้อมูลเอกสาร วัฒนธรรมดนตรีในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง พบว่าวัฒนธรรมดนตรีเครื่องเคาะเป็นวัฒนธรรมดนตรีที่มีความเกี่ยวข้องกัน โดยเฉพาะกลุ่มวงดนตรีที่ประสมวงด้วยเครื่องเคาะ และเครื่องเป่า ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมดนตรีของผู้คนที่อาศัยในกลุ่มอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง ปรากฏภาพใน 2 ระดับ คือ ระดับชาวบ้านและระดับราชสำนัก โดยการแลกเปลี่ยนที่เกิดขึ้นระหว่างชาวบ้านที่มีต่อกันเป็นการแลกเปลี่ยนที่มีลักษณะกลมกลืนค่อยเป็นค่อยไป และพัฒนาจนเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตเป็นพื้นฐาน ในขณะที่ความสัมพันธ์ที่เกิดจากราชสำนักต่อราชสำนักจะมีเรื่องของอำนาจและการเมืองการปกครองเข้ามามีส่วนในการเกี่ยวพัน (เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี, 2559 : 29) ซึ่งวัฒนธรรมดนตรีในราชสำนักยังมีบทบาทต่อพิธีกรรมทางด้านศาสนาอีกด้วย เช่น เมื่อครั้งสมัยที่พระเจ้าฟ้างุ้มแห่งอาณาจักรล้านช้าง ลงไปทูลขอพระบรมพุทธานุญาตจากพระเจ้ากรุงเขมร เนื่องจากสงครามล้านช้างในยุคโบราณ มีการนับถือผีมาก่อน ครั้งนั้นเองพระเจ้ากรุงเขมรได้พระราชทานพระพุทธรูป (พระบาง) พร้อมทั้งพระภิกษุที่เชี่ยวชาญในพระไตรปิฎก เครื่องอัฐบริขาร ช่างศิลป์แขนงต่าง ๆ พร้อมทั้งนักดนตรีและเครื่องดนตรีพิณพาทย์ให้ขึ้นมาพร้อมพระบรมพุทธานุญาต (มหาสิลา วีระวงส์, 2535 : 35) ซึ่งหลังจากที่พระเจ้าฟ้างุ้มได้รับพระราชทานเครื่องดนตรีพิณพาทย์ ครูดนตรีและนักดนตรีพิณพาทย์จากราชสำนักเขมร จึงได้วางรากฐานการดนตรีในราชสำนักลาว โดยมีการตั้งตำแหน่งขุนนางสำหรับควบคุมดูแลวงพิณพาทย์ให้สังกัดในกรมวังของราชสำนักลาวล้านช้างหลวงพระบาง

นับเป็นการวางรากฐานของดนตรีพิณพาทย์ที่ใช้ในราชสำนักลาว ก่อนที่จะแพร่กระจายลงมายังเวียงจันทน์ จำปาศักดิ์ พระธาตุพนม และส่วนต่าง ๆ ในภาคอีสานของไทยในปัจจุบัน นอกจากนี้วัฒนธรรมพิณพาทย์ ยังมีบทบาทเป็นดนตรี พิธีกรรมทั้งในราชสำนักไทย ราชสำนักลาว ราชสำนักกัมพูชา ราชสำนักไทใหญ่ และราชสำนักเชียงรุ่ง ที่มีความเกี่ยวข้อง และเชื่อมโยงกัน นอกจากนี้ใช้ในพระราชพิธีแล้ว ยังพบการนำพิณพาทย์มาใช้กับพระพุทธศาสนาอีกด้วย ซึ่งชื่อเรียกวง พิณพาทย์มีความแตกต่างกันออกไปตามแต่ละพื้นที่ อาทิ ปี่พาทย์ พิณพาทย์ ปี่ดเมือง ปี่ดก้อง ซายวาย พิเพียด เป็นต้น วงดนตรีในลักษณะดังกล่าว เป็นวงดนตรีที่นิยมใช้ในพระราชพิธี และพิธีทางพุทธศาสนา ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 วงพิณพาทย์พิธี ณ หน้าหอพระแก้วกรุงเวียงจันทน์
ที่มา : (เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี, 2559 : 56)

จากภาพแสดงให้เห็นว่า พิณพาทย์มีบทบาทต่อพระราชพิธีและพระพุทธศาสนา ซึ่งในภาพผู้ที่กำลังลงมา จากหอพระแก้วสันนิษฐานว่าเป็นเจ้ามหาชีวิตและขบวนเสด็จ ครั้งเสด็จลงจากหอพระแก้ว ณ กรุงเวียงจันทน์ ส่วนวง พิณพาทย์ นั่งบรรเลงประจำอยู่ฝั่งขวามือของหอพระแก้ว เป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าพิณพาทย์มีบทบาทต่อทั้งสองสถาบัน อย่างแนบแน่น นอกจากนี้ยังมีการใช้พิณพาทย์บรรเลงในทุกวันพระ เพื่อเป็นพุทธบูชาอีกด้วย ลักษณะของพิธีกรรม ดังกล่าวพบได้ทั่วไปในวัฒนธรรมราชสำนักของล้านนาและล้านช้าง ดังจะเห็นได้จาก ครั้งสมัยที่เจ้าอนุวงศ์แห่งเวียงจันทน์ ทรงเสด็จมาทำการสักการะองค์พระธาตุพนม และได้ทำการบูรณปฏิสังขรณ์พระธาตุพนม รว. พ.ศ. 2350 – 2356 ครั้งนั้นเจ้าอนุวงศ์ได้ทำฉัตรทองคำประดับเพชรพลอย จำนวน 200 เม็ด เมื่อทำเสร็จสิ้นแล้ว จึงได้จัดให้มีพิธี พุทธาภิเษกยกฉัตรขึ้นสู่ยอดองค์พระธาตุพนม พร้อมกันนั้นได้ถวายครูดนตรี นักดนตรี และเครื่องดนตรีพิณพาทย์ เครื่องห้าจากราชสำนักเวียงจันทน์ ให้ประจำอยู่ที่วัดพระธาตุพนม (ชุตาสมร ดิเรกศิลป์, 2559 : 40) เพื่อใช้บรรเลง ถวายเป็นพุทธบูชาต่อองค์พระธาตุพนมสืบมา นับเป็นการวางรากฐานดนตรีพิณพาทย์ ให้มีบทบาทต่อพระธาตุพนมตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ลักษณะความเชื่อดังกล่าวยังพบได้ทั่วไปในวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง ซึ่งได้แพร่กระจายเข้ามาในดินแดน อีสานของไทย

2. ผลจากการศึกษาข้อมูลตามประเด็นของข้อที่ 1 ทำให้ผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษาวัฒนธรรมดนตรีในราชสำนักของกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่งมีความสอดคล้องกัน ไม่ว่าจะเป็นวงดนตรีประกอบการชงชา ของสิบสองปันนา, วงชายว้าย ของพม่า, วงพิณพาทย์ ของลาว, ปี่ดก้องหรือปี่ดเมือง ของเชียงใหม่ และพิพ็ียด ของกัมพูชา นับเป็นวัฒนธรรมดนตรีร่วมที่พบในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ประกอบกับพื้นที่จังหวัดนครพนม คือ อำเภอธาตุพนม ได้มีการรับวัฒนธรรมพิณพาทย์ล้านช้างเข้ามาในสมัยเจ้าอนุวงศ์ แห่งกรุงเวียงจันทน์ และมีการสืบทอดวงดนตรีชนิดนี้สืบมา ทำให้ผู้วิจัยเลือกที่จะใช้วงพิณพาทย์ในการสร้างการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงความรู้ทางดนตรี ของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ให้กับนักศึกษาและเป็นการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรม พิณพาทย์ล้านช้างให้อยู่คู่ธาตุพนม ซึ่งแนวคิดที่น่าสนใจด้านการพัฒนาการของดนตรีในราชสำนัก ยังมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการเมืองการปกครอง และทำให้เห็นถึงวิวัฒนาการทางการเมืองการปกครองของกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่ง เอลิมศักดิ์ พิกุลศรี, 2562 ได้กล่าวเกี่ยวกับการศึกษาดนตรีในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงไว้ดังนี้ ถึงแม้ว่าในภูมิภาคลุ่มน้ำโขงจะมีลักษณะที่เป็นพหุสังคมที่มีความหลากหลายในหลายมิติ อันเนื่องมาจากปัจจัยทางด้านความแตกต่างด้านชาติพันธุ์ หรือจากการเมืองการปกครอง แต่ผู้ที่สนใจจะศึกษาดนตรีในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง สามารถกำหนดแนวคิดในการศึกษาได้ 2 ประเด็น ดังนี้

- การศึกษาในตัวดนตรี (Study in music) คือการศึกษาเกี่ยวกับศิลปะของการเรียบเรียงเสียงประสาน ดังนั้นเมื่อต้องการศึกษาดนตรีจึงต้องศึกษาที่เสียง ซึ่งถือเป็นหัวใจหลักสำคัญของดนตรี การศึกษาดนตรีในกรณีนี้จึงหมายถึง การค้นคว้าวิชาการเกี่ยวกับดนตรีในวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นดนตรีราชสำนัก ดนตรีพื้นถิ่น ดนตรีชาติพันธุ์ สามารถกำหนดประเด็นหรือวัตถุประสงค์ในการศึกษา เช่น สังคีตลักษณ์ รูปแบบของดนตรี คุณลักษณะทางดนตรี แต่เนื้อหาหลักย่อมหมายถึง องค์ประกอบทางดนตรี ซึ่งประกอบด้วย เสียง บันไดเสียง จังหวะ คุณลักษณะของเสียง การประสานเสียง และคีตนิพนธ์ องค์ประกอบดังกล่าวนี้ ปรากฏพบอยู่ในดนตรีทุกวัฒนธรรม ถือเป็นองค์ประกอบที่มีลักษณะสามัญหรือลักษณะที่สากลของดนตรี

- การศึกษาส่วนที่เกี่ยวข้องกับดนตรี (Study about music) การศึกษาประเด็นของความสนใจในการศึกษาทางดนตรี ที่ต้องการหาคำตอบมากกว่าเรื่องของเสียงดนตรีเพียงอย่างเดียวเป็นการเฉพาะ ซึ่งเป็นความสนใจที่จะศึกษาประเด็นที่อยู่เบื้องหลังเสียงดนตรี หรือปัจจัยแวดล้อมที่ทำให้เกิดรูปแบบทางดนตรี โดยมีแนวคิดที่ว่าดนตรีเป็นผลงานสร้างสรรค์ที่เกิดจากมนุษย์ในขณะที่มนุษย์ต่างถูกหล่อหลอมจากสังคม หรือกล่าวได้ว่ามีอิทธิพลต่อการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ ดังนั้นเมื่อบริบททางสังคมเปลี่ยนแปลงไปทิศทางใด มนุษย์ก็就会被หล่อหลอมโดยสังคมไม่มากนักน้อยเมื่อมนุษย์ถูกหล่อหลอมโดยบริบททางสังคมที่มีอิทธิพลต่อมนุษย์ มนุษย์ก็จะแสดงหรือสร้างสรรค์ผลงานดนตรีออกมาตามเงื่อนไข ดังนั้นการศึกษาวรรณคดีลุ่มน้ำโขงในประเด็นนี้ จึงสามารถกำหนดเรื่องที่จะศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับดนตรีในแง่มุมที่หลากหลาย เช่น การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การศึกษา เป็นต้น

จากแนวคิดดังกล่าวทำให้ผู้วิจัย เลือกที่จะใช้วงพิณพาทย์ เป็นกรณีศึกษาในการเชื่อมโยงองค์ความรู้ของดนตรี ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดยกำหนดประเด็นหรือวัตถุประสงค์ของการเรียนในการสร้างการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ได้มีความเข้าใจในลักษณะของบทเพลงในแต่ละสำเนียงของแต่ละประเทศ และบทบาทของดนตรีในราชสำนักที่มีผลต่อสังคมหรือดนตรีพิธีกรรมความเชื่อของชาวลุ่มน้ำโขง ผ่านการบรรเลงดนตรีประกอบพิธี บทบาทของแต่ละบทเพลงที่มีผลต่อพิธี และลักษณะความเชื่อต่อดนตรีของผู้คนในลุ่มน้ำโขง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะแฝงอยู่ในการบรรเลงดนตรีประกอบพิธี และบทเพลงที่นักศึกษาได้เรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์ จนนำไปสู่การออกแบบการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา เพื่อสร้างองค์ความรู้ในภาคปฏิบัติ ก่อนที่จะมีการออกบริการวิชาการในรูปแบบการแสดงดนตรี

3. จากการศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับดนตรีในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ทำให้ทราบถึงบทบาทของดนตรีที่มีต่อพระพุทธศาสนา คือ วงดนตรีในกลุ่มเครื่องเคาะ หรือที่เรียกว่า พิณพาทย์, ปี่พาทย์, พิณพืด, ซายววย, ปาดเมือง ซึ่งเป็นลักษณะของวงดนตรีที่มีความเชื่อมโยงกันในรูปแบบของวงดนตรีประกอบพิธีในวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ ในอนุภูมิภาค ลุ่มน้ำโขง โดยลักษณะของวงดนตรีประเภทนี้จะประกอบไปด้วย เครื่องดนตรีประเภทเครื่องเคาะ เครื่องเป่า และเครื่องหนัง ทำให้ผู้วิจัยเลือกใช้วงดนตรี “พิณพาทย์” ในการบูรณาการการเรียนการสอนในรูปแบบพหุวัฒนธรรมในรายวิชา ซึ่งมีเหตุผลมาจากมหาวิทยาลัยนครพนม ตั้งอยู่ในเขตวัฒนธรรมล้านช้าง ทำให้ผู้วิจัยเลือกใช้วงดนตรีดังกล่าวในการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง ดังนั้น รูปแบบการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติจึงเน้นในการปฏิบัติวงพิณพาทย์ เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของวงพิณพาทย์ บทเพลงประกอบพิธี สู่การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชา 31311304 ดนตรีในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่งผู้สอนกับผู้เรียนได้ร่วมกันออกแบบการเรียนการสอนและสร้างข้อตกลง ให้มีความสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาและสร้างแผนการจัดการเรียนการสอนตลอด 17 สัปดาห์

4. การจัดการเรียนการสอนในรายวิชา ประกอบไปด้วย 3 กิจกรรม ดังนี้ การบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติวงดนตรี ซึ่งในแต่ละสัปดาห์จะมีการบรรยาย จำนวน 2 ชั่วโมง และฝึกปฏิบัติ วงดนตรี 2 ชั่วโมง ยกเว้นกรณีที่มีการบรรยายประกอบการสาธิต จะใช้เวลาบรรยายราว 3 ชั่วโมง เวลาปฏิบัติ 1 ชั่วโมง (เฉลิมพล อะทาโส, 2563) โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

- ขั้นแรก สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทดนตรีในวิถีชีวิตของชาวอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง รูปแบบการบรรเลงดนตรี ความเชื่อดนตรีต่อพิธีกรรม การใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือสำหรับสื่อสารในคติความเชื่อของชาวลุ่มน้ำโขง เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและความเข้าใจให้กับนักศึกษา

- ขั้นที่สอง อธิบายพร้อมยกตัวอย่างรูปแบบวงดนตรีที่พบในวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ ในอนุภูมิภาค ลุ่มน้ำโขง ที่มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน และสร้างข้อตกลงการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ในการเลือกเรียนภาคปฏิบัติ วงดนตรี “พิณพาทย์” จากเหตุผลทางด้านวัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ และความเชื่อมโยงของวัฒนธรรมร่วมในลุ่มน้ำโขง

- ขั้นที่สาม นักศึกษาทุกคนจะได้ฝึกทักษะฆ้องวงใหญ่ เบื้องต้น โดยเริ่มจากขั้นพื้นฐานไปสู่แบบฝึกหัดการตีฆ้อง และบทเพลงเบื้องต้นสำหรับการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ เช่น เพลงแขกบรเทศ เป็นต้น ซึ่งการเรียนการสอนอาจารย์จะบรรเลงให้นักศึกษาปฏิบัติตาม ภายหลังสิ้นสุดคาบเรียน นักศึกษาต้องหาเวลามาฝึกซ้อมด้วยตัวเอง

- ขั้นที่สี่ นักศึกษาจะได้เรียนรู้เพลงกลอม ซึ่งเป็นบทเพลงที่มีท่วงทำนองเข้าไปเข้ามา และมีลักษณะการดำเนินทำนองที่สม่ำเสมอสามารถฝึกสมาธิขั้นเบื้องต้นให้กับผู้เรียน ถือว่าเป็นเพลงหน้าพาทย์ มีบทบาทใช้ในการเดินทัพหรือการเสด็จของเทวดาผู้สูงศักดิ์ ในส่วนลวาล้านช้างใช้ในขบวนเสด็จของเจ้ามหาชีวิต ซึ่งนักศึกษาทุกคนจะต้องเรียนบทเพลงนี้

- ขั้นที่ห้า เมื่อนักศึกษามีทักษะในการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ เพลงกลอมแล้ว จะมีการนัดซ้อมกลุ่มย่อยโดยอาจารย์จะเป็นผู้สังเกตลักษณะนิสัยของผู้เรียนเพื่อเลือกให้มาตีตะโพน ฉิ่ง กลองทัด ให้เพื่อน ขณะฝึกซ้อม โดยมีอาจารย์ตีระนาดเอก เพื่อให้นักศึกษาที่มีความเข้าใจในรูปแบบการบรรเลงพิณพาทย์มากยิ่งขึ้น

- ขั้นที่หก คัดเลือกนักศึกษาที่มีความเหมาะสมในการบรรเลง ระนาดเอก และเป่าปี่ โดยอาศัยการสังเกตจากผู้สอน ทั้งจากความสนใจของนักศึกษาและทักษะการบรรเลงของนักศึกษาด้วย

- ขั้นที่เจ็ด ฝึกทักษะและมอบหมายการบ้านให้กับผู้ที่ได้รับเลือกให้บรรเลงระนาดเอกและปี่ โดยให้มีการแยกฝึกทักษะ และนัดฝึกซ้อมแยกนอกเวลา เช่น 19.00 เป็นต้นไป

- ขั้นที่แปด นักศึกษาซ้อมวงพิณพาทย์ ในบทเพลงกลมวันละ 5 – 10 รอบ โดยให้บรรเลงวนไปจนกว่าจะครบตามที่ได้ตกลงกันไว้ เพื่อสร้างทักษะในการบรรเลงพิณพาทย์ และให้นักศึกษามีความเข้าใจรูปแบบลักษณะของการบรรเลง พิณพาทย์

- ขั้นที่เก้า นักศึกษาจะได้เรียนบทเพลงต่าง ๆ ตามบทบาทของดนตรี หรือตามแผนการเรียนรู้ที่ได้วางไว้ โดยอาจารย์จะสอนภายในคาบ และให้นักศึกษาไปฝึกซ้อมกันเอง เมื่อมีปัญหาหรือมีข้อสงสัย อาจารย์จะคอยให้คำแนะนำ

- ขั้นที่สิบ อาจารย์จะบรรยายเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทเพลงในวัฒนธรรมต่าง ๆ ขนบธรรมเนียมการบรรเลงในช่วงต่าง ๆ บทบาทหน้าที่ของพิณพาทย์พิธี และการใช้บทเพลงในแต่ละช่วงของพิธีกรรม

5. ผู้สอนได้เขียนโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ตลอดระยะเวลา 1 ปี เพื่อนำนักศึกษาออกพื้นที่และหากิจกรรมหรือสนามให้นักศึกษาได้ออกบริการวิชาการในรูปแบบวงดนตรีประกอบพิธี “พิณพาทย์พิธี” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับชุมชน สังคม โดยใช้พื้นที่ทางศาสนา อาทิ วัด เป็นสถานที่ในการสร้างการรับรู้ และใช้ประเพณี พิธีกรรม เป็นแกนกลางในการหลอมรวม ชุมชน วัด โรงเรียน มหาวิทยาลัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ ให้เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อเป็นการสร้างการรับรู้สู่การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จากองค์ความรู้ ที่ได้ศึกษาในรายวิชา 31311304 ดนตรีในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง ตลอดทั้ง 17 สัปดาห์

6. การออกบริการวิชาการในรูปแบบวงดนตรีประกอบพิธี ภายใต้โครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและบริการวิชาการ สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ซึ่งทุกครั้ง ผู้วิจัยจะเป็นผู้นำนักศึกษาออกบริการวิชาการ ในระหว่างการออกบริการวิชาการวงดนตรีประกอบพิธี ผู้วิจัยจะเป็นทั้งนักดนตรีและนักสังเกตการณ์ และหาโอกาสพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเพื่อทราบถึงมุมมองของผู้ร่วมพิธีต่อวงดนตรีประกอบพิธี โดยเป็นคำถามปลายเปิด และเป็นการสนทนาทั่วไป โดยไม่จำเพาะเจาะจง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย นำมาสู่การวิเคราะห์และพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ซึ่งภายหลังจากการออกบริการวิชาการในทุกครั้ง จะมีการประชุมสรุปงานและถอดบทเรียนจากกิจกรรมที่เข้าร่วม โดยมีชุดคำถามพูดคุยกันอย่างเป็นกันเอง อาทิ อะไรคือความเข้าใจใหม่จากการร่วมงานในครั้งนี้ กิจกรรมในครั้งนี้มีความเชื่อมโยงกับความเชื่อของผู้คนอย่างไร และอะไรคือบทบาทของดนตรีต่อพิธีนี้ เป็นต้น ซึ่งนักศึกษาจะได้ร่วมกันถอดบทเรียนจากกิจกรรมต่าง ๆ จนนำมาซึ่งวิธีคิดในแบบของตนเอง ที่เชื่อมโยงกับเพื่อนและอาจารย์ สร้างชุดความรู้ร่วมกันในแต่ละกิจกรรม นำไปสู่การสรุปผลกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการบูรณาการในครั้งถัดไป

7. ความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ต่อรายวิชาดนตรีในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง และนักเรียนโรงเรียนธาตุพนมที่เข้าร่วมกิจกรรม และผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมบริการวิชาการ ณ โรงเรียนธาตุพนม และชุมชนที่ออกบริการวิชาการ โดยผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของนักศึกษา ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษาที่ 2564 และปีการศึกษา 2565 ได้แบ่งออกเป็นแนวทางในการวิจัยเพื่อทบทวนกระบวนการบริการวิชาการของวงพิณพาทย์ประกอบพิธีต่อโรงเรียนธาตุพนมเป็นต้นแบบ โดยแบ่งแนวความคิดออกเป็น 4 ส่วน คือ

แนวคิดที่ 1 ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

แนวคิดที่ 2 แนวคิดทฤษฎีความต้องการ

แนวคิดที่ 3 การสร้างแบบทดสอบเพื่องานวิจัย

แนวคิดที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน

จากการทบทวนวรรณกรรมทั้ง 4 แนวคิด ผู้วิจัยได้หาความสอดคล้องของแบบประเมินความพึงพอใจ เพื่อดูแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยมีกระบวนการดังนี้

- ขั้นแรก ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือเพื่อสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ ว่ามีครอบคลุมครบทุกประเด็น โดยวิธีการ Try out ทดสอบใช้แล้วนำมาปรับปรุง ด้วยการวิเคราะห์ มี 2 รูปแบบ คือ แบบสอบถามปลายปิด (Close – ended Form) แบบมีตัวเลือก คล้ายปรนัย สร้างขึ้นโดยคาดว่าผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถเลือกตอบได้ตามต้องการ และแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Opened ended Form) สามารถสอบถามความคิดเห็นอย่างอิสระ ด้วยตนเอง คล้ายอัตนัย

- ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยได้นำส่งแบบสอบถามแก่ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ว่าครอบคลุมทุกประเด็นตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC

- ขั้นที่ 3 เมื่อได้แบบสอบถามความพอใจที่มีความสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือแบบสอบถามเก็บข้อมูล กับนักเรียนโรงเรียนธาตุพนม และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ ในส่วนแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการ จัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากแบบประเมินอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาดังกล่าวที่ประเมินโดยนักศึกษา ตลอดทั้ง 2 ปีการศึกษา

8. การสำรวจความพึงพอใจในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แยกการสำรวจออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ให้บริการ มีกลุ่ม ตัวอย่างคือ นักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษาที่เรียนในรายวิชาดนตรีในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง ปีการศึกษา 2564 และ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 52 คน โดยนำข้อมูลแบบสอบถามจากการประเมินอาจารย์ผู้สอนในระบบบริการศึกษา หรือระบบลงทะเบียนมหาวิทยาลัยนครพนม (https://reg.npu.ac.th/registrar/evaluateResult_detail.asp) และ กลุ่มที่ 2 เป็นผู้รับบริการ มีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการค่ายฟื้นฟูสุขภาพจิตล้านช้างพระเทพพรหมนี้ และคุณครูโรงเรียนธาตุพนม จำนวน 15 คน พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 คน โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม ดังกล่าวมาตรวจสอบความถูกต้อง จากการนำมาลงรหัส ป้อนข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโปรแกรมสำเร็จรูป นำเสนอตาม ประเด็น โดยนำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้วให้คะแนนแต่ละข้อ จำแนกรายข้อในแบบสอบถามระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

ดีมาก	ให้คะแนนเป็น	5
ดี	ให้คะแนนเป็น	4
ปานกลาง	ให้คะแนนเป็น	3
น้อย	ให้คะแนนเป็น	2
น้อยที่สุด	ให้คะแนนเป็น	1

นำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้วไปประมวลผลข้อมูล โดยให้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปพร้อม กำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนน	4.51 – 5.00	ระดับมากที่สุด
คะแนน	3.51 – 4.50	ระดับมาก
คะแนน	2.51 – 3.50	ระดับปานกลาง
คะแนน	1.51 – 2.50	ระดับน้อย
คะแนน	1.00 – 1.50	ระดับน้อยที่สุด

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้สื่อความหมายในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้สื่อความหมายในงานวิจัยดังนี้

$\bar{X}$	คือ	ค่าเฉลี่ย
S	คือ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	คือ	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อรายวิชาปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน

รายการความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S	N	ความพึงพอใจ
1. อาจารย์ผู้สอนแต่งกายและใช้วาจาสุภาพกับผู้เรียนในระดับใด	4.57	0.67	30	มากที่สุด
2. อาจารย์ผู้สอนมีการเตรียมการสอนระดับใด	4.53	0.62	30	มากที่สุด
3. อาจารย์ผู้สอนมีการแจ้งรายละเอียดวิชา วัตถุประสงค์ของบทเรียน เอกสารอ่านประกอบ และเกณฑ์การวัดผลในระดับใด	4.50	0.67	30	มาก
4. อาจารย์ผู้สอนมีกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในระดับใด	4.43	0.67	30	มาก
5. อาจารย์ผู้สอนเตรียมเนื้อหาการสอนอย่างมีขั้นตอนและต่อเนื่องในระดับใด	4.47	0.62	30	มาก
6. อาจารย์ผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความน่าสนใจในระดับใด	4.50	0.62	30	มาก
7. อาจารย์ผู้สอนจัดเนื้อหาที่สอนเหมาะสมและครบถ้วนในระดับใด	4.50	0.67	30	มาก
8. อาจารย์ผู้สอนได้เข้าสอนตรงเวลาตามที่กำหนดในระดับใด	4.57	0.62	30	มากที่สุด
9. อาจารย์ผู้สอนมีการบูรณาการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในระดับใด	4.60	0.61	30	มากที่สุด
10. อาจารย์ผู้สอนได้ส่งเสริมให้นักศึกษามีความคิดริเริ่มและรู้จักวิพากษ์วิจารณ์	4.50	0.67	30	มาก
11. อาจารย์ผู้สอนรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างหรือขัดแย้งกับผู้สอนในระดับใด	4.53	0.62	30	มากที่สุด
12. อาจารย์ผู้สอนมีกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาทำงานร่วมกันในระดับใด	4.50	0.62	30	มาก
13. อาจารย์ผู้สอนแนะนำ สนับสนุน ส่งเสริมให้นักศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง	4.50	0.62	30	มาก
14. อาจารย์ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับใด	4.53	0.62	30	มากที่สุด
15. อาจารย์ผู้สอนใช้สื่อ โสตทัศนูปกรณ์ประกอบการสอนในระดับใด	4.43	0.62	30	มาก
16. อาจารย์ผู้สอนมีความรอบรู้ในรายวิชาที่สอนในระดับใด	4.43	0.67	30	มาก
รวม	4.51	0.64	480	มากที่สุด

ตารางที่ 2 เป็นคะแนนประเมินการจัดการเรียนการสอนโดยนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา ชั้นปีที่ 2 ภาคการศึกษาที่ 1/2564 ในระบบประเมินผู้สอนออนไลน์แหล่งข้อมูลจาก (https://reg.npu.ac.th/registrar/evaluateResult_detail.asp) มหาวิทยาลัยนครพนม ปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน ซึ่งผลการประเมินแปรผลอยู่ในระดับ 4.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.64 อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทำให้ทราบได้ว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบดังกล่าว

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อรายวิชาปีการศึกษา 2565 จำนวน 22 คน

รายการความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S	N	ความพึงพอใจ
1. อาจารย์ผู้สอนแต่งกายและใช้วาจาสุภาพกับผู้เรียนในระดับใด	4.59	0.49	22	มากที่สุด
2. อาจารย์ผู้สอนมีการเตรียมการสอนระดับใด	4.59	0.49	22	มากที่สุด
3. อาจารย์ผู้สอนมีการแจ้งรายละเอียดวิชา วัตถุประสงค์ของบทเรียน เอกสารอ่านประกอบ และเกณฑ์การวัดผลในระดับใด	4.59	0.49	22	มากที่สุด
4. อาจารย์ผู้สอนมีกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	4.73	0.45	22	มากที่สุด
5. อาจารย์ผู้สอนเตรียมเนื้อหาการสอนอย่างมีขั้นตอนและต่อเนื่องในระดับใด	4.59	0.49	22	มากที่สุด
6. อาจารย์ผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความน่าสนใจในระดับใด	4.59	0.49	22	มากที่สุด
7. อาจารย์ผู้สอนจัดเนื้อหาที่สอนเหมาะสมและครบถ้วนในระดับใด	4.68	0.47	22	มากที่สุด
รายการความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S	N	ความพึงพอใจ
8. อาจารย์ผู้สอนได้เข้าสอนตรงเวลาตามที่กำหนดในระดับใด	4.55	0.50	22	มากที่สุด
9. อาจารย์ผู้สอนมีการบูรณาการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในระดับใด	4.55	0.50	22	มากที่สุด
10. อาจารย์ผู้สอนได้ส่งเสริมให้นักศึกษามีความคิดริเริ่มและรู้จักวิพากษ์วิจารณ์	4.50	0.50	22	มาก
11. อาจารย์ผู้สอนรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างหรือขัดแย้งกับผู้สอนในระดับใด	4.59	0.49	22	มากที่สุด
12. อาจารย์ผู้สอนมีกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาทำงานร่วมกันในระดับใด	4.59	0.49	22	มากที่สุด
13. อาจารย์ผู้สอนแนะนำ สนับสนุน ส่งเสริมให้นักศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง	4.45	0.50	22	มาก
14. อาจารย์ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับใด	4.59	0.49	22	มากที่สุด
15. อาจารย์ผู้สอนใช้สื่อ สื่อดิจิทัลประกอบการสอนในระดับใด	4.59	0.49	22	มากที่สุด
16. อาจารย์ผู้สอนมีความรอบรู้ในรายวิชาที่สอนในระดับใด	4.59	0.49	22	มากที่สุด
รวม	4.59	0.49	352	มากที่สุด

ตารางที่ 3 เป็นคะแนนประเมินการจัดการเรียนการสอนโดยนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา ชั้นปีที่ 2 ภาคการศึกษาที่ 1/2565 ในระบบการประเมินผู้สอนออนไลน์แหล่งข้อมูลจาก (https://reg.npu.ac.th/registrar/evaluateResult_detail.asp) มหาวิทยาลัยนครพนม ปีการศึกษา 2565 จำนวน 22 คน ซึ่งผลการประเมินแปรผลอยู่ในระดับ 4.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.49 อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทำให้ทราบได้ว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบดังกล่าวมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจัยที่ทำให้คะแนนการประเมินเพิ่มมากยิ่งขึ้นในปีการศึกษา 2565 น่าจะมาจากการปรับปรุงรายวิชาที่อาศัยประสบการณ์จากปีการศึกษา 2564 เป็นฐานในการปรับปรุงแผนการสอน “มคอ 3” ของปีการศึกษา 2565 ในการสอดแทรกทักษะปฏิบัติเครื่องดนตรีเพื่อให้รองรับกับกิจกรรมที่จะออกให้บริการวิชาการ และทำให้กระบวนการเรียนการสอนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการบริการวิชาการ (วงพินพาทย์) จากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการค่ายฟื้นฟูพวงพินพาทย์ล้านช้างพระเทพวรมนีและคุณครูโรงเรียนธาตุพนม จำนวน 15 คน พระสงฆ์ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 21 คน ตัวอย่าง สถิติที่ใช้ได้แก่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ยสามารถคำนวณผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อการรับบริการวิชาการ จำนวน 21 คน

รายการความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S	N	ความพึงพอใจ
1. เนื้อหาสาระในกิจกรรม	4.71	0.45	21	มากที่สุด
2. ประโยชน์และความรู้ที่ได้รับสามารถไปสู่ภาคปฏิบัติ	4.81	0.39	21	มากที่สุด
3. การให้บริการวิชาการตอบสนองความต้องการของท่าน	4.57	0.58	21	มากที่สุด
4. ความเชี่ยวชาญและความสามารถในการถ่ายทอดของวิทยากร	4.86	0.35	21	มากที่สุด
5. สิ่งที่บริการวิชาการตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและสังคม	4.71	0.45	21	มากที่สุด
6. การบริการวิชาการในครั้งนี้มีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชน ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม	4.90	0.29	21	มากที่สุด
7. การบริการวิชาการสร้างความภาคภูมิใจให้กับชุมชนและสังคม	4.90	0.43	21	มากที่สุด
8. สามารถบูรณาการกับวิถีชีวิตในงานบุญประเพณีทางศาสนาพิธีกรรมของชุมชนอย่างยั่งยืน	4.90	0.29	21	มากที่สุด
9. มีส่วนร่วมในการสนับสนุนผู้รับบริการในการพึ่งพาตนเองได้	4.86	0.35	21	มากที่สุด
10. การบริการวิชาการมีผลต่อการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งการปฏิบัติงานเพื่อชุมชน/สังคม	4.95	0.21	21	มากที่สุด
รวม	4.82	0.38	210	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 จะเห็นว่า ระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการในประเด็นต่าง ๆ ที่มีการสอบถาม อยู่ในระดับ “มากที่สุด” โดยมีค่าเฉลี่ยรวมของความพึงพอใจอยู่ที่ 4.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.38 จากผลสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 21 คน

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล การบูรณาการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการบริการวิชาการ รายวิชาดนตรีในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในแบบบูรณาการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการบริการวิชาการ และเพื่อศึกษาถึงทราบความพึงพอใจของผู้ให้บริการบูรณาการกับผู้รับบริการทางวิชาการและศิลปวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

การบูรณาการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการบริการวิชาการ เป็นการออกแบบการเรียนรู้ให้นักศึกษามีทักษะในเชิงวิชาการและการปฏิบัติ และสอดคล้องกับรายวิชาที่นักศึกษาได้เรียนในหลักสูตร ผู้วิจัยได้เลือกรายวิชาดนตรีในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง จากปัจจัยทางที่ตั้งของมหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อสร้างความตระหนักและความภาคภูมิใจให้กับผู้เรียน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาวัฒนธรรมดนตรีในราชสำนักของกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง ได้แก่ จีนตอนใต้ พม่า ลาว ไทย กัมพูชา และเวียดนาม พบว่า วัฒนธรรมดนตรีในราชสำนักของกลุ่มประเทศกลุ่มน้ำโขงมีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน คือ วงดนตรีที่ประกอบไปด้วย กลุ่มเครื่องเคาะ เครื่องเป่า และเครื่องหนัง เรียกว่า “พิณพาทย์” มีบทบาทใช้ประกอบพิธีทางราชสำนัก และดนตรีประกอบพิธีทางพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยจึงเลือกวงพิณพาทย์ในการบูรณาการเรียนรู เพื่อเชื่อมโยงความรู้ทางวัฒนธรรมดนตรีในกลุ่มประเทศกลุ่มน้ำโขง ในรูปแบบดนตรีพิธีกรรม ที่เชื่อมโยงความเชื่อของผู้คนในระดับชาวบ้านไปจนถึงระดับราชสำนัก เป็นการจัดการเรียนการสอนตลอด 17 สัปดาห์ โดยให้มีการ

เรียนในภาคทฤษฎีสลับกับการฝึกปฏิบัติ สร้างความเข้าใจภาคทฤษฎีผ่านการบรรยายและภาคปฏิบัติในการฝึกปฏิบัติ วงพินพาทย์ เชื่อมโยงความเข้าใจจากบทเพลงที่ใช้ในพิธี และบทเพลงในสำเนียงต่าง ๆ ผ่านการฝึกปฏิบัติ เมื่อนักศึกษา เกิดความเข้าใจในองค์ความรู้ และสามารถปฏิบัติบรรเลงวงพินพาทย์ จนนำไปสู่การบริการวิชาการในรูปแบบ “วงพินพาทย์พิธี” ภายใต้โครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย นครพนม ตลอดระยะเวลา 1 ปี เพื่อให้นักศึกษาออกพื้นที่บรรเลงดนตรีพินพาทย์พิธี สร้างการรับรู้ให้กับชุมชน สังคม และเผยแพร่ผลงานจากการเรียนการสอนในรายวิชา นอกจากนี้ยังร่วมกับโรงเรียนธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัด นครพนม ในการจัดโครงการฟื้นฟูวงพินพาทย์ล้านช้างพระเทพวรมนี ในรูปแบบค่ายฝึกอบรมปฏิบัติ วงดนตรีพินพาทย์ เพื่อจัดตั้งวงพินพาทย์ในการบรรเลง ณ วัดพระธาตุพนม ในวันพระ กิจกรรมสำคัญของทางวัดพระธาตุพนม และ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ จิรวัดน์ พิระสันต์ และวิรุณ ตั้งเจริญ (2547) ที่ศึกษารูปแบบ การกิจของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาศิลปกรรมท้องถิ่น กรณีศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร พบว่า ควรสร้างการ มีส่วนร่วมระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชนทางด้านศิลปวัฒนธรรม โดยแนวทางที่จะช่วยเสริมให้เกิดขึ้นก็คือการใช้ เครือข่ายชุมชนในการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปวัฒนธรรมที่เป็นระบบ และจัดทำเป็นฐานข้อมูลที่ทันสมัยซึ่งเป็น ประโยชน์ทั้งในด้านสังคมวัฒนธรรมชุมชน นับเป็นการสร้างการเรียนรู้และบูรณาการศิลปวัฒนธรรมดนตรีแขนงนี้ ให้เป็น ที่รู้จักอย่างแพร่หลาย และส่งต่อศิลปวัฒนธรรมแขนงนี้ให้กับเยาวชนรุ่นต่อไป

จากการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาที่ 1/2564 และปีการศึกษาที่ 1/2565 ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจาก แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของรายวิชาดนตรีในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง สอดคล้องกับงานวิจัย ของ ทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์ (2546) ที่ได้ศึกษารูปแบบด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาพบว่า ควรจะมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติในการสร้างเครือข่ายทางศิลปวัฒนธรรม ซึ่งผลการประเมินความพึงพอใจ โดยนักศึกษาลงทะเบียนในรายวิชาดนตรีในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ในปีการศึกษาที่ 1/2564 จำนวน 30 คน แปลผลอยู่ใน ระดับ 4.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.64 อยู่ในระดับ “มากที่สุด” และผลการประเมินความพึงพอใจโดยนักศึกษาลงทะเบียนในรายวิชาดนตรีในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ในปีการศึกษาที่ 1/2565 จำนวน 22 คน แปลผลอยู่ในระดับ 4.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.49 อยู่ในระดับ “มากที่สุด” จากผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนในทั้ง 2 ปี การศึกษา ทำให้ทราบถึงแนวโน้มการจัดการเรียนการสอนที่สร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียนในด้านต่าง ๆ และสอดคล้อง กับพันธกิจของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ออกแบบเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจจากผู้รับบริการ วิชาการ โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ในการออกแบบเครื่องมือสอบถามความพึงพอใจ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 ท่าน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 1 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจในครั้งนี้ ซึ่งผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ร่วมโครงการและ ผู้ที่เกี่ยวข้องจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ระดับความพึงพอใจ ของผู้รับบริการแปลผลเฉลี่ยรวมของความพึงพอใจอยู่ที่ 4.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.38 ความพึงพอใจระดับ “มากที่สุด” จากผลสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 21 คน จากการวิเคราะห์ผลข้อมูลเชิงตัวเลขทำให้ ทราบถึงความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบดังกล่าว และยังเป็นการบริการวิชาการต่อ โรงเรียน วัด สังคม ชุมชน โดยใช้วัฒนธรรมดนตรีพินพาทย์เป็นดนตรีประกอบพิธี สร้างการเรียนรู้ให้กับชุมชน สังคม คงไว้ซึ่ง ศิลปวัฒนธรรมในแขนงนี้ให้เป็นที่รู้จัก และเป็นที่ยอมรับของชุมชน สังคม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการนำเสนอรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการพันธกิจของมหาวิทยาลัย นครพนม ทั้งในด้านการวิจัย การบริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยเริ่มจากกระบวนการออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระวิชา หาดูเด่น อัตลักษณ์ และจุดเชื่อมโยงขององค์ความรู้ในรายวิชา สู่การสร้างการเรียนรู้การสอนเชิงปฏิบัติการ โดยมีโครงการรองรับและสนับสนุนให้นักศึกษาได้ฝึกกระบวนการทำงาน เสริมสร้างสมรรถนะ สอดคล้องกับ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ และรูปแบบการเรียนการสอนในแบบ Active Learning ที่ให้ผู้เรียนได้มีทักษะ การคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ด้วยตนเองผ่านกระบวนการเสริมสร้างความรู้จากห้องเรียน สู่การเผยแพร่องค์ความรู้ ในรูปแบบปฏิบัติการต่อชุมชน สังคม ซึ่งการเรียนการสอนได้รับผลการประเมินการสอนจากผู้เรียนในระดับมาก ในปีแรก และระดับมากที่สุด ในปี 2 ของการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบดังกล่าว ทำให้ทราบได้ว่า กระบวนการดังกล่าวสร้างความพึงพอใจทั้งต่อผู้เรียน ผู้รับบริการวิชาการ และชุมชน สังคม เป็นอย่างดี

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้ได้รับสนับสนุนโครงการวิจัยจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

เอกสารอ้างอิง

- จิระวัฒน์ พิระสันต์ และวิรุณ ตั้งเจริญ. (2547). รายงานการเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น. พิษณุโลก: ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคม มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เฉลิมพล อะหาโส. (2563). แนวทางการในการฟื้นฟูและอนุรักษ์พันธุพืชมรดกแห่ง: ประเพณีนมัสการพระธาตุพนม. วารสารพื้นถิ่น โขง ชี มูล. 6(1) 147-186.
- เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2559). ดนตรีลาวเดิมยุคจินตนาการใหม่ตั้งแต่ปีคริสต์ศักราช 1986. ขอนแก่น: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2562). แนวทางการศึกษาวัฒนธรรมดนตรีลุ่มน้ำโขง. วารสารศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี. 15(1) 27 – 44.
- ชุตาสมร ดิเรกศิลป์. (2559). วงพินพาทย์ข้าโอกาสพระธาตุพนม. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม.(ดนตรี): มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์. (2546). รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา. ปริญญา กศ.ด.(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2556). ชุมชนเข้มแข็ง สังคมน่าอยู่เศรษฐกิจยั่งยืนด้วยการวิจัย. วารสารการพัฒนาชุมชน และคุณภาพชีวิต. 1(2) หน้า 1-5.
- นิธิ สตะเวทิน. (2553). “ภาพ...วัฒนธรรมวิถีชีวิตของผู้คน” สารวัฒนธรรมราชมณฑล. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชภัฏธนบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดเคชั่น.
- มหาสิลา วีระวงส์. (2535). ประวัติศาสตร์ลาว. สมหมายเปรมจิตต์ แปล. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ราชกิจจานุเบกษา. (2548). พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนครพนม พ.ศ. 2548. เล่มที่ 112 ตอนที่ 75 ก.

เสาวลักษณ์ รัตนพันธ์. (2560). “ความรู้เกี่ยวกับงานบริการวิชาการแก่สังคม”. สืบค้นจาก:

<http://chumphon2.mju.ac.th/km/?p=520>

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2553). กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551 – 2565. <http://www.mua.go.th/user/bpp/developplan/index.html>.

แบบฟอร์มการส่งบทความวิชาการ/บทความวิจัย
วารสารราชนครินทร์ (Journal of Rajanagarindra) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

1. ชื่อ - นามสกุล ผู้ส่งบทความ

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ขอส่งบทความ ☐ บทความวิชาการ ☐ บทความวิจัย ☐ อื่นๆ ระบุ.....

2. ชื่อบทความ

(ภาษาไทย).....

.....

(ภาษาอังกฤษ).....

.....

3. กรณีที่เป็นอาจารย์และนักศึกษา ให้ระบุสาขาวิชาที่สังกัด

(ภาษาไทย)

(ภาษาอังกฤษ).....

4. ระดับการศึกษาสูงสุด (ภาษาไทย) (ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งทางวิชาการ (ภาษาไทย) (ภาษาอังกฤษ).....

5. หน่วยงานที่สังกัด

(ภาษาไทย)

(ภาษาอังกฤษ).....

6. ชื่อผู้เขียนร่วม

6.1 ชื่อ (ภาษาไทย)

(ภาษาอังกฤษ)

วุฒิการศึกษา สาขาวิชา

6.2 ชื่อ (ภาษาไทย)

(ภาษาอังกฤษ)

วุฒิการศึกษา สาขาวิชา

หมายเหตุ กรณีมีผู้เขียนร่วมมากกว่า 1 คน ให้ระบุเฉพาะคนที่ 1 ส่วนคนอื่นๆ ระบุในบทคัดย่อ

7. ผู้รับผิดชอบบทความชื่อ สกุล

8. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

.....
.....
.....
.....

โทรศัพท์.....E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมงานตามชื่อเรื่องที่ระบุในบทความจริง

โดยบทความต้นฉบับนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และระหว่างรอผลการพิจารณารับลงตีพิมพ์จากวารสารราชชนรินทร์ ข้าพเจ้าจะไม่นำส่งบทความต้นฉบับนี้ไปรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น ๆ อีก หากพบว่าการส่งไปรับการพิจารณาที่อื่นด้วย ข้าพเจ้ายินดีให้ทางวารสารฯ ยกเลิกการพิจารณาโดยทันที และยินยอมว่าบทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสารราชชนรินทร์ ถือเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์

ลงนาม.....

(.....)

ผู้ส่งบทความวิชาการ/บทความวิจัย

****กรุณารอกข้อมูลที่เป็นจริงและสมบูรณ์ที่สุด เพื่อความสะดวกในการประสานงานและการตีพิมพ์บทความ****

วารสารราชชนรินทร์ (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

ประเภทของบทความและรูปแบบบทความ

ผู้ส่งบทความสามารถส่งบทความได้ 2 ประเภท คือ บทความวิจัย และบทความวิชาการ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. บทความวิจัย ประกอบด้วยหัวข้อ

- 1.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 1.2 ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 1.3 สังกัดของผู้เขียน (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 1.4 บทคัดย่อ (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 1.5 คำสำคัญ (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 1.6 บทนำ
- 1.7 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 1.8 วิธีดำเนินการวิจัย
- 1.9 ผลการวิจัย
- 1.10 อภิปรายผลการวิจัย
- 1.11 ข้อเสนอแนะ
- 1.12 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย
- 1.13 เอกสารอ้างอิง

2. บทความวิชาการ ประกอบด้วยหัวข้อ

- 2.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 2.2 ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 2.3 สังกัดของผู้เขียน (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 2.4 บทคัดย่อ (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 2.5 คำสำคัญ (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 2.6 บทนำ
- 2.7 เนื้อหา
- 2.8 บทสรุป
- 2.9 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย
- 2.10 เอกสารอ้างอิง

รูปแบบและการเรียงลำดับเนื้อหา

วารสารราชชนครินทร์ ได้กำหนดรูปแบบการเขียนบทความสำหรับการตีพิมพ์ลงในวารสาร โดยผู้เขียนสามารถจัดเตรียมเนื้อหาให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนด โดยมีความยาวของบทความ 10 – 14 หน้า (ขนาดกระดาษ A4) ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตลอดบทความทุกหน้า ดังแสดงในตาราง

ที่	หัวข้อ / ส่วนประกอบ ของบทความ	คำอธิบาย	ขนาดตัวอักษร
1	ชื่อเรื่องบทความภาษาไทย	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา	18 pt.
2	ชื่อเรื่องบทความภาษาอังกฤษ	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา	18 pt.
3	ชื่อผู้เขียนภาษาไทย	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา และมีสัญลักษณ์ * อยู่ท้ายนามสกุล ผู้ประสานงานหลัก	14 pt.
4	ชื่อผู้เขียนภาษาอังกฤษ	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา และมีสัญลักษณ์ * อยู่ท้ายนามสกุล ผู้ประสานงานหลัก	14 pt.
5	บทคัดย่อ	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา เนื้อหาในบทคัดย่อจัดแบบกระจาย ชิดขอบ เนื้อหาใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
6	คำสำคัญ	เป็นคำหลักที่สำคัญจากชื่อเรื่อง บทความ หรือตัวแปรที่สำคัญ (ประมาณ 3 – 5 คำ) จัดชิดซ้าย	12 pt.
7	ABSTRACT	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา เนื้อหาในบทคัดย่อจัดแบบกระจาย ชิดขอบ เนื้อหาใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
8	Keywords	เป็นคำหลักที่สำคัญเป็น ภาษาอังกฤษจาก (ตามคำสำคัญ ภาษาไทย) จัดชิดซ้าย	12 pt.

ที่	หัวข้อ / ส่วนประกอบ ของบทความ	คำอธิบาย	ขนาดตัวอักษร
9	บทนำ	จัดชิดซ้าย ตัวหนา เนื้อหาให้ บรรยายถึงความสำคัญและที่มาของ การวิจัย โดยมีเนื้อหาไม่เกิน 2 หน้า จัดกระจายแบบชิดขอบ เนื้อหาใช้ ตัวอักษรขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
10	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	จัดชิดซ้าย ตัวหนา เนื้อหาใน วัตถุประสงค์เขียนเป็นข้อ ๆ จัดกระจายแบบชิดขอบ เนื้อหา ใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
11	วิธีดำเนินการวิจัย	จัดชิดซ้าย ตัวหนา เนื้อหาระบุ ประชากร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ วิจัย วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ขอบเขต เนื้อหา แนวคิดทฤษฎี หรือการเก็บ รวบรวมข้อมูล ระบุเครื่องมือ พร้อมค่าสถิติ จัดกระจายแบบชิด ขอบ ใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
12	ผลการวิจัย	จัดชิดซ้าย ตัวหนา เนื้อหาให้ใส่ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย สามารถ ใส่ภาพ ตาราง พร้อมทั้งอธิบาย อย่างย่อ จัดกระจายแบบชิดขอบ เนื้อหาใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
13	อภิปรายผลการวิจัย	จัดชิดซ้าย ตัวหนา เนื้อหาแสดง เหตุผลทางวิชาการถึงสิ่งที่พบจาก การวิจัย โดยมีการอ้างอิง และ นำเสนอเท่าที่จำเป็นอย่างชัดเจน และครอบคลุม จัดกระจายแบบชิด ขอบ เนื้อหาใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.

ที่	หัวข้อ / ส่วนประกอบ ของบทความ	คำอธิบาย	ขนาดตัวอักษร
14	ข้อเสนอแนะ	จัดชิดซ้าย ตัวหนา จัดกระจาย แบบชิดขอบ เนื้อหาใช้ตัวอักษร ขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
15	องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย	จัดชิดซ้าย ตัวหนา จัดกระจาย แบบชิดขอบ เนื้อหาใช้ตัวอักษร ขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
16	เอกสารอ้างอิง	จัดชิดซ้าย ตัวหนา จัดกระจาย แบบชิดขอบ เนื้อหาใช้ตัวอักษร ขนาด 14 pt. (ระบุเอกสารอ้างอิง ที่ปรากฏในเนื้อหาบทความให้ ครบถ้วน)	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
17	ชื่อตาราง	ตารางที่ (ใช้ตัวหนา) จัดชิดซ้าย	14 pt.
18	คำอธิบายภาพ แผนภูมิ หรือ กราฟ	ภาพที่ (ใช้ตัวหนา) จัดกึ่งกลาง ใต้ภาพ ตัวอักษรขนาด 14 pt.	14 pt.
19	การเว้นระยะขอบกระดาษ	- ขอบบน 1.5 นิ้ว - ขอบล่าง 1 นิ้ว - ขอบซ้าย 1.25 นิ้ว - ขอบขวา 1 นิ้ว	

การส่งต้นฉบับ ส่งบทความวิจัย/บทความวิชาการ ในรูปแบบไฟล์ Word และในรูปแบบไฟล์ PDF พร้อมทั้งแบบฟอร์มส่งบทความ เพื่อรับการพิจารณาลงตีพิมพ์ลงวารสาร ในระบบ ThaiJo วารสารราชชนครินทร์

การติดต่อ กองบรรณาธิการวารสารราชชนครินทร์ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ เลขที่ 422 ถ.มรุพงษ์ ต.หน้าเมือง อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา 24000 หมายเลขโทรศัพท์/ 0-3850-0000 ต่อ 6415

ชื่อบทความ (ภาษาไทย) (ตัวอักษรขนาด 18 pt.)
ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ) (ตัวอักษรขนาด 18 pt.)

ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย) (ตัวอักษรขนาด 14 pt.)
ชื่อผู้เขียน (ภาษาอังกฤษ) (ตัวอักษรขนาด 14 pt.)

สังกัดของผู้เขียน (ภาษาไทย) (ตัวอักษรขนาด 12 pt.)
สังกัดผู้เขียน (ภาษาอังกฤษ) (ตัวอักษรขนาด 12 pt.)

*Corresponding email: (ตัวอักษรขนาด 12 pt.)

บทคัดย่อ (ตัวอักษรขนาด 16)

(ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

คำสำคัญ : (ไม่เกิน 5 คำ) (ตัวอักษรขนาด 12 pt.)

ABSTRACT (ตัวอักษรขนาด 16)

(ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

Keywords : (ไม่เกิน 5 คำ) (ตัวอักษรขนาด 12 pt.)

บทนำ (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

.....

.....

..... (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

- 1.
- 2. (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)
- 3.

วิธีดำเนินการวิจัย (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

.....

.....

..... (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

.....

.....

.....

ผลการวิจัย (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

.....

.....

..... (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

.....

.....

.....

อภิปรายผลการวิจัย (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

.....

.....

..... (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

.....

.....

..... (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

.....

.....

.....

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

.....

.....

..... (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

.....

.....

..... (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

.....

.....

.....

การอ้างอิงเอกสาร

1. ในเนื้อเรื่อง เอกสารภาษาไทยใช้ชื่อต้น เอกสารภาษาอังกฤษใช้ชื่อสกุล

ตัวอย่าง

1. วีรพงษ์ และวิฑูรย์. (2536). รายงานว่า.....
ถ้าเกิน 2 คน ใช้เฉพาะชื่อแรกแล้วต่อด้วย และคณะ ถ้าเป็นภาษาอังกฤษ et al.
2. ผลพลอยได้จากงานหลอมอะลูมิเนียมเป็นวัสดุที่เหลือใช้จากกระบวนการผลิตของภาคอุตสาหกรรม และมีแร่ธาตุอาหารที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์กับภาคการเกษตร (ไพรัตน์, 2548)
3. การรู้สารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Breivik, 1987)

2. ในการอ้างอิงเอกสาร

1) บทความวารสาร

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่ตีพิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. ปีที่พิมพ์ (ฉบับ), หน้า.

น้ำทิพย์ วิภาวิน. (2550). ทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย. *วารสารห้องสมุด*. 51(2), 81 – 92.

Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3), 607-610.

2) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ยุพิน พิสุทธิกุล. (2540). การเรียนการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ :
บพิธการพิมพ์.

เดชา เดชะวัฒนไพศาล. (2551). เอกสารประกอบการบรรยายโครงการพัฒนา
วิชาการ “ก้าวใหม่ในโลกธุรกิจ”. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี.

กรณีผู้แต่งเป็นคนไทย แต่ง เขียนหนังสือภาษาอังกฤษ ให้ลงชื่อผู้แต่งเหมือนคนไทยที่แต่งหนังสือ

ภาษาไทย

Khanjanapaj Lewmanomont. & Hioao Ogawa. (1995). *Common seaweeds and seagrasses of Thailand*. Bangkok : Integrated Promotion Technology Co.Ltd.

3) การอ้างอิงจากอินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่สารนิเทศบนอินเทอร์เน็ต). ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความ.
สืบค้นเมื่อ..... จาก www.....

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). นโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี. สืบค้นเมื่อ
9 พฤศจิกายน 2550. จาก <http://www.onec.go.th>

วารสารราชนครินทร์



กองบรรณาธิการวารสารราชนครินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
422 ถนนมรุพงษ์ ตำบลหน้าเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดละโว้ 24000
โทร.0-3850-0000 ต่อ 6415
e-Mail: rru.journal@gmail.com